Dokazování

Podáte-li návrh na zahájení soudního řízení, je k prokázání vašeho nároku obvykle nezbytné předložit soudu důkazy.

Chcete-li získat podrobné informace týkající se některé země, zvolte si její vlaječku.

Dokazování v občanském soudním řízení není omezeno hranicemi jednoho členského státu. Někdy může být nutné provést dokazování v jiném členském státě, než je členský stát, kde máte bydliště. Například může být nutné vyslechnout svědky nebo znalce v jiných členských státech nebo může být zapotřebí, aby soud pro ohledání navštívil místo, které se nachází v jiném členském státě. Pokud jde o přeshraniční dokazování v rámci Evropské unie, justiční spolupráce mezi soudy členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech je upravena nařízením (EU) 2020/1783 ze dne 25. listopadu 2020, které od 1. července 2022 nahrazuje nařízení (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001.

Decentralizovaný informační systém jako povinný komunikační prostředek, který se má používat pro předávání a přijímání žádostí, formulářů a jiných sdělení, se však začne používat až od 1. května 2025 (první den měsíce následujícího po uplynutí tří let ode dne vstupu prováděcího aktu uvedeného v článku 25 v platnost (další podrobnosti viz článek 35 nařízení (EU) 2020/1783)).

Související odkazy

Dokazování – oznámení členských států a vyhledávač příslušných soudů nebo orgánů

Dokazování prostřednictvím videokonference

Praktická příručka pro uplatňování nařízení z roku 2001 o dokazování PDF (74 Kb) en

Praktická příručka o používání videokonferencí při dokazování v občanských a obchodních věcech PDF (724 Kb) en

Poslední aktualizace: 20/01/2023

Tyto stránky spravuje Evropská komise. Informace na této stránce nemusí nezbytně vyjadřovat oficiální stanovisko Evropské komise. Komise neodpovídá ani neručí za informace nebo údaje, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Pokud jde o předpisy v oblasti autorských práv pro webové stránky EU, viz právní upozornění.

Dokazování - Belgie

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Belgický soudní systém rozlišuje mezi občanským a obchodním právem. Obchodní právo je zvláštní právo, které se vztahuje na podnikatele, zatímco občanské právo je právem obecným.

Právní úprava dokazování podle občanského práva se nachází v článcích 1315 a násl. občanského zákoníku (*Code civil*). Jedná se o uzavřený systém s přísně upravenými důkazními prostředky (podrobnosti viz bod 5a níže).

Právní úprava dokazování podle obchodního práva se nachází v článku 25 obchodního zákoníku (*Code de commerce*). Hlavními znaky této právní úpravy je otevřenost systému a relativní volnost, pokud jde o důkazní prostředky v obchodních věcech. Podle článku 25 obchodního zákoníku „bez ohledu na důkazní prostředky povolené občanským právem budou moci být obchodní závazky zjištěny prostřednictvím svědecké výpovědi ve všech případech, kdy se soud bude cítit povinen ji připustit kromě výjimek stanovených pro zvláštní případy. Nákup a prodej lze prokázat prostřednictvím přijaté faktury, aniž tím jsou dotčeny jiné důkazní prostředky přípustné podle obchodního práva.“

Technické procesní stránky týkající se dokazování v občanských a obchodních věcech se řídí články 870 a násl. soudního řádu (*Code judiciaire*).

Článek 876 stanoví, že soud musí rozhodnout o sporu, který je mu předložen, podle pravidel dokazování, která se vztahují na povahu sporu. Spor je tedy buď občanskoprávní, nebo obchodní.

Důkaz o nějaké skutečnosti, předpokladu nebo tvrzení musí být předložen stranou, která se jich dovolává. Osoba, která požaduje splnění určité povinnosti, musí tuto povinnost prokázat. Recipročně osoba, která si nárokuje zproštění, musí doložit platbu nebo skutečnost, že došlo k zániku její povinnosti (článek 1315 občanského zákoníku). V soudním řízení má každý z účastníků povinnost prokázat skutečnosti, které tvrdí (článek 870 soudního řádu: *„actori incumbit probatio“).* Je pak na protistraně, aby vyvrátila důkazní hodnotu těchto skutečností, pokud je to možné a přípustné.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Nejsou-li žádné námitky z důvodu veřejného pořádku nebo vnitrostátní bezpečnosti, lze prokazovat všechny skutečnosti. Naopak existují tři omezení práva na provedení důkazu během řízení. Za prvé prokazovaná skutečnost musí být relevantní pro daný případ. Za druhé skutečnost musí být přesvědčivá, to znamená, že pomůže přesvědčit soud o rozhodnutí, které má přijmout. Za třetí se musí jednat o skutečnost, která je jako důkaz přípustná: nesmí dojít k porušení soukromí, profesního tajemství a listovního tajemství.

Domněnky mohou být obecně protistranou vyvráceny. Pouze nevyvratitelné domněnky nelze napadnout („*jure et de jure*“). Je dokonce nezákonné předložit důkazy za účelem jejich vyvrácení. Vyvratitelné domněnky („*juris tantum*“) lze napadnout důkazem opaku. Přijatelné důkazní prostředky jsou v tomto případě upraveny pro občanské právo, ale nikoliv pro obchodní právo.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud musí být přesvědčen skutkovými tvrzeními předloženými účastníky, na základě důkazů a jejich věrohodnosti. Pokud dospěje k závěru, že fakt, který mu byl předložen, může napomoci urovnat sport a že tento předložený fakt odráží věrně skutečnost, přidělí mu důkazní hodnotu. Teprve, když soud přidělí důkazní hodnotu tomu či onomu faktu, může být tento fakt skutečně považován za důkaz.

Důkazní hodnota je poněkud subjektivní, zatímco důkaz sám o sobě je přísně objektivní. Status důkazu závisí na míře spolehlivosti, již musí vykazovat. Fakta jsou z právního hlediska považována za důkazy jen tehdy, pokud vykazují dostatečnou míru spolehlivosti, přičemž soud je však zbaven posuzovací pravomoci. To je případ listinných důkazů. Pokud soud vykládá obsah dokumentu, který byl získán podle zákona, způsobem neslučitelným s jeho textem, porušuje důkazní status dokumentů. Poškozený účastník se může dovolávat tohoto porušení při podání dovolání ke Kasačnímu soudu (*Cour de cassation*).

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Účastník, který předkládá nějaké tvrzení, musí být schopen jej prokázat. V určitých případech může soud nařídit účastníkovi, aby předložil důkaz, jako je tomu v případě, kdy je osobám nařízena přísaha (článek 1366 občanského zákoníku). Soud může, za přísně vymezených podmínek, přinutit účastníka, aby učinil prohlášení pod přísahou, a to buď protože na něm závisí rozhodnutí ve věci, nebo jednoduše za účelem určení částky rozsudku.

Soud může vyslechnout účastníky a nařídit výslech svědků, pokud tomu zákon nebrání (článek 916 soudního řádu). Může také pověřit znalce, aby přistoupili ke zjištění skutečnosti nebo poskytli odborné vyjádření (článek 962 soudního řádu).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Návrh na provedení důkazů musí být podán jedním z účastníků, a to v již žalobním návrhu nebo ve formě samostatného návrhu v průběhu řízení. Rozhodnutí soudu může vyhovět návrhu nebo jej zamítnout s uvedením důvodů.

V případě písmoznaleckého ověření (článek 883 soudního řádu) nebo námitky nepravosti (článek 895 soudního řádu) nařídí soud účastníkům, aby se k němu dostavili (za přítomnosti svého právního zástupce nebo bez něho), a nařídí jim, aby předložili všechny cenné papíry, dokumenty a doklady k porovnání nebo doklad, který je označen za nepravý. Soud může rozhodnout o věci a jednat bezprostředně nebo nařídit uložení dokladu v soudní kanceláři, po němž může sám nařídit provedení důkazů nebo jej nechat provést znalci. Nakonec soud rozhodne o písmoznaleckém ověření nebo námitce nepravosti.

Pokud účastník navrhne provedení důkazu výslechem jednoho či více svědků, může soud povolit tento důkaz, je-li přípustný (článek 915 soudního řádu). Nebrání-li tomu zákon, může soud nařídit výslech svědků. Svědci jsou předvoláni vedoucím soudní kanceláře alespoň osm dní před datem stanoveným k jejich výslechu. Musí složit přísahu a jsou soudcem jednotlivě vyslechnuti. Soud může klást svědkovi otázky ze své vlastní iniciativy nebo na žádost jednoho z účastníků. Svědecká výpověď je písemně zaznamenána, přečtena nahlas, opravena a doplněna, je-li to nutné, a výslech svědka je následně ukončen.

Soud může nařídit vyhotovení znaleckého posudku, aby vyřešil spor nebo aby mu zabránil. Znalecký posudek se může týkat pouze zjištění a odborného názoru (článek 962 soudního řádu). Znalec plní svůj úkol za dohledu soudu. Účastníci poskytnou znalci všechny nezbytné doklady a uspokojí všechny jím vznesené přiměřené požadavky. Posudek musí být předložen k datu stanovenému unesením soudu. Pokud je posudek v rozporu s přesvědčením soudce, nemusí znalcův názor uplatnit.

Soud může bez návrhu nebo na návrh účastníků nařídit ohledání místa (článek 1007 soudního řádu). Ohledání, které se může uskutečnit jak za přítomnosti, tak v nepřítomnosti účastníků, je prováděno soudcem, který je nařídil, nebo osobou úředně pověřenou k jeho provedení. Je vyhotoven protokol, v němž popsány uskutečněné úkony a provedená zjištění, a doručen účastníkům.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud není nikdy povinen vyhovět návrhu účastníka na provedení dokazování. Avšak je-li soudu zasláno dožádání, je povinen je nechat provést (článek 873 soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

V občanském (obecném) právu existuje pět druhů důkazních prostředků: listinný důkaz, svědecká výpověď, právní domněnky, doznání účastníka a přísaha (výpovědi pod přísahou) (článek 1366 občanského zákoníku).

Listinný důkaz (článek 1317 občanského zákoníku) může mít formu veřejné listiny nebo soukromoprávní listiny. Veřejná listina je dokument vyhotovený na základě procesních formalit veřejným činitelem zmocněným k tomuto účelu (jako je notář či matrikář) a potvrzuje platnost úmluvy, kterou obsahuje, mezi stranami a vůči třetím osobám. Uznaná soukromoprávní listina, která byla podepsaná všemi dotyčnými stranami a vyhotovená v počtu kopií odpovídajícím stranám, prokazuje svou platnost mezi stranami. Pro všechny věci přesahující částku nebo hodnotu 375 EUR (článek 1341 občanského zákoníku) musí být vyhotovena notářská listina nebo soukromoprávní listina.

Není přípustný důkaz výpovědí svědků (článek 1341 občanského zákoníku) proti obsahu listin a nad rámec tohoto obsahu. Pokud existuje jen počátek písemného důkazu nebo není možné předložit listinný důkaz, je důkaz svědeckou výpovědí přípustný.

Domněnky (článek 1349 občanského zákoníku) jsou závěry, které zákon nebo soudní úředník vyvozuje ze známé skutečnosti pro neznámou skutečnost. Domněnky nemohou ignorovat obsah listin, ale mohou stejně jako listinný důkaz, doplnit důkaz *prima facie* a nahradit listiny, pokud je není možné předložit.

Doznání, které je namítáno vůči účastníkovi (článek 1354 občanského zákoníku), je mimosoudní, nebo soudní. Soudní doznání je prohlášení účastníka před soudem nebo jeho zvláštního zmocněnce a slouží plně jako důkaz proti tomu, kdo jej učinil. Naopak mimosoudní doznání nepodléhá žádnému formálnímu předpisu.

Přísaha (článek 1357 občanského zákoníku) je buď vyžádána účastníkem na druhém účastníkovi (rozhodná přísaha), nebo je vyžádána soudcem. V případě rozhodné přísahy prohlášení představuje přesvědčivý důkaz jen ve prospěch nebo v neprospěch osoby, která je učinila.

Důkazy v obchodních věcech (článek 25 obchodního zákoníku) nejsou právně upraveny, ale existuje zde zvláštní forma důkazu, a to přijatá faktura v případě kupních smluv. Obchodník může vždy použít přijatou fakturu jako platný důkaz, zatímco všechny ostatní písemné doklady musí pocházet od protiúčastníka, aby mohly sloužit jako důkaz.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědecká výpověď je považována občanským zákoníkem za samostatný důkazní prostředek. Soudní řád upravuje technické procedurální stránky svědecké výpovědi. Posudek soudního znalce je jednou z metod dokazování a je upraven soudním řádem. Účastníci mohou soud požádat, aby předvolal svědky, ale nemohou jmenovat znalce ze své vlastní iniciativy. To může učinit pouze soud.

Listinný důkaz má důkazní hodnotu a soud musí respektovat jeho obsah, ale toto se nevztahuje na posudky a odborná vyjádření znalců. Pokud je posudek nebo odborné vyjádření v rozporu s přesvědčením soudce, nemusí znalcův názor uplatnit (článek 962 soudního řádu).

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Existuje hierarchie důkazních prostředků upravených zákonem. Doznání a přísahy zaujímají nejvyšší místo. Písemné doklady mají vždy vyšší důkazní hodnotu než svědecké výpovědi a domněnky. Veřejné listiny slouží plně jako důkaz mezi účastníky a vůči třetím osobám, zatímco uznaná soukromoprávní listina slouží jako důkaz mezi účastníky. O svědeckou výpověď a o domněnky se lze opřít, pokud listinný důkaz není úplný nebo není možné předložit listinný důkaz dohody, která má být prokázána.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

V závislosti na tom, zda se jedná o občanskoprávní věc nebo obchodní věc, je způsob dokazování upraven zákonem, nebo jím není upraven. Podle občanského práva musí být u všech věcí přesahujících částku nebo hodnotu 375 EUR (článek 1341 občanského zákoníku) vyhotovena listina (notářem nebo soukromoprávní listina). Pouze takové listiny mohou být připuštěny jako důkaz; svědecká výpověď a domněnky nejsou přípustné. Naopak v obchodních věcech se připouštějí svědecká výpověď a domněnky k doplnění obsahu listin nebo k popření obsahu listin.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Svědci jsou vyslechnuti, pokud o to účastníci požádají nebo pokud to soud nařídí (články 915 a 916 soudního řádu).

Předvolání svědků se řídí články 923 a násl. soudního řádu.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Pokud předvolaný svědek doloží, že existuje zákonný důvod, který ho zbavuje povinnosti svědčit, rozhodne o této vedlejší otázce soud. Za zákonný důvod je zejména považováno služební tajemství, jehož je svědek držitelem (článek 929 soudního řádu).

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Osoba předvolaná jako svědek má povinnost se dostavit, není-li tomu tak, soudce může nařídit, na požádání účastníka, aby svědek byl předveden na základě obsílky soudního vykonavatele (článek 925 soudního řádu). Předvolanému svědkovi, který se nedostavil, může být uložen peněžitý trest (článek 926 soudního řádu).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Svědecká výpověď není platná, pokud je podána osobou, která není způsobilá vypovídat před soudem (čl. 961 bod 1 soudního řádu).

Nezletilá osoba mladší patnácti let nesmí být vyslýchána pod přísahou. Její výpovědi mohou být přijaty pouze jako prostá informace (čl. 931 odst. 1 soudního řádu).

Ve věcech, které se ho týkají a které se týkají výkonu rodičovské odpovědnosti, ubytování, jakož i práva na osobní vztahy, má každý nezletilý právo být vyslechnut soudcem; pokud o výslechu rozhodne soudce, může nezletilý odmítnout být vyslechnut (článek 1004/1 soudního řádu)

Pokrevní příbuzní v sestupné linii nemohou podávat svědectví ve věcech, v nichž mají jejich příbuzní ve vzestupné linii opačné zájmy (čl. 931 druhý pododstavec soudního řádu).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Účastníci nemohou přerušit svědky při jejich výpovědi ani se na ně přímo obrátit s dotazem, ale musí se obracet na soudce (článek 936 soudního řádu). Soudce může buď z úřední povinnosti, nebo na návrh účastníka položit svědkovi jakoukoliv otázku s cílem upřesnit či doplnit jeho výpověď (článek 938 soudního řádu).

Nepřímé svědectví je platné. Neodporuje tomu žádné ustanovení ani žádná právní zásada. Kromě toho článek 924 soudního řádu povoluje soudci, aby rozhodl, že svědeckou výpověď lze získat tam, kde se svědek nachází, může-li svědek doložit, že není schopen se dostavit.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Důkazy získané nezákonnými prostředky nemohou být u soudu použity. Soud je nesmí brát v úvahu při svém rozhodování. Pokud se poruší soukromí, služební/profesní tajemství nebo listovní tajemství za účelem získání důkazu, je tento důkaz nezákonný a nepřípustný.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Doklady pocházející od strany sporu nemohou sloužit jako důkaz v její prospěch. Pouze v obchodním právu představuje faktura (přijatá zákazníkem) z obchodní transakce platný důkaz, který obchodník může předložit, aby prokázal skutečnosti, které se ho týkají, i když tento doklad pochází od něho samotného. Řádně vedené účetní knihy mohou být přijaty soudem jako důkaz transakce mezi obchodníky.

Soudní doznání je prohlášení, které činí před soudem účastník řízení nebo jeho zvláštní zmocněnec. Toho prohlášení slouží plně jako důkaz proti tomu, kdo jej učinil.

Poslední aktualizace: 29/10/2019

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Bulharsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Aby soud uznal tvrzení účastníka řízení, musí být prokázáno jakýmikoli důkazními prostředky, které zákon připouští. To znamená, že existuje soubor procesních kroků různého druhu, které jsou sdruženy do kategorií podle fáze soudního řízení.

Článek 153 občanského soudního řádu (GPK) vyžaduje, aby byly prokázány všechny sporné skutečnosti významné pro vynesení rozhodnutí v daném sporu a vztahy mezi těmito skutečnostmi, a článek 154 občanského soudního řádu stanoví, že každý účastník řízení musí určit skutkový stav, na němž zakládá své tvrzení a námitky.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Podle stávajícího vnitrostátního práva jsou z důkazního břemene vyloučeny skutečnosti, u nichž zákon stanoví právní domněnku. Důkazy předložené k prokázání neplatnosti konkrétní právní domněnky jsou přípustné ve všech případech, pokud to zákon nezakazuje (čl. 154 odst. 2 občanského soudního řádu).

Kromě toho vyloučení z důkazního břemene platí pro skutečnosti, které jsou veřejně známy a jsou známy soudu z úřední povinnosti a soud je povinen o nich informovat účastníky řízení (článek 155 občanského soudního řádu).

V souvislosti s tím musí soud po zahájení řízení vypracovat seznam, který upřesňuje skutečnosti, jež je třeba prokázat, a uvádí účastníky řízení, kteří jsou povinni tyto skutečnosti prokázat a nesou důkazní břemeno. Soud rovněž rozhodne o návrzích na provedení důkazů podaných účastníky řízení a připustí důkazy, které jsou relevantní, přípustné a nezbytné (článek 146 občanského soudního řádu).

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Skutečnosti, na které účastníci řízení odkazují, aby podpořili svá tvrzení, musí být podloženy příslušnými důkazními prostředky, které předepisuje zákon. Soud musí zvážit každý jednotlivý důkaz, aby určil jeho váhu v dané věci (např. rozdíl mezi veřejnou a soukromou listinou).

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Důkazy v soudním řízení jsou prováděny na základě písemného návrhu příslušného účastníka řízení nebo na návrh podaný ústně během jednání v souladu s pravidly dispoziční zásady.

Pokud však soud shledá, že určité důkazy jsou pro spor významné, může z vlastního podnětu nařídit provedení těchto důkazů.

Ve svém návrhu na provedení důkazu účastník řízení uvede příslušné skutečnosti a důkazní prostředky, které použije k doložení těchto skutečností.

V návrhu, který žádá o povolení k vyslechnutí svědka, musí účastník řízení uvést otázky, které budou svědkovi položeny, celé jméno a adresu svědka a datum, kdy si účastník řízení přeje, aby byl svědek předvolán.

Návrh na vyslechnutí protistrany musí obsahovat otázky, které bude muset tento účastník řízení zodpovědět.

Návrh na připuštění znalecké výpovědi musí uvádět oblast zvláštní odbornosti znalce, předmět znaleckého posudku a úkol příslušného znalce.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Jestliže soud přijme návrh na provedení důkazu, vydá rozhodnutí, v němž stanoví lhůtu k provedení důkazu. Tato lhůta začíná běžet v okamžiku soudního jednání, na němž byla stanovena, a to i pro účastníka řízení, který se k soudu nedostavil, přestože byl řádně předvolán.

Podle čl. 131 odst. 1 a čl. 127 odst. 2 občanského soudního řádu musí účastníci řízení uvést důkazy a konkrétní okolnosti podložené těmito důkazy a předložit všechny písemné důkazy, které mají k dispozici v době podání návrhu a v době obdržení žalobní odpovědi žalovaného.
Pokud při shromažďování určitých důkazů nastanou pochybnosti nebo toto shromažďování je obzvláště problematické, může soud podle článku 158 občanského soudního řádu stanovit lhůtu pro shromáždění důkazů a pokračovat v projednávání věci bez dotčených důkazů, jestliže nejsou ve stanovené lhůtě předloženy. Důkazy lze provést později během řízení, pokud to nezpůsobí nepřiměřené prodlení v řízení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může zvláštním rozhodnutím zamítnout návrhy na získání důkazů, pokud skutečnosti, které hodlá účastník řízení prokázat, nemají na danou věc žádný vliv a pokud nebyly návrhy na provedení důkazů podány včas. Jestliže účastník řízení požádá o vyslechnutí několika svědků za účelem určení skutkového stavu, může soud připustit jen některé z navrhovaných svědků. Není-li sporná skutečnost prokázána, jsou předvoláni ostatní svědci (článek 159 občanského soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Občanský soudní řád stanoví tyto druhy důkazních prostředků:
Svědecké výpovědi, které jsou upravena ustanoveními článků 163 až 174,
vysvětlení účastníků řízení:
uznání konkrétní skutečnosti,
odpovědi na konkrétní otázky;
prohlášení účastníků řízení jsou upravena články 175 až 177 občanského soudního řádu,
písemné důkazy, které jsou upraveny ustanoveními článků 178 až 194 občanského soudního řádu:
veřejné listiny,
soukromé listiny.
Písemné důkazy mohou předložit oba účastníci řízení, může si je však vyžádat i soud. Písemné důkazy lze předložit v papírové nebo elektronické podobě. Ve druhém případě si může soud vyžádat, aby byla kromě výtisku listina předložena i v elektronické podobě. Jestliže účastník řízení předloží kopii listiny, lze mu nařídit, aby předložil i její originál (článek 183 občanského soudního řádu).
Listiny jsou obvykle předkládány v bulharštině. Jsou-li předloženy v cizím jazyce, musí k nim být přiložen jejich přesný překlad do bulharštiny, který příslušný účastník řízení nechal ověřit.
Jestliže soud může tiskové materiály snadno získat, podle článku 187 občanského soudního řádu stačí uvést, kde jsou tyto materiály zveřejněny.
Soud může nařídit, aby určité písemné důkazy předložili účastníci řízení nebo třetí strany, které se dané věci neúčastní. Podle článků 190 a 192 občanského soudního řádu o to může každý účastník řízení soud požádat a soud založí své rozhodnutí na veškerých důkazech, které má k dispozici. Aby bylo možné získat písemný důkaz od subjektu, který není účastníkem řízení, musí být u soudu podán konkrétní písemný návrh. Kopie návrhu se poskytuje k dispozici dotčené třetí straně.
Ačkoli jsou účastníci řízení ze zákona povinni předložit důkazy, mohou to odmítnout, pokud se určitá listina týká jejich osobního života či života jejich rodinného příslušníka nebo pokud by je předložení důkazu vystavilo potupě nebo trestnímu stíhání. V takovém případě, jsou-li splněny určité podmínky, může soud nařídit účastníkovi řízení, aby předložil výňatky z příslušné listiny.
Podle vnitrostátních právních předpisů mohou účastníci řízení napadnout pravost písemné listiny, kterou předložila protistrana, musí tak však učinit do okamžiku, než obdrží repliku na svá podání. Je-li listina předložena během jednání, musí být napadena před skončením jednání. Jestliže protistrana hodlá napadenou listinu použít, soud nařídí přezkoumání její pravosti. Důkazní břemeno spočívá na účastníkovi řízení, který pravost listiny napadl. Jestliže napadená listina nenese podpis účastníka řízení, který zpochybňuje její pravost, spočívá důkazní břemeno na účastníkovi řízení, který listinu předložil. Poté, co je provedeno šetření s cílem zjistit pravost napadené listiny, soud rozhodne, zda je listina pravá nebo nepravá. Soud může toto rozhodnutí začlenit do svého rozsudku v dané věci (články 193 a 194 občanského soudního řádu).
Pravidla pro svědecké výpovědi znalců stanoví články 195 až 203 občanského soudního řádu.
Znalci jsou jmenováni na žádost účastníků řízení, nebo je jmenuje soud, který jedná z vlastního podnětu. Znalci předloží své posudky nejméně jeden týden před plánovaným datem jednání, na němž musí být daný posudek připuštěn.
Je-li závěr znalce napaden, může soud jmenovat jednoho či více dalších znalců. Soud může rovněž znalce požádat, aby provedl revizní posudek, nebo aby v dané věci poskytl druhý posudek.
Pravidla pro vizuální prohlídku a osvědčování stanoví články 204 až 206 občanského soudního řádu.
Na žádost účastníků řízení nebo z vlastního podnětu může soud nařídit vizuální ohledání movitého nebo nemovitého majetku nebo osvědčení určité osoby za účasti nebo bez účasti svědků a soudem jmenovaných znalců.
Ohledání a osvědčování představují metody shromažďování a ověřování důkazů. Spadají do pravomoci celého soudu a lze je delegovat na člena daného soudu nebo na jiný soud.
Soud uvědomí účastníky řízení o datu a místě ohledání. Vypracuje se protokol o ohledání, který upřesňuje zjištění ohledání, vysvětlení, která poskytli znalci, a prohlášení svědků dotazovaných na místě ohledání.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědecké důkazní informace se získávají dotazováním svědků. Svědecké výpovědi předložené písemně jsou nepřípustné. Závěry znalce se předkládají nejméně jeden týden před plánovaným datem jednání a pak jsou předneseny u soudu a připuštěny jako důkaz. Soud a účastníci řízení mohou klást dotazy znalcům.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Vnitrostátní procesní právo nepřiznává určitým druhům důkazních prostředků větší váhu než jiným. Důkazy se posuzují jednotlivě a jako celek k datu posouzení prokázaných skutečností, které určují právní základ nároku.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

V určitých případech, které zákon výslovně stanoví, například potvrzení platnosti právních transakcí, u nichž se vyžaduje písemný akt, jsou přípustné výhradně písemné důkazy. Svědecká prohlášení jsou nepřípustná v těchto případech: vyvrácení obsahu úřední listiny; zjištění okolností, pro něž je třeba předložit důkaz v podobě písemného aktu; ověření platnosti smluv v hodnotě vyšší než 5 000 BGN, není-li smlouva uzavřena mezi manželi, příbuznými v přímé linii, příbuznými až do čtvrtého stupně pokrevní příbuznosti nebo příbuznými na základě sňatku až do druhého stupně včetně; vypořádání peněžitých závazků určené písemným rozhodnutím; potvrzení platnosti písemných dohod, v nichž je jednou ze smluvních stran účastník řízení, který žádá o připuštění výpovědi svědka, nebo úprava či zrušení takových dohod; vyvrácení obsahu soukromé listiny pocházející od účastníka řízení.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Nikdo nemůže odmítnout podat svědectví, ledaže je této povinnosti výslovně zproštěn ze zákona.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Kromě právních zástupců účastníků řízení nebo mediátorů v daném sporu mohou odmítnout svědecky vypovídat: příbuzní účastníků řízení v přímé linii, jejich sourozenci, příbuzní sňatkem v prvním stupni, manželé/manželky, bývalí manželé/manželky nebo druzi/družky (článek 166 občanského soudního řádu). Soud svědeckou výpověď posoudí s ohledem na všechny ostatní dostupné informace týkající se věci a vezme v úvahu jakýkoli případný zájem svědka na dané věci.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Podle článku 163 občanského soudního řádu se musí svědci dostavit k soudu a podat svědectví. Má-li svědek platné důvody proč nesvědčit nebo neodpovědět na určité otázky, musí tyto důvody písemně sdělit soudu před jednáním, na němž má svědčit, a musí předložit potřebné podpůrné důkazy. (Článek 167 občanského soudního řádu.) Jestliže svědek nevyhoví předvolání a nedostaví se k soudu, je mu udělena pokuta a soud rovněž může nařídit, aby svědka k soudu předvedla justiční stráž.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Důkazy lze získat od všech subjektů vyjma těch, které uvádí bod 6B, a to i v případě, že jsou zbaveny právní způsobilosti nebo nemají žádný zájem na výsledku sporu. Soud svědeckou výpověď posoudí s ohledem na zbavení právní způsobilosti nebo zájem svědka.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Svědci jsou připuštěni na návrh účastníků řízení, nebo na návrh soudu, který jedná z vlastního podnětu. Předvolání svědka se doručuje na adresu, kterou uvede účastník řízení, který svědka předvolává. Je-li adresa chybná, soud stanoví lhůtu, v níž musí daný účastník řízení uvést novou adresu.

Každý svědek, který byl řádně předvolán a dostaví se k soudu, je vyslechnut samostatně za přítomnosti účastníků řízení. Svědka lze vyslechnout více než jednou. Soud svědeckou výpověď posoudí s ohledem na všechny ostatní důkazy shromážděné v dané věci. Podle článku 170 občanského soudního řádu soud svědka před vyslechnutím poučí o odpovědnosti za křivou výpověď a zaznamená jeho osobní údaje. Má-li k tomu soud závažný důvod, může svědka vyslechnout před plánovaným datem jednání nebo jej vyslechnout mimo soudní síň. Účastníci řízení jsou předvoláni, aby se výslechu svědka zúčastnili.

Občanský soudní řád neupravuje výslech svědků prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků. Je-li zapotřebí shromažďovat důkazy v jiném soudním obvodu, může soud tímto úkolem pověřit místní okresní soud (*rayonen sad*) (článek 25 občanského soudního řádu).

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Při vynášení rozsudku se nepřihlíží k důkazům, které byly získány nezákonně, nebo se ukázaly být nepravdivé poté, co byly zpochybněny postupem pro napadení písemných listin. Tyto důkazní informace lze z projednávání věci vyloučit. Tentýž postup se použije pro předložené důkazy, u nichž se zjistí, že se daného sporu netýkají.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Prohlášení účastníka řízení může být připuštěno jako důkaz postupem podle článek 176 občanského soudního řádu, tj. jestliže soud nařídil účastníkovi řízení, aby se osobně dostavil a podal vysvětlení týkající se okolností dané věci.

Poslední aktualizace: 11/02/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Česko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazní břemeno vychází z tzv. povinnosti tvrzení, které je v zásadě určeno právní normou, na jejímž základě má být u soudu dané právo vymáháno – jedná se zejména o okruh skutečností, které v konkrétním případě musí být tvrzeny. Občanský soudní řád stanoví, že každý účastník je povinen označit důkazy k prokázání svých tvrzení – tato povinnost se nazývá důkazní povinností. Obecně lze říci, že důkazní povinnost má každý, kdo něco tvrdí a toto tvrzení je relevantní pro daný případ.

Ke splnění povinnosti tvrzení a důkazní je ve svém rozsahu zavázán každý účastník. V případě, že skutková tvrzení účastníka a důkazní návrhy jsou neúplné, je soud povinen účastníka poučit.

Má-li soud za to, že dosud nebyly ve sporném řízení prokázány skutečnosti, které některý z účastníků tvrdí, musí jej poučit o povinnosti podložit svá tvrzení důkazy a o tom, že pokud tuto povinnost nesplní, může to pro něj znamenat možnost neúspěchu ve sporu. Tuto poučovací povinnost má však soud pouze při jednání a nikoliv v písemnostech soudu účastníkům, např. v předvolání k jednání.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Není třeba dokazovat skutečnosti obecně známé tj. známé širokému okruhu osob v určitém místě a čase nebo známé soudu z jeho činnosti, jakož i právní předpisy uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů České republiky. Obsah cizího práva může soud získat samostudiem, na žádost soudu vyjádřením Ministerstva spravedlnosti, popř. znaleckým posudkem nebo dožádáním podle mezinárodních smluv. Všechny tyto skutečnosti lze vyvracet navrhováním důkazů.

Pro určitou kategorii skutečností může stanovit zákon domněnku. Mohou existovat domněnky vyvratitelné, které připouští důkaz opaku a dále výjimečně domněnky nevyvratitelné, které důkaz opaku nepřipouští. V případě vyvratitelné domněnky považuje soud skutečnost za prokázanou, pokud některý z účastníků nenavrhl provedení důkazu, který by tuto domněnku vyvrátil a v řízení by tudíž vyšel najevo opak. U některých vyvratitelných domněnek lze prokázat opak jen v zákonem stanovené lhůtě.

Soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal. Soud je rovněž vázán rozhodnutím o osobním stavu. Soud však není vázán rozhodnutím o tom, že byl spáchán přestupek, ani rozhodnutím o tom, kdo přestupek spáchal, jestliže bylo rozhodnuto v blokovém řízení. Žádné jiné výroky trestního rozsudku či rozhodnutí o správním deliktu soud nezavazují.

Zvláštním druhem vyvratitelné domněnky jsou skutečnosti tvrzené o tom, že účastník byl přímo nebo nepřímo diskriminován na základě svého pohlaví, rasy, víry či jiných skutečností. Důkazní břemeno pak nese protistrana, která musí prokázat, že účastník diskriminován nebyl.

Listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou prohlášeny právním předpisem za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo

potvrzeno. U skutečností prokazovaných veřejnými listinami nese důkazní břemeno ten, kdo chce vyvrátit jejich pravost. Naopak u soukromých listin nese důkazní břemeno ten, kdo se jich dovolává. Pokud účastník dokládá svá tvrzení soukromou listinou a protistrana zpochybní její pravost či správnost, pak důkazní břemeno přechází zpět na stranu sporu, která takový důkaz navrhla, a tato pak svá tvrzení musí prokázat jiným způsobem.
Shodná tvrzení účastníků není zpravidla třeba dokazovat a soud je bere za svá skutková zjištění.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

V řízení před soudem se uplatňuje zásada volného hodnocení důkazů, tj. zákon nestanoví přesné hranice, které by soudci říkaly, v jakém případě má mít danou skutečnost za prokázanou a kdy nikoliv. Občanský soudní řád stanoví, že „důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v průběhu řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci“.
Soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu. Zjištěný skutkový stav je takovým stavem, o němž nejsou rozumné a důvodné pochybnosti.
Obecně platí, že pokud úvahy při hodnocení důkazů vyzní v závěr, že pravdivost skutkových tvrzení nelze potvrdit ani vyloučit, pak rozhodnutí soudu vyzní nepříznivě pro účastníka, pravdivost jehož tvrzení měla být prokázána.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Ve sporném řízení platí obecně zásada, že soud provádí dokazování podle návrhů účastníků. Soud však může rozhodnout, že některé důkazy neprovede, zpravidla tehdy, má-li danou skutečnost již za prokázanou. Soud může provést i jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny . Soud může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.
Naopak v řízení nesporném, tj. ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, jakož i v některých dalších řízeních je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud provádí dokazování při jednání. Je-li to účelné, může být o provedení důkazu dožádán jiný soud nebo předseda senátu může důkaz z pověření senátu provést mimo jednání (souvisí i s tím, o jaký druh důkazu půjde apod.). Účastníci mají právo být přítomni při provádění dokazování. Výsledky dokazování je třeba vždy po jednání sdělit. Účastníci mají právo vyjádřit se ke všem důkazům, které byly provedeny.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Záleží na rozhodnutí soudu, které důkazy provede. Rozhodnutí soudu o tom, že určitý navržený důkaz neprovede, musí být náležitě odůvodněno. Obecně lze říci, že soud neprovede ty důkazy, které nemohou dle jeho názoru přispět k objasnění věci (tj. zamezí tím zbytečnému provádění důkazů), soud by také nepřipustil takový důkaz, jehož provedení by si vyžádalo náklady nepoměrné vzhledem k výši nároku, který je předmětem sporu, nebo nelze-li výši nároku vůbec zjistit. Aby soud mohl jednoznačně posoudit, jaké důkazy provede, jsou účastníci povinni navrhovat je konkrétně, tj. svědky označit jménem a dalšími identifikačními údaji a uvést, k jakým tvrzením by měl navržený svědek vypovídat, stejně tak jsou účastníci povinni specifikovat listinné důkazy anebo uvést okruh problematiky, k níž by se měl vyjádřit znalec prostřednictvím znaleckého posudku.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci. Jde zejména o výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské a exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Každá fyzická osoba, která není účastníkem řízení, je povinna dostavit se na předvolání k soudu a vypovídat jako svědek. Svědek vypovídá o tom, co sám zažil a vnímal. Musí vypovědět pravdu a nic nezamlčovat. Výpověď může odepřít jen tehdy, kdyby jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým; o důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud. Na začátku výslechu je třeba zjistit totožnost svědka a okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost. Dále je třeba poučit svědka o významu svědecké výpovědi, o jeho právech a povinnostech a o trestních následcích křivé výpovědi. Předseda senátu (soudce) vyzve svědka, aby souvisle vylíčil vše, co ví o předmětu výslechu. Pak mu klade otázky potřebné k doplnění a vyjasnění jeho výpovědi. Pokládat otázky mohou i členové senátu a se souhlasem předsedy senátu i účastníci a znalci.
Dokazování pomocí znalců je odlišné zejména z toho důvodu, že znalec většinou vypracovává písemný znalecký posudek, k němuž pak navíc obvykle podává ústní vyjádření. Důkaz znaleckým posudkem se provádí tehdy, je-li nutné posoudit skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí. Znalecký posudek má tři části: nález, ve kterém znalec popíše skutečnosti, které zkoumal; posudek, který obsahuje vlastní odborné posouzení (znalecké závěry) a znaleckou doložku. Znalec se zpravidla vyjadřuje ke konkrétním otázkám vymezeným soudem, nevyplývají-li požadavky na posudek přímo ze zákona (zejména v oblasti práva obchodních společností). Znalce ustanoví soud výběrem z osob zapsaných do seznamu znalců a tlumočníků (které vedou krajské soudy). Znalci náleží za vydání odborného posouzení nebo vypracování znaleckého posudku finanční úhrada, stanoví-li tak právní předpis.
Účastníkovi, popř. i někomu jinému, může předseda senátu uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, podrobil se lékařskému vyšetření, popřípadě zkoušce krve, anebo něco vykonal nebo snášel, jestliže je to k podání znaleckého posudku třeba.
Znalecký posudek může předložit i účastník řízení. Jestliže znalecký posudek předložený účastníkem řízení má všechny zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku, postupuje se při provádění tohoto důkazu stejně, jako by se jednalo o znalecký posudek vyžádaný soudem. Soud umožní znalci, kterého některá ze stran požádala o znalecký posudek, nahlédnout do spisu nebo mu jinak umožnit seznámit se s informacemi potřebnými pro vypracování znaleckého posudku.
Svědek se vyjadřuje ke skutečnostem, které bezprostředně vnímal, kdežto znalec se vyjadřuje jen tam, kde posouzení skutkového stavu závisí na odborných znalostech. Hodnocení soudu nepodléhají odborné znalecké závěry ve smyslu jejich správnosti; soud hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, vnitřní konzistentnosti a souladu s ostatními provedenými důkazy.
Důkaz listinou se provádí tak, že listinu nebo její část při jednání předseda senátu přečte nebo sdělí její obsah. Předseda senátu může navíc uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil, nebo ji opatří sám od jiného soudu, orgánu nebo právnické osoby.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Přednost metod není stanovena, nicméně některé důkazní prostředky mohou být použity teprve tehdy, až zákonem požadované důkazy nelze provést (zpravidla úkony s obligatorní písemnou formou – jen když jsou např. zničeny, pak lze dokazovat i jinak, např. výslechem svědků apod.). Důkaz výslechem účastníka k jeho tvrzením lze ve sporných věcech nařídit jen tehdy, jestliže dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak (kromě souhlasu s výslechem). Jiné důkazy proto mají přednost.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Někdy může zákon stanovit, jaké důkazy je třeba provést, záleží na konkrétním sporu (např. v řízení o svolení k uzavření manželství je nutno vyslechnout oba snoubence).

Určité skutečnosti pak mohou být dokázány jen určitým důkazním prostředkem, např. směnečný nebo šekový rozkaz lze vydat jen na základě předložení směnky v prvopise, rozhodnutí o umoření směnky nebo další listiny; nařízení výkonu rozhodnutí lze učinit jen po předložení pravomocného rozhodnutí, resp. exekučního titulu apod.)
Pro vznik určitých závazků nebo i věcných práv (zvláště k nemovitostem) vyžaduje zákon písemnou formu smlouvy – z tohoto požadavku pak vychází i předmětný způsob dokazování.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ano, každý má zákonnou svědeckou povinnost se na předvolání dostavit a vypovídat, je nezastupitelný. Svědek, který svou svědeckou povinnost splnil, má nárok na tzv. svědečné (náhradu hotových výdajů a ušlého výdělku).

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Výpověď může svědek odepřít jen tehdy, kdyby si jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým; o důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud. Dále musí soud respektovat svědkovu zákonnou povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích chráněných zvláštním zákonem a jinou zákonem stanovenou nebo státem uznávanou povinnost mlčenlivosti (např. skutečnosti uvedené ve zdravotní dokumentaci pacienta – tzv. lékařské tajemství; bankovní tajemství atd.). V těchto případech lze provést výslech jen tehdy, jestliže vyslýchaného zprostil odpovědnosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu má tuto povinnost.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Splnění svědecké povinnosti lze vynucovat předvedením Policií České republiky nebo v krajním případě uložením pořádkové pokuty.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Obecně řečeno není stanovena kategorie osob, od nichž nelze vyžadovat svědectví, spíše existuje okruh skutečností, o nichž určité osoby nemohou vypovídat (viz otázka 2.9).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Pouze soudce (předseda senátu) má právo vyslýchat svědka a tento výslech vede. Ostatní členové senátu, účastníci a znalci mohou klást další otázky svědkovi pouze se souhlasem předsedy senátu, ten může zamítnout konkrétní otázku, která je např. návodná, úskočná nebo není vhodná ani účelná.
Využití moderních technologií včetně videokonference umožňující výslech na dálku je v současné době umožněn u těch soudů, které pro to mají vytvořeno materiálně technické zázemí.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Ano. Navrhne-li účastník k prokázání svých tvrzení důkaz, který byl pořízen nebo účastníkem opatřen v rozporu s obecně závaznými právními předpisy a jehož pořízením nebo opatřením došlo k porušení práv jiné fyzické nebo právnické osoby, soud takový důkaz jako nepřípustný neprovede.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Důkaz výslechem účastníků může soud nařídit, jestliže dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak a jestliže s tím souhlasí účastník, který má být vyslechnut. Toto pravidlo se neuplatní v nesporných řízeních, tj. v řízeních, která lze zahájit i bez návrhu (viz bod 2.1) a v řízení o rozvod manželství nebo v řízení o zrušení, neplatnosti nebo neexistence partnerství. Důkazním prostředkem je pouze takový výslech účastníků, který soud zvlášť jako procesní důkaz nařídil k prokázání tvrzených skutečností.

4 Určil tento členský stát v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování jiné orgány, které jsou příslušné k dokazování pro účely soudních řízení v občanských nebo obchodních věcech podle uvedeného nařízení? Pokud ano, v jakých řízeních jsou příslušné k dokazování? Mohou žádat pouze o provedení dokazování, nebo rovněž pomáhat při dokazování na základě žádosti jiného členského státu? Viz rovněž oznámení podle čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování.

V České republice nejsou takové orgány.

Poslední aktualizace: 14/12/2022
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.
Upozorňujeme, že výchozí de verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.
K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady: en

Dokazování - Německo

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

V občanskoprávním řízení nese každý účastník v zásadě důkazní břemeno s ohledem na skutečnosti, které patří k předpokladům právní normy v jeho prospěch. Rozdělení důkazního břemene je tedy často odvozeno od hmotného občanského práva, protože zahrnuje základ nároku, pomocné normy, žalobní odpověď a jiné námitky. Skutečnosti, na základě kterých vznikla norma způsobilosti (např. uzavření kupní smlouvy), musí obvykle předložit účastník řízení, který z toho vyvozuje svůj nárok (např. uhrazení kupní ceny) (dispoziční zásada), a pokud je odpůrce popře, musí tyto skutečnosti prokázat.
Odpůrce musí na druhou stranu uvést a prokázat, že má právo předložit případné protinároky nebo námitky (např. plnění). Je-li skutkový stav i po vyčerpání všech přípustných procesních důkazních prostředků v některém podstatném bodě nejistý, musí se přijmout rozhodnutí, kdo nese důkazní břemeno. Účastník řízení, který musí podle pravidel týkajících se důkazního břemene prokázat sporné skutečnosti, nemá v řízení úspěch, pakliže toto důkazní břemeno neunese.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

V německém právu jsou upravené různé formy ulehčení důkazního břemene až po jeho obrácení. Konkrétně:
1. Přenesení důkazního břemene
V občanskoprávním řízení se o přenesení důkazního břemene jedná tehdy, je-li obráceno základní pravidlo, že každý účastník řízení musí prokázat skutečnosti, které hovoří v jeho prospěch. Přenesení důkazního břemene má za následek, že odpůrce musí prokázat, že neexistuje skutečnost, která je pro druhého účastníka řízení příznivá. Například § 476 občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) obsahuje doložku o přenesení důkazního břemene v

kupním právu („Pokud se do šesti měsíců od přechodu rizika objeví věcná vada, předpokládá se, že věc byla vadná již při přechodu rizika, ledaže tato domněnka je neslučitelná s povahou věci nebo charakterem vady.“) V tomto případě nemusí kupující dokazovat, že vada existovala již v době dodání, nýbrž prodávající musí prokázat, že se vada nevyskytovala již od počátku.
2. Zmírnění důkazního břemene
a. Právní domněnka (*gesetzliche Vermutung*) stanovuje zákonem, že v případě existence určitých okolností (základ domněnky) je potřebné vycházet z existence dalších okolností a tyto okolnosti je nutné považovat za základ právního posouzení. Právní domněnky představují pro účastníka nesoucího důkazní břemeno ulehčení v tom smyslu, že musí vysvětlovat a dokazovat pouze skutečnosti, které tato domněnka předpokládá. Podle § 292 občanského soudního řádu (*Zivilprozessordnung*, ZPO) je důkaz opaku přípustný. Právní domněnky se mohou vztahovat na různé skutečnosti, příkladem je domněnka, že zástavní právo bylo převedené na věřitele na základě držby osvědčení (§ 1117 odst. 3 občanského zákoníku). Mohou se týkat i práv, jako je tomu například v případě domněnky, že držitel dědického osvědčení má postavení dědice (§ 2365 občanského zákoníku).
Faktická domněnka (*tatsächliche Vermutung*) existuje tehdy, pokud soud – na základě svých vlastních zkušeností nebo z odborné praxe – může dospět k závěru o skutečnostech na základě neověřených faktů (indicie). Z indicií lze například vyvodit, že v určitém čase byla teplota nad nulou, a proto na základě obecných zkušeností nelze dospět k závěru, že dotyčná osoba v té době nemohla uklouznout na náledí. Platnost této domněnky může odpůrce napadnout odkazem na skutečnosti, které vzbuzují vážné pochybnosti o tom, že události proběhly obvyklým způsobem.
3. Judikatura v rostoucí míře vymezuje důkazní břemeno na základě spravedlnosti a spravedlivého vyvážení zájmů v rizikových oblastech. Mezi nejdůležitější příklady patří:
Odpovědnost za výrobek (podle § 823 odst. 1 občanského zákoníku)
Důkazní břemeno týkající se závadnosti určitého výrobku, porušení zákonných práv a existující příčinné souvislosti nese poškozená strana. Výrobce nese na druhou stranu důkazní břemeno týkající se toho, že splnil povinnosti, které jsou mu uloženy s ohledem na organizaci, pokyny, dohled po uvedení na trh a předcházení nebezpečí, a proto nenese odpovědnost za zavinění.
Povinnosti týkající se poskytování informací a vysvětlení
V případě porušení zvláštních smluvních nebo předsmluvních povinností týkajících se poskytování informací a vysvětlení je osoba, která tyto povinnosti porušila, povinna dokázat, že by škoda vznikla i tehdy, kdyby jednala řádně. Vychází se přitom z domněnky, že by se poškozený býval choval v souladu s poskytnutými informacemi.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

V § 286 občanského soudního řádu je jako jedna z hlavních zásad občanskoprávního řízení stanovena svoboda hodnocení důkazů (*Freiheit der Beweiswürdigung*). V souladu s touto zásadou je úkolem soudu, aby s přihlédnutím k celkovému obsahu soudního jednání a výsledku případného dokazování na základě svého svobodného přesvědčení rozhodl, zda má být určité faktické tvrzení považováno za pravdivé, či nikoli.
Větší nebo vysoká pravděpodobnost samotná jako důkaz určité skutečnosti nestačí, na druhé straně však není nutné, aby byly zcela vyloučeny všechny případné pochybnosti. Postačuje stupeň jistoty odpovídající potřebám praxe, jenž dovoluje odhlédnout od případných pochybností, které ještě zbývají, aniž by je musel nutně vylučovat.
Výjimku, pokud jde o požadavky týkající se rozsahu dokazování, představují případy, v nichž se zákon spokojí s důkazy *prima facie* (např. v případě předběžných opatření). Tvrzení je v takových případech považováno za *prima facie* věrohodné tehdy, je-li velmi pravděpodobné, že odpovídá skutečnosti. K prokazování *prima facie* věrohodnosti není nutné, aby účastníci dodržovali přísná pravidla dokazování (svědci, listiny, ohledání, znalecké posudky nebo výslech účastníků). Přípustné je například i pouhé čestné prohlášení (§ 294 občanského soudního řádu).

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Podle zásady platné v rámci občanskoprávního řízení je na účastnících řízení, aby předložili tvrzení a příslušné důkazy. Soud sám není oprávněn z vlastní iniciativy určit důkazní materiály a použít je jako základ pro své rozhodnutí. Podle § 139 občanského soudního řádu má soud nanejvýš povinnost podávat informace a poučení.
V některých případech nemusí tato dispoziční zásada platit a dokazování může být výjimečně prováděno z iniciativy soudu. Soud tak však činí v zájmu zlepšení odůvodnění tvrzení účastníků řízení v dané věci a nesmí se snažit sám zkoumat dané skutečnosti.
I bez návrhu může tudíž soud nařídit ohledání, vypracování znaleckého posudku a konzultace se znalci (§ 144 občanského soudního řádu), předložení listin (§ 142 občanského soudního řádu) a doplňující výslech některého z účastníků řízení (§ 448 občanského soudního řádu). Soud může i bez návrhu provést také výslech účastníků řízení (§ 448 občanského soudního řádu). Musí však existovat určitý stupeň počáteční pravděpodobnosti dokazované skutečnosti.
V nesporném řízení a v řízení v rodinných věcech, kdy se nejedná o spor (tj. neřídí se důkazním právem podle občanského soudního řádu), se uplatní zásada šetření z moci úřední podle § 26 zákona o řízení v rodinných a nesporných věcech (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). To znamená, že soud musí sám z vlastního podnětu zjistit skutečnosti, které jsou důležité pro rozhodnutí, a získat důkazy, které považuje za vhodné, vzniknou-li pochybnosti ohledně správnosti určitých skutečností. V tomto ohledu není soud vázán návrhy na dokazování, které předložili účastníci řízení.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Formální dokazování:
Pokud účastníci řízení skutečnosti popřou, nařizuje občanský soudní řád formální důkazní řízení, které umožňuje dokazování prostřednictvím těchto důkazních prostředků: výpověď soudního znalce, ohledání, listiny, výpověď svědků a
výslech účastníků řízení (viz níže). Poté, co účastník řízení předložil důkazy, nařídí soud dokazování skutečností, které mají být prokázány. K tomu dochází v zásadě neformální cestou v rámci ústního jednání, nebo na základě usnesení o dokazování podle § 358 občanského soudního řádu. Usnesení o dokazování musí podle § 359 občanského soudního řádu obsahovat označení sporných skutečností, které mají být dokázány, a označení důkazních prostředků, uvádět jména svědků a znalců, kteří mají být vyslechnuti, či účastníka řízení, který má být vyslechnut, a označovat účastníka řízení, který příslušný důkazní prostředek navrhl.
Poté se provádí dokazování, které se řídí příslušnými právními předpisy (§ 355 až § 484 občanského soudního řádu). Zejména je třeba dodržet zásadu přímosti (§ 355 občanského soudního řádu) a zásadu účasti stran (§ 357 občanského soudního řádu).
Zásada přímosti stanoví, že dokazování musí probíhat před samotným prvostupňovým soudem, neboť tento soud musí předložené důkazy posoudit. Výjimky jsou přípustné pouze v případech upravených zákonem, kdy je dokazováním pověřen člen prvostupňového soudu (§ 361 občanského soudního řádu) nebo jiný soud (§ 362 občanského soudního řádu). Zásada účasti stran stanoví právo účastníků být přítomen během výslechu svědků a zahrnuje rovněž právo klást svědkům otázky (§ 397 občanského soudního řádu).
Podle § 285 občanského soudního řádu se o výsledku dokazování následně diskutuje na ústním jednání. Soud pak na základě celkového výsledku soudního jednání včetně dokazování tento výsledek svobodně vyhodnotí a stanoví skutkový stav (§ 286 občanského soudního řádu).
Neformální dokazování:

Na rozdíl od formálního dokazování neformální dokazování umožňuje, aby byly skutečnosti zjištěny pomocí jakýchkoli důkazních prostředků, které soud pokládá za nezbytné, a dokazování se může do značné míry uskutečnit bez formálních požadavků. Podle § 284 občanského soudního řádu je v občanskoprávním řízení neformální dokazování přípustné pouze tehdy, pokud s tím účastníci řízení souhlasí.
Nepožaduje-li se v řízení podle zákona o řízení v rodinných a nesporných věcech formální dokazování na základě ustanovení občanského soudního řádu v souladu s § 30 odst. 2 a 3 zmíněného zákona, provede soud potřebné dokazování vhodným způsobem podle § 29 odst. 1 zákona. Účastníci řízení mohou soudu předložit určité důkazy, soud sám však určí nezbytnost a rozsah dokazování a povahu dokazování dle svého uvážení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Návrh na přijetí důkazu může být zamítnut z důvodů procesních anebo na základě pravidel, kterými se řídí dokazování, a to v případě, že:
danou skutečnost není nutno dokazovat, tzn., že je již prokázaná, zjevná nebo nesporná,
daná skutečnost je nepodstatná, tzn., že nemůže mít žádný vliv na rozhodnutí,
důkazní prostředek není pro prokázání tvrzené skutečnosti vhodný (jedná se o ojedinělý případ, neboť důkazy nesmí být posuzovány předtím, než jsou předloženy),
důkazní prostředek není možné získat,
důkazní prostředek je nepřípustný, například kvůli neopodstatněnému tvrzení, kdy došlo ke zneužití práva, nebo s ohledem na povinnost svědka zachovávat mlčenlivost (není-li svědek této povinnosti zbaven),
dokazování probíhá podle uvážení soudu, například při zjišťování újmy podle § 287 občanského soudního řádu,
daná skutečnost byla pro oba účastníky řízení právoplatně stanovena již v rámci jiného řízení a je pro oba závazná,
návrh nebyl předložen včas (§ 296 odst. 1 občanského soudního řádu),
provedení důkazu brání po neurčitě dlouhou dobu nějaká překážka, uplynula lhůta stanovená pro jeho provedení a řízení by se jinak v jeho důsledku zpozdilo (§ 356 občanského soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Důkazních prostředků, u nichž je soud vázán formou jejich provedení, je celkem pět:
Ohledání (§ 371–§ 372a občanského soudního řádu)
Ohledáním je každé přímé vnímání a pozorování učiněné soudcem za účelem dokazování. Pojem „ohledání“ (*„Augenschein“*), který je někdy vykládán chybně, může znamenat i smyslové vnímání v podobě ohmatání, přičichnutí, poslechu či ochutnání. Mezi předměty ohledání mohou tudíž patřit i zvukové a obrazové záznamy či nosiče elektronicky zpracovaných údajů.
Výpověď svědka (§ 373–§ 401 občanského soudního řádu)
Svědecká výpověď slouží k doložení skutečností, které nastaly v minulosti a které dotyčný svědek sám vnímal. Svědkem může být pouze osoba, která není účastníkem právního sporu.
Potřebuje-li mít svědek k tomu, aby mohl dané skutečnosti vnímat, zvláštní odbornou znalost, je označován jako odborný svědek (*sachverständiger Zeuge*, § 414 občanského soudního řádu), jak je tomu například v případě výpovědi lékaře záchranné služby o zraněních, k nimž došlo v důsledku nehody.
Znalec (§ 402–§ 414 občanského soudního řádu)
Znalec (*Sachverständiger*) zprostředkovává soudci zvláštní znalosti potřebné k posouzení některých skutečností. Tyto skutečnosti znalci sami nezjišťují. Očekává se, že svůj posudek vydají pouze na základě skutečností, které jim byly sděleny (*Anschlusstatsachen*).
Znalec může být zjištěním skutečností, které mají být předmětem posuzování, pověřen pouze v případě, že zjištění těchto skutečností samo o sobě vyžaduje zvláštní odborné znalosti. Příkladem je lékařská diagnóza.
Soukromý znalecký posudek, který zadal jeden z účastníků řízení, může být jako znalecký důkaz použit pouze výjimečně se souhlasem obou účastníků.
Listinný důkaz (§ 415–§ 444 občanského soudního řádu)
Listinami ve smyslu občanského soudního řádu jsou písemná prohlášení, která mohou prokázat sporná tvrzení některého účastníka řízení. Z hlediska jejich důkazní síly zákon rozlišuje mezi veřejnými listinami (§ 415, § 417 a § 418 občanského soudního řádu) a soukromými listinami (§ 416 občanského soudního řádu).
Výslech účastníků řízení (§ 445–§ 455 občanského soudního řádu)
Výslech účastníků řízení doplňuje ostatní formy dokazování a je přípustný pouze za účelem prezentace hlavního důkazu (§ 445 odst. 2 občanského soudního řádu). Účastník řízení, který nese důkazní břemeno, může v zásadě navrhnout pouze výslech odpůrce (§ 445 první věta). Výslech účastníků řízení může být mimoto prováděn pouze se souhlasem odpůrce nebo z moci úřední.
Při neformálním dokazování může soud shromáždit potřebné důkazy vhodným způsobem. Vyšetřovací činnosti soudu a shromažďování důkazů se mohou prolínat i bez vydání rozhodnutí o provedení důkazu. Formální důkazní prostředky mohou zahrnovat například oficiální informace získané od veřejných orgánů, neformální telefonické nebo písemné dotazy, použití zvukových a obrazových záznamů a záznamů dat. Výsledky dokazování je nutno zaprotokolovat (§ 29 odst. 3 zákona o řízení v rodinných a nesporných věcech).

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

V důsledku zásady volného hodnocení důkazů jsou veškeré důkazy na stejné úrovni; z hlediska důkazní síly se nijak neliší. Rozdíly existují pouze ve způsobu shromáždění důkazních prostředků:
Svědci
Každý svědek musí být vyslechnut jednotlivě a v nepřítomnosti ostatních svědků, kteří jsou vyslechnuti později (§ 394 odst. 1 občanského soudního řádu). Svědci, jejichž výpovědi si odporují, mohou být konfrontováni (§ 394 odst. 2 občanského soudního řádu).
Před výslechem jsou svědci upozorněni na to, že jsou povinni vypovídat pravdivě a že později mohou být vyzváni k výpovědi pod přísahou (§ 395 odst. 1 občanského soudního řádu). Výslech začíná otázkami, které se týkají osobních údajů svědka (§ 395 odst. 2 občanského soudního řádu), a poté jsou svědkovi kladeny otázky týkající se dané věci (§ 396 občanského soudního řádu). Soud přitom dbá o to, aby svědek podal výpověď v souvislosti s předmětem výslechu. Za účelem objasnění či doplnění výpovědi svědka mu soud případně položí další dotazy.
Účastníci řízení mají právo být během výslechu svědků přítomni a klást otázky. V řízení s povinným zastoupením advokátem jsou účastníci řízení sami oprávněni pouze k tomu, aby navrhovali otázky určené svědkovi, zatímco právní zástupce se může na svědka se svými otázkami obracet přímo (§ 397 občanského soudního řádu).
Pravidla týkající se výslechu svědků se odpovídajícím způsobem uplatňují také při výslechu znalců a samotných účastníků řízení (§ 402 a § 451 občanského soudního řádu).
Listiny
Listinné důkazy se v zásadě provádějí předložením listiny. V případech, kdy příslušnou listinu nemá ve svém držení dokazující strana, nýbrž odpůrce nebo třetí osoba, se dokazování provádí na základě žádosti, která je podána odpůrci nebo třetí osobě a v níž je požadováno předložení listiny odpůrcem nebo třetí

osobou (§ 421 a § 428 občanského soudního řádu). Povinnost předložit příslušné listiny se je požadavkem občanského práva a vzniká tehdy, je-li strana provádějící důkaz oprávněna požadovat od odpůrce nebo třetí osoby vydání nebo předložení listiny (§ 422 občanského soudního řádu). Musí existovat *prima facie* důvody na uplatnění této povinnosti (§ 424 bod 5 druhá věta občanského soudního řádu). Také v případě písemného znaleckého posudku se jedná o listinu ve smyslu občanského soudního řádu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

V zásadě nikoli. Podle zásady volného hodnocení důkazů stanovené v § 286 občanského soudního řádu jsou všechny důkazní prostředky na stejné úrovni. Základem pro posouzení ze strany soudu je celkový výsledek dokazování. Pouze ve výjimečných případech musí soudce dodržet závazná pravidla týkající se dokazování, jako je důkazní síla protokolu podle § 165 občanského soudního řádu, rozsudku podle § 314 občanského soudního řádu nebo jiných listin podle § 415–§ 418 občanského soudního řádu.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Nikoli, občanský soudní řád v zásadě nestanoví žádné povinné způsoby dokazování, které by se musely použít k prokázání určitých skutečností.

Výjimky platí jen pro některé typy řízení. V řízení listinném a směnečném musí být dokazování skutečností, na nichž se žaloba zakládá, prováděno pouze prostřednictvím listin a dokazování týkající se všech ostatních skutečností pouze prostřednictvím listin nebo výslechem účastníků řízení (§ 592 a násl. občanského soudního řádu).

V určitých řízeních, která představují významný zásah do základních práv, stanoví zákon o řízení v rodinných a nesporných věcech povinné vyžádání si znaleckého posudku, například před ustanovením opatrovníka podle § 290 zákona nebo před svěřením dítěte do pěstounské péče podle § 312 zákona.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Dostavení se k soudu, podání svědectví a složení přísahy je povinností každého řádně předvolaného svědka, který podléhá příslušnosti německých soudů. Povinnost svědčit zahrnuje také povinnost svědka ověřit si na základě podkladů své vědomosti a osvěžit si paměť (§ 378 občanského soudního řádu). Svědek není povinen zjišťovat skutečnosti, které mu nejsou známy.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Občanský soudní řád rozlišuje mezi právem svědků na odepření výpovědi na základě osobních důvodů (§ 383 občanského soudního řádu) a z věcných důvodů (§ 384). Právo na odepření svědecké výpovědi podle § 383 občanského soudního řádu je založeno na rodinných vztazích svědka nebo povinnosti svědka zachovávat mlčenlivost v souvislosti s výkonem povolání. To má předcházet střetům zájmů.

Právo svědka na odepření svědecké výpovědi z osobních důvodů se vztahuje na snoubence (bod 1), manžele (bod 2) a registrované partnery (bod 2a) po dobu trvání manželství nebo registrovaného partnerství a i po jejich skončení. Právo na odepření svědecké výpovědi má kromě toho i osoba, která je s některým účastníkem řízení příbuzná v přímé linii nebo s ním je či byla sešvagřená nebo s ním je v pobočné linii, a to až do třetího stupně, příbuzensky spojená nebo s ním je či byla, a to až do druhého stupně, sešvagřená (bod 3). Pobočnou linií se rozumí příbuzenství, které není v přímé linii, nýbrž je vztahem původu od téže třetí osoby. Stupeň příbuznosti či švagrovství se určuje podle počtu narozených zprostředkovávajících vztah mezi osobami.

Právo na odepření svědecké výpovědi mají podle § 383 odst. 1 bod 4 občanského soudního řádu kromě toho duchovní a osoby, které se profesně podílejí nebo podílely na přípravě, vytváření a šíření periodických tiskovin či rozhlasových a televizních programů (bod 5), jakož i osoby, které v důsledku své úřední funkce, svého postavení či povolání přicházejí do styku se skutečnostmi, které musí být s ohledem na svou povahu nebo na základě právního předpisu uchovány v tajnosti (bod 6).

Právo na odepření svědecké výpovědi z důvodů profesních se vztahuje na veškeré informace, s nimiž se dotyčné osoby seznámí na základě svého zvláštního postavení.

Právo na odepření svědecké výpovědi podle § 384 občanského soudního řádu slouží na druhou stranu k ochraně svědka před nepříznivými následky jeho povinnosti svědčit. Opravňuje ho pouze k tomu, aby na některé otázky neodpovídal, nezakládá však žádné právo na naprostou mlčenlivost.

Právo na odepření svědecké výpovědi podle § 384 občanského soudního řádu se vztahuje na otázky, jejichž zodpovězení by svědkovi nebo osobě, s níž je v některém z příbuzenských vztahů uvedených v § 383 občanského soudního řádu, mohlo způsobit přímou finanční škodu (bod 1) nebo poškodit jeho čest nebo jej vystavit nebezpečí trestního či přestupkového řízení (bod 2). Svědek také nemusí odpovídat na otázku tehdy, pokud by byl svou odpovědí nucen vyzradit umělecké nebo obchodní tajemství (bod 3).

Občanský soudní řád ve svém § 385 stanoví řadu výjimek z práva svědků na odepření svědecké výpovědi. Obzvláštní význam má ustanovení § 385 odst. 2, jež zprošťuje povinnosti zachovávat mlčenlivost duchovní a osoby, na něž se podle § 383 odst. 1 bodu 6 občanského soudního řádu vztahuje hmotněprávní povinnost zachovávat mlčenlivost, a obnovuje tudíž povinnost svědčit.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ano. Jestliže se řádně předvolaný svědek k soudu nedostaví, uloží mu soud v souladu s § 380 odst. 1 občanského soudního řádu pořádkovou pokutu a v případě její nedobytnosti náhradní trest odnětí svobody. Pokuta činí podle čl. 6 odst. 1 úvodního zákona k trestnímu zákoníku (*Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch*) 5 EUR až 1 000 EUR, trest odnětí svobody může být podle čl. 6 odst. 2 úvodního zákona k trestnímu zákoníku uložen na dobu jednoho dne až šesti týdnů. Svědek je mimoto povinen uhradit náklady vzniklé v důsledku jeho nepřítomnosti.

Pokud se svědek nedostaví opakovaně, může být kromě uložení pořádkové pokuty nařízeno nucené předvedení svědka (§ 380 odst. 2 občanského soudního řádu). Pakliže svědek svou nepřítomnost včas a dostatečným způsobem omluví, je od těchto opatření upuštěno. Není-li toto vysvětlení obdrženo včas, musí svědek prokázat, že zpoždění nijak nezavinil (§ 381 občanského soudního řádu).

Odepře-li svědek podat svědectví nebo složit svědeckou přísahu bez udání důvodu nebo s uvedením důvodu, který nelze považovat za relevantní, mohou být proti němu podle § 390 odst. 1 občanského soudního řádu přijata tatáž opatření jako proti svědkovi, který se bez omluvy nedostavil k soudu. V případě opakovaného odepření může být za účelem vynucení svědectví navržena a nařízena vazba, avšak pouze po dobu trvání řízení u soudu daného stupně (§ 390 odst. 2 občanského soudního řádu).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Nikoli, nic takového jako všeobecnou nezpůsobilost svědčit zákon nezná. Svědkem může být tudíž každý, kdo je duševně způsobilý k vnímání skutečného stavu věcí a chápání a zodpovězení příslušných otázek, a to bez ohledu na věk a způsobilost k právním úkonům.

Pro osoby, které byly již v minulosti trestány za úmyslně nepravdivé svědectví nebo křivou přísahu, neplatí žádná zvláštní pravidla.

Svědkem však nemůže být osoba, která se řízení účastní jako jeden z účastníků sporu nebo jako jeho právní zástupce. Výjimka platí pro společné účastníky sporu, jedná-li se o skutečnosti, které se týkají výlučně jiných společných účastníků sporu. Právní zástupce může být způsobilý svědčit v případě, že předmět výslechu nespadá do rámce jeho vztahu právního zastoupení. Tak může například opatrovník svědčit o skutečnostech, které nepatří do oblasti jeho úkolů, v řízení, v němž je účastníkem sporu osoba v jeho opatrovnictví.

Rozhodným okamžikem pro stanovení svědecké způsobilosti je vždy doba, kdy má být proveden výslech.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Výslech svědků provádí soud. Výslech svědků může být svěřen i některému členu prvostupňového soudu nebo jinému soudu, pokud lze zejména od začátku předpokládat, že prvostupňový soud bude moci řádně posoudit výsledek dokazování, aniž by si udělal přímý obraz o průběhu dokazování.
Každý svědek musí být vyslechnut jednotlivě a v nepřítomnosti ostatních svědků, kteří jsou vyslechnuti později (§ 394 odst. 1 občanského soudního řádu).
Svědci, jejichž výpovědi si odporují, mohou být konfrontováni (§ 394 odst. 2 občanského soudního řádu).
Účastníci řízení mají právo být během výslechu svědků přítomni a klást otázky. V řízení s povinným zastoupením advokátem jsou účastníci řízení sami oprávněni pouze k tomu, aby navrhovali otázky určené svědkovi, zatímco právní zástupce se může na svědka se svými otázkami obracet přímo (§ 397 občanského soudního řádu).
Přípustný je i výslech svědka formou videokonference, pokud s tím soud na žádost (pouze) jednoho z účastníků řízení souhlasí (§ 128a odst. 2 občanského soudního řádu).

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

V občanskoprávním řízení v zásadě neexistují žádné zákazy použití důkazů. Jedinou výjimkou je to, že soud nesmí přihlížet k rozsudkům, které byly vymazány z Centrálního spolkového rejstříku (*Bundeszentralregister*), nebo k rozsudkům, které z tohoto rejstříku měly být vymazány (§ 51 zákona o Centrálním spolkovém rejstříku (*Bundeszentralregistergesetz*)).
V souladu s judikaturou Spolkového ústavního soudu (*Bundesverfassungsgericht*) však zákaz používání důkazů přichází do úvahy v občanskoprávním řízení, pokud dochází k nezákonnému zasahování do ústavně zaručených základních práv účastníka řízení, který důkazy popřel, zejména lidská důstojnost a obecného práva na ochranu osobnosti, což neodůvodňuje žádná výjimka. Je nutné uvážit přínosy a zájmy s přihlédnutím ke všem okolnostem každého jednotlivého případu.
Podle této judikatury nesmí soud například obecně přihlížet k důkazům získaným prostřednictvím tajně pořízených zvukových nahrávek, odposlechů rozhovorů pořízených prostřednictvím mikro vysílačů, směrových mikrofonů nebo telefonů a použít při dokazování nezákonným způsobem získané osobní záznamy, jako jsou deníky nebo soukromá korespondence.
Ve všech těchto případech může být nicméně po zvážení okolností jednotlivého případu výjimečně rozhodnuto o tom, že existují vyvažující práva, která odůvodňují použití těchto nezákonným způsobem získaných důkazů, pokud tím nedojde k hrubému narušení základní oblasti soukromého života dotyčné osoby.
O tom, zda důvodem k nepřihlédnutí k určitým důkazům může být také porušení procesních pravidel, je třeba rozhodnout vždy zvlášť s ohledem na příslušná pravidla. Vady týkající se řízení a způsobu vedení jednání jsou podle § 295 odst. 1 občanského soudního řádu napravitelné. Je-li například účastník řízení vyslechnut jako svědek, jedná se o prominutelný procesní nedostatek, tzn., že toto svědectví je použitelné, pokud účastníci netrvají na vyvození důsledků z daného právního předpisu nebo proti tomuto pochybení do konce následujícího ústního jednání nevznesou námitku. Napravitelný je podle § 295 odst. 1 občanského soudního řádu rovněž stav, kdy svědek nebyl poučen o svém právu odepřít svědectví.
Od dodržování pravidel ve veřejném zájmu však nelze upustit (§ 295 odst. 2 občanského soudního řádu). Příkladem mohou být všechny body, jež soud posuzuje z úřední pravomoci, jako jsou podmínky řízení, přípustnost opravných prostředků či omezení výkonu soudní funkce.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Jak již bylo uvedeno výše v bodě 2.4, výslech účastníků řízení je za určitých podmínek přípustným důkazním prostředkem. Posouzení váhy takového důkazu je ponecháno na uvážení soudu (§ 286 občanského soudního řádu).

Poslední aktualizace: 11/03/2024
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.
Upozorňujeme, že výchozí et verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Estonsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazní břemeno je upraveno v § 230 občanského soudního řádu (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*), v němž se uvádí, že každá strana musí prokázat skutečnosti, na nichž se zakládají její nároky a tvrzení, nestanoví-li zákon jinak. Není-li zákonem stanoveno jinak, mohou se účastníci řízení dohodnout na rozdělení důkazního břemene jiným způsobem, než je stanoveno v zákoně, a dohodnout se na povaze důkazů k prokázání určitých skutečností. Nestanoví-li zákon jinak, může soud ve věcech manželských, ve věcech týkajících se určení otcovství, ve sporech souvisejících se zájmy dítěte nebo v nesporném řízení provést dokazování z vlastního podnětu.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Skutečnosti, které soud pokládá za obecně známé věci, není třeba prokazovat. Skutečnost, o které jsou k dispozici spolehlivé informace ze zdrojů mimo řízení, může soud prohlásit za obecně známou věc. Tvrzení, které některá strana uvede k určité skutečnosti, není třeba prokázat, pokud protistrana tuto skutečnost uzná. Uznáním se rozumí bezpodmínečný a výslovný souhlas se skutkovým tvrzením, který je učiněn písemným prohlášením soudu nebo ústně při soudním jednání, kdy se souhlas zaprotokoluje. Uznání lze odvolat pouze se souhlasem protistrany nebo v případě, že strana, která uznání odvolává, prokáže, že tvrzení týkající se existence či neexistence dané skutečnosti není správné a že důvodem uznání bylo nesprávné pochopení této skutečnosti. Pak se má za to, že dotyčná skutečnost nebyla uznána. Za uznání se pokládá, jestliže druhá strana výslovně nezpochybnila tvrzení ohledně skutkové okolnosti a úmysl skutečnost zpochybnit není patrný z jiných prohlášení strany.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Podle zákona soud veškeré důkazy posoudí ze všech hledisek, důkladně a objektivně, a podle svého svědomí rozhodne, zda je tvrzení účastníka řízení prokázáno, či nikoli, přičemž přihlédne mimo jiné k případným dohodám mezi účastníky řízení o poskytnutí důkazů.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Ačkoli se v § 236 odst. 2 občanského soudního řádu uvádí, že obecně by o provedení důkazů měli soud požádat účastníci řízení, v § 230 odst. 3 občanského soudního řádu jsou uvedeny případy, kdy soud může provést dokazování z vlastního podnětu. Není-li stanoveno zákonem jinak, může soud provést dokazování z vlastního podnětu zejména ve věcech manželských, ve věcech týkajících se určení otcovství, ve sporech souvisejících se zájmy dítěte nebo v nesporném řízení.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Je-li k vyhodnocení důkazů nezbytné provedení dalších důkazů, zajistí to soud prostřednictvím usnesení, které je oznámeno účastníkům řízení. Je-li nutné provést dokazování mimo místní příslušnost soudu, u něhož probíhá řízení ve věci, může soud, který danou věc projednává, zaslat žádost o právní pomoc s cílem požádat o provedení procesního úkonu jiný soud. Provádět dokazování lze i mimo Estonsko.

Po vydání usnesení o provedení dokazování se dokazování provádí v souladu s ustanoveními pro jednotlivé druhy důkazů, která jsou obsažena v kapitolách 27–32 občanského soudního řádu.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může návrh na provedení důkazů zamítnout, pokud:

důkaz není pro danou věc důležitý (zejména tehdy, pokud danou skutečnost není třeba prokázat nebo pokud se soud domnívá, že k prokázání dané skutečnosti již byly předloženy dostatečné důkazy);

podle právních předpisů nebo na základě dohody stran musí být skutečnost prokázána důkazem určitého druhu nebo formy, požaduje se však provedení důkazu jiného druhu nebo formy;

důkazy nejsou dostupné, především v případech, nejsou-li známy údaje o svědkovi nebo o místu, kde se nachází určitá písemnost, nebo není-li relevantnost důkazu úměrná době potřebné k provedení důkazu či jiným souvisejícím obtížím;

návrh na provedení důkazu je podán opožděně;

potřeba provést dokazování není odůvodněna;

účastník řízení, který požaduje provedení důkazů, neuhradí zálohu, kterou soud požaduje k uhrazení nákladů vzniklých při dokazování.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Podle § 229 odst. 1 občanského soudního řádu představuje v občanské věci důkaz jakákoli informace, která má procesní formu stanovenou zákonem a na jejímž základě soud podle postupu stanoveného zákonem zjistí existenci či neexistenci skutečností, na nichž jsou založeny nároky a tvrzení stran, či jiných skutečností, které jsou důležité pro rozhodnutí v dané věci.

Podle odstavce 2 mohou být důkazem výpovědi svědků, místopřísežná prohlášení účastníků řízení, listinné důkazy, fyzické důkazy, ohledání nebo znalecký posudek. V nesporném řízení a ve zjednodušených řízeních může soud považovat za postačující k prokázání skutečností i jiné důkazní prostředky, včetně prohlášení účastníků řízení, které není učiněno pod přísahou.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

1. Svědecká výpověď

Podle § 251 odst. 1 občanského soudního řádu může být osoba, jíž jsou známy skutečnosti, které jsou pro danou věc důležité, vyslechnuta jako svědek, není-li tato osoba účastníkem řízení v dané věci či jeho zástupcem. Svědci musí poskytnout informace o skutečnostech, které vnímali vlastními smysly. Osoba předvolaná jako svědek se musí dostavit k soudu a před soudem pravdivě vypovídat o skutečnostech, které jí jsou známy. Místo účasti při soudním jednání mohou být svědci požádáni, aby poskytli písemná prohlášení, pokud by dostavení se k soudu pro svědka představovalo nepřiměřenou zátěž a pokud s přihlédnutím k obsahu otázek a osobním vlastnostem svědka postačuje podle názoru soudu jako důkaz podání písemného svědectví. Alternativně může soud použít záznam z jednání v řízení u jiného soudu, pokud to zjevně zjednodušuje řízení a pokud lze usuzovat, že soud může záznam v nezbytné míře posoudit, aniž by svědka přímo vyslechl.

Každý svědek je vyslechnut jednotlivě a svědci, kteří dosud vyslechnuti nebyli, nemohou být během projednávání dané věci přítomni v soudní síni. Má-li soud důvod domnívat se, že svědek má obavy či jiný důvod k tomu, aby v přítomnosti některého účastníka řízení nevypovídal u soudu pravdivě, nebo pokud účastník řízení ovlivňuje výpověď svědka zasahováním či jinak, může soud dotyčnou osobu během výslechu svědka vykázat ze soudní síně. V těchto případech je po návratu svědecká výpověď účastníkovi řízení přečtena a účastník řízení má právo položit svědkovi otázky. Jsou-li výpovědi svědků protichůdné, může soud svědky vyslechnout a položit jim otázky několikrát během téhož soudního jednání.

V případě písemných prohlášení mohou účastníci řízení položit svědkům prostřednictvím soudu písemné dotazy. Soud rozhodne, na které otázky musí svědek odpovědět. V případě potřeby může soud předvolat svědka k soudnímu jednání, aby podal ústní svědectví.

Jestliže se dotyčná osoba nemůže k soudu dostavit kvůli nemoci, vyššímu věku nebo zdravotnímu postižení či z jiného oprávněného důvodu, nebo je-li to nutné z jiného důvodu, může soud svědka navštívit, aby jej vyslechl.

Soud zkoumá důkazy přímo (§ 243 odst. 1 občanského soudního řádu). K ověření spolehlivosti svědeckých výpovědí může soud použít různé metody stanovené v § 262 odst. 1 a 8 občanského soudního řádu, například podle odstavce 1 soud zjistí totožnost svědka a oblast jeho činnosti, vzdělání, místo bydliště, spojitost s danou věcí a vztahy s účastníky řízení. Před podáním svědecké výpovědi soud svědkovi vysvětlí jeho povinnost vypovídat pravdivě a postup při odmítnutí svědecké výpovědi; podle odstavce 8 soud v případě potřeby pokládá během celého výslechu dodatečné dotazy s cílem objasnit nebo doplnit svědeckou výpověď nebo zjistit základ znalostí svědka.

2. Znalecký posudek

K objasnění záležitostí, které jsou pro danou věc důležité a které vyžadují zvláštní odborné znalosti, si soud může na návrh účastníka řízení vyžádat znalecký posudek. K zjištění práva platného mimo území Estonské republiky, mezinárodního práva nebo obecné právní úpravy si soud může na návrh účastníka řízení nebo z vlastního podnětu vyžádat znalecký posudek v právních věcech. Na výslech osob se zvláštními odbornými znalostmi k prokázání okolnosti nebo události, která vyžaduje zvláštní odbornost, se vztahují ustanovení o výslechu svědků. Pokud účastník řízení předložil soudu písemné stanovisko určité osoby se zvláštními odbornými znalostmi a dotyčná osoba není vyslechnuta jako svědek, považují se tyto posudky za listinné důkazy. Soud místo toho, aby nařídil vypracování znaleckého posudku, může využít znalecký posudek, který byl na příkaz soudu předložen v jiném soudním řízení, nebo znalecký posudek vypracovaný na příkaz orgánu, u něhož probíhá trestní nebo přestupkové řízení, pokud tím bude řízení zjednodušeno a pokud se usuzuje, že soud může znalecký posudek v nezbytné míře posoudit, aniž by bylo nutné vypracovat nové odborné posouzení. V těchto případech mohou být znalci položeny dodatečné otázky nebo může být předvolán k soudu k výslechu.

Odborné posouzení provede forenzní odborník nebo jiná kvalifikovaná osoba, kterou zaměstnává státní soudní institut, certifikovaný znalec nebo jiná osoba se zvláštní odborností, kterou určí soud. Soud může určitou osobu ustanovit znalcem v případě, má-li tato osoba znalosti a zkušenosti potřebné k vydání znaleckého posudku. Pokud je pro provedení odborného posouzení k dispozici certifikovaný odborník, jsou jako znalci ustanoveny jiné osoby pouze z oprávněného důvodu. Jestliže se účastníci řízení na konkrétním znalci shodnou, může soud tuto osobu ustanovit znalcem, je-li schopna prokázat v souladu se zákonem svou způsobilost.

Účastníci řízení mohou znalci pokládat prostřednictvím soudu dotazy. Soud rozhodne, které otázky vyžadují znalecké posouzení. Pokud soud zamítne položit konkrétní dotaz, musí tuto skutečnost odůvodnit. Znalci musí soudu předložit znalecké stanovisko písemně, pokud jim soud nenařídí, aby je předložili ústně, či se souhlasem znalce v jiné formě. Znalecký posudek by měl obsahovat podrobný popis provedeného zkoumání, závěry, které byly na základě tohoto zkoumání vyvozeny, a odůvodněné odpovědi na dotazy soudu.

K položeným dotazům musí znalci předložit správné a odůvodněné stanovisko. Za účelem poskytnutí znaleckého posudku může znalec přezkoumat veškeré nezbytné materiály týkající se dané věci, účastnit se zkoumání důkazů u soudu a požádat soud o referenční materiály a doplňkové informace.
Znalecký posudek se během soudního jednání zveřejní. Není-li znalecký posudek předložen písemně nebo ve formátu, který lze písemně reprodukovat, poskytne znalec své stanovisko během soudního jednání. Soud může znalce, který znalecký posudek předložil písemně nebo ve formátu, jenž lze písemně reprodukovat, předvolat k soudnímu jednání k výslechu. Soud může předvolat rovněž znalce, který poskytl znalecký posudek během soudního jednání, a to na žádost některého z účastníků řízení.
Po přezkoumání znaleckého posudku mohou účastníci řízení během soudního jednání pokládat znalci dotazy k objasnění znaleckého posudku, pokud byl znalec předvolán k soudu. Dotazy lze předložit soudu rovněž předem a soud je poté předá znalci. Soud vyloučí dotazy, které nejsou relevantní nebo které nespadají do kompetence dotyčného znalce.
Na výslech znalců se vztahují rovněž ustanovení o výslechu svědků.
3. Písemné důkazy
Listinné důkazy mají podobu písemného dokladu či jakéhokoli jiného dokladu nebo obdobného nosiče dat, který je pořízen pomocí fotografie, obrazového nebo zvukového záznamu, elektronicky či jiným způsobem zaznamenávání údajů, obsahuje informace o skutečnostech, které jsou důležité pro rozhodnutí v dané věci, a může být předložen během soudního jednání ve zřetelné podobě.
Za písemnosti se pokládají i úřední a osobní korespondence, rozhodnutí v jiných věcech a znalecké posudky, jež soudu předložili účastníci řízení.
Předloženými písemnými doklady by měly být originály nebo opisy. Pokud účastníci řízení předloží originály dokladů spolu s opisem, může soud originály vrátit a založit do spisu kopii opisu osvědčenou soudcem. Na žádost osob, které předložily písemné doklady, mohou být originály dokladů zařazené do spisu vráceny poté, co soudní rozhodnutí nabylo právní moci a řízení bylo ukončeno. Opis se ponechá ve spisu. Soud může stanovit lhůtu pro přezkoumání předložené písemnosti, načež ji soud vrátí. V těchto případech musí být ve spisu ponechán opis dokladu. Pokud byl doklad předložen ve formě opisu, může soud požádat o předložení originálu dokladu nebo o zdůvodnění okolností, které brání předložení originálu dokladu. Není-li žádosti soudu vyhověno, musí soud rozhodnout o důkazní hodnotě opisu dokladu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

V občanskoprávním řízení platí obecné pravidlo týkající se volného hodnocení důkazů, se souhlasem účastníků řízení však lze stanovit omezení. V § 232 odst. 2 občanského soudního řádu je uvedeno, že žádný důkaz nemá pro soud předem stanovenou váhu, nedohodnou-li se účastníci řízení jinak. Účastníci řízení se proto mohou dohodnout, že určitým důkazům bude přikládána rozhodující váha.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ano. Z právních předpisů nebo dohody mezi účastníky řízení může vyplývat, že určitou skutečnost lze prokázat pouze důkazy určitého druhu nebo v určité formě.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ano. Podle § 254 občanského soudního řádu se musí osoba, která byla předvolána jako svědek, dostavit k soudu a podat u soudu pravdivou svědeckou výpověď ohledně skutečností, které jí jsou známy.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Právo odmítnout svědeckou výpověď mají tyto osoby:
potomci a předci žalobce nebo žalovaného;
sestra, nevlastní sestra, bratr nebo nevlastní bratr žalobce nebo žalovaného či osoba, která byla nebo je manželem sestry nebo nevlastní sestry či manželkou bratra nebo nevlastního bratra žalobce nebo žalovaného;
nevlastní rodiče nebo pěstouni či nevlastní dítě nebo dítě v pěstounské péči žalobce nebo žalovaného;
adoptivní rodiče nebo osvojené dítě žalobce nebo žalovaného;
manžel žalobce nebo žalovaného nebo osoba žijící s žalobcem nebo žalovaným ve společné domácnosti a rodiče manžela nebo osoby žijící ve společné domácnosti, a to i v případě, že manželství nebo soužití skončilo.
Svědek může výpověď odmítnout i v případě, že by svědectví mohlo vést k trestnímu či přestupkovému stíhání jeho samotného nebo některou z výše uvedených osob.
Svědek může odmítnout vypovídat o skutečnostech, na něž se vztahuje zákon o státním tajemství a utajovaných informacích cizích států (*riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus*).
Osoby, které zpracovávají informace pro novinářské účely, mohou odmítnout vypovídat o skutečnostech, jež by umožnily identifikovat osobu, která informace poskytla.
Bez ohledu na výše uvedené skutečnosti nemůže svědek odmítnout výpověď ohledně:
provedení a obsahu transakce, k níž byl přizván, aby ji osvědčil;
narození nebo úmrtí rodinného příslušníka;
skutečnosti související s vlastnickými vztahy vyplývajícími z rodinněprávního vztahu;
úkonu souvisejícího se sporným právním vztahem, který svědek provedl jako právní předchůdce nebo zástupce některé strany.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ano. Pokud svědek bezdůvodně odmítne vypovídat, může mu soud uložit pokutu nebo jej zadržet na dobu až 14 dnů. Svědek musí být propuštěn neprodleně poté, co podá svědeckou výpověď, nebo po skončení soudního jednání v dané věci nebo tehdy, není-li již nutné svědka vyslechnout.
Svědek mimoto nese náklady řízení způsobené bezdůvodným odmítnutím podání svědectví.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V § 256 občanského soudního řádu je stanoveno, které osoby nelze vyslechnout jako svědky. Vyslechnout nelze zejména duchovní náboženských společností zaregistrovaných v Estonsku nebo pomocníky těchto osob, a to s ohledem na okolnosti, které jim byly svěřeny v rámci duchovní péče. Jako svědky nelze bez svolení osoby, v jejímž zájmu je uložena povinnost zachovávat mlčenlivost, vyslechnout tyto osoby:
právní zástupce v občanských nebo správních věcech, obhájce v trestních nebo přestupkových věcech a notáře s ohledem na skutečnosti, o kterých se dozvěděli při výkonu svého povolání;
lékaři, lékárníci nebo jiní poskytovatelé zdravotní péče s ohledem na skutečnosti, které jim svěřil pacient, včetně skutečností souvisejících s rodinným původem, umělým oplodněním, rodinou nebo zdravím určité osoby;
ostatní osoby, které se vzhledem ke svému povolání nebo profesní či hospodářské činnosti dozvěděly důvěrné informace, jež podle zákona nemohou zveřejnit.
Bez svolení osoby, v jejímž zájmu byla uložena povinnost zachovávat mlčenlivost, nemohou být jako svědci vyslechnuti ani profesionální pomocníci výše uvedených osob.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Postup výslechu svědků je stanoven v § 262 občanského soudního řádu. Výslech svědka začíná tím, že soud svědkovi vysvětlí, co je předmětem výslechu, a vyzve jej, aby uvedl vše, co je mu k předmětu výslechu známo. Poté mohou účastníci řízení pokládat svědkovi prostřednictvím soudu dotazy. Se svolením soudu mohou účastníci řízení klást otázky rovněž přímo.

Soud vyloučí zavádějící otázky a otázky, které nejsou pro danou věc důležité, a rovněž dotazy položené s cílem odhalit nové skutečnosti, které nebyly dříve předloženy, a opakované dotazy. V případě potřeby je soud oprávněn kdykoli během výslechu položit doplňkové otázky, aby svědeckou výpověď objasnil nebo doplnil nebo zjistil základ znalostí svědka.

Podle § 350 občanského soudního řádu může soud vést jednání formou procesní konference, takže se účastníci řízení nebo jejich zástupci či poradci mohou v době konání soudního jednání nacházet na jiném místě a činit na tomto místě procesní úkony v reálném čase. Během soudního jednání, které se koná ve formě procesní konference, může být vyslechnut rovněž svědek nebo znalec, který se nachází na jiném místě, a účastník řízení, který se nachází na jiném místě, mu může klást otázky.

V případě soudního jednání vedeného ve formě procesní konference musí být technicky bezpečným způsobem zaručeno právo každého účastníka řízení předkládat návrhy a žádosti a vyjadřovat se k návrhům a žádostem ostatních účastníků řízení a během soudního jednání musí být technicky zabezpečeny podmínky pro přenos obrazového a zvukového záznamu účastníků řízení, kteří se nenacházejí v prostorách soudu, soudu a naopak v reálném čase. Se souhlasem stran a svědků a v případě nesporného řízení se souhlasem samotného svědka může být svědek v rámci procesní konference vyslechnut i po telefonu. Ministr spravedlnosti může s ohledem na vedení soudního jednání ve formě procesní konference stanovit zvláštní technické požadavky.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Podle § 238 odst. 3 bodu 1 občanského soudního řádu může soud důkazy odmítnout připustit důkazy, které byly získány trestným činem nebo nezákonně.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Podle § 267 občanského soudního řádu může účastník řízení, který nebyl schopen jinými důkazy prokázat skutečnost, kterou musí prokázat, nebo který nepředložil žádné jiné důkazy, požádat, aby byla za účelem prokázání dotyčné skutečnosti protistrana nebo třetí osoba vyslechnuta pod přísahou. V případě právnické osoby může být pod přísahou vyslechnut zástupce této osoby.

Soud může pod přísahou vyslechnout rovněž účastníka řízení, který musí předložit důkazy týkající se sporné skutečnosti, pokud o to účastník požádá a protistrana s tím souhlasí.

Bez ohledu na návrhy a žádosti stran a rozdělení důkazního břemene může soud z vlastního podnětu vyslechnout pod přísahou některého z účastníka řízení, případně obě protistrany, pokud na základě předchozího řízení a předložených a provedených důkazů není schopen dospět k závěru o pravdivosti tvrzení, jež je nutno prokázat. Soud může účastníka řízení vyslechnout pod přísahou z vlastního podnětu, pokud účastník řízení, který musí předložit důkazy, chce učinit místopřísežné prohlášení, a to i bez souhlasu protistrany.

V zjednodušeném řízení a v nesporném řízení může soud považovat prohlášení účastníka řízení, které nebylo učiněno pod přísahou, za dostatečné k prokázání určité skutečnosti, pokud z úpravy příslušného druhu řízení nevyplývá, že přípustná jsou pouze místopřísežná prohlášení účastníků řízení. V případě sporného řízení na základě žaloby nemůže být rozhodnutí založeno na prohlášení účastníka řízení, které nebylo učiněno pod přísahou.

Poslední aktualizace: 18/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Irsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Povinnost prokázat určité tvrzení zpravidla nese strana, která předmětné tvrzení učinila. Například v případě žaloby pro nedbalost přísluší povinnost prokázat nedbalost žalobci a povinnost prokázat spoluzavinění z nedbalosti přísluší žalovanému. Povinnost předložit důkazy skutečností nezbytných k prokázání důvodu žaloby přísluší zpravidla žalobci, zatímco důkazy sloužící k obraně vůči žalobě musí předložit žalovaný. Pokud žalovaný podá protinávrh, nese důkazní břemeno v souvislosti s daným protinávrhem žalovaný. Některé zákonné požadavky však přenášejí důkazní břemeno na žalovaného. Například u žalob pro neplatnost výpovědi nese důkazní břemeno žalovaný zaměstnavatel, tj. zaměstnavatel musí prokázat, že pro ukončení pracovního poměru existovaly závažné důvody. [Viz zákon o neplatném ukončení pracovního poměru z roku 1977 (Unfair Dismissals Act) ve znění pozdějších předpisů].

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Není potřeba prokazovat skutečnosti, které byly uznány. Soudci mohou spoléhat na své všeobecné znalosti nebo zohlednit skutečnosti, které jsou jednoznačně stanovené nebo dobře či všeobecně známé, a tudíž není zapotřebí předkládat důkazy o takových skutečnostech. Právo uplatňuje určité domněnky, které lze vyvrátit pomocí důkazů. Mezi ně patří domněnky týkající se legitimity dětí, platnosti manželství, duševní způsobilosti dospělých osob a prohlášení za mrtvého, je-li člověk nezvěstný déle než sedm let, i přesto, že po něm bylo řádně pátráno. Pravidlo *res ipsa loquitur* se uplatní v případech domněnky ohledně nedbalosti v situaci, kdy se ukáže, že žalovaný či jeho podřízení nebo zástupci mohli příčinu nehody ovlivnit v okamžiku, kdy k nehodě došlo, a že za běžných okolností by k takové nehodě nedošlo, pokud by příslušné osoby uplatnily náležitou péči. Je-li uplatněna zásada *res ipsa loquitur*, přenese se důkazní břemeno na žalovaného, který pak musí prokázat, že nejednal nedbale. Příčinnou souvislost však stále musí prokázat žalobce. Za zmínku stojí skutečnost, že žalobce se na doktrínu *res ipsa loquitur* nemusí odvolávat v žalobě, aby ji mohl uplatnit při jednání v dané věci, je-li ze skutkových zjištění jasné, že doktrína je zjevně použitelná.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

V občanskoprávním řízení účastník uspěje, pokud své tvrzení u soudu uspokojivě prokáže s převažující mírou pravděpodobnosti. Jestliže účastník nepřesvědčí soud o tom, že jeho verze událostí je pravděpodobnější než verze odpůrce, spor prohraje. Jedná se o flexibilní normu a soudy budou v některých věcech, jako jsou obvinění z podvodu, zpravidla vyžadovat vzhledem k závažnosti obvinění více důkazů.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

V občanskoprávních řízeních se důkazy získávají prostřednictvím předložení dokumentů (*discovery of documents*), zpřístupnění listin nebo skutečností (*disclosure*) a svědectvím (*testimony of witnesses*).

Předložení dokumentů: V případě žalob podaných k vrchnímu soudu je k předložení dokumentů potřeba, aby účastník druhému účastníkovi předložil písemnou žádost o dobrovolné předložení dokumentů. Soud nařídí předložení dokumentů pouze v případě, kdy druhý účastník dokumenty dobrovolně

nepředloží či je odmítne předložit nebo žádost o jejich předložení ignoruje. [Viz čl. 31 odst. 12 jednacího řádu vyšších soudů (*Rules of the Superior Courts*) ve znění pozdějších předpisů]. Každá žádost o předložení dokumentů musí být relevantní a nezbytná s ohledem na skutkové okolnosti v daném sporu. O předložení dokumentů lze požádat také stranu, která není účastníkem řízení.

Zpřístupnění listin nebo skutečností: Účastník řízení, které se týká újmy na zdraví, musí druhému účastníkovi zpřístupnit veškeré lékařské zprávy vypracované znalci, kteří budou předvoláni jako svědci, aby svědčili u soudu, aniž by bylo nutné o toto zpřístupnění žádat soud. [Viz čl. 39 odst. 46 jednacího řádu vyšších soudů (*Rules of the Superior Courts*) ve znění pozdějších předpisů]. Oba účastníci si musejí též vyměnit seznamy jmen a adres všech svědků, které hodlají předvolat, a žalobce musí předložit kompletní přehled všech zvláštních škod nebo hotovostních výdajů souvisejících s věcnou škodou či újmou na zdraví, která je předmětem žalobního nároku.

Svědci: Účastníci řízení nepotřebují povolení soudu k předkládání svědeckých výpovědí na podporu svých tvrzení. Výjimkou jsou řízení před zvláštním obchodním soudem (*Commercial List*) vrchního soudu, při nichž musí účastník, který chce uplatnit svědeckou výpověď, předložit podepsané prohlášení svědka obsahující jeho výpověď a předvolat svědka, aby vypovídal před soudem. Nepředloží-li účastník prohlášení svědka před konáním řízení před obchodním soudem vrchního soudu, není oprávněn daného svědka bez svolení soudu předvolat. Soud má též rozsáhlé pravomoci v souvislosti s kontrolou předkládaných důkazů a může vyloučit důkazy, které by byly jinak přípustné, či omezit křížový výslech svědka. Za určitých okolností může účastník rovněž požádat soud o příkaz, aby svědek mohl vypovídat pod přísahou před vyšetřovatelem jmenovaným soudem před jednáním v dané věci. Úkolem soudce obvykle je vyslechnout veškeré důkazy předkládané účastníky a neúčastnit se vyhledávání důkazů. Soudce obecně není oprávněn předvolat svědka bez souhlasu účastníků, ačkoli tak může učinit v případech pohrdání soudem v občanskoprávních řízeních nebo v některých řízeních týkajících se péče o dítě. Soudce má též pravomoc znovu předvolat svědka, kterého předtím předvolal účastník řízení.

Soudní znalci: Účastníci řízení obecně nepotřebují svolení soudu k předložení znaleckých posudků na podporu svých tvrzení. Předkládají-li se znalecké posudky, měli by si účastníci veškeré znalecké posudky vyměnit ještě před jednáním ve věci. V řízeních před obchodním soudem vrchního soudu může soudce v rámci předsoudního řízení nařídit soudním znalcům, aby vzájemně konzultovali v zájmu zjištění sporných bodů, k nimž hodlají poskytnout svědectví, a dohodli se na důkazech, které hodlají předložit v souvislosti s dotčenými body a s ohledem na jakoukoli záležitost, jejíž zvážení jim soudce případně nařídí. Soud může takovým soudním znalcům nařídit, aby vypracovali memorandum uvádějící výsledek jejich setkání a konzultací, které společně předloží vedoucímu soudní kanceláře a doručí účastníkům řízení. Žádný takový výsledek konzultací soudních znalců není pro účastníky závazný. [Viz čl. 91A odst. 6(1)(ix) jednacího řádu vyšších soudů (*Rules of the Superior Courts*)].

Soud může z vlastního podnětu jmenovat znalce, který bude soudu nápomocen v souvislosti s projednávanou věcí. Soud může znalci nařídit, aby vypracoval posudek, jehož kopie se poskytnou účastníkům, a být přítomen jednání soudu, aby mohl poskytnout poradenství či pomoc.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Předložení dokumentů: Soud vydá příkaz k předložení dokumentů pouze tehdy, když účastník řízení, od něhož se předložení dokumentů požaduje, tak dobrovolně neučiní, odmítne tak učinit či žádost ignoruje. Pokud tedy soud nařídí předložení dokumentů, zpravidla uloží účastníkovi, který o předložení požádal, náhradu nákladů za návrh. Nařídí-li soud účastníku řízení, aby předložil určité dokumenty, které má pod kontrolou či v držení, je tento účastník povinen poskytnout druhé straně kopie dotčených dokumentů. Účastník vyhoví příkazu k předložení dokumentů učiněním místopřísežného prohlášení o předložení dokumentů, přičemž příslušné dokumenty se uvedou formou přílohy k tomuto místopřísežnému prohlášení. Neuposlechne-li účastník příkazu k předložení dokumentů, může soud žalobu zamítnout nebo prohlásit žalobní odpověď za nepřípustnou, aby bylo zajištěno, že účastníci řízení dodržují příkazy k předložení dokumentů.

Svědci: Účastníci nepotřebují svolení soudu k předložení svědeckých výpovědí na podporu svých tvrzení. Pokud soud nařídí, aby svědectví bylo poskytnuto formou protokolované výpovědi, bude svědek vypovídat před výslech provádějící osobou jmenovanou soudem. Výslech bude probíhat jako u soudu a osoba provádějící výslech bude mít možnost provést křížový výslech do protokolu.

Soudní znalci: Účastníci řízení obecně nepotřebují svolení soudu k předložení znaleckých posudků na podporu svých tvrzení. Znalci mohou vypracovat písemné zprávy, v nichž uvedou svá zjištění a nestranný znalecký posudek. Pokud se vypracovávají znalecké posudky, měli by si je účastníci řízení vyměnit před konáním jednání. Znalec má prvořadou povinnost vůči soudu a nikoli vůči některému z účastníků řízení, přestože jej platí účastník, který jej vypracováním znaleckého posudku pověřil.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může návrh účastníka na provedení či předložení určitého důkazu zamítnout, domnívá-li se, že daný důkaz je irelevantní, zbytečný či nepřípustný. Podle „pravidla nejlepšího důkazu“ musí být předložen nejlepší a nejpřímější důkaz skutečnosti nebo pokud takový důkaz není k dispozici, musí být k jeho neexistenci přihlédnuto. Například nejlepším důkazem obsahu určitého dopisu je předložení samotného dopisu místo ústní výpovědi popisující jeho obsah. Obecně jsou přípustné všechny důkazy týkající se jakékoli dotčené skutečnosti. Některé důkazy jako chráněná komunikace (například důkaz o důvěrné komunikaci mezi zastupovaným a právním zástupcem) jsou však nepřípustné. O přípustnosti důkazů tudíž v každém jednotlivém případě rozhodne soudce.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Skutečnosti mohou být prokázány pomocí důkazů, domněnek a úsudků vycházejících z důkazů nebo tak, že soud zohlední určitá známá fakta. Mezi druhy důkazních prostředků, které lze uplatnit při občanskoprávních řízeních, patří výpověď svědků, dokumenty a fyzické důkazy. Dokumenty mohou zahrnovat tištěné dokumenty, elektronické záznamy, fotografie a videozáznamy nebo zvukové záznamy.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Lidé, kteří byli svědky určité skutečnosti, v zásadě vypovídají před soudem, kde jsou požádáni, aby potvrdili pravdivost a přesnost své výpovědi.

Soudní znalci poskytují svoji výpověď prostřednictvím vypracování znaleckého posudku, nenařídí-li soud jinak. Znalecký posudek musí obsahovat závěry, skutečnosti a domněnky, z nichž vychází, a popis pověření znalce. Soud rozhodne, zda je též nezbytné, aby se znalec řízení účastnil osobně a vypovídal před soudem.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Soud má velký prostor pro uvážení, pokud jde o váhu či věrohodnost určitého důkazu. Například důkaz z doslechu, který může být při občanskoprávních řízeních přípustný, bude mít často menší váhu než přímé svědectví, zejména pokud by bylo možné osobu, jež prohlášení učinila, předvolat, aby svědčila osobně.

Některé dokumenty a záznamy jsou akceptovány jako autentické. Například záznamy podniků a orgánů veřejné moci jsou akceptovány jako autentické, pokud jsou jako takové potvrzeny úředníkem dotčeného podniku či orgánu veřejné moci, a různé typy úředních dokumentů (jako jsou právní předpisy, stanovy, nařízení, smlouvy a soudní záznamy) mohou být prokázány pomocí tištěných nebo ověřených kopií, aniž by bylo potřeba další dokazování.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Určité transakce musí být provedené písemně, a proto je takové transakce potřeba prokázat pomocí listinných důkazů. Příkladem jsou smlouvy o prodeji pozemků.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Obecně platí, že pokud má svědek způsobilost, může být předvolán k soudu, aby svědčil. Účastník, který chce zajistit přítomnost svědka u soudu, vypracuje předvolání vyžadující, aby se svědek dostavil k soudu k podání svědectví. Jakmile soud toto předvolání vydá a je svědkovi řádně doručeno, je pro něj závazné, aby se dostavil ke slyšení. Svědek, který na předvolání nereaguje a nedostaví se k soudu, se dopouští trestného činu pohrdání soudem.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Obecné pravidlo, že způsobilí svědkové mohou být povinni svědčit, se nevztahuje na cizí panovníky a jejich rodiny, zahraniční diplomatické zástupce a konzulární úředníky, zástupce některých mezinárodních organizací a soudce a porotce v souvislosti s jejich činností vykonávanou v rámci těchto funkcí. Povinnost svědčit v občanskoprávních řízeních mohou mít manželé či manželky a příbuzní účastníků. Svědek musí odpovědět na otázku vyjma situací, kdy uplatní právo nevypovídat z důvodů možného vystavení se trestnímu stíhání. Jinak řečeno, svědek je povinen odpovědět na otázku, pokud nemůže prokázat, že existují přiměřené důvody k tomu obávat se, že by se odpovědí mohl sám vystavit stíhání.

Svědci, kteří mohou být obecně povinni svědčit, mají nicméně ze zákona právo odmítnout předložit některé dokumenty nebo odpovědět na některé otázky. Hlavními druhy práv jsou právo na ochranu důvěrnosti komunikace mezi právním zástupcem a zastupovaným, (tzv. komunikace *„without prejudice“*), a právo nečinit sebeobvinění.

Svědek může odmítnout svědčit také na základě imunity ve veřejném zájmu, pokud by svědectví bylo v rozporu s veřejným zájmem. Výpovědi, na něž se může vztahovat imunita zahrnují výpovědi týkající se národní bezpečnosti, diplomatických vztahů, fungování ústřední vládní instituce, nejlepšího zájmu nezletilého, vyšetřování trestného činu a ochrany informátorů (utajované skutečnosti). Novináři dále nejsou povinni uvést svůj zdroj, pokud to není nezbytné v zájmu spravedlnosti či národní bezpečnosti nebo v zájmu ochrany veřejného pořádku a zabránění trestnému činu.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědek, který obdržel předvolání a odmítne vypovídat, může být trestně stíhán pro pohrdání soudem, pokud se za své jednání neomluví, nebo mu může být vyměřena pokuta. Pokud se svědek předvolaný k soudu nedostaví, dopouští se tím porušení soudního příkazu, a odmítnutí vypovídat tudíž může představovat pohrdání soudem.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Dospělé osoby nejsou způsobilé vypovídat v občanskoprávním řízení, pokud nejsou schopny pochopit přísahu nebo nemohou poskytnout racionální svědectví. Nezletilý svědek nemusí být způsobilý vypovídat, pokud nechápe povinnost mluvit pravdu nebo nemá dostatečné znalosti, na základě nichž by vyslechnutí jeho svědectví bylo odůvodněné, přičemž v takovém případě rozhodne soudce, který má danou věc na starosti.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Svědci nejprve poskytnou hlavní svědectví a poté jsou podrobeni křížovému výslechu, který vede zástupce protistrany. Během křížového výslechu mohou být svědkovi pokládány sugestivní otázky. Někdy svědka po skončení křížového výslechu znovu vyslechne i strana, která jej původně předvolala. Soudce také může svědkovi klást otázky, například k vyjasnění určitých záležitostí.

Svědci mohou v některých případech vypovídat prostřednictvím videokonference. Při řízeních týkajících se nejlepšího zájmu nezletilého nebo duševně postižené osoby může soud vyslechnout výpověď dítěte též prostřednictvím videokonference a dítě může být dotazováno přes prostředníka. Výpověď prostřednictvím videokonference může být použita i v případech, kdy dotčený svědek žije mimo jurisdikci Irska.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Důkaz, který by získán nezákonně, nemusí být nutně nepřípustný. Je-li relevantní, je přípustný, avšak soudce může takový důkaz dle vlastního uvážení vyloučit. Domnívá-li se soudce, že důkaz musí být vyloučen v zájmu veřejného pořádku, pak tak učiní, i když je důkaz relevantní pro předmětné skutečnosti.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Svědectví poskytnuté stranami řízení je přípustné jako důkaz v témže rozsahu jako svědectví poskytnuté osobami, které nejsou stranami řízení.

Související odkazy

https://www.courts.ie

Poslední aktualizace: 12/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Řecko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

V otázkách dokazování se řecké právo řídí zásadou dispoziční a projednací (*archí tis diáthesis*). To znamená, že soud jedná pouze na návrh účastníka řízení a rozhoduje na základě skutkových tvrzení a důkazů, které účastníci řízení uvedli a prokázali, a na základě návrhů, jež učinili. Procesní úkony se provádějí na návrh účastníka řízení, pokud zákon nestanoví jinak. Každá strana je povinna prokázat pouze skutečnosti, které mají vliv na rozhodnutí ve věci a které jsou nezbytné na podporu jejího samostatného nároku nebo protinároku. Návrh, který není prokázán, se zamítne.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Vyžaduje-li zákon pro prokázání určité skutečnosti důkaz, je přípustný také důkaz o opaku, pokud není stanoveno jinak. Skutečnosti, které jsou natolik známé, že o jejich pravdivosti není důvodných pochyb, nebo které jsou soudu známy z jiných soudních řízení, se berou v úvahu automaticky a není třeba je dokazovat. Soud automaticky přihlíží k notorietám, aniž by o nich vyžadoval důkazy. Soud se rovněž z vlastní iniciativy seznámí s právními předpisy, zvyklostmi a obyčeji jiných zemí, ačkoli v případech, kdy je dobře nezná, si o nich může vyžádat důkazy.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud hodnotí důkazy volně a podle vlastního uvážení rozhoduje, zda jsou předložená tvrzení pravdivá. Ve svém rozhodnutí uvádí důvody, které jej vedly k přijatému závěru. Pokud zákon stanoví, že věc může být rozhodnuta pouze na základě posouzení pravděpodobnosti, např. v případě návrhu na předběžné opatření (*asfalistiká métra*), soud se pravidly pro dokazování, přípustné formy důkazů a sílu důkazů, které mohou být předloženy, nemusí řídit a může tak pro přijetí závěru ohledně skutkového stavu vzít v úvahu vše, co považuje za vhodné.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Základní zásadou je, že důkazy navrhují a předkládají strany. Soud však může z vlastního podnětu nařídit předložení jakéhokoli důkazu, který zákon připouští, i když nebyl účastníkem předložen.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Po provedení důkazů soud rozhodne ve věci samé – neshledá-li, že důkazy byly nedostatečné; v takovém případě může nařídit předložení nových, dodatečných důkazů.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Pokud shledá, že stávající důkazy jsou dostatečné, nebo pokud je strana nestihla předložit v zákonné lhůtě.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Důkazy ve smyslu občanského soudního řádu (*Kódika Politikís Dikonomías*) jsou přiznání, ohledání, znalecké posudky, listinné důkazy, výslech stran, výpovědi svědků, skutkové domněnky a čestná prohlášení.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Znalci (*pragmatognómones*) spolupracují se soudem tím, že vypracovávají posudky týkající se jeho otázek. V případě potřeby soud vyžaduje, aby byli znalci přítomni při provádění všech nebo některých soudních úkonů. Každý soud vede seznam soudních znalců. Způsob sestavování a vedení seznamů stanoví vyhlášky vydané na návrh ministra spravedlnosti. Soud, který ve věci rozhoduje, dává znalcům nezbytné pokyny k plnění úkolů; stanoví zejména a) zda považuje za nezbytné, aby byli přítomni ve všech stadiích soudního řízení, a b) zda má být znalecký posudek podán u soudu, nebo vypracován samotnými znalci. Nestanoví-li soud, který věc řeší, jinak, může tytéž pravomoci vykonávat na základě žádosti nebo návrhu na provedení určitého soudního úkonu souvisejícího se znaleckým posudkem jiný soud, případně pověřený soudce (*entetalménos dikastís*). Pokud je nařízeno vypracování písemného posudku, soud stanoví lhůtu, ve které musí znalec svůj posudek předložit. Soudce, nebo v případě soudního senátu předseda soudu, může na žádost znalců a bez předchozího předvolání stran lhůtu prodloužit, má-li znalec za to, že stanovená lhůta není pro vypracování posudku dostatečná. Je-li znalců více, provedou všechny úkony potřebné k vypracování znaleckého posudku a vypracují písemný posudek společně. Scházejí se na základě návrhu některého z nich. Písemný posudek musí obsahovat provedené úkony, stanoviska všech znalců s uvedením důvodů a jejich podpisy. Pokud některý ze znalců není přítomen vypracování posudku nebo jej odmítne podepsat, je to v posudku uvedeno. Soudní znalci nebo jimi pověřená osoba předloží písemný posudek kanceláři soudu, který je jmenoval. Tato skutečnost se zaznamená. Pokud je posudek předložen kanceláři soudu jednajícího na základě žádosti nebo návrhu soudu pověřeného soudce, je posudek neprodleně předán kanceláři soudu, který věc řeší. Soud vždy hodnotí znalecký posudek volně.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Ústní nebo písemné přiznání (*omología*) učiněné účastníkem řízení před soudem nebo pověřeným soudcem představuje úplný důkaz proti osobě, která jej učinila; přiznání učiněná mimo soud se stejně jako ostatní důkazy hodnotí volně.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Smlouvy a úkony kolektivní povahy v případech, kdy je hodnota transakce vyšší než 20 000 EUR, nemohou být dokázány svědeckými výpověďmi. Svědecké výpovědi rovněž nejsou přípustné proti obsahu listinných důkazů, i když je hodnota transakce nižší než 2 miliony GRD nebo 20 000 EUR. Výpovědi svědků jsou však přesto přípustné v následujících případech:

pokud existuje základní důkaz v podobě listiny s důkazní hodnotou, na jejímž základě se zdá být pravděpodobné, že transakce byla skutečně uzavřena („počátky písemného důkazu“, *archí éngrafis apódeixis*);

pokud existuje fyzický nebo morální důvod, proč nelze dokument předložit;

pokud se prokáže, že dokument byl vyhotoven, ale nedopatřením se ztratil;

pokud je výpověď svědků odůvodněna povahou transakce nebo konkrétními podmínkami, za nichž byla uzavřena, a zejména týká-li se obchodního styku.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Každý, kdo je předvolán k výslechu jako svědek, se musí dostavit a uvést skutečnosti, které jsou mu známy. Pokud se osoba bez omluvy nedostaví, soud jí uloží povinnost uhradit náklady vzniklé v důsledku této nepřítomností a může jí rovněž uložit pokutu.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Právo odmítnout svědeckou výpověď mají tyto osoby: duchovní, advokáti, notáři, lékaři, lékárníci, zdravotní sestry, porodní asistentky, jejich asistenti a právní zástupci stran, pokud jde o skutečnosti, které se dozvěděli při výkonu svého povolání; 2) osoby spřízněné se stranami pokrevně, sňatkem nebo osvojením až do třetího stupně příbuzenství v řadě přímé nebo vedlejší, pokud nejsou spřízněny stejným způsobem se všemi stranami, a manželé, bývalí manželé a snoubenci. Svědek navíc není povinen vypovídat o

skutečnostech, které by mohly vést k trestnímu stíhání pro trestný čin spáchaný jím nebo osobou s ním spřízněnou ve smyslu čl. 401 odst. 2 občanského soudního řádu nebo které by se mohly dotknout cti svědka nebo takové osoby,

skutečnostech, které tvoří služební tajemství.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědkovi, který se dostaví, ale odmítne vypovídat, ač je k tomu vyzván, může soud uložit pokutu.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Jako svědci nemohou být vyslýcháni:

kněží, pokud jde o jakékoli skutečnosti, které se dozvěděli v rámci zpovědního tajemství;

osoby, které v době daných událostí neměly duševní vyspělost k tomu, aby je pochopily, nebo nejsou schopny sdělit, co vnímaly;

osoby, které v době předmětných událostí trpěly duševní poruchou, která skutečně omezovala jejich schopnost úsudku a vůli, nebo které se v takovém stavu nacházejí v době, kdy mají být vyslechnuty;

advokáti, notáři, lékaři, lékárníci, zdravotní sestry, porodní asistentky, jejich asistenti a právní zástupce účastníka řízení, a to ohledně skutečností, které jim byly svěřeny nebo o kterých se dozvěděli při výkonu svého povolání, o němž jsou povinni zachovávat mlčenlivost, ledaže osoba, která jim je svěřila a vůči níž mají povinnost mlčenlivosti, dala ke svědecké výpovědi souhlas;

veřejní činitelé a vojenský personál ve službě, pokud jde o skutečnosti, které jsou povinni zachovávat v tajnosti, ledaže příslušný ministr jejich výslech povolí; osoby, které mohou mít zájem na výsledku soudního řízení.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Před výslechem je svědek podroben přísaze (složením náboženské přísahy nebo prohlášení). Svědci jsou vyslýcháni odděleně a pouze v případě, kdy je to považováno za nezbytné, mohou být konfrontováni s dalšími svědky nebo se stranami. Svědci vypovídají ústně. Svědci musí uvést, jak se o důkazu, který předkládají, dozvěděli. V případě důkazu z doslechu musí uvést osobu, která jim informaci poskytla. Soud je oprávněn nepřipustit otázky účastníků řízení nebo jejich právních zástupců na svědky, pokud jsou zjevně zbytečné nebo irelevantní, a prohlásí výslech svědka za ukončený, má-li za to, že svědek uvedl vše, co ví o prokazovaných skutečnostech. Soud může z vlastního podnětu nebo na žádost účastníka řízení rozhodnout, že se v konkrétním případě uskuteční videokonference. O vyhovění či nevyhovění takové žádosti rozhoduje soud poté, co rozhodne, zda je použití technologie nezbytné pro účinné vedení řízení. S ohledem na okolnosti případu může soud žádosti o videokonferenci vyhovět a zároveň požadovat další záruky pro řádný průběh řízení. Soudce, zapisovatel a ostatní osoby účastnící se videokonference musí být přítomni v příslušných místnostech před plánovaným časem připojení. Soud v

každém jednotlivém případě zváží, zda by měl být součástí vzdáleného připojení soudce. Vybavení má na starosti soudce nebo pověřený zaměstnanec soudu. V případě konzulárního úřadu má zařízení na starosti osoba pověřená vedoucím delegace. Výslech prostřednictvím videokonference se provádí v souladu s ustanoveními občanského soudního řádu, jimiž se řídí příslušný soudní úkon. Soudce stanoví, kolik osob může být přítomno v místnostech, řídí jednání a poskytuje potřebné pokyny osobám na obou místech. Každý člen soudu nebo účastník soudního řízení je oprávněn se svolením soudce, který vede jednání, klást otázky stranám, svědkům a přítomným znalcům. Při zjišťování totožnosti osoby ve vzdálené místnosti je soudci nápomocen zapisovatel nebo osoba na vzdáleném místě, která byla pověřena konzulem. O ukončení videokonference rozhoduje soudce, který vede jednání. Výslech svědků, znalců a stran prostřednictvím videokonference se považuje za jednání před soudem a má stejnou důkazní sílu jako toto jednání.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Soud může posuzovat pouze zákonné důkazy. Pojem „zákonný“ důkaz (*nómima endeiktiká mésa*) se týká rovněž způsobů, kterými byl důkaz získán. Důkazy získané v rozporu s předpisy jsou nezákonné a nepřihlíží se k nim.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Ano, výslech účastníků řízení je považován za důkaz.

4 Určil tento členský stát v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování jiné orgány, které jsou příslušné k dokazování pro účely soudních řízení v občanských nebo obchodních věcech podle uvedeného nařízení? Pokud ano, v jakých řízeních jsou příslušné k dokazování? Mohou žádat pouze o provedení dokazování, nebo rovněž pomáhat při dokazování na základě žádosti jiného členského státu? Viz rovněž oznámení podle čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování.

Řecko nestanovilo žádné další orgány jako orgány příslušné k provádění důkazů v soudních řízeních v občanských nebo obchodních věcech podle nařízení.

Poslední aktualizace: 11/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí es verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Španělsko

1 Důkazní břemeno

Aby soud uznal určité právo, je nutno předložit důkazy o pravdivosti skutečností, které jsou předmětem tvrzení. To znamená uplatnění procesních činností, jejichž sled a načasování jsou upraveny zákonem.

Účastníci řízení musí prokázat skutečnosti, které uvádějí a na nichž se zakládají jejich nároky. Žalobce proto musí předložit důkazy o skutečnostech, které uvádí ve svém tvrzení, a žalovaný musí být schopen prokázat skutečnosti, které brání právním účinkům tvrzení uvedených v návrhu, ruší je nebo je oslabují. Nedostatek důkazů vyzní nepříznivě pro účastníka, který nese důkazní břemeno. Pokud se tedy jedná o vydání rozsudku nebo podobného rozhodnutí a daný účastník neprokáže tvrzené skutečnosti, soud jeho nároky zamítne. Aby mohl soud přičíst nedostatek důkazů prokazujících určitou skutečnost některému z účastníků, zohlední, jak snadno může každý z účastníků tuto skutečnost prokázat.

Všechny osoby, které se hodlají obrátit na soud, by měly předem posoudit, nakolik budou schopny svá tvrzení prokázat, aby se vyhnuly ztrátě času a peněz (náklady řízení), pokud toho schopny nebudou. Za tímto účelem je nutno mít určité povědomí o pravidlech, jimiž se řídí fáze dokazování v rámci řízení, byť by byly jen velmi obecné a základní.

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Předkládání důkazů ve španělském právu upravují kapitoly V a VI hlavy I svazku II (články 281 až 386) občanského soudního řádu (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) (zákon č. 1/2000 ze dne 7. ledna 2000). Občanský soudní řád obsahuje obecné poznámky týkající se důkazů v oddíle XI úvodu (technicky označovaného jako preambule), které mohou být zajímavé pro každého, kdo si přeje znát pohled španělského zákonodárce na fázi dokazování v rámci řízení.

Na některá řízení se vztahují zvláštní pravidla provádění důkazů, která modifikují obecná pravidla; jedná se například řízení týkající se nezletilých osob nebo rodinných příslušníků. Dokazování může provádět i soud druhého stupně (*Juzgado de Segunda Instancia*). Zpravidla se jedná o důkazy, které nebylo možno provést u soudu prvního stupně (*Juzgado de Primera Instancia*) z důvodů, které nelze přičíst žalobci.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Tradičně se teoreticky rozlišuje mezi důkazem skutečností a důkazem o právu, ačkoli v praxi není právo nutno prokazovat, protože musí být soudci známo. Výjimkou je cizí právo, u něhož může nastat potřeba je prokázat. Důkaz cizího práva upravuje zákon o mezinárodní právní spolupráci v občanských věcech (*Ley de cooperación jurídica internacional en materia civil*), podle něhož si soudce může vyžádat zprávy o záležitosti týkající se cizího práva, obvykle prostřednictvím španělského ústředního orgánu. Pokud není cizí právo prokázáno, lze uplatnit právo španělské, soudce však tuto možnost využije pouze za výjimečných okolností.

Není nutné dokazovat skutečnosti, které jsou v plném rozsahu obecně známy, ani skutečnosti, na kterých se účastníci shodují, s výjimkou případů, kdy je předmět řízení mimo kontrolu účastníků, tj. řízení týkající se způsobilosti osob k právním úkonům, rodičovství, manželství a nezletilých osob.

Domněnky stanovené zákonem osvobozují stranu, které daná domněnka svědčí, od povinnosti prokazovat tuto předpokládanou skutečnost. V případě takovýchto domněnek se připouští důkaz opaku, pokud to zákon výslovně nezakazuje. Domněnky stanovené zákonem zahrnují společné vlastnictví majetku a peněz získaných jedním nebo oběma manžely v době trvání manželství s výjimkou případů, kdy lze prokázat výlučné vlastnictví pouze jednoho z manželů, dále domněnku společného bydliště manželů a domněnku, že pohřešovaná osoba byla naživu až do okamžiku, kdy byla prohlášena za mrtvou.

Obecně platí, že pokud odpůrce nereaguje na podání návrhu a nedostaví se k řízení, nezbavuje ho to důkazního břemene týkajícího se prokázání skutečností, které podporují jeho nárok. Existují však výjimky, kdy skutečnost, že odpůrce nevznesl námitky, vede k tomu, že soud vydá rozhodnutí uznávající nároky žalobce. Je tomu tak například v řízení o drobných nárocích a v řízení o vystěhování z důvodu neplacení.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Skutečnosti, které účastníci řízení uvádějí v žalobě a v žalobní odpovědi, je nutno prokázat a soud musí provést vlastní posouzení na základě okolností dané věci s přihlédnutím ke všem předloženým důkazům a k jejich povaze (např. veřejná listina nemá stejnou váhu jako prohlášení jednoho z účastníků). V rozhodnutí musí být uvedeno vyhodnocení důkazů a důvody, proč soudce dospěl k určitým závěrům. Vedle přímých důkazů existují i důkazy nepřímé, což

znamená, že jakmile byla určitá skutečnost připuštěna nebo zcela prokázána, může soud předpokládat, že i další skutečnost je pravdivá, pokud mezi oběma těmito skutečnostmi existuje jasná a přímá souvislost. Soud musí ve svém rozhodnutí uvést důvody, které jej vedly k tomu, že z prokázané skutečnosti usoudil na skutečnost předpokládanou.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Podle zásady, že soud musí rozhodovat pouze o otázkách, které mu byly předloženy (*principio dispositivo*), jíž se řídí občanskoprávní řízení, musí účastníci navrhnout soudu důkazy, které hodlají během řízení předložit. Soud však může z vlastního podnětu rozhodnout, že některé důkazy lze provést pouze v případech stanovených zákonem. Při předběžném projednání žaloby tedy soudce může v případě, že důkazy navrhované účastníky nepovažuje za dostatečné pro objasnění sporných skutečností, informovat účastníky o skutečnosti, která by mohla být nedostatečností důkazů ovlivněna, a rovněž uvést důkazy, které mohou účastníci navrhnout.

V řízení o způsobilosti osob k právním úkonům, rodičovství, manželství a nezletilých osobách může soudce bez ohledu na důkazy, které si vyžádají účastníci nebo státní zastupitelství, provést jakýkoli důkaz, který považuje za nezbytný pro rozhodnutí v dané věci.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Při ústním řízení (nároky až do výše 6 000 EUR) soudce po předložení návrhu a připuštění důkazů během jednání pokračuje v provádění důkazů v samotném soudním řízení.

V řádném řízení (nároky přesahující 6 000 EUR) je po připuštění důkazů při předběžném projednání žaloby (v němž jsou rovněž vyřešeny procesní otázky) stanoven termín jednání a provádění důkazů je odloženo až na tento termín. Jsou předvoláni účastníci, aby učinili prohlášení, jsou předvoláni i svědci, u nichž nemohli účastníci sami dosáhnout toho, aby se dostavili k soudu, jsou předvoláni znalci v případě, že účastníci mají zájem na objasnění nebo vysvětlení vyjádřených stanovisek, a jsou osloveny instituce, jež mají v držení dokumenty, které účastníci nemohli přiložit k žalobě ani k žalobní odpovědi za předpokladu, že účastníci uvedli, ve kterém archivu se tyto dokumenty nacházejí. Jakékoli důkazy, které není nutno provádět v průběhu řízení (např. ohledání), jsou provedeny před zahájením řízení. V případě, že jediným důkazem připuštěným při předběžném projednání žaloby jsou dokumenty, které nebyly zpochybněny, nebo pokud byl předložen znalecký posudek a žádný z účastníků nepožádal o přítomnost znalce na předběžném projednání žaloby, vydá soud rozhodnutí po předběžném projednání žaloby, aniž by musel nařídit jednání.

Obecným pravidlem je, že důkazy provádí stejný soudce nebo soud, který danou věc projednává, a to i v případě, že svědek nemá bydliště v daném okrese a musí cestovat do místa soudu v den, kdy je předvolán (i když má právo požadovat příslušnou úhradu od účastníka, který ho jako svědka navrhl; tu určí soudní úředník, aniž by tím bylo dotčeno následné právo tohoto účastníka požadovat tuto úhradu od druhého účastníka, pokud soud rozhodne, že mu náleží úhrada nákladů řízení). Pouze ve výjimečných případech, jako je značná vzdálenost, lze požádat o právní pomoc s cílem získat výpověď svědka u soudu místně příslušného v jeho bydlišti. V takovém případě je tomuto druhému soudu zasláno dožádání (na vnitrostátní úrovni) nebo je použit mechanismus stanovený v pravidlech mezinárodní soudní spolupráce v závislosti na tom, kde má být tato výpověď učiněna. V posledně uvedeném případě musí účastníci předložit své dotazy v písemné podobě. Stále častěji je využívána videokonference, a v takových případech není nutné formulovat dotazy předem. Stačí vyžádat si videokonferenci u místně příslušného soudu, kde má být výslech proveden.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Nebudou připuštěny důkazy nesporných skutečností ani důkazy, které nejsou relevantní pro předmět řízení, jakož ani důkazy, které podle přiměřených a jednoznačných pravidel a kritérií nepřispějí k objasnění sporných skutečností. Soud v žádném případě nepřipustí jakýkoli důkaz, který je získán nezákonným způsobem, je v rozporu se základními právy nebo který by vyžadoval pomoc soudu při získávání dokumentů, které mají k dispozici účastníci.

Obecně lze říci, že důkazy musí být navrženy při ústním nebo předběžném projednání žaloby. Důkazy navrhované po uplynutí stanovené lhůty nebudou připuštěny.

V řízeních týkajících se způsobilosti k právním úkonům, rodiny a nezletilých osob mohou být po předložení žaloby a žalobní odpovědi zejména u soudu druhého stupně předloženy nové skutečnosti, pokud je podán opravný prostředek nebo je opravný prostředek napaden. V takových případech lze navrhnout nové důkazy za předpokladu, že dosud nepočala běžet lhůta pro vydání rozhodnutí. V jiném řízení v případě, kdy po skončení lhůty pro předložení argumentů vyjde najevo významná nová skutečnost, o ní mohou účastníci písemně informovat soud a rovněž požádat o provedení důkazů, pokud druhá strana tuto skutečnost neuzná jako pravdivou.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Důkazní prostředky, které lze použít v řízení, jsou: výslech účastníků řízení; veřejné listiny; soukromé písemnosti; odborné posudky; soudní přezkoumání; výslech svědků; a prostředky umožňující reprodukci řeči, zvuků a obrazů, jakož i nástroje, které umožňují ukládání, vyhledávání a reprodukci řeči, údajů, čísel a matematických operací prováděných pro účely účetnictví nebo pro jiné účely, které jsou relevantní pro dané řízení.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

SVĚDECKÁ VÝPOVĚĎ: v žalobě ani v obhajobě není nutno zmiňovat svědky, jelikož při ústním řízení je každý účastník povinen dostavit se ve stanovený den na jednání s osobami, které mají v daném řízení vypovídat jako svědci. Účastníci musí požádat soud, aby předvolal svědky, které nebyli schopni sami přimět k tomu, aby se dostavili, a aby jim nařídil dostavit se k soudu do tří dnů po obdržení předvolání. V běžném řízení jsou svědkové identifikováni v předběžném projednání žaloby, kdy se kromě procesních otázek určují sporné skutečnosti případu a jsou navrženy a připuštěny důkazy, které se jich týkají. Svědecká výpověď je vždy ústní a je provedena v den konání jednání (stejně jako vysvětlení znalců, která jsou považována za nezbytná). Z tohoto pravidla výslechu svědků však existuje jedna výjimka: v případě, že je nutné získat informace o významných skutečnostech týkajících se řízení od právnických osob nebo veřejnoprávních subjektů, avšak není nutné jednotlivě vyslechnout fyzické osoby. V takovém případě je místo ústního prohlášení danému subjektu předložen seznam dotazů, jejichž zodpovězení si účastníci přejí a které soudce považuje za relevantní. Odpověď je podána písemně.

SVĚDECTVÍ ZNALCŮ: znalecké posudky se vždy předkládají v písemné podobě. Po jejich předložení a přečtení znaleckých posudků druhé strany se účastníci musí rozhodnout, zda je nutné, aby se znalec dostavil k řízení a poskytl objasnění nebo vysvětlení, které by případně mohlo být považováno za nutné.

Pokud strany chtějí použít svědectví znalce, musí společně se žalobou a žalobní odpovědí předložit znalecký posudek, z nějž vychází jejich nároky, s výjimkou případů, kdy to není možné, a v takovém případě musí uvést posudky, které hodlají použít. Poté musí tyto posudky předložit, jakmile jsou k dispozici, v každém případě však pět dnů před zahájením předběžného projednání žaloby v řádném řízení, případně pět dnů před jednáním v ústním řízení. Bez ohledu na uvedené skutečnosti mohou účastníci požádat o jmenování soudního znalce při podání žaloby a žalobní odpovědi, přičemž v takovém případě je znalecký posudek vydán později (obvykle v období mezi předběžným projednáním žaloby a samotným řízením, ale v dostatečném předstihu, aby se s ním účastníci mohli před jednáním seznámit).

Mezistupněm mezi svědkem a znalcem je odborný svědek, což je svědek schopný poskytnout informace o technických otázkách souvisejících s řízením. Odbornými svědky jsou zpravidla autoři zpráv, které jsou předloženy společně se žalobou a žalobní odpovědí jako listinný důkaz, ale nikoli jako svědectví znalce.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Ano. Veřejné listiny poskytují úplný důkaz o určité skutečnosti, úkonu nebo stavu věcí, které popisují, přičemž uvádějí i datum, kdy byla tato dokumentace vytvořena, a totožnost notářů a osob, které se podílely na jejím vypracování. Pokud je zpochybněna pravost veřejné listiny, je tato listina ověřena a porovnána s originálem bez ohledu na to, kde se nachází. Bez ohledu na uvedené skutečnosti lze jako plnohodnotné právní důkazy, které není nutno ověřovat ani porovnávat s výjimkou případů, kdy existují důkazy o opaku nebo pokud je možné provést porovnání rukopisu, uvést následující důkazy: staré veřejné listiny, u nichž neexistuje notářský zápis, a jakákoli veřejná listina, u níž chybí originál nebo o níž neexistuje záznam pro účely kontroly nebo porovnání.

Za plnohodnotné právní důkazy v řízení lze považovat rovněž soukromé písemnosti, pokud je nezpochybní strana, v jejíž neprospěch by měly být předloženy. Pokud je zpochybněna soukromá písemnost, může strana, která ji předložila, požádat o porovnání rukopisu nebo o jakýkoli jiný důkazní prostředek, který by ověřil její pravost. Není-li možné dokázat pravost této soukromé písemnosti, bude posouzena v souladu s pravidly přiměřené kritičnosti, kterými se řídí rovněž hodnocení ostatních provedených důkazů. Pokud se na základě zpochybnění ukáže, že daná listina je pravá, může být účastníku řízení, který její pravost zpochybnil, nařízeno uhradit nejen příslušné náklady, ale i pokutu.

A konečně, pokud zbývající důkazy neprokáží opak, budou se v rozhodnutí považovat za pravdivé všechny skutečnosti, které jeden z účastníků ve výpovědi účastníků za takové uzná, pokud se jich tento účastník osobně zúčastnil a pokud jejich označení za pravdivé poškozuje výhradně jeho.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

V zásadě neexistuje žádné pravidlo o tom, které důkazní prostředky je nutno použít k prokázání určitých skutečností, je však logické, že například v případě nároku na určitou peněžní částku vyplývající z obchodních vztahů mezi účastníky se existence nebo vypořádání dluhu stanoví v zásadě na základě listinných důkazů. Svědectví znalce bude nezbytné v případě, že jsou zapotřebí znalosti v oblasti vědy, umění, techniky nebo praxe k posouzení skutečností nebo okolností, které jsou pro danou věc relevantní, případně k získání větší jistoty o těchto skutečnostech nebo okolnostech.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Svědci, kteří jsou předvoláni, jsou povinni se dostavit k nařízenému jednání. Pokud tak neučiní, může jim být uložena pokuta ve výši 180 až 600 EUR s výhradou pětidenního období, během něhož mohou být vyslechnuti. Pokud se svědek na předvolání nedostaví podruhé, nebude již sankcionován pouze pokutou: v takovém případě se svědek dopouští pohrdání soudem, na což jsou svědci na samém počátku upozorněni.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Obecná zásada, která stanoví povinnost svědků vypovídat, se nevztahuje na svědky, kteří jsou kvůli svému postavení nebo povolání povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, na něž jsou dotazováni; v takovém případě musí tuto skutečnost uvést s uvedením důvodů a soud s přihlédnutím k důvodům tohoto odepření výpovědi rozhodne o dalším postupu jejich výslechu a může je zprostit povinnosti vypovídat. Pokud je svědek zproštěn povinnosti vypovídat, musí to být zaprotokolováno.

Pokud svědek uvede, že skutečnosti, na něž je dotazován, se týkají záležitosti, která byla ze zákona prohlášena nebo označena za důvěrnou, soud v případech, kdy to bude v zájmu výkonu spravedlnosti považovat za nezbytné, z vlastního podnětu požádá příslušný orgán o úřední dokument, který by tuto skutečnost potvrzoval. Jakmile soud ověří správnost tvrzení o důvěrnosti informací, nařídí, aby byl tento dokument založen do spisu včetně otázek, na něž se vztahuje úřední tajemství.

Svědkové musí být navíc před podáním výpovědi soudem dotázáni na svou osobní situaci (rodinné vazby, přátelství nebo nepřátelství vůči účastníkům, osobní zájem na dané věci apod.), a na základě jejich odpovědí mohou účastníci předložit k soudu připomínky ohledně jejich nestrannosti.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědci jsou povinni se na předvolání dostavit k soudu a jsou povinni složit přísahu nebo slib, že budou vypovídat pravdivě, přičemž budou upozorněni na sankce, které jim hrozí v případě křivého svědectví v občanskoprávním řízení. Svědci jsou povinni podat svědectví způsobem stanoveným v článku 366 občanského soudního řádu. Pokud svědek odmítne svědčit, může být obviněn z pohrdání soudem, které je sankcionováno pokutou; odmítnutí svědčit může podle své závažnosti potenciálně představovat i trestný čin.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Svědkem může být kdokoli kromě osob, které jsou trvale zbaveny rozumu nebo možnosti užívat své smysly (zrak, sluch atd.) ve vztahu ke skutečnostem, o kterých se mohly dovědět pouze prostřednictvím těchto smyslů.

Nezletilé osoby mladší čtrnácti let mohou vypovídat jako svědci, pokud podle názoru soudu dosáhly potřebné úrovně zralosti, aby byly schopny rozpoznat pravdu a pravdivě vypovídat.

Podle španělského práva se tradiční pojetí svědka vztahuje na fyzické osoby, což však nebrání tomu, aby jako svědci vypovídali i právní zástupci právnických osob, pokud poskytují informace o skutečnostech, které jsou jim známy z důvodu jejich postavení. V případě právnických osob a veřejnoprávních subjektů je výslovně stanovena možnost informovat soud písemně, jak již bylo uvedeno (článek 381 občanského soudního řádu).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Otázky, které soud připustil, pokládají přímo právní zástupci účastníků počínaje účastníkem, který daného svědka navrhl. Jakmile jsou zodpovězeny otázky položené právním zástupcem účastníka, který navrhl vyslechnutí daného svědka, mohou právní zástupci kteréhokoli z ostatních účastníků položit svědkovi jakékoli nové otázky, které považují za přínosné v zájmu objasnění skutečností. Soudce může svědkovi rovněž klást otázky s cílem získat vysvětlení a další informace.

Soud může z vlastního podnětu nebo na žádost kteréhokoli účastníka povolit konfrontaci svědka, jehož prohlášení je v příkrém rozporu s prohlášením jiného svědka nebo některého z již dříve vyslechnutých účastníků, s tímto svědkem nebo účastníkem.

Svědek může být vyslechnut prostřednictvím videokonference, pokud je vznesena žádost v tomto smyslu a soud ji odsouhlasí. Bude tomu tak v případě, kdy je výpověď prostřednictvím videokonference nejvhodnějším a nejpřiměřenějším způsobem provedení důkazů vzhledem k daným okolnostem (v zásadě značná vzdálenost mezi bydlištěm svědka a sídlem soudu), přičemž bude vždy zajištěno kontradiktorní soudní řízení a právo účastníků na obhajobu.

3 Hodnocení důkazů

Jedná se o činnost, kterou soudce určuje účinnost všech provedených důkazů dohromady v souladu s pravidly přiměřené kritičnosti. Jak je však uvedeno výše, existují některé typy důkazů, jejichž hodnocení stanoví zákon; je tomu tak například u veřejných listin a soukromých písemností, a v některých případech i u výslechu účastníků.

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Důkaz, který byl získán nezákonným způsobem, není přípustný. Důkazy získané přímo nebo nepřímo porušováním základních práv nebo svobod navíc nemají žádný účinek. K těmto důkazům proto soud při rozhodování ve věci nepřihlíží.

Pokud se jeden z účastníků domnívá, že při pořizování nebo zjišťování důkazů, které byly připuštěny, došlo k porušení základních práv, musí to neprodleně oznámit, případně o tom informovat ostatní účastníky. Soudce poté rozhodne o zákonnosti těchto důkazů.

Pokud se sám soudce domnívá, že při získávání důkazů došlo k porušení některého ze základních práv, odmítne tyto důkazy i bez návrhu.

Tato záležitost, kterou může soud vznést rovněž z vlastního podnětu, bude vyřešena v rámci řízení na začátku jednání před zahájením dokazování.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Pokud je jeden z účastníků vyzván druhým účastníkem, aby svědčil, bude hodnocení jeho výpovědi záviset na obsahu poskytnutých odpovědí. Pokud tedy ostatní důkazy neprokazují opak, budou v rozhodnutí považovány za pravdivé všechny skutečnosti, které jeden z účastníků za takové uznal, pokud se jich tento účastník osobně zúčastnil a jejich označení za pravdivé poškozuje výhradně jeho. Ve všech ostatních ohledech vyhodnotí soud obsah výpovědi podle pravidel přiměřené kritičnosti.

Soud může stejně tak akceptovat jako pravdivé osobní údaje o stranách, pokud se nedostaví k podání svědectví, případně se dostaví, ale odmítnou svědčit nebo poskytují vyhýbavé odpovědi, za předpokladu, že se jedná o skutečnosti, kterých se vyslýchaný účastník osobně zúčastnil a jejich označení za pravdivé by ho zcela nebo zčásti poškodilo. Kromě toho každý účastník, který se nedostaví, bude potrestán pokutou ve výši od 180 EUR do 600 EUR.

Poslední aktualizace: 30/10/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí fr verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady: en

Dokazování - Francie

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Podle článku 1353 občanského zákoníku musí osoba, která požaduje plnění určité povinnosti, tuto povinnost prokázat. Rovněž tak osoba, která tvrdí, že jí taková povinnost zanikla, je povinna prokázat zánik této povinnosti.

Každý účastník řízení je tedy v zásadě povinen svá tvrzení prokázat. Článek 9 občanského soudního řádu například stanoví, že „každá strana je povinna v souladu se zákonem prokázat skutečnosti nezbytné pro úspěšné uplatnění svého nároku.“

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

V některých případech existují domněnky, které vylučují z povinnosti předložení důkazu skutečnosti, které je nemožné nebo obtížné prokázat.

Lze říci, že právní domněnky obracejí důkazní břemeno na osobu, která musí existenci údajné skutečnosti prokázat. Obecně jsou tyto domněnky označovány jako „vyvratitelné“: je tedy přípustné předložit důkaz opaku. Příklad: U dítěte narozeného za trvání manželství platí domněnka, že jeho otcem je manžel matky, lze však podat žalobu na popření otcovství.

Vzácněji se vyskytují domněnky „nevyvratitelné“: v takovém případě se důkaz opaku nepřipouští.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud může založit své rozhodnutí pouze na prokázaných nebo nezpochybněných skutečnostech.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Provádění důkazů může nařídit soudce na návrh jednoho z účastníků řízení, ale může je provádět i z vlastního podnětu.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Pokud soudce vyhoví návrhu účastníka na provedení důkazu, soudní kancelář uvědomí určenou pověřenou osobu o tom, co má provést; ta následně předvolá účastníky řízení ke všem úkonům, které provádí. V případě znaleckého posudku bude práce na něm zahájena až poté, co účastník řízení uhradí na základě rozhodnutí soudu peněžní částku (zálohu), která zaručuje úhradu odměny znalci. Veškeré úkony v oblasti provádění důkazů se konají za přítomnosti účastníků řízení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může zamítnout návrh na provedení důkazu, pokud má za to, že by jeho důsledkem bylo zahlazení nečinnosti daného účastníka, který nese důkazní břemeno, případně pokud provedení tohoto důkazu není nezbytné.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Francouzské občanské právo rozlišuje mezi jednotlivými druhy. V případě právních skutečností (například nehody), mohou být důkazy libovolné, a lze je tedy provést jakýmikoli prostředky (dokumenty, svědectví atd.). V případě právních úkonů (smlouva, dar apod.) je v zásadě požadován písemný důkaz, avšak zákon stanoví výjimky (např. v případě úkonů týkajících se částky do určité výše, která je stanovena vyhláškou, nebo v případě, že není možné předložit písemný důkaz). Je třeba poznamenat, že mezi obchodníky platí zásada důkazní svobody i pro právní úkony.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědeckou výpověď lze podat dvěma různými způsoby: ústně v rámci dokazovacího řízení nebo písemně formou prohlášení, která musí splňovat určité formální požadavky. Písemné prohlášení musí uvádět zejména totožnost svědka a případně jeho vztah příbuzenství či spřízněnosti, jakož i vztah podřízenosti, spolupráce nebo společných zájmů s některým z účastníků řízení. Kromě toho v něm musí být uvedeno, že bylo vypracováno za účelem předložení v soudním řízení a že si je jeho autor vědom toho, že křivým svědectvím se vystavuje nebezpečí trestního stíhání. Svědeckou výpověď je možno získat rovněž ve formě úředních osvědčení (jedná se o dokument vypracovaný soudcem nebo úřední osobou, který obsahuje prohlášení více svědků týkající se prokazovaných skutečností).

Znalecký posudek se od svědecké výpovědi liší, neboť se jedná o provedení důkazu spočívající v pověření specificky způsobilé osoby vydáním čistě odborného stanoviska poté, co jsou účastníci řízení vyzváni, aby se k otázce vyjádřili. Znalec sdělí své stanovisko ústně nebo písemně. Vyjádří-li se písemně, je stanovisko vypracováno ve formě posudku, který obsahuje písemná vyjádření účastníků řízení. Znalecký posudek není pro soudce závazný.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Veřejná listina (*acte authentique*) vyhotovená úřední osobou (notářem, soudním exekutorem) v rámci svých povinností je považována za platnou, dokud není zpochybněna její pravost.

Soukromá listina (*acte sous-seing privé*), tedy dokument vypracovaný bez zásahu úřední osoby samotnými účastníky řízení a potvrzený pouze jejich podpisem, je považována za platnou, pokud není prokázán opak.

Hodnověrnost svědecké výpovědi a jiných způsobů dokazování je ponechána na uvážení soudce.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Jak je uvedeno v bodě 2.4, k prokázání právního úkonu, jehož hodnota přesahuje 1 500 EUR, je nezbytné předložit písemný důkaz. Naproti tomu k prokázání právní skutečnosti je možno použít jakýkoli důkaz.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Každý má povinnost v rámci soudního řízení spolupracovat a přispět k objasnění pravdy.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Osoba, která má k dispozici informace získané při výkonu svého povolání, na něž se vztahuje profesní tajemství, musí odepřít svědectví, jinak se vystavuje nebezpečí trestního postihu. Svědek může rovněž v konkrétním případě odmítnout svědectví, pokud to odůvodní oprávněnou překážkou (například nemožnost cestovat, nemoc, profesní důvody). To, zda se jedná o oprávněnou překážku, závisí na posouzení soudce.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědkům, kteří se nedostaví k soudu, a svědkům, kteří bez oprávněného důvodu odmítnou svědčit nebo složit přísahu, může být uložena pořádková pokuta až do výše 3 000 EUR.

Je také nutno uvést, že křivé svědectví je stíháno jako trestný čin.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Jako svědek může být vyslechnut kdokoli s výjimkou účastníků řízení samotných a osob, které jsou nezpůsobilé svědčit u soudu z důvodu nezpůsobilosti k právním úkonům (nezletilí a chráněné zletilé osoby) nebo odsouzení za některé trestné činy (zbavení občanských práv). Soudce je však může vyslechnout za účelem získání informací, aniž by je vyzval ke složení přísahy. V případě řízení ve věci rozvodu nebo rozluky navíc nikdy nemohou být vyslýcháni ani svědčit potomci dotčených manželů.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Soudce vede výslech svědka a klade mu otázky. Přítomní účastníci řízení nemohou svědka přerušovat ani se na něho přímo obracet, aby ho neovlivňovali. Pokud to soudce považuje za nezbytné, klade sám svědkovi otázky, které si přejí mu položit účastníci řízení.

Nic nebrání tomu, aby soudce nechal pořídit zvukový, vizuální nebo audiovizuální záznam průběhu dokazování, pokud to vyžadují okolnosti (například zeměpisná vzdálenost).

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Soudce nepřipustí důkazy pořízené podvodným způsobem (skrytá kamera, nahrávka telefonického hovoru bez vědomí druhého účastníka hovoru) nebo způsobem, který nerespektuje soukromí.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Prohlášení účastníků řízení nemají povahu důkazu.

Poslední aktualizace: 07/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí hr verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady: en

Dokazování - Chorvatsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Pravidla týkající se dokazování a předkládání, výběru, shromažďování, zkoumání a posuzování důkazů v občanskoprávním řízení stanoví články 219 až 276 zákona o občanském právu procesním o občanském právu procesním (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky) č. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – konsolidované znění, 25/13, 89/14 – rozhodnutí Ústavního soudu Chorvatské republiky (*Ustavni sud Republike Hrvatske*), 70/19 a 80/22).

Obecným pravidlem je, že každý účastník řízení musí uvést skutečnosti a předložit důkazy, na nichž je jeho nárok založen nebo kterými zpochybňuje prohlášení a důkazy protistrany, což znamená, že v chorvatském (občanském) procesním právu má při shromažďování skutečností a předkládání důkazů přednost zásada práva být vyslechnut.

Proto musí každý účastník řízení prokázat pravdivost prohlášení o existenci skutečností, které jsou pro něj příznivé, na kterých jsou založeny jeho nároky (a námitky), nestanoví-li zákon jinak.

Soud je zpravidla oprávněn prokázat pouze ty skutečnosti, které účastníci řízení uvedli, a provést pouze ty důkazy, které účastníci řízení navrhli. Výjimečně je soud oprávněn (a povinen) prokázat skutečnosti, které účastníci řízení neuvedli, a provést ty důkazy, které účastníci řízení nenavrhli, avšak pouze v případě, že má podezření, že strany mají v úmyslu uplatnit nároky, které uplatnit nesmějí.

Pokud soud na základě předložených důkazů (článek 8 zákona o občanském právu procesním) nemůže prokázat určitou skutečnost s jistotou, rozhodne o existenci takové skutečnosti za pomoci pravidel týkajících se důkazního břemene.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Důkazy zahrnují všechny skutečnosti důležité pro vydání rozhodnutí.

Není nutné prokázat skutečnosti, které účastník řízení uznal před soudem v průběhu řízení, soud však může nařídit i předložení důkazu o těchto skutečnostech, pokud se domnívá, že se účastník řízení jejich uznáním snaží uplatnit nárok, který uplatnit nesmí (článek 3 zákona o občanském právu procesním).

Kromě toho jsou z dokazování vyňaty právní normy, neboť se na ně vztahuje pravidlo, podle něhož se má za to, že soud zná právo (*iura novit curia*).

Není nutné dokazovat skutečnosti, které jsou obecně známy. Je však přípustné prokázat, že určitá skutečnost obecně známa není.

Skutečnosti, jejichž existenci předpokládá zákon, není nutné prokazovat, lze však prokázat, že takové skutečnosti neexistují, nestanoví-li zákon jinak. V souladu s tím pravidla týkající se vyvratitelných domněnek (*praesumptiones iuris*) usnadňují dokazování, protože účastník řízení, který se dovolává skutečnosti, jež je z právního hlediska významná, není povinen prokázat existenci takové skutečnosti přímo; postačí se dovolat obecného právního pravidla obsaženého ve vyvratitelné domněnce a účastník řízení, který tvrdí, že obecné pravidlo obsažené ve vyvratitelné domněnce nelze v konkrétní věci použít, musí toto tvrzení prokázat.

Existují však případy, kdy zákon neumožňuje prokázat neexistenci skutečností předpokládaných zákonem (*praesumptiones iuris et de iure*), je-li soud povinen dospět k závěru, že dotyčná právně významná skutečnost existuje.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Úkolem soudu je přesvědčit se o existenci nebo neexistenci skutečností, o které se opírá uplatnění práva. Zákon o občanském právu procesním neobsahuje výslovná ustanovení o pravděpodobnosti, avšak stupeň pravděpodobnosti by se měl zvyšovat úměrně významu opatření, které má být přijato, s přihlédnutím k fázi řízení, v níž se jedná a rozhoduje o konkrétní procesní otázce, a k procesním důsledkům, které budou následovat, pokud bude zjištěna existence nebo neexistence určitých skutečností.

Podle obecného pravidla o volném hodnocení důkazů se soud podle vlastního přesvědčení rozhodne, které skutečnosti považuje za prokázané, a to na základě svědomitého a pečlivého posouzení všech důkazů předložených jednotlivě a důkazů jako celku a s přihlédnutím k výsledkům celého řízení.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Jak již bylo řečeno, chorvatské (občanskoprávní) řízení je převážně kontradiktorním řízením (*inter partes*), což znamená, že účastníci řízení mohou shromažďovat skutečnosti a provádět dokazování z vlastního podnětu a soud je oprávněn prokázat skutečnosti, které účastníci řízení neuvedou, a provádět dokazování pouze, pokud má podezření, že strany mají v úmyslu uplatnit nároky, které uplatnit nesmějí (čl. 3 odst. 3 zákona o občanském právu procesním).

Jakmile se uskuteční přípravné jednání, soud rozhodnutím ukončí přípravné řízení.

Soud v přípravném jednání ukončí přípravné řízení a uskuteční a uzavře hlavní líčení, má-li za to, že je možné tak učinit s ohledem na okolnosti dané věci.

Má-li soud za to, že v přípravném jednání nelze ukončit přípravné řízení a uskutečnit a ukončit hlavní líčení, vypracuje plán vedení řízení.

Plán vedení řízení musí obsahovat:

shrnutí sporných skutkových a právních otázek,

důkazy k prokázání sporných skutkových okolností,

lhůtu pro získání dalších požadovaných důkazů,

lhůtu, v níž musí účastníci řízení předložit písemná vyjádření k podáním protistrany, jakož i ke zjištěním a posudkům znalců,

datum a hodinu konání hlavního líčení.

Vyžaduje-li hlavní líčení několik jednání, soud konzultuje účastníky řízení před stanovením data a hodiny pro všechna následující jednání pro hlavní líčení, přičemž se snaží zajistit přiměřenou délku řízení.

Soud přijme plán vedení řízení rozhodnutím, obvykle na prvním jednání v řízení. Před přijetím rozhodnutí o plánu vedení řízení umožní soud účastníkům řízení vyjádřit se k tomuto plánu během jednání.

Výjimečně, není-li jeden z účastníků řízení přítomen na jednání, na němž je projednáván plán vedení řízení, může soud stanovit plán vedení řízení bez konzultace s nepřítomným účastníkem řízení.

V průběhu soudního řízení může soud plán vedení řízení změnit, pokud účastníkům řízení poskytne příležitost se k této záležitosti vyjádřit. Pokud změny plánu neovlivňují lhůty pro úkony účastníků řízení, může soud plán změnit bez předchozí konzultace s účastníky řízení.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud rozhodne, které navržené důkazy mají být provedeny za účelem určení rozhodujících skutečností.

Pokud soud přijme nabídku důkazu od účastníka řízení, začne zpravidla provádět příslušné dokazování.

Ve sporech, které projednává senát (*vijeće*), se důkazy provádějí v rámci hlavního líčení před senátem, senát však může z důležitých důvodů rozhodnout, že určitý důkaz je třeba provést před předsedou senátu nebo soudcem dožádaného soudu (dožádaným soudcem). V takovém případě se na hlavním líčení přečte zápis o provedeném dokazování.

Samosoudce nebo předseda senátu vede hlavní líčení, se dotazuje účastníků řízení a provádí důkazy, soud však není vázán rozhodnutím o vedení líčení, což mimo jiné znamená, že není vázán rozhodnutím o přijetí nebo zamítnutí návrhů důkazů předložených účastníky řízení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Podle ustanovení zákona o občanském právu procesním soud zamítne navržené důkazy, které neshledá být významné, a v rozhodnutí uvede důvod zamítnutí.

Zákon o občanském právu procesním neobsahuje zvláštní ustanovení o možnosti zamítnout nepřípustné důkazy nebo důkazy, které nelze provést s přiměřenými náklady. Ve sporech před městským soudem (*općinski sud*) v hodnotě nepřesahující 10 000 chorvatských kun a ve sporech před obchodním soudem (*trgovački sud*) v hodnotě nepřesahující 50 000 chorvatských kun může soud, pokud se domnívá, že provedení důkazů důležitých pro řešení sporu by vedlo k nepřiměřeným obtížím a nákladům, rozhodnout o existenci takových skutečností na základě volného posouzení s přihlédnutím k dokumentům, které účastníci řízení předložili, a k jejich výpovědím, pokud soud provedl důkazy vyslechnutím účastníků řízení.

Ustanovení zákona o občanském právu procesním také stanoví lhůtu, v níž musí účastníci řízení uvést všechny skutečnosti a předložit návrhy důkazů. V běžném občanskoprávním řízení musí každý účastník řízení v návrhu a v odpovědi na návrh nejpozději na přípravném jednání uvést všechny skutečnosti, o které se opírá jeho nárok, předložit důkazy nezbytné k prokázání skutečností, které uvedl, a uvést své stanovisko k prohlášením o skutečnostech a k důkazům, které nabídla protistrana. Během hlavního líčení mohou účastníci řízení předložit nové skutečnosti a důkazy pouze tehdy, pokud nikoli svou vinou nebyli schopni je poskytnout nebo předložit dříve, než bylo uzavřeno předchozí řízení.

Soud nepřihlíží k novým skutečnostem a důkazům, které strany vlastní vinou poskytly nebo předložily až během hlavního líčení.

Další informace o důkazech a o provádění důkazů v řízení o drobných nárocích viz informační list nazvaný „Drobné nároky – Chorvatsko“.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Zákon o občanském právu procesním stanoví následující důkazy: ohledání na místě, listinné důkazy, svědci, znalci a vyslechnutí účastníků řízení.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědek je každá fyzická osoba, která je schopna poskytnout informace o skutečnostech, které jsou prokazovány. Výslech svědků probíhá jednotlivě a bez přítomnosti dalších svědků, kteří mají být vyslechnuti později, a svědci jsou povinni poskytnout své odpovědi ústně.

Svědek je nejprve poučen, že je povinen mluvit pravdu a nesmí nic opomenout. Následně jsou svědci poučeni o důsledcích podání falešného svědectví.

Kromě toho je svědek vždy dotázán, jak se dozvěděl o skutečnostech, o nichž svědčí.

Znalec musí mít stejné vlastnosti jako svědek, to znamená, že musí být schopen pozorovat, pamatovat si a popisovat skutečnosti, a kromě toho musí mít také odborné znalosti.

Ti znalci, které soud předvolá, musí předvolání vyhovět a musí předložit svá zjištění a posudek.

Úloha znalců jakožto svědků proto zahrnuje formulaci zjištění a stanovisek. Soud rozhodne, zda znalec předloží svá zjištění a stanoviska jen ústně na jednání, nebo zda je také předloží písemně před jednáním. Soud stanoví lhůtu pro předložení písemných zjištění a stanovisek, která nesmí překročit 60 dnů.

Znalec musí svůj posudek vždy vysvětlit.

Soud doručí účastníkům řízení písemná zjištění a posudek nejpozději 15 dní před jednáním, na kterém mají být vyslechnuti.
Zákon o občanském právu procesním nerozlišuje mezi řízením pro výslech „běžných“ svědků a výslech znalců a v této souvislosti neobsahuje žádná zvláštní procesní ustanovení.
Pokud jde o písemné důkazy, musí sami účastníci řízení předložit listinu, které se dovolávají jako důkazu svého prohlášení.
Má se za to, že listina, kterou v předepsané podobě vystavil státní orgán v rámci své pravomoci, a listina, kterou v uvedené podobě vystavila právnická nebo fyzická osoba v rámci výkonu svých veřejných pravomocí, který jí byly svěřeny zákonem, nebo nařízení vydané ze zákona (veřejná listina) prokazuje pravdivost toho, co osvědčuje nebo upravuje.
Jiné dokumenty mají stejnou důkazní hodnotu, pokud je podle zvláštních předpisů jejich důkazní hodnota rovnocenná důkazní hodnotě veřejných listin.
Je přípustné prokázat, že skutečnosti uvedené ve veřejných listinách jsou nepravdivé nebo že listina je vypracována chybně.
Má-li soud pochybnosti o pravosti listiny, může požádat orgán, od něhož má listina pocházet, aby se k ní vyjádřil.
Není-li v mezinárodní dohodě uvedeno jinak, zahraniční veřejné listiny, které jsou řádně ověřeny, mají s výhradou podmínky reciprocity stejnou důkazní hodnotu jako vnitrostátní veřejné listiny.
Zákon o občanském právu procesním rovněž stanoví pravidla týkající se doručování písemností (povinnosti předkládat listiny), a to v závislosti na tom, zda má danou písemnost v držení účastník řízení, který se jí dovolává, protistrana, orgán veřejné moci nebo organizace pověřená výkonem veřejné moci nebo třetí osoba (fyzická nebo právnická osoba).

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Podle obecného pravidla o volném hodnocení důkazů uplatňovaného v chorvatském (občanském) právu procesním se soud podle vlastního přesvědčení rozhodne, které skutečnosti považuje za prokázané, a to na základě svědomitého a pečlivého posouzení všech důkazů předložených jednotlivě a důkazů jako celku a s přihlédnutím k výsledkům celého řízení.
Neexistuje proto žádné pravidlo, podle něhož by některé důkazy měly větší váhu nebo význam než jiné, ačkoli v praxi jsou listinné důkazy považovány za spolehlivější (ale ne důležitější) než jiné důkazy (svědci, výslechy).

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ne, zákon o občanském právu procesním nestanoví, že k prokázání určitých skutečností jsou povinné určité důkazní prostředky. V souladu se zásadou *inter partes* jsou účastníci řízení oprávněni předkládat důkazy a soud posuzuje, které předložené důkazy provede za účelem zjištění významných skutečností.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Každá osoba předvolaná jako svědek je povinna vyhovět předvolání, a nestanoví-li zákon o občanském právu procesním jinak, musí svědčit. Proto je podání svědecké výpovědi, které znamená povinnost dostavit se k soudu, svědčit a uvést pravdu, obecnou povinností každé osoby. Svědci, kteří kvůli stáří, nemoci nebo závažnému tělesnému postižení nejsou schopni vyhovět předvolání, jsou vyslechnuti ve svém domově.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Osoba, která by podáním svědecké výpovědi porušila povinnost mlčenlivosti ve vztahu k úřednímu nebo vojenskému tajemství, nesmí být vyslechnuta jako svědek, dokud ji příslušný orgán této povinnosti nezprostí.
Svědek může odmítnout podání svědecké výpovědi:
o něčem, co mu účastník řízení svěřil jako svému oprávněnému zástupci,
o záležitostech, které mu účastník řízení nebo jiná osoba sdělili v rámci církevní zpovědi,
o skutečnostech, které se svědek dozvěděl jako advokát, lékař nebo při výkonu jakéhokoli jiného povolání nebo jiné činnosti, pokud existuje povinnost zachovávat mlčenlivost o informacích získaných při výkonu tohoto povolání nebo činnosti.
Samosoudce nebo předseda senátu poučí tyto osoby o možnosti odmítnout svědeckou výpověď.
Svědek může odmítnout odpovědět na jednotlivé otázky kvůli přesvědčivým důvodům, zvláště pokud by odpovědí na takovou otázku vystavil sebe nebo svého pokrevního příbuzného v přímé linii kteréhokoli stupně nebo příbuzného ve vedlejší linii do třetího stupně včetně svého manžela / své manželky nebo příbuzného sňatkem do druhého stupně (a to i pokud manželství skončilo) a svého opatrovníka nebo svěřence, adoptivního rodiče nebo dítě závažné hanbě, značné hmotné škodě nebo trestnímu stíhání.
Samosoudce nebo předseda senátu poučí tyto osoby o možnosti odmítnout odpovědět na položené otázky.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ano, je to možné. Pokud se řádně předvolaný svědek bez vysvětlení nedostaví nebo pokud takový svědek bez povolení nebo řádného důvodu opustí místo, kde má být vyslechnut, může soud nařídit, aby byl svědek na své náklady předveden, a může mu také uložit peněžitou pokutu v rozmezí od 500 do 10 000 chorvatských kun.
Pokud se svědek dostaví a odmítne poskytnout výpověď nebo odpovědět na určité otázky poté, co byl poučen o důsledcích, které z toho vyplývají, a pokud soud považuje jeho důvody pro odmítnutí výpovědi za neodůvodněné, může soud uložit peněžitou pokutu v rozmezí od 500 do 10 000 chorvatských kun; pokud svědek stále odmítá vypovídat, může jej soud zadržet. Svědek bude zadržen, dokud nebude souhlasit s podáním výpovědi nebo dokud se jeho svědectví nestane zbytečné, ne však po dobu delší než jeden měsíc.
Pokud svědek následně uvede vysvětlení své nepřítomnosti, soud zruší své rozhodnutí o pokutě a může svědka plně nebo zčásti zprostit povinnosti uhradit náklady. Soud může své rozhodnutí o pokutě zrušit také v případě, že svědek následně souhlasí s poskytnutím výpovědi.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Informace o osvobození od obecné povinnosti svědčit v souvislosti s úředním vojenským tajemstvím, tj. o právu osob vykonávajících zvláštní činnosti odmítnout poskytnout výpověď a právu odmítnout odpovědět na určité otázky, viz bod 9.
Obecně platí, že jako svědci mohou být vyslechnuty pouze osoby, které mohou poskytnout informace o prokazovaných skutečnostech, a soud o schopnosti určité osoby rozhodne v každém jednotlivém případě.
Osoba nemůže být svědkem, je-li přímo zapojena do řízení jako účastník řízení nebo jako právní zástupce účastníka řízení, přičemž oprávněný zástupce účastníka řízení může být jako svědek vyslechnut.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Každý svědek musí být vyslýchán individuálně, nikoli za přítomnosti svědků, kteří mají být vyslechnuti následně. Svědek je povinen odpovídat ústně.
Svědek je nejprve poučen, že je povinen mluvit pravdu a nesmí nic opomenout. Následně jsou svědci poučeni o důsledcích podání křivého svědectví.
Svědek pak bude požádán, aby uvedl své jméno, příjmení, osobní identifikační číslo, jméno otce, své zaměstnání, adresu, místo narození, věk a vztah k účastníkovi řízení.
Po těchto obecných otázkách je svědek vyzván, aby uvedl vše, co ví o skutečnostech, o nichž má svědčit, a následně mu mohou být položeny otázky za účelem potvrzení, doplnění nebo vysvětlení. Není dovoleno klást otázky, které již obsahují odpověď na otázku.
Svědek je vždy dotázán, jak se dozvěděl skutečnosti, o kterých svědčí.

Svědci, jejichž svědectví jsou v rozporu s důležitými skutečnostmi, mohou být osobně konfrontováni. Budou individuálně dotázáni na každou okolnost, u níž existuje rozpor, a jejich odpovědi budou zaznamenány v zápisu.
Chorvatská republika nemá zvláštní ustanovení, která by upravovala provádění důkazů prostřednictvím videokonference. Základem této metody jednání jsou však ustanovení článků 126a až 126c zákona o občanském právu procesním, tj. lze pořizovat zvukový záznam soudních jednání. Rozhodnutí o pořízení záznamu přijímá soud z vlastního podnětu nebo na žádost účastníků řízení. Způsob uchovávání a přenosu zvukového záznamu, technické podmínky a způsob pořízení záznamu upravuje jednací řád soudu.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Podle zákona o občanském právu procesním nesmí být rozhodnutí soudu založeno na důkazech získaných nezákonným způsobem (nepřípustných důkazech).
Soud může přijmout rozhodnutí, kterým povolí provedení nepřípustných důkazů, a může takové důkazy přezkoumat, považuje-li to za nezbytné k prokázání podstatné skutečnosti. Při rozhodování o přípustnosti důkazů soud zváží porušení právních předpisů vyplývající z provedení nepřípustných důkazů vůči zájmu na úplném a přesném zjištění skutkového stavu v řízení.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Účastníci řízení nemohou být vyslechnuti jako svědci; ustanovení zákona o občanském právu procesním však stanoví výslech účastníků řízení jako jeden důkazů v případě, že chybí jiné důkazy, nebo pokud bez ohledu na ostatní předložené důkazy soud pokládá výslech účastníků za nezbytný k prokázání důležitých skutečností.
Ustanovení zákona o občanském právu procesním týkající se provádění důkazů se použijí na výslech účastníků řízení, není-li stanoveno jinak.

4 Určil tento členský stát v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování jiné orgány, které jsou příslušné k dokazování pro účely soudních řízení v občanských nebo obchodních věcech podle uvedeného nařízení? Pokud ano, v jakých řízeních jsou příslušné k dokazování? Mohou žádat pouze o provedení dokazování, nebo rovněž pomáhat při dokazování na základě žádosti jiného členského státu? Viz rovněž oznámení podle čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování.

Soudy jsou jedinými orgány, které Chorvatská republika určila jako příslušné k dokazování pro účely soudního řízení v občanských nebo obchodních věcech v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování.

Poslední aktualizace: 14/04/2023
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.
Upozorňujeme, že výchozí it verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Itálie

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Především je třeba zdůraznit, že v italském právním systému jsou důkazy upraveny dvěma různými předpisy: procesní pravidla jsou stanovena v článcích 228 a 229 občanského soudního řádu, zatímco tzv. „hmotněprávní“ pravidla jsou stanovena v článcích 2730 až 2735 občanského zákoníku. Důvodem rozdělení systému na hmotněprávní a procesní pravidla je právní uspořádání, které bylo dříve v platnosti a odpovídalo napoleonskému kodexu, v němž převažoval názor, že důkazy je třeba posuzovat ze statické i dynamické perspektivy (čistě procesní). Zpráva k občanskému zákoníku vysvětluje, v souladu s důvody, které byly právě uvedeny, že důkazy se používají k prosazování nebo obecně k obhajobě vlastních práv, a to nikoli pouze v soudních řízeních, ale také mimo tato řízení a před jejich zahájením: proto mají důkazy v kodifikaci práv toto postavení. Důkazní břemeno je upraveno ve výše uvedeném textu, a nikoli v občanském soudním řádu.
Rozdělení důkazního břemene je obecně řečeno upraveno občanským zákoníkem, který v článku 2697 stanoví, že *„osoby hodlající se domáhat určitého práva u soudu jsou povinné předložit důkazy o skutečnostech prokazujících jejich požadavek. Strana vznášející námitky vůči platnosti těchto skutečností či tvrdící, že vymáhané právo se změnilo nebo bylo vyčerpáno, je povinna předložit důkazy o skutečnostech dokládajících tuto námitku“.* Tyto zásady proto vyžadují, aby žalobce prokázal skutečnosti, na kterých se zakládá jeho nárok, tj. skutečnosti, které mají uváděné právní účinky. Žalovaný musí na druhou stranu předložit důkazy, které prokazují skutečnosti vylučující jeho odpovědnost nebo ukazují, že došlo k vyčerpání nebo změně práva, takže nárok žalobce by měl být zamítnut. Pokud žalobce není schopen svůj nárok doložit, je žaloba zamítnuta bez ohledu na to, zda žalovaný předloží tvrzení a důkazy na svou obhajobu. Článek 2698 občanského zákoníku činí neplatnou jakoukoliv dohodu, jejímž cílem je přenesení nebo úprava důkazního břemene v souvislosti s nezcizitelným právem nebo v jejímž důsledku je pro jednu ze stran příliš obtížné uplatnit svá práva. Nedostatečné důkazy poškozují věc strany (žalobce nebo žalovaného), která je povinna uvedené skutečnosti prokázat nebo vyvrátit, jelikož na nedostatečné důkazy se pohlíží jako na neexistenci důkazů.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Článek 115 občanského soudního řádu (ve znění zákona č. 69 z roku 2009) umožňuje soudu posoudit skutečnosti, které mají být prokázány, bez ohledu na důkazy předložené stranou uplatňující nárok, pokud nebyly protistranou výslovně napadeny. Odchylně od článku 2697 občanského zákoníku se tedy skutečnost považuje za prokázanou, pokud není bezodkladně napadena. Toto pravidlo se nepoužije v případech nepřítomnosti: pokud se žalovaný nedostaví, skutečnosti tvrzené žalobcem se nepovažují za „nenapadené“, neboť uvedené pravidlo, kterým se řídí soudní řízení v nepřítomnosti, *„odporuje tradicím italského procesního práva, podle kterého nelze mít za to, že účastník řízení, který se nedostaví nebo se dostaví pozdě, učinil implicitní doznání“* (Ústavní soud (*Corte Costituzionale*), rozsudek č. 340 ze dne 12. října 2007). Jinými slovy, pokud se účastník nedostaví, nepovažuje se to podle italského občanského práva procesního za implicitní doznání, ale spíše za implicitní napadení nároku. Ve výjimečných případech však zákon výslovně stanoví situace, v nichž nedostavení se účastníka představuje konkrétní chování, které se považuje za předpokládané: např. podle článku 789 občanského soudního řádu, pokud žádný z účastníků návrh výslovně nenapadne, pak to znamená souhlas (viz rozsudek č. 3810 Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*), senát pro občanskoprávní věci, kancelář II, 6. června 1998).
Důkazní břemeno se zmírňuje v případě „domněnek“, tj. kdy zákon sám stanoví důkazní hodnotu určitých skutečností nebo umožňuje soudu vyvodit závěry ohledně neznámé skutečnosti ze známé skutečnosti (článek 2727 občanského zákoníku). Domněnky jsou rozděleny na: 1) právní domněnky, tj. domněnky stanovené zákonem, které mohou být vyvratitelné (*iuris tantum*), což znamená, že je lze vyvrátit důkazem opaku, nebo nevyvratitelné (*iuris et de iure*), což znamená, že je nelze vyvrátit předložením důkazu opaku u soudu; 2) jednoduché domněnky, které soud musí podle vlastního uvážení posoudit, přičemž připustí pouze závažné, konkrétní a souhlasné domněnky; jednoduché domněnky nejsou přípustné v souvislosti se skutečnostmi, u nichž zákon neumožňuje

výslech svědků (článek 2729 občanského zákoníku). Tíže důkazního břemene se rovněž zmírňuje v případě obecně známých skutečností, tj. skutečností, které jsou všeobecně známé v době a místě vydání soudního rozhodnutí a o nichž neexistují žádné pochybnosti (článek 115 občanského soudního řádu).

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud musí dle vlastního uvážení posoudit důkazy, nestanoví-li právní předpisy jinak; může rovněž vyvodit důkazy z odpovědí, které mu účastníci poskytli, z jejich bezdůvodného odmítnutí umožnit ohledání nařízené soudem a obecně z chování samotných účastníků během řízení (článek 116 občanského soudního řádu). Soudní rozhodnutí potvrzující nárok nebo případné námitky vůči němu musí být založeno výhradně na skutečnostech, které byly plně prokázány, a to přímo, nebo na základě domněnky. Soudní rozhodnutí se nesmí zakládat na neprokázaných skutečnostech, a to ani tehdy, jsou-li možné či dokonce vysoce pravděpodobné.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

V italském právním řádu se dokazování řídí zásadou, že rozsah řízení je určen stranami (*principio dispositivo*), která je stanovena v čl. 115 odst. 1 občanského soudního řádu: „kromě případů stanovených zákonem“ musí soud své rozhodnutí založit na důkazech předložených stranami. Určité výjimky z tohoto pravidla jsou stanoveny v následujících článcích občanského soudního řádu:

– článek 117, který umožňuje neformální výslech stran,

– článek 118, který umožňuje nařídit ohledání osob a předmětů,

– články 61 a 191 které umožňují soudu vyžádat si znalecké posudky,

– článek 257, který umožňuje soudu předvolat svědky, které zmínil jiný svědek, a

– článek 281-*ter*, který umožňuje soudu (*tribunale*), který zasedá jako samosoudce, nařídit provedení důkazu svědkem, pokud popis skutečností uváděný stranami zmiňuje osoby, které jsou (jak se zdá) obeznámeny se skutečnostmi.

V pracovněprávních sporech může být zásada, že rozsah řízení určují strany, nahrazena systémem vyznačujícím se prvky vyšetřování, zejména podle těchto ustanovení:

– článek 420, který stanoví volný výslech stran během projednávání dané věci, a

– článek 421, který stanoví, že soud může kdykoli z vlastního podnětu nařídit připuštění jiného druhu důkazu, a to i nad rámec stanovený občanským zákoníkem. V řízeních týkajících se rodičovské odpovědnosti může soud nařídit dokazování ze svého vlastního podnětu, včetně kontrol prováděných daňovou policií (*polizia tributaria*), avšak pouze v souvislosti s příkazy, které se týkají nezletilých. Pokud během rozvodového řízení vyvstanou spory, soud zajistí, aby bylo provedeno šetření v souvislosti s příjmy účastníků, jejich majetkem a skutečnou životní úrovní, a v případě potřeby se rovněž obrátí na daňovou policii.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Pokud jedna ze stran požádá o provedení důkazu, může druhá strana požádat o prokázání opaku. Soud oběma žádostem vyhoví, má-li důvod se domnívat, že předložené skutečnosti budou relevantní pro účely rozhodování.

Pokud soud důkaz připustí, přistoupí k jeho provedení.

Po provedení důkazů bude v dané věci rozhodnuto.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Důkaz je tradičně vymezen jako prostředek schopný uvést určitou skutečnost ve známost, a danou skutečnost tedy prokázat a stanovit její jistotu, nebo jako listina, která má přesvědčit soudce o daných skutečnostech. Aby byl důkaz v soudním řízení připuštěn, musí být předběžný návrh „přípustný“ a „relevantní“. Aby byl předběžný návrh přípustný, nesmí být v rozporu se zákazem stanoveným v zákoně (např. článek 2726 občanského zákoníku, který se týká plateb): jinými slovy soud musí určit, zda je konkrétní důkazní prostředek předkládán v rozporu se zákonem. Tzv. „neobvyklé“ důkazy, které občanský zákoník nevymezuje, rovněž podléhají zákazům stanoveným zákonem. Naopak relevance se přezkoumává z jiného pohledu a vztahuje se ke „skutečnosti, která tvoří předmět důkazu“. Aby mohl být předběžný návrh připuštěn, musí soud zjistit, zda skutečnost, o jejíž prokázání se usiluje, bude mít skutečně dopad na rozhodnutí v dané věci. Z tohoto důvodu skutečnosti, které by neměly na přijetí nebo zamítnutí návrhu žádný vliv, nebudou připuštěny, i kdyby byly prokázány. Aby soud mohl posoudit relevanci důkazu, zákonodárce vyžaduje, aby návrh splňoval minimální úrovně konkrétnosti, a poskytoval tedy alespoň tři různé typy informací: tematické: KDE; historické: KDY a funkční: ZA JAKÝM ÚČELEM. Skutečnosti, které nebyly konkrétně napadeny, nemusejí být prokazovány (článek 115 občanského soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Italské právo rozlišuje mezi listinnými důkazy a důkazy, které nemají písemnou podobu. Důkazy upravené občanským zákoníkem se označují jako „obvyklé“.

Listinné důkazy zahrnují:

veřejné listiny (článek 2699 a násl. občanského zákoníku),

soukromé listiny (článek 2699 a násl. občanského zákoníku),

telegramy (článek 2705 a násl. občanského zákoníku),

domácí soubory a záznamy (článek 2707 občanského zákoníku),

účetní záznamy podniků (článek 2709 občanského zákoníku),

mechanicky pořízené kopie (článek 2712 občanského zákoníku),

kopie dokladů a smluv (článek 2714 a násl. občanského zákoníku).

Počítačové dokumenty rovněž představují důkazy.

Důkazy, které nemají písemnou podobu, zahrnují:

výslech svědků (článek 2721 a násl. občanského zákoníku),

písemná prohlášení svědků (článek 257-*bis* občanského soudního řádu),

doznání (článek 2730 a násl. občanského zákoníku),

formální výslech (článek 230 občanského soudního řádu),

místopřísežná prohlášení (článek 2736 a násl. občanského zákoníku),

ohledání (článek 258 a násl. občanského soudního řádu).

Existují rovněž znalecké posudky, které soudu poskytují technické znalosti, kterými nedisponuje. V italském procesním systému neexistuje žádné jednoznačné ustanovení o povinné povaze důkazních prostředků, neboť jejich předkládání není v zásadě zakázané. Podle italské judikatury nemohou tzv. „neobvyklé“ důkazy obcházet zákazy nebo vyloučení stanovené pravidly, která jsou buď hmotněprávní, nebo procesní povahy; pokud by tomu tak nebylo, pak by bylo možné nenápadně předložit důkazy, které by jinak nebyly připuštěny, nebo by jejich připuštění vyžadovalo vhodné formální záruky.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědecké důkazy připouští soud (článek 245 občanského soudního řádu); soud usnesením svědkovi nařídí, aby se dostavil za účelem poskytnutí důkazů, přičemž pokud tak neučiní, vystavuje se postihu donucovacím opatřením a pořádkové pokutě. Soud stanoví místo, čas a způsob dokazování. Na žádost dotčené strany doručuje svědkům předvolání soudní vykonavatel. Svědek přečte závazek že bude vypovídat pravdu, a poté ho soudce vyslýchá – strany nemohou vyslýchat svědky přímo. Existuje ustanovení, které umožňuje soudu se souhlasem stran provést dokazování písemně (článek 257-*bis* občanského soudního řádu). Znalce jmenuje soud, který jim klade otázky, na které mají odpovědět; znalci se rovněž dostaví na jednání a složí přísahu, že budou vypovídat pravdu. Znalci zpravidla vyhotoví písemnou zprávu, soud jim však může nařídit, aby se dostavili na jednání, kde mohou být během jednání vyslechnuti ústně (článek 195 občanského soudního řádu). Písemné důkazy jsou součástí řízení, jakmile jsou zařazeny do spisu, a to v době prvního jednání u soudu nebo posléze, s výhradou zákonem stanovených lhůt (které nepřekročí lhůty stanovené pro soudní jednání podle článku 183 občanského soudního řádu pro běžné zjišťování skutkového stavu).

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Italský právní řád přikládá největší váhu veřejným listinám a nevyvratitelným domněnkám. Veřejné listiny (článek 2699 a násl. občanského zákoníku) jsou dokumenty, které jsou s potřebnými náležitostmi vyhotoveny notářem (*notaio*) nebo jiným státním úředníkem, který je oprávněn potvrdit jejich veřejnou povahu v místě, kde byla listina vyhotovena. Veřejné listiny mají plnou hodnotu jako důkaz, pokud se neprokáže, že jsou padělané. Vyjma tohoto zpochybnění představují absolutní a plný důkaz. Nevyvratitelné domněnky (článek 2727 občanského zákoníku) jsou ještě účinnější, jelikož nepřipouštějí prokázání opaku.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Podle zákona je nezbytné určité skutečnosti prokázat výhradně pomocí zvláštních forem důkazů, přičemž v některých případech jde o veřejné listiny a v jiných o písemné dokumenty, které mohou být veřejné nebo soukromé.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Svědci jsou povinni svědčit, pokud zákon nestanoví jinak. Zákon stanoví jinak pro tyto případy: nezpůsobilost svědčit; zákaz podávat svědectví, který je uložen určitým osobám; a možnost zdržet se výpovědi. Povinnost svědka svědčit vyplývá nepřímo z pravomoci, kterou článek 255 občanského soudního řádu přiznává soudu a která soudu umožňuje uložit svědkovi, který se nedostaví, pokutu nebo jej nechat předvést.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

V případech stanovených v trestním řádu, na nějž odkazuje občanský soudní řád: jedná se o osoby, které mohou odmítnout vypovídat, jelikož jsou vázány profesním tajemstvím, úředním tajemstvím nebo státním tajemstvím.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Podle článku 256 občanského soudního řádu bude svědek, který se dostaví k soudu, ale odmítne vypovídat, aniž by uvedl řádné důvody, nebo který zavdá oprávněný důvod pro podezření, že podává křivou výpověď nebo zatajuje důkazy, soudem oznámen státnímu zástupci a bude mu předána kopie záznamu jednání.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Jednotlivci, kteří mají osobní zájem na skutečnostech daného případu, nemohou poskytnout důkazy, jelikož jejich zájem znamená, že by mohli být oprávněni připojit se k řízení jako jeden z účastníků řízení (článek 246 občanského soudního řádu). Pokud jde o **strany zapojené do sporů, které zjevně nemohou vystupovat jako svědci**, italský právní systém stanoví **formální výslech**, který je formou dokazování, jehož cílem je získat soudní doznání účastníka (článek 228 občanského soudního řádu), a který se musí řídit obecnými pravidly dokazování. To konkrétně znamená, že musí být předloženy samostatné a konkrétní důkazy (článek 230 a násl. občanského soudního řádu). Dotčený účastník musí odpovídat osobně a nesmí číst z poznámek, pokud se to neprokáže jako nezbytné a soud to neschválí. Otázky kladené účastníkům, kteří jsou formálně vyslýcháni, se musí týkat skutečností předkládaných jako důkazy a schválených v rozhodnutí o formálním výslechu. Mohou však být kladeny i otázky týkající se jiných skutečností, pokud s tím účastníci vzájemně souhlasí a soud to považuje za užitečné. Pokud se některá strana k formálnímu výslechu bezdůvodně nedostaví nebo se odmítne formálnímu výslechu podrobit, může to vést k tomu, že skutečnosti, které jsou předmětem dokazování, budou připuštěny, pokud má soud za to, že by s ohledem na jiné důkazy připuštěny být měly. Podle ustálené judikatury, pokud některá ze stran odmítne odpovídat nebo se dostavit, automaticky to neznamená implicitní doznání, ale spíše okolnost, která při posuzování v rámci dalších důkazů získaných během řízení může soudu poskytnout prostředky k vyvození závěru o skutečnostech předkládaných během výslechu.

Soud nemá jiné než výše popsané donucovací pravomoci.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Soudce svědka vyslechne tak, že mu během výslechu pokládá přímé otázky týkající se skutečností, které byly připuštěny jako důležité pro řízení, a libovolné otázky ohledně týchž skutečností na žádost právních zástupců stran.

Videokonference není vyloučena, ačkoli není v občanském soudním řádu výslovně stanovena. Článek 202 občanského soudního řádu stanoví, že pokud je nařízeno provedení důkazů, soud „stanoví čas, místo a způsob získání důkazů“, což soudu umožňuje nařídit výslech svědka prostřednictvím videokonference. Článek 261 občanského soudního řádu rovněž stanoví, že soud může nařídit pořízení videozáznamu, což vyžaduje použití mechanických prostředků, nástrojů nebo postupů.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Soud nebere v potaz důkazy, které nebyly oficiálně předloženy a uznány jako přípustné.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Jakákoli tvrzení účastníka, která jsou pro něj příznivá, nebudou považována za důkaz. Avšak doznání (které tedy bude mít negativní konotace) učiněné během **formálního výslechu** (viz bod 2.11) bude považováno za negativní důkaz proti účastníkovi, který toto doznání učinil.

Poslední aktualizace: 21/07/2022

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Kypr

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

V občanskoprávním řízení nese důkazní břemeno zpravidla strana, která se domáhá nápravy, tj. navrhovatel nebo žalobce.

Výjimečně může být důkazní břemeno přeneseno na žalovaného nebo odpůrce. Typickým příkladem je situace, kdy je podána žaloba z důvodu nedbalosti, pokud se ukáže, že navrhovatel nevěděl nebo neměl možnost zjistit, jak k nehodě došlo, škoda byla způsobena předmětem, nad nímž měl výlučnou kontrolu

žalovaný, a škoda souvisí s tím, že žalovaný nejednal s náležitou péčí, přičemž v tomto případě se použije zásada *res ipsa loquitur* (věc mluví sama za sebe), kdy je důkazní břemeno přeneseno na žalovaného.
Navrhovatel nebo žalobce musí zpravidla podáním příslušné svědecké výpovědi prokázat všechny skutkové okolnosti, které jsou nezbytné k doložení jeho nároku.
Předpokládá se, že soud důkazy posoudí a vynese rozsudek na základě závěrů vyvozených ze skutkových okolností daného případu. Není-li soud v určitých případech schopen dospět k závěrům ohledně určité skutkové okolnosti, která je důležitá pro rozhodnutí o nároku, je nutno předložený nárok, který se zakládá na této skutečnosti, zamítnout.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Existují určité skutkové okolnosti, jež není třeba dokazovat. K nim patří určité skutečnosti, které jsou nepochybné a jednoznačné a které lze považovat za „soudní znalost“. Může se jednat například o skutečnosti týkající se měrných jednotek, peněžních záležitostí, ročního kalendáře a časových rozdílů mezi zeměmi. K dalším příkladům patří skutečnosti, o nichž existuje obecné povědomí a u nichž se předpokládá, že jsou založeny na lidských zkušenostech, jako je například rostoucí počet dopravních nehod, problémy vdov s nezletilými dětmi atd. Stejně tak jsou obecně známy historické, vědecké a zeměpisné skutečnosti, které nemusí být prokázány předložením důkazů.
V určitých případech se mimoto uplatňují domněnky. Domněnkou se rozumí závěr, který lze nebo který je třeba vyvodit s ohledem na určité prokázané skutečnosti. Tyto domněnky mohou být vyvratitelné nebo nevyvratitelné.
Nevyvratitelnými domněnkami jsou domněnky stanovené zákonem, které nelze vyvrátit důkazy prokazujícími opak. Nevyvratitelné domněnky jsou však ojedinělé. Příklad je obsažen v § 14 trestního zákoníku, podle něhož se má za to, že dítě mladší 14 let nenese trestní odpovědnost za své jednání nebo opomenutí. Mnohem častější jsou vyvratitelné domněnky. Tyto domněnky lze vyvrátit důkazy prokazujícími opak. Má se například za to, že otcem dítěte narozeného v právoplatném manželství je manžel, není-li prokázán opak.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

V občanskoprávním řízení se důkazní síla posuzuje „zvážením pravděpodobnosti“. Jinými slovy, soud konstatuje, že určitá skutečnost je prokázána, pokud se prostřednictvím důkazů přesvědčí o tom, že určitá skutečnost spíše nastala, než nenastala.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

V občanskoprávních řízeních se účastníci rozhodnou, jaká svědectví soudu předloží. Každý účastník předvolá svědky, které považuje za vhodné. Soud nemá pravomoc předvolávat svědky z vlastního podnětu bez souhlasu účastníků řízení.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Postup je jednoduchý. Účastník řízení, který chce předvolat svědka, požádá soud o vydání soudního předvolání. Soud poté vyhotoví předvolání, které je doručeno dotyčnému svědkovi. Osoba, jíž bylo předvolání doručeno, má právní povinnost dostavit se k soudu v den a v čase stanoveném v předvolání.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Ve většině případů bude předvolání vydáno na žádost některého účastníka řízení. Žádost účastníka řízení o vydání předvolání může být v ojedinělých a výjimečných případech zamítnuta, pokud se ukáže, že žádost je neodůvodněná a že představuje zneužití soudního řízení.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Existují dva druhy důkazů: ústní svědectví podané u soudu a písemné nebo zdokumentované důkazy předložené soudu v listinné podobě.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Neexistují žádná ustálená pravidla, jimiž se řídí znalecké dokazování. Účastník řízení, který důkaz předkládá, by měl rozhodnout, zda znalec podá své svědectví osobně, nebo zda budou důkazy předloženy písemně.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Neexistuje žádné obecné pravidlo, které by udávalo, že určité svědectví je lepší nebo spolehlivější či přesvědčivější než jiné druhy důkazů. Veškeré důkazy předložené během soudního řízení soud posoudí na základě zvláštních okolností daného případu.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Žádná takováto pravidla neexistují.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Je-li předvolání doručeno určité osobě, která je vyzvána, aby se dostavila k soudu a podala u soudu svědectví, má tato osoba zákonnou povinnost tak učinit. Nedostavení se k soudu či odmítnutí svědecké výpovědi představuje pohrdání soudem a je odpovídajícím způsobem potrestáno.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Svědci nemohou svědectví odmítnout. Ve výjimečných případech však svědci mohou odmítnout odpovědět na určité otázky nebo předložit určité listiny z důvodu ochrany důvěrnosti informací, jako je služební tajemství.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Viz odpověď k písmenu a) výše.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V občanskoprávním řízení mohou svědectví podat všechny osoby, pokud soud nerozhodne, že určitá osoba není vzhledem ke svému mládí, mentálnímu postižení či z jiných podobných příčin schopna dostát své povinnosti vypovídat pravdivě nebo porozumět otázkám jí kladeným či poskytnout na tyto otázky rozumné odpovědi (podle § 13 zákona o důkazech).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Svědek bude během hlavního líčení vyslechnut účastníkem, který jej předvolal. Po skončení hlavního líčení bude svědek podroben křížovému výslechu ze strany druhého účastníka. Pokud se usuzuje, že je zapotřebí bližší vysvětlení určitých záležitostí, může závěrem položit otázky soud.
Svědek může podat svědeckou výpověď prostřednictvím telekonference či jiných technických prostředků, nemůže-li se dostavit k soudu osobně, pod podmínkou, že soud je schopen takovéto technické prostředky zajistit. Konkrétní uložené podmínky budou záviset na zvláštních okolnostech dané věci.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Veškeré důkazy, které jsou získány v rozporu se zákonem při porušení práv chráněných ústavou, budou ze soudního řízení vyloučeny a soud nemusí na tyto důkazy odkazovat. Typickým příkladem je nezákonný záznam osobního rozhovoru.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Prohlášení osoby, která je účastníkem řízení, se nepokládá za důkaz. Skutečnost, že toto prohlášení vydala osoba, která má přímý zájem na výsledku řízení, představuje jednu z mnoha skutečností, které soud vezme v úvahu při posuzování nebo hodnocení celkového souboru důkazů.

Poslední aktualizace: 07/12/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí lv verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Lotyšsko

1 Důkazní břemeno

Je povinností účastníka řízení, aby prokázal skutečnosti, na nichž se zakládají jeho nároky nebo námitky. Žalobce musí odůvodnit své nároky a žalovaný musí odůvodnit své námitky.

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazy předkládají účastníci řízení a další osoby. Jestliže strana sporu nebo jiný účastník řízení nemůže některé důkazy opatřit a podá v tomto ohledu odůvodněnou žádost, může opatření důkazů nařídit soud.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Jestliže soud uzná, že určitá skutečnost je všeobecně známa, není nutno ji dokazovat.

Skutečnosti uvedené v rozsudku, který nabyl právní moci v jednom občanskoprávním sporu, nemusí být znovu dokazovány v jiných občanskoprávních sporech, jichž se účastní tytéž strany.

Rozsudek soudu, který nabyl právní moci v trestním řízení, je závazný pro soud, který vynáší rozsudek ve věci občanskoprávní odpovědnosti osoby, na niž se vztahuje rozsudek v trestní věci, ale pouze pokud jde o otázku, zda došlo k trestnému činu ve formě jednání či opomenutí a zda tento trestný čin daná osoba spáchala nebo jeho spáchání umožnila.

Skutečnosti, které se považují za stanovené zákonem, není třeba dokazovat. Tyto domněnky lze vyvrátit v rámci řádného dokazování.

Strana sporu nemusí dokazovat skutečnosti, které druhá strana nezpochybní postupem stanoveným v občanském soudním řádu.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud musí hodnotit důkazy podle své úvahy, a to na základě důkazních prostředků, které byly u soudu důkladně, uceleně a objektivně přezkoumány, a v souladu se soudní praxí na základě logických zásad, vědeckých zjištění a pozorování vyplývajících z každodenní zkušenosti. Soud musí ve svém rozsudku uvést, proč dal přednost určitému důkaznímu prostředku před jiným a proč se domnívá, že určité skutečnosti byly prokázány a jiné nikoliv. Žádný důkaz nemá předem stanovený účinek, který by byl pro soud závazný.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Občanský soudní řád stanoví, že účastníci řízení jsou odpovědní za předložení důkazů, ale rovněž uvádí, že v určitých případech může soud nařídit dokazování z vlastního podnětu (například jde-li o zájmy dítěte). Jestliže soud shledá, že nebyly předloženy žádné důkazy, které prokazují skutečnost nebo skutečnosti, na nichž se zakládají nároky nebo námitky účastníka, oznámí to účastníkům a v případě potřeby stanoví lhůtu, v níž lze důkazy předložit.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Listinné a věcné důkazy předkládají soudu účastníci řízení. Jestliže se účastníci odvolávají na ústní důkaz, soud předvolá svědky uvedené účastníky k ústnímu jednání, aby si vyslechl jejich výpověď. Soud tento důkaz přidá do spisu.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud povoluje pouze provedení důkazů, které jsou zákonné a mají pro danou věc význam. Soud může odmítnout připustit důkaz navržený méně než 14 dnů před ústním jednáním, pokud soudce nestanovil pro předložení důkazů jinou lhůtu. V průběhu rozhodování o věci lze předkládat důkazy na odůvodněnou žádost strany sporu nebo vedlejšího účastníka, jestliže to nezpůsobí průtahy v rozhodování věci nebo jestliže soud uznal, že důkazy nebyly předloženy včas z oprávněných důvodů nebo se týkají skutečností, které vyšly najevo až v průběhu řízení.

Svědecká výpověď založená na informaci z neznámých zdrojů nebo informaci získané od dalších osob, pokud tyto osoby nebyly vyslechnuty, není přípustná jako důkaz.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Vyjádření strana sporu a vedlejších účastníků řízení, jež zahrnují informace o skutečnostech, na nichž se zakládají své nároky nebo námitky, pokud jsou potvrzeny dalším důkazem, který byl proveden a posouzen při soudním jednání;

svědecká výpověď svědků a znalecká výpověď;

listinné důkazy sestávající z listin nebo jiných textů, v nichž jsou zaznamenány informace o skutečnostech, jež se týkají dané záležitosti, formou písmen, čísel nebo jiných písemných symbolů či dalších technických prostředků, a veškeré příslušné nosiče záznamu (zvukové kazety nebo videokazety, diskety atd.);

věcné důkazy;

znalecké zprávy;

znalecké posudky;

vyjádření veřejnoprávních orgánů.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Neplatí žádný podstatný rozdíl: výpověď znalců a jiných svědků je důkazem a písemná prohlášení znalců jsou rovněž důkazem. Svědek nebo znalec se musí dostavit k soudu, pokud jej soud předvolá, aby poskytl pravdivou výpověď o okolnostech, které jsou mu známy (svědectví), nebo aby svým jménem poskytl objektivní stanovisko k vědeckým, technickým, uměleckým či jiným skutečnostem, které přezkoumal.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Žádný důkaz nemá předem stanovený účinek, který by byl pro soud závazný, ale soud musí ve svém rozsudku vysvětlit, proč dal některému důkazu přednost před jiným a proč považuje některé skutečnosti za prokázané a jiné nikoli.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ano. Skutečnosti, které lze podle zákona dokázat pouze určitými způsobem dokazování, není možné dokázat jiným způsobem dokazování.

Soud připouští pouze ty způsoby dokazování, které jsou stanoveny zákonem.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Svědek, který byl předvolán k soudu, nemá právo odmítnout vypovídat, vyjma případů stanovených zákonem.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Právo odmítnout výpověď mají tyto osoby:

příbuzní v přímé linii a v prvním a druhém stupni ve vedlejší linii, partneři, příbuzní prvního stupně spříznění sňatkem a rodinní příslušníci účastníků;

poručníci a opatrovníci účastníků a osoby, na něž se vztahuje poručnictví nebo opatrovnictví stran;

osoby, které se účastní jiného soudního sporu proti jednomu z účastníků.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědek, který dosáhl 14 let věku a odmítne vypovídat z důvodů, které soud neshledá jako oprávněné, nebo který záměrně poskytne křivou výpověď, se dopouští trestného činu podle trestního zákona.

Jestliže se svědek, kterého předvolal soud nebo soudce, bez oprávněného důvodu nedostaví, soud mu může uložit pokutu až 60 EUR, nebo jej nechat předvést.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Duchovní nemají povinnost vypovídat o skutečnostech, které se dozvěděli v rámci zpovědi, a osoby, jejichž postavení nebo profese jim neumožňuje zveřejnit určité důvěrné informace, jež jim byly svěřeny, nemají povinnost vypovídat o těchto informacích;

nezletilé osoby nemají povinnost vypovídat o skutečnostech, které představují důkaz proti jejich rodičům, prarodičům, bratrům nebo sestrám;

povinnost vypovídat nemají osoby, jejichž fyzické nebo duševní postižení jim neumožňuje náležitě posoudit okolnosti týkající se věci;

povinnost vypovídat nemají děti mladší sedmi let věku.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Osoba, která byla předvolána jako svědek, se musí dostavit k soudu a pravdivě vypovídat o všech skutečnostech, které jsou jí známy. Svědek musí odpovědět na otázky položené soudem a účastníky. Soud může svědka vyslechnout v místě jeho bydliště, pokud není svědek schopen se na základě předvolání dostavit z důvodu nemoci, stáří či invalidity nebo z jiného oprávněného důvodu. Svědek může být rovněž vyslechnut prostřednictvím videokonference u soudu v místě jeho pobytu nebo v místě zvláště vybaveném pro takový účel.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Strany sporu mohou zpochybnit pravdivost listinného důkazu.

Listinný důkaz nemůže zpochybnit osoba, která tento důkaz osobně podepsala. Taková osoba může zpochybnit důkaz tím, že podá samostatnou žalobu, jestliže byl její podpis získán pod nátlakem, na základě hrozby nebo podvodu. Účastník může rovněž předložit odůvodněnou žalobu pro padělání listinného důkazu. Jestliže soud shledá, že důkaz byl padělán, vyloučí jej a informuje o padělání státního zástupce. Soud může nařídit vypracování znaleckého posudku nebo si vyžádat jiné důkazy, aby prověřil žalobu pro padělání listinného důkazu. Jestliže soud shledá, že účastník zahájil spor ohledně padělání listinného důkazu bez oprávněného důvodu, může mu uložit pokutu.

Občanský soudní řád požaduje, aby se osoba, jež byla předvolána jako svědek, dostavila k soudu a pravdivě vypovídala o všech skutečnostech, které jsou jí známy. Jestliže chce účastník dokázat některé okolnosti výpovědí svědka, musí ve svém návrhu na výslech svědka předložené soudu uvést, jaká významná hlediska věci by tento svědek mohl potvrdit.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Vyjádření strana sporu a vedlejších účastníků řízení, jež zahrnují informace o skutečnostech, na nichž se zakládají své nároky nebo námitky, pokud jsou potvrzeny dalším důkazem, který byl proveden a posouzen při soudním jednání. Jestliže strana sporu uzná skutečnosti, na nichž se zakládají nároky nebo námitky protistrany, soud může takové skutečnosti považovat za prokázané, pokud nemá pochybnost ohledně toho, zda uznání nebylo výsledkem podvodu, nátlaku, hrozby nebo omylu nebo že nemělo za cíl zatajit pravdu.

Poslední aktualizace: 18/12/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Litva

1 Důkazní břemeno

Strany musí prokázat skutečnosti, na nichž zakládají svá tvrzení a námitky, vyjma případů, kde skutečnosti prokazovat nemusí (viz bod 1.2).

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

V souladu s občanským soudním řádem Litevské republiky (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) nesou důkazní břemeno strany v projednávané věci. Musejí prokázat skutečnosti, na nichž zakládají svá tvrzení a námitky, vyjma případů, kde skutečnosti v souladu s občanským soudním řádem prokazovat nemusí.

Všechny soudy posuzují občanskoprávní věci podle zásady kontradiktornosti. Každá strana musí prokázat skutečnosti, na nichž zakládají svá tvrzení a námitky, vyjma případů, kde skutečnosti prokazovat nemusí.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

V souladu s článkem 182 občanského soudního řádu jsou z důkazního břemene vyloučeny tyto typy skutečností:

skutečnosti, které soud uzná jako všeobecně známé,

skutečnosti stanovené ve vymahatelném soudním rozsudku v jiném občanském nebo správním řízení, kterého se účastnily tytéž osoby, s výjimkou případů, kdy má rozhodnutí právní důsledky pro jiné osoby, které se řízení neúčastnily (skutečnosti způsobující újmu),

důsledky jednání osob, které je trestným činem, pokud tyto důsledky potvrdil soud v pravomocném rozhodnutí v trestním řízení (skutečnosti způsobující újmu),

skutečnosti, které jsou pravděpodobné podle zákona a nenapadnutelné obecným postupem,

skutečnosti, které strany uznaly.

Strana má právo uznat skutečnosti, o něž se opírá tvrzení nebo námitka druhé strany. Soud může považovat uznanou skutečnost za prokázanou, domnívá-li se, že uznání je konzistentní s okolnostmi v projednávané věci a strana je neučinila za účelem oklamání, násilí nebo hrozby nebo omylem či za účelem zamlčení pravdy.

Nutno též podotknout, že uvedené okolnosti lze zpochybnit předložením důkazů obecným postupem.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Může-li soud na základě předložených důkazů dospět k závěru, že existuje větší pravděpodobnost, že určitá skutečnost nastala, spíše než nikoli, uzná danou skutečnost za prokázanou.

2 Provádění důkazů

Důkazy v občanských řízeních se rozumí skutečné údaje, na základě nichž soud zákonem stanoveným postupem určí existenci či neexistenci skutečností dokládajících tvrzení a námitky stran i jakýchkoli dalších skutečností relevantních k vynesení nestranného a spravedlivého rozhodnutí v projednávané věci. Takové údaje je možné prokázat těmito prostředky: prohlášení stran nebo třetích osob (přímo či prostřednictvím zástupce), výpovědi svědků, listinné důkazy, věcné důkazy, inspekční protokoly, znalecké posudky, zákonným způsobem získané fotografie, video a audio záznamy a další formy důkazů.

Soud může též požádat členský stát EU, aby shromáždil důkazy nebo je provedl přímo v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech v zájmu zlepšení, zjednodušení a zrychlení spolupráce mezi soudy při provádění důkazů.

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

V souladu s článkem 179 občanského soudního řádu důkazy předkládají strany a další účastníci řízení. Nejsou-li předložené důkazy dostačující, může soud strany a ostatní účastníky řízení požádat, aby soudu předložili dodatečné důkazy, přičemž stanoví lhůtu, v níž tak mají učinit. Soud je též oprávněn shromažďovat důkazy z vlastního podnětu (*ex officio*), ale pouze v případech stanovených zákonem.

Soud je podle občanského soudního řádu oprávněn shromažďovat důkazy z vlastního podnětu při rozhodování v rodinných a pracovněprávních věcech, domnívá-li se, že je to nezbytné k tomu, aby v dané věci mohl rozhodnout spravedlivě (články 376 a 414).

Článek 476 občanského soudního řádu dále stanoví, že soud rozhodující ve věcech týkajících se přiznání svéprávnosti nezletilým osobám (tzv. emancipace):

pověří orgán sociálně-právní ochrany dětí v místě bydliště nezletilého, aby předložil svůj závěr ohledně připravenosti nezletilého nezávisle prosazovat všechna občanská práva nebo plnit povinnosti,

vyžádá si údaje o tom, zda byl nezletilý usvědčen nebo zda se dopustil porušení správního či jiného práva,

je-li nezbytné prokázat úroveň fyzického, morálního, duchovního a duševního rozvoje nezletilého, nařídí forenzní psychologické nebo psychiatrické vyšetření a vyžádá si lékařskou dokumentaci nezletilého nebo jiné materiály nezbytné k provedení vyšetření,

provede veškeré další úkony nezbytné pro přípravu na jednání v dané věci.

Článek 582 občanského soudního řádu rovněž stanoví, že při rozhodování ve věci povolení převodu vlastnického práva k rodinnému majetku, povolení zatížit rodinný majetek hypotékou nebo jinak zatížit práva k tomuto majetku je soud oprávněn při posuzování okolností projednávané věci požádat, aby žadatel doložil finanční situaci rodiny (příjem, úspory, jiný majetek, závazky), údaje o převáděném rodinném majetku, údaje od orgánu sociálně-právní ochrany dětí o rodičích dítěte, předběžné smluvní podmínky a výhledy týkající se plnění budoucí transakce, výhledy týkající se ochrany práv dítěte v případě neuskutečnění transakce a další důkazy.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Za účelem shromáždění důkazů (podle článků 199 a 206 občanského soudního řádu) si může soud vyžádat, aby právnická nebo fyzická osoba předložila listinné či věcné důkazy, které musí být předloženy přímo soudu ve stanovených lhůtách. Není-li fyzická či právnická osoba schopna požadované listinné či věcné důkazy předložit nebo tak není schopna učinit ve stanovené lhůtě, musí o tom vyrozumět soud a uvést důvody. Soud může osobě požadující listinné či věcné důkazy vydat osvědčení, které danou osobu opravňuje k získání důkazů, aby mohly být předloženy u soudu.

Při přípravě na soudní jednání soudce provádí také další procesní úkony, které jsou nezbytné k řádné přípravě věci pro soudní jednání (vyžádá si důkazy, které nemohou získat účastníci řízení, shromažďuje důkazy z vlastního podnětu v případech, kdy tak může podle občanského soudního řádu činit, atd.).

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může důkazy odmítnout v těchto případech:

pokud jsou nepřípustné,

pokud důkazy nepotvrzují ani nevyvracejí skutečnosti relevantní v dané věci (článek 180 občanského soudního řádu),

pokud bylo možné důkazy předložit dříve a jejich pozdější předložení prodlouží řízení (čl. 181 odst. 2 občanského soudního řádu).

Jakékoli dokumenty nebo jiné důkazy, na nichž žalující strana zakládá svá tvrzení, doklad o zaplacení soudního poplatku a návrhy na vyžádání důkazů, které žalující strana nemůže předložit, s uvedením důvodů, proč nemohou být předloženy, by měly být připojeny k žalobnímu nároku jako příloha, aby je soud mohl akceptovat (článek 135 občanského soudního řádu).

Nutno též uvést, že odvolací soud odmítne připustit nové důkazy, které mohly být předloženy soudu prvního stupně, vyjma v případech, kdy soud prvního stupně chybně odmítl připustit důkazy, nebo pokud potřeba předložit důkazy vznikla následně (článek 314 občanského soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Jak vymezuje občanský soudní řád, důkazy v občanských řízeních se rozumí skutečné údaje, na základě nichž soud zákonem stanoveným postupem zjistí, zda existují okolnosti dokládající tvrzení a námitky stran či nikoli i jakékoli další okolnosti relevantní k vynesení nestranného a spravedlivého rozhodnutí v dané věci. Uvedené údaje lze získat takto: prohlášení stran nebo třetích osob (přímo či prostřednictvím zástupce), výpovědi svědků, listinné důkazy, věcné důkazy, inspekční protokoly a znalecké posudky.

Jako důkaz je možné použít i zákonným způsobem získané fotografie a audio a video záznamy.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Články 192 až 217 občanského soudního řádu stanoví tato pravidla pro dokazování pomocí svědků a znalců:

Výslech svědků

Každý svědek je předvolán do soudní síně a vyslýchán zvlášť. Svědci, kteří nejsou vyslýcháni, nemohou v soudní síni během jednání zůstat. Vyslýchaní svědci musejí v soudní síni zůstat až do skončení jednání. Pokud o to vyslýchaní svědci požádají, může jim soud dovolit opustit soudní síň po vyslechnutí stanovisek účastníků řízení.

Svědek může být vyslýchán *in situ*, pokud se nemůže na základě předvolání soudu k soudu dostavit z důvodu nemoci, stáří, zdravotního postižení či jiného závažného důvodu uznaného soudem a účastník řízení, který inicioval předvolání tohoto svědka, nemůže zajistit jeho přítomnost u soudu.

Soud musí určit totožnost svědka a vysvětlit mu jeho práva a povinnosti i právní odpovědnost v případě porušení přísahy a neplnění či nesprávného plnění jakékoli z jeho povinností.

Před zahájením výslechu svědek složí přísahu tím, že položí ruku na ústavu Litevské republiky (*Lietuvos Respublikos Konstitucija*) a řekne: „Já, (celé jméno), čestně a upřímně přísahám, že budu mluvit pravdu a že nezamlčím, nepřidám ani nezměním žádné důkazy.“ Svědek vázaný přísahou podepíše znění přísahy. Podepsaná přísaha se založí do spisu.

Jakmile soud určí vztah svědka ke stranám a třetím osobám a další okolnosti mající význam pro posouzení jeho výpovědi (vzdělání, povolání svědka atd.), vyzve svědka, aby soudu řekl vše, co ví o případu, a aby neuváděl informace, pokud není schopen specifikovat zdroj.
Poté, co svědek poskytne své svědectví, mohou mu být kladeny otázky. Svědka nejprve vyslechne osoba, která o jeho předvolání požádala, a zástupce této osoby. Poté jej vyslechnou ostatní účastníci řízení. Svědka předvolaného z podnětu soudu nejprve vyslechne žalující strana. Soudce nesmí přihlížet k otázkám navádějícím svědka a k otázkám irelevantním v projednávané věci. Soudce je oprávněn pokládat otázky kdykoli během výslechu svědka.
V případě potřeby, na žádost účastníka řízení nebo z vlastního podnětu může soud svědka znovu vyslechnout během téhož jednání, předvolat již vyslechnutého svědka k dalšímu jednání u stejného soudu nebo konfrontovat svědky mezi sebou.
Ve výjimečných případech, kdy je nemožné nebo obtížné vyslechnout svědka před soudem, je soud rozhodující v dané věci oprávněn přijmout písemnou svědeckou výpověď, domnívá-li se s ohledem na totožnost svědka a povahu okolností, jichž se svědectví týká, že to nebude mít nepříznivý dopad na prokázání zásadních skutečností v projednávané věci. Z podnětu stran může být svědek předvolán k dalšímu výslechu u soudu, je-li to nezbytné k podrobnějšímu prokázání skutečností v dané věci. Před poskytnutím svědectví musí svědek podepsat znění přísahy stanovené v čl. 192 odst. 4 občanského soudního řádu a svým podpisem bere na vědomí, že poskytnutí křivé výpovědi je trestným činem. Písemná svědecká výpověď musí být poskytnuta za přítomnosti notáře, který ověří její pravost.
Výslech znalců
Znalecký posudek se přečte nahlas při soudním jednání. Před čtením znaleckého posudku musí znalec (znalci), který posudek vypracoval (kteří posudek vypracovali) a účastní se soudního jednání, složit přísahu tím, že položí ruku na ústavu Litevské republiky a řekne: „Já, (celé jméno), přísahám, že budu plnit povinnosti znalce v tomto řízení čestně a že předložím nestranný a odůvodněný znalecký posudek vycházející z mých ucelených odborných znalostí“. Je-li výslech veden mimo soudní jednání, je znění přísahy podepsané znalcem nedílnou součástí znaleckého posudku. Znalci uvedení na seznamu soudních znalců Litevské republiky (*Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašas*), kteří složili přísahu v okamžiku zařazení na uvedený seznam, nemusejí u soudu skládat přísahu a má se za to, že byli upozorněni na svoji právní odpovědnost v případě poskytnutí nepravdivého posudku a křivé výpovědi.
Soud je oprávněn požádat znalce, aby svůj posudek vysvětlil ústně. Ústní vysvětlení znaleckého posudku se zaznamená do zápisu ze soudního jednání. Znalcům mohou být kladeny otázky, aby vysvětlili či doplnili znalecký posudek. Jako první může klást otázky osoba, která si jmenování znalce vyžádala. Poté může být dotazován ostatními účastníky řízení. Pokud znalce pověřil soud z vlastní iniciativy, může znalci jako první klást otázky žalující strana. Soudci mohou znalci klást otázky kdykoli během jeho výslechu.
Znalecký posudek se poskytuje pouze na žádost soudu (a musí být předložen v podobě písemné zprávy). Písemná zpráva musí obsahovat podrobný popis provedeného vyšetřování, závěry vyvozené na základě zjištění a odůvodněné odpovědi na otázky, které položil soud.
Požádá-li soud o znalecký posudek bez písemné zprávy, považuje se znalecký posudek za listinný důkaz předložený znalcem (podobně jako u jiných účastníků řízení) nebo požadovaný soudem v souladu s postupem stanoveným v občanském soudním řádu.
Článek 198 občanského soudního řádu stanoví tato pravidla pro předkládání listinných důkazů:
Listinné důkazy mohou předkládat účastníci řízení nebo si je může vyžádat soud v souladu s postupem stanoveným v soudním řádu.
Listinné důkazy musí být předloženy v podobě předepsané občanským soudním řádem: účastník řízení, který dokládá obsah procesní písemnosti listinným důkazem, musí připojit jeho originály nebo kopie (digitální kopie), a to ověřené soudem, notářem (nebo osobou oprávněnou vykonávat notářské úkony), právníkem účastnícím se řízení nebo osobou, která písemnost vydala (obdržela). Soud může z vlastního podnětu nebo na žádost účastníka řízení požadovat předložení originálů písemností. Účastník řízení podá žádost o předložení originálů písemností společně s předložením svého nároku, protinároku, žalobní odpovědi nebo jiných procesních písemností účastníků řízení. Účastníci řízení mohou takovou žádost podat později, pokud soud uzná, že existovaly pádné důvody, proč nebyla podána dříve, nebo pokud vyhovění dotčené žádosti neoddálí rozhodnutí v projednávané věci. Ve věcech, kde se obsahu procesních písemností týká pouze část písemnosti, mohou být soudu předloženy pouze příslušné části (výňatky).
Veškeré procesní písemnosti a jejich přílohy musí být soudu předloženy v litevštině kromě určitých výjimek stanovených v právních předpisech. Pokud účastníci řízení, jimž mají být procesní písemnosti doručeny, nerozumí litevsky, musí být soudu předloženy překlady těchto písemností do jazyka, kterému účastníci rozumí. Jestliže písemnosti, které mají být předloženy, musejí být v souladu se soudním řádem přeloženy do cizího jazyka, musí účastníci řízení soudu předložit ověřené překlady těchto písemností v souladu se zavedeným právním postupem.
Originály písemností ve spisu mohou být na žádost osob, které je předložily, vráceny. V takovém případě se ve spisu ponechají kopie písemností, které mají být vráceny, ověřené postupem stanoveným v soudním řádu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Podle článku 197 občanského soudního řádu mohou být písemnosti vystavené státními a obecními orgány, které byly schváleny osobami zmocněnými státem v oblasti jejich působnosti a v souladu s požadavky upravujícími formu příslušných písemností, považovány za úřední listinný důkaz a mají větší důkazní sílu. Skutečnosti uvedené v úředních listinných důkazech se považují za zcela prokázané, dokud nejsou vyvrácené jinými důkazy v řízení, kromě svědeckých výpovědí. Zákaz dokazování pomocí svědků se nepoužije v případech, kdy by mohl být v rozporu se zásadami dobré víry, spravedlnosti a přiměřenosti. Důkazní hodnotu úředních listinných důkazů mohou získat také další písemnosti prostřednictvím legislativních aktů.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Okolnosti projednávané věci, které musí být podle zákona prokázány určitými důkazními prostředky, nelze prokázat jiným způsobem (čl. 177 odst. 4 občanského soudního řádu).

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Osoba předvolaná jako svědek se musí dostavit k soudu a poskytnout pravdivou výpověď. Osoba předvolaná jako svědek nese podle zákona právní odpovědnost, pokud nesplní povinnosti svědka (článek 191), tj. může jí být uložena pokuta.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Svědek může odmítnout vypovídat, pokud by jeho výpověď byla důkazem proti němu samotnému, rodinným příslušníkům nebo blízkým příbuzným.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Pokud se svědci, znalci nebo tlumočníci nedostaví k jednání, soud se zeptá osob účastnících se řízení, zda je možné v projednávání dané věci pokračovat bez přítomnosti svědků, znalců nebo tlumočníků, a rozhodne o tom, zda bude jednání soudu pokračovat, nebo zda bude odročeno. Pokud se předvolaný svědek, znalec nebo tlumočník nedostaví k soudu bez platného důvodu, může mu být vyměřena pokuta až do jednoho tisíce litasů. Svědek může být k soudu předveden také nuceně na základě rozhodnutí soudu (článek 248 občanského soudního řádu).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Svědčit nemohou tyto osoby:
zástupci v občanských a správních řízeních nebo obhájce v trestním řízení, a to v souvislosti s okolnostmi, o nichž se dozvěděli při výkonu činnosti zástupce nebo obhájce,
osoby, které nechápou okolnosti týkající se projednávané věci nebo nemohou podat jasné svědectví kvůli tělesnému nebo duševnímu postižení,
kněží, a to v souvislosti s okolnostmi, o nichž se dozvěděli při zpovědi,

zdravotničtí pracovníci, o okolnostech, na něž se vztahuje služební tajemství,
mediátoři, o okolnostech, o nichž se dozvěděli při mediaci v rámci smírčího řízení.
Zákon může stanovit i další osoby.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Jakmile soud vyjasní vztah svědka ke stranám a třetím osobám a další okolnosti mající význam pro posouzení jeho výpovědi (vzdělání, povolání svědka atd.), vyzve svědka, aby soudu řekl vše, co ví o případu, a aby neuváděl informace, pokud není schopen specifikovat zdroj.

Poté, co svědek poskytne své svědectví, mohou mu být kladeny otázky. Svědka nejprve vyslechne osoba, která o jeho předvolání požádala, a zástupce této osoby a poté ostatní účastníci řízení. Svědka předvolaného z podnětu soudu nejprve vyslechne žalující strana. Soudce nesmí přihlížet k otázkám navádějícím svědka a k otázkám irelevantním v projednávané věci. Soudce je oprávněn pokládat otázky kdykoli během výslechu svědka. V případě potřeby, na žádost účastníka řízení nebo z vlastního podnětu může soud svědka znovu vyslechnout během téhož jednání, předvolat již vyslechnutého svědka k dalšímu jednání u stejného soudu nebo konfrontovat svědky mezi sebou.

Ve výjimečných případech, kdy je nemožné nebo obtížné vyslechnout svědka před soudem, je soud rozhodující v dané věci oprávněn přijmout písemnou svědeckou výpověď, domnívá-li se s ohledem na totožnost svědka a povahu okolností, jichž se svědectví týká, že to nebude mít nepříznivý dopad na prokázání zásadních skutečností v projednávané věci. Z podnětu stran může být svědek předvolán k dalšímu výslechu u soudu, je-li to nezbytné k podrobnějšímu prokázání skutečností v dané věci. Před poskytnutím svědectví musí svědek podepsat předem stanovené znění přísahy a svým podpisem bere na vědomí, že poskytnutí křivé výpovědi je trestným činem. Písemná svědecká výpověď musí být poskytnuta za přítomnosti notáře, který ověří její pravost.

Účast účastníků řízení na soudním jednání a výslech svědků *in situ* je možné zajistit pomocí informačních a elektronických komunikačních technologií (videokonference, telekonference atd.). Používají-li se tyto technologie podle postupu stanoveného ministrem spravedlnosti, musí být zajištěno, že totožnost účastníků řízení je určena spolehlivě a že údaje (důkazy) jsou objektivně zaznamenány a předloženy.

Článek 803 občanského soudního řádu dále stanoví možnost soudů v Litevské republice požádat soud jiného státu, aby použil komunikační technologie (videokonference, telekonference atd.) při shromažďování důkazů.

3 Hodnocení důkazů

Soud hodnotí důkazy v řízení podle svého přesvědčení na základě komplexního a nestranného posouzení skutečností předložených v rámci řízení a v souladu se zákonem.

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Faktické údaje se prokazují těmito způsoby: prohlášení stran a třetích osob (přímo či prostřednictvím zástupce), výpovědi svědků, listinné důkazy, věcné důkazy, inspekční protokoly, závěry znalců, zákonným způsobem získané fotografie, video a audio záznamy a další důkazy. Faktické údaje představující státní či služební tajemství nemohou být obvykle použity jako důkazy v občanskoprávním řízení, pokud nejsou zákonným postupem odtajněny. Údaje získané během mediace ve smírčím řízení nelze použít jako důkazy v občanskoprávním řízení vyjma případů, které stanoví zákon o mediaci v občanskoprávních sporech.

Nutno též uvést, že v souladu s článkem 185 občanského soudního řádu musí soud hodnotit důkazy v řízení podle svého přesvědčení na základě komplexního a nestranného posouzení skutečností předložených v rámci řízení a v souladu se zákonem. Žádné důkazy nemají žádný předem daný účinek na soud vyjma případů stanovených v občanském soudním řádu.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Ano (viz bod 2.4).

Poslední aktualizace: 16/11/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí fr verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Lucembursko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Lucemburské právo se řídí zásadou, že důkazní břemeno nese osoba, která se domáhá splnění určitého závazku. A naopak osoba, která tvrdí, že je od tohoto závazku osvobozena, musí prokázat provedení platby nebo existenci skutečnosti, která vedla k zániku daného závazku.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Lucemburské právo stanoví v určitých případech domněnky, které zbavují osobu povinnosti předložit důkaz, a to za předpokladu, že se tato povinnost týká skutečnosti, kterou buď nelze, nebo lze jen stěží prokázat. Domněnky lze označit za závěry, které zákony nebo soudy vyvozují ze známých skutečností a uplatňují je v souvislosti s neznámými skutečnostmi.

Zákonodárce rozlišuje dvě kategorie domněnek: zaprvé se jedná o právní domněnky, jež zvláštní zákony přičítají určitým aktům či skutečnostem. Zadruhé jsou to domněnky, které nevyplývají ze zákonů, a soud je může přijmout pouze za předpokladu, že jsou závažné, přesné a nezvratné.

Zpravidla platí, že domněnku lze vyvrátit protidůkazem. Například platí domněnka, že otcem dítěte, které se narodilo během manželství, je manžel matky dítěte. Přesto je však možné podat žalobu na popření otcovství.

Méně často se stává, že domněnky jsou nevyvratitelné. Proti takovýmto domněnkám nelze podat protidůkaz.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Posuzování skutečností spadá do svrchované posuzovací pravomoci soudu. Vyvstanou-li pochybnosti, soud ověří, zda existují závažné, přesné a nezvratné indicie, a důkaz buď přijme, nebo odmítne, podle míry pravděpodobnosti tvrzených skutečností.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Provedení důkazu může nařídit soud na návrh některého z účastníků řízení, ale v některých případech i z vlastního podnětu.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud oznámí jmenovanému znalci rozsah jeho úkolů. Znalec svolá účastníky řízení a třetí osoby, které se musí na provedení důkazů podílet. S ohledem na zásadu kontradiktornosti musí být dokazování prováděno v přítomnosti účastníků řízení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Pokud soud nemá k dispozici dostatečné množství prvků nutných k vynesení rozhodnutí, může vždy nařídit, aby byl proveden důkaz.

Provedení důkazu určité skutečnosti může být nařízeno pouze tehdy, nemá-li účastník řízení, který se této skutečnosti dovolává, k dispozici dostatečné množství prvků nutných k jejímu prokázání. Provedení důkazu nesmí být v žádném případě nařizováno za účelem nápravy nečinnosti některého z účastníků řízení při dokazování skutečností.

Soud musí dokazování provádět pouze v takovém rozsahu, který je dostačující k vyřešení sporu, přičemž musí dát přednost nejjednodušším a nejméně nákladným řešením.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Mezi důkazní prostředky patří listinný důkaz, svědecká výpověď, domněnky, doznání a přísaha.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Metody dokazování pomocí svědků a pomocí znalců:

Je-li přípustná svědecká výpověď, je soud oprávněn shromáždit prohlášení třetích osob, jež mohou osvětlit sporné skutečnosti, s nimiž se tyto osoby osobně seznámily. Tato prohlášení mohou být předkládána v písemné podobě, nebo při výslechu v ústní podobě.

Soud je oprávněn pověřit kteroukoliv osobu dle vlastního uvážení, aby mu poskytla vysvětlení formou zjištění skutečností, formou konzultací nebo formou znaleckého posudku, za předpokladu, že některá z otázek skutkového stavu musí být vyložena znalcem. Pokud není nutné, aby byl posudek předložen v písemné podobě, soud může povolit, aby jej znalec vyložil ústně během jednání; z tohoto jednání se vyhotoví zápis, který podepíší soudce a vedoucí soudní kanceláře.

Pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých zpráv a posudků:

Písemný důkaz:

Účastník řízení, který předkládá písemnost, musí tuto skutečnost oznámit všem dalším účastníkům řízení. Toto oznámení se provádí buď proti potvrzení, nebo podáním v soudní kanceláři. K oznámení písemností musí dojít z vlastního podnětu účastníka řízení.

Znalecké zprávy a posudky:

Znalec podá zprávu v soudní kanceláři. Bez ohledu na počet znalců je vždy vypracována pouze jedna zpráva; v případě rozporů uvede každý ze znalců svůj názor. Pokud znalec získal také posudek dalšího odborníka působícího v jiném oboru, přiloží se tento posudek podle okolností buď k zápisu z jednání, nebo do spisu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Některé způsoby dokazování mají větší důkazní sílu než jiné:

Úřední listiny vyhotovuje osoba zastávající veřejný úřad (notář, soudní vykonavatel) v rámci výkonu svých funkcí. Jsou platné až do okamžiku, kdy je zpochybněna jejich pravost.

Soukromoprávní listiny vyhotovují sami účastníci řízení, bez jakéhokoli zásahu osob zastávajících veřejný úřad, a sami je také podepisují. Jsou platné až do okamžiku, kdy je prokázán opak.

Svědecké výpovědi a ostatní způsoby dokazování soud posuzuje volně podle svého uvážení.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Pro prokázání právního aktu (smlouvy), jehož hodnota je vyšší než 2 500 EUR, se vyžaduje písemný důkaz. Naopak právní skutečnosti (nehoda atd.) mohou být dokazovány libovolným způsobem.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Zákonodárce ukládá svědkům povinnost spolupracovat se soudy za účelem prokázání pravdy.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Povinnosti svědčit mohou být zproštěny osoby, které prokáží legitimní důvod. Výpověď mohou odmítnout rodiče některého z účastníků řízení, jakož i jeho příbuzní v přímé linii nebo jeho manžel/manželka, a to i pokud jsou rozvedeni.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědci, kteří odpírají plnit svědeckou povinnost, mohou být předvoláni na vlastní náklady, pokud je jejich výslech považován za nezbytný. Svědkům, kteří odpírají plnit svědeckou povinnost, jakož i svědkům, kteří bez řádného důvodu odmítnou vypovídat nebo složit přísahu, může být uložena pořádková pokuta ve výši 50 až 2 500 EUR.

Kdo prokáže, že se nemohl ve stanovený den dostavit, může být pokuty i povinnosti nést náklady na předvolání zproštěn.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Svědeckou výpověď může podat kterákoli osoba s výjimkou osob, které nejsou způsobilé svědčit u soudu.

Osoby, jež nemohou svědčit, však mohou být za týchž podmínek vyslechnuty, aniž přitom skládají přísahu. V souvislosti s vytýkanými skutečnostmi, jichž se dovolávají manželé/manželky na podporu svého návrhu na rozvod nebo rozluku, nelze za žádných okolností vyslýchat jejich potomky.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Úloha soudce a účastníků řízení při výslechu svědků

Soudce vyslechne jednotlivé výpovědi svědků, a to každého zvlášť a v jím stanoveném pořadí, za přítomnosti účastníků řízení, byli-li předvoláni. Svědkové nemohou přednášet žádné návrhy.

Soud může vyslechnout svědky či klást jim dotazy v souvislosti se všemi skutečnostmi, u nichž zákon připouští dokazování, a to i v případě, že tyto skutečnosti nejsou uvedeny v rozhodnutí, jímž se nařizuje výslech. Může svědky vyslýchat opakovaně, zajistit jejich vzájemnou konfrontaci a případně je vyslechnout v přítomnosti znalce.

Účastníkům řízení není povoleno, pod sankcí vykázání ze soudní síně, přerušovat výslech svědků, klást jim dotazy nebo snažit se je ovlivňovat, jakož i přímo se na ně obracet. Pokud soud uzná za vhodné, může položit otázky, jež mu účastníci řízení přednesou po ukončení výslechu svědka.

Videokonference a jiné technické prostředky

Cílem nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech je zlepšit, zjednodušit a urychlit spolupráci mezi soudy členských států při získávání a předkládání důkazů. V lucemburském právu neexistuje žádné zvláštní ustanovení týkající se videokonferencí. V této souvislosti lze použít články nového občanského soudního řádu upravující výslech svědků, ověřování totožnosti soudem a předvolávání osob. Soudy jsou vybaveny nezbytnými technickými prostředky. V den, na který bylo stanoveno konání videokonference, musí být přítomen soudce, vedoucí soudní kanceláře, tlumočník a technik.

Soud může zajistit pořízení zvukového, obrazového nebo audiovizuálního záznamu provedeného dokazování, ať již v úplném či částečném rozsahu. Záznam je uložen v soudní kanceláři. Každý účastník řízení může požádat, aby mu byla na jeho náklady předána kopie tohoto záznamu nebo jeho přepis.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Soud nezohlední důkazy získané protiprávním způsobem, například pomocí skryté kamery nebo záznamu telefonického rozhovoru pořízeného bez vědomí hovořících osob.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Vlastní tvrzení účastníků řízení nemají v zásadě důkazní hodnotu.

Související odkazy

http://www.legilux.lu/

Poslední aktualizace: 13/05/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Maďarsko

1 Důkazní břemeno

Důkazní břemeno nese účastník řízení, jehož zájmy jsou v případě neúspěšné snahy o předložení důkazů negativně ovlivněny.

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Nestanoví-li zákon jinak, je přednesení příslušných skutečností v dané věci a předložení důkazů k doložení uvedených tvrzení povinností účastníků řízení. Není-li zákonem stanoveno jinak, musí příslušné skutečnosti v dané věci prokázat účastník řízení, který má zájem na tom, aby soud uznal určitou skutečnost jako pravdivou, a týž účastník nese důsledky nepředložení důkazů nebo neprokázání takovéto skutečnosti. V pracovněprávním sporu musí zaměstnavatel prokázat obsah kolektivní smlouvy, interních pravidel a pokynů, které jsou nezbytné pro rozhodnutí o žalobním nároku, a předložit písemnosti vyhotovené v rámci činností zaměstnavatele, které jsou nezbytné pro rozhodnutí o právním sporu, správnosti výpočtů souvisejících s nárokovanými dávkami, jsou-li předmětem sporu, a vyplacení náhrady v případě sporu týkajícího se mzdy.

Ve sporu týkajícím se pracovního poměru v rámci veřejné služby musí subjekt veřejného sektoru prokázat obsah obecně platných předpisů a pokynů, které jsou nezbytné pro rozhodnutí o žalobním nároku, a předložit písemnosti vyhotovené v rámci činností subjektu veřejného sektoru, které jsou nezbytné pro rozhodnutí o právním sporu, správnosti zpochybněných výpočtů souvisejících s nárokovanými dávkami a vyplacení náhrady v případě sporu týkajícího se mzdy.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Není-li možné určitou skutečnost prokázat, může soud uznat skutečnost, kterou má prokázat účastník řízení, jehož se tato nemožnost týká, za pravdivou, nemá-li pochybnosti ohledně její pravdivosti. Shrnutí skutkového stavu může soud uznat jako pravdivé v případě, že nemá pochybnosti o jeho pravdivosti, a pokud je potvrdí protistrana, je účastníky řízení předloženo shodně, protistrana je nepopře, třebaže ji soud vyzval, aby tak učinila, nebo pokud se má skutkový stav považovat podle tohoto zákona za nesporný. Skutečnosti, které soud pokládá za obecně známé, nebo o nichž oficiálně ví, vezme v úvahu i v případě, že se jich žádný z účastníků řízení nedovolává. Soud vezme v úvahu zákonné domněnky z úřední pravomoci, včetně okolností, jež je nutné podle zákona, nebo není-li prokázáno jinak, považovat za pravdivé. Například v rodinném právu existuje omezený počet nevyvratitelných domněnek a skutečností, které zákon neumožňuje vyvrátit.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Maďarská pravidla občanskoprávního řízení nestanoví žádnou minimální míru jistoty soudu. Nestanoví-li zákon jinak, není soud omezen na použití konkrétních formálních pravidel, metod nebo důkazních prostředků a má možnost se dle vlastního uvážení spoléhat na důkazy předložené účastníky řízení nebo na jakékoli jiné důkazy vhodné ke zjištění skutkového stavu. To se však nevztahuje na zákonné domněnky ani na právní předpisy, které stanoví, že určité skutečnosti musí být považovány za pravdivé, pokud se neprokáže opak. Soud zjistí relevantní skutkový stav v dané věci porovnáním a posouzením – jednotlivě a společně – prohlášení a chování účastníků během řízení, jakož i důkazů, které vyplynou v průběhu soudního jednání, a ostatních údajů souvisejících s řízením, a to podle svého přesvědčení.

2 Provádění důkazů

Soud provádí dokazování, aby byly prokázány skutečnosti nezbytné pro rozhodnutí v daném sporu.

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Není-li zákonem stanoveno jinak, musí relevantní skutečnosti v dané věci prokázat účastník, v jehož zájmu je, aby je soud považoval za pravdivé, a týž účastník nese důsledky nepředložení důkazů nebo neprokázání takovéto skutečnosti. V občanskoprávním řízení může soud nařídit dokazování z úřední pravomoci, pokud to zákon připouští.

Ve správním řízení může soud nařídit dokazování z úřední pravomoci s ohledem na skutečnosti nebo důkazy k doložení okolností, jež je nutno vzít v úvahu z úřední pravomoci, je-li poukázáno na protiprávní jednání ohrožující nezletilého nebo osobu, která má nárok na dávky poskytované osobám se zdravotním postižením, nebo stanoví-li tak zákon.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud vyslechne svědky, získá znalecké posudky a v případě potřeby znalce rovněž vyslechne, provede se ohledání a držitelé písemnosti, obrazových záznamů, zvukových záznamů a zvukových a obrazových záznamů nebo jiných věcných důkazů jsou vyzváni k jejich předložení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud není vázán návrhem na provedení důkazů, který předloží některý z účastníků řízení, ani svým rozhodnutím ohledně předložení důkazů. Soud může návrh na provedení důkazu odmítnout, pokud tento návrh nebyl podán podle ustanovení zákona CXXX z roku 2016 o občanském soudním řádu, nestanoví-li zákon jinak, nebo pokud strana, která je povinna zaplatit zálohu na náklady dokazování, svou povinnost nesplnila a zálohu neuhradila, třebaže byla vyzvána, aby tak učinila. Soud odmítne návrh na provedení důkazu nebo pozastaví dokazování, které již nařídil, není-li to nezbytné pro vynesení rozhodnutí v daném právním sporu.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Důkazní prostředky zahrnují zejména výslech svědků, znalecké posudky, písemnosti, obrazové záznamy, zvukové záznamy, obrazové a zvukové záznamy a jiné věcné důkazy. Důkazní prostředky nelze připustit, je-li to vyloučeno zákonem, nebo jsou-li uloženy určité podmínky, ledaže jsou tyto podmínky splněny. Dokazování lze provést ohledáním. V průběhu řízení není možno akceptovat místopřísežná prohlášení.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědci a znalci v souladu se zásadou přímosti dokazování zpravidla vypovídají při soudním jednání. Chce-li účastník řízení doložit svá tvrzení písemnostmi, musí dotyčnou písemnost připojit ke svému návrhu, nebo ji předložit při soudním jednání. K písemnosti v cizím jazyce je třeba připojit alespoň prostý překlad písemnosti do maďarštiny. V případě pochybností ohledně správnosti nebo úplnosti přeloženého textu je nutné použít soudně ověřený překlad, není-li takovýto překlad předložen, soud k písemnosti nepřihlíží. Na žádost účastníka řízení, který důkazy předkládá, může soud protistraně uložit, aby předložila písemnost, kterou má k dispozici a kterou by byla podle pravidel občanského práva povinna každopádně poskytnout nebo předložit. Protistrana může mít tuto povinnost zejména tehdy, byla-li písemnost vydána v zájmu účastníka řízení, který důkazy předkládá, nebo jestliže dokládá právní vztah týkající se této druhé strany, nebo pokud souvisí se soudním jednáním týkajícím se takovéhoto právního vztahu. Má-li písemnost v držení osoba, která se řízení neúčastní, zajistí soud zpřístupnění této písemnosti s použitím pravidel týkajících se ohledání. Je-li návrh na předložení důkazů podán některým z účastníků řízení, zajistí soud získání písemností nebo údajů, které má v držení soud, notář, jiný orgán veřejné správy, správní orgán či jiná organizace, pokud o poskytnutí této písemnosti nebo údajů nemůže požádat přímo účastník řízení. Není nutné získat originál písemnosti, pokud není třeba ji ověřit a účastník řízení předloží během soudního jednání soudně ověřenou nebo prostou kopii této písemnosti. Zaslání písemnosti lze odmítnout pouze tehdy, obsahuje-li utajované informace.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Zpravidla nikoli.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Obecně žádná taková povinnost neexistuje. Ve výjimečných případech, například v řízení o způsobilosti určité osoby k právům a právním úkonům, je soud povinen přizvat znalce v oboru psychiatrie k posouzení duševního stavu odpůrce.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ano, ale v některých případech mohou výpověď odepřít.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Právo odepřít výpověď mají:

příbuzní obou účastníků řízení,

osoba, která by svou výpovědí o dané věci mohla obvinit sama sebe nebo příbuzného ze spáchání trestného činu,

osoba, která je povinna zachovávat mlčenlivost z titulu svého povolání a jejíž výpověď by znamenala porušení této mlčenlivosti, pokud ji dotčený účastník této povinnosti nezprostí,

osoba, která je povinna zachovávat mlčenlivost o obchodním tajemství ve vztahu k záležitostem, v nichž by její výpověď znamenala porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost, ledaže se údaje, jichž se svědectví týká, nepovažují podle zákona o přístupnosti údajů obecného zájmu a údajů zpřístupněných z důvodu obecného zájmu za obchodní tajemství, nebo je-li předmětem řízení rozhodnutí o tom, zda jsou dané údaje v obecném zájmu nebo zda jsou zpřístupněny z důvodu obecného zájmu,

mediátor/znalec v mediačních řízeních týkajících se daného sporu, poskytovatelé mediálního obsahu a osoby v pracovním nebo obdobném vztahu s těmito poskytovateli s ohledem na otázky, v nichž by jejich svědectví znamenalo odhalení totožnosti osoby, která jim tyto informace poskytla v souvislosti s jejich činností poskytovatele mediálního obsahu.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědci, soudem ustanovení znalci, vlastníci písemnosti nebo předmětu, který je předmětem ohledání, a jiné osoby, jejichž účast při dokazování pokládá soud za nezbytnou (dále společně jen „přispěvatelé“), jsou povinni přispět k dokazování. Pokud přispěvatel nesplní svou povinnost, aniž by předem požádal o omluvu z řádného důvodu, který je schopen doložit, nařídí soud přispěvateli úhradu vzniklých nákladů, může mu uložit pokutu, může přispěvateli nařídit, aby se povinně dostavil, může snížit odměnu přispěvatele a může informovat nadřízeného nebo zaměstnavatele přispěvatele o jeho nedostavení se k soudnímu jednání. Soud může použít více než jedno z těchto donucovacích opatření současně.

Donucovací opatření nelze uplatit proti nezletilé osobě mladší čtrnácti let, její zákonný zástupce však může být požádán o úhradu vzniklých nákladů a může mu být uložena pokuta.

Pokud přispěvatel splní svou povinnost nebo požádá o omluvu z řádného důvodu, který je schopen doložit, po uplatnění donucovacího opatření, soud rozhodnutí o uložení donucovacího opatření zruší.

Svědci mohou podat samostatný opravný prostředek proti rozhodnutí, které jim ukládá povinnost svědčit. Podáním opravného prostředku se výslech svědka pozastavuje. Je-li odepření výpovědi ze strany svědka zjevně neodůvodněné, může soud rozhodující o opravném prostředku uložit svědkovi pokutu a soud rozhodující o žalobě může svědkovi nařídit úhradu vzniklých nákladů.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Právního zástupce svědka nelze vyslechnout jako svědka, ledaže je fyzická osoba, kterou zastupuje, oprávněna zúčastnit se soudního řízení.

Určitou osobu nelze vyslechnout jako svědka, pokud vystupovala jako obhájce s ohledem na záležitost, o níž se dověděla jakožto obhájce, nebo není-li osvobozena od povinnosti zachovávat mlčenlivost s ohledem na utajované informace.

Nezletilou osobu mladší čtrnácti let lze vyslechnout jako svědka pouze tehdy, nelze-li důkazy, jež mají být prostřednictvím její výpovědi podle očekávání získány, poskytnout jinak.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Svědkové se dostaví na předvolání k soudnímu jednání, kde je zpravidla vyslechne předseda senátu nebo případně samosoudce.

Předseda senátu může účastníkovi, který výslech svědka navrhl, na jeho žádost povolit, aby svědka přímo vyslechl jako první, než může položit otázky protistrana, pokud o to požádala. V těchto případech mohou předseda senátu a ostatní členové senátu položit svědkovi otázky poté, co jej vyslechli účastníci řízení.

3 Hodnocení důkazů

Soud zjistí relevantní skutkový stav v dané věci porovnáním a posouzením – jednotlivě a společně – prohlášení a chování účastníků během řízení, jakož i důkazů, které vyplynou v průběhu soudního jednání, a ostatních údajů souvisejících s řízením, a to podle svého přesvědčení.

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Důkazní prostředky nebo jejich oddělitelná část jsou nezákonné a v řízení je nelze použít, pokud

a) byly získány nebo vytvořeny porušením nebo ohrožením práva určité osoby na život a fyzickou nedotknutelnost;

b) byly vytvořeny jiným nezákonným způsobem;

c) byly získány nezákonně;

d) jejich předložení soudu by porušilo osobnostní práva.

Vyjma případu, kdy byly nezákonné důkazní prostředky získány nebo vytvořeny porušením nebo ohrožením práva určité osoby na život a fyzickou nedotknutelnost, je může soud výjimečně vzít v úvahu, přičemž náležitě přihlédne ke zvláštním okolnostem a rozsahu porušení práva, oprávněnému zájmu, který je porušením práva dotčen, dopadu nezákonného důkazu na zjištění skutečností, významu ostatních dostupných důkazů a všem ostatním okolnostem dané věci.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Prohlášení účastníka řízení se nepovažuje za důkaz, soud však posoudí tvrzení účastníků při zjišťování skutkového stavu v dané věci, jak je popsáno v odpovědi na otázku č. 3.

Poslední aktualizace: 15/01/2024

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí mt verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Malta

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazní břemeno nese strana, která tvrdí, jak vyplývá z článku 562 organizačního a občanského soudního řádu: „povinnost prokázat skutečnost spočívá ve všech případech na účastníku řízení, který ji uvádí“.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Ano, tato pravidla existují a jsou uvedena v článku 627 a následujících organizačního a občanského soudního řádu. V článku 627 jsou uvedeny písemnosti, které nevyžadují žádné další ověření pravosti kromě toho, které je na nich uvedeno. Mezi ně patří:

akty maltské vlády podepsané ministrem nebo vedoucím oddělení, z něhož pochází, nebo v jeho nepřítomnosti jeho zástupcem, asistentem či jiným úředníkem na nejbližší nižší pozici, kteří jsou oprávněni tyto akty podepisovat,

rejstříky jakéhokoli oddělení veřejné správy,

všechny veřejné akty podepsané příslušnými orgány a uvedené ve vládním věstníku,

akty maltské vlády vydané v rámci její pravomoci a řádně zveřejněné,

akty a rejstříky soudů a církevních soudů na Maltě,

osvědčení vydaná matričním úřadem (Public Registry Office) a katastrálním úřadem (Land Registry),

námořní protest (*sea protest*) učiněný u prvního dvora občanskoprávního soudu,

další dokumenty uvedené v zákoně o obchodní lodní dopravě (včetně osvědčení o registraci podepsaného vedoucím kanceláře nebo jiným oprávněným úředníkem a jakékoli jiné věci poznamenané na osvědčení o registraci, kterou podepsal vedoucí kanceláře nebo oprávněný úředník),

Existují další písemnosti, které je možné předložit a jejichž obsah je vyjmut z důkazního břemena, avšak pravost těchto písemností musí být ověřena. Mezi ně patří:

akty a rejstříky jakéhokoli podniku nebo veřejného subjektu, schváleného nebo uznaného zákonem či vládou,

akty a matriky farních úřadů týkající se narození, sňatků a úmrtí, a odkazy učiněné v souladu se zákonem za přítomnosti faráře,

akty a rejstříky notářů na Maltě,

účetní záznamy podnikatelů vedené v souladu se zákonem, pouze ve věci dohod nebo jiných transakcí obchodní povahy,

účetní záznamy veřejných zprostředkovatelů vedené v souladu se zákonem, ve věci záležitostí, k nimž mohlo dojít mezi smluvními stranami v obchodním styku.

Obsah tohoto typu písemnosti lze zpochybnit protidůkazem.

Kromě výše uvedených dokumentů existuje ještě domněnka, která je upravena v kapitole 16 Sbírky zákonů Malty, občanský zákoník, podle níž je otcem dítě narozeného v manželském svazku manžel matky. Místopřísežným prohlášením u úseku pro věci rodinného práva občanskoprávního soudu a předložením náležitého důkazu lze tuto právní domněnku vyvrátit.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Aby soud mohl vynést rozsudek v občanskoprávní věci, musí shledat, že s převažující mírou pravděpodobnosti byla věc předloženými důkazy prokázána.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Každý z účastníků soudního řízení může, bez ohledu na svůj zájem na věci, svědčit na svou vlastní žádost, na žádost jiného účastníka téhož řízení, nebo pokud jej předvolá soud z moci úřední. Pokud se řízení zahajuje návrhem s místopřísežným prohlášením, musí k němu být připojen seznam svědků. To samé platí pro odpověď s místopřísežným prohlášením – její součástí musí být seznam svědků. Pokud účastník řízení potřebuje předvolat svědka, který není uveden na seznamu, musí podat příslušný návrh.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Poté, co byl návrh na dokazování přijat, jsou obsílkou předvoláni svědci. Žádost o vystavení této obsílky je možné u smírčího soudu (Malta) a u smírčího soudu pro ostrov Gozo v jeho nižší příslušnosti podat ústně.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Pokud je navrženým svědkem advokát, právní zmocněnec nebo duchovní, může soud zamítnout návrh účastníka na provedení důkazu. Jako pravidlo dále platí, že jednotlivec, který je přítomen soudnímu jednání, nemůže být ve stejné věci předvolán jako svědek. Je však ponecháno na uvážení soudu, zda v konkrétních případech učiní výjimku z tohoto pravidla, pokud k tomu má řádné důvody. Existují také zvláštní právní předpisy, které upravují profesní či úřední tajemství a které nedovolují zveřejnit tajné a důvěrné informace. Soud může dále návrh na dokazování svědkem zamítnout, pokud se domnívá, že svědek není relevantní.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Existují tři důkazní prostředky, kterými je možné provést důkaz: listiny, svědecké výpovědi a místopřísežná prohlášení.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Obecně platí, že výslech svědků během soudního jednání probíhá veřejně a ústně. Právní předpisy nicméně připouští i jiné způsoby dokazování, které je možné použít:
důkaz lze provádět prostřednictvím místopřísežného prohlášení u svědků s bydlištěm na Maltě i s bydlištěm v zahraničí.
Soud může pověřit soudního asistenta, aby vyslechl osobu, která před soudním jednáním hodlá vycestovat z Malty nebo je nemocná či pokročilého věku nebo hrozí, že zemře, či již se stane nesvéprávnou nebo se nemůže dostavit na jednání. V takovém případě se otázky položené svědkovi spolu s jeho odpověďmi písemně zaprotokolují a svědek svou výpověď podepíše, případně místo podpisu označí značkou.
Soud může také jmenovat vedlejšího soudce pro výslech svědků, kteří již nemohou opustit svůj domov z důvodu věku.
Pokud má svědek bydliště v zahraničí, může advokát požádat o provedení výslechu dožádáním (žádosti o právní pomoc) – účastník řízení žádající o výslech svědka předloží písemné otázky a jméno a adresu osoby, která jej bude při výslechu zastupovat.
Soud může dovolit pořízení zvukového nebo obrazového záznamu výpovědi svědka, považuje-li to za vhodné.
Soud může pověřit rozhodčí soudce (*legal referees*) a přiznat jim pravomoc vyslýchat svědky a brát je pod přísahu.
Pokud provádí dokazování rozhodčí soudce, má k dispozici stejné prostředky jako soudy.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Všechny důkazní prostředky se považují za stejně důležité.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ne, ale vždy musí být předložen nejlepší důkaz.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ano, zákon ukládá všem předvolaným svědkům povinnost svědčit. Svědek nicméně nemůže být nucen, aby odpovídal na otázky, které mohou způsobit jeho trestní stíhání.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Manžel nebo manželka účastníka řízení mohou svědčit a jakýkoliv účastník řízení může vyžadovat, aby svědčili. Žádného z manželů však nelze nutit, aby zpřístupnil jakékoliv informace, které mu druhý manžel během manželství svěřil jako důvěrné, a nelze po něm požadovat, aby odpovídal na otázky, jež mohou způsobit trestní stíhání druhého z manželů.
Další výjimkou jsou skutečnosti, které byly svěřeny advokátům, právním zmocněncům nebo duchovním. Pokud však advokát nebo právní zmocněnec získá souhlas svého klienta nebo duchovní souhlas osoby, která se mu zpovídala, mohou být dotázáni na záležitosti, o nichž se dozvěděli (pod podmínkou souhlasu): v případě advokáta a právního zmocněnce na to, co jim klient svěřil pro účely dané věci, a v případě duchovního na skutečnosti, o nichž se dozvěděl v souladu se zpovědním tajemstvím nebo při zpovědi.
Pokud to nenařídí soud, nemohou být účetní, lékaři, sociální pracovníci, psychologové ani manželští poradci požádáni, aby zpřístupnili informace, které jim svěřili jejich klienti v souladu s profesním tajemstvím nebo o nichž se dozvěděli při výkonu své profese. Toto výsadní právo se týká rovněž tlumočníků najatých za účelem tlumočení těchto utajovaných informací.
Svědek vázaný profesním tajemstvím nemůže zpřístupnit utajované a důvěrné informace, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Pokud se řádně předvolaný svědek nedostaví k soudu, pohrdá soudem a je okamžitě odsouzen a pokutován. Soud také může cestou předváděcího nebo zatýkacího rozkazu vyžadovat, aby svědek byl předveden k soudu a svědčil na následujícím jednání. Pokud však svědek svou nepřítomnost řádně odůvodní, soud může uloženou pokutu zrušit.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Jako svědek může být předvolán jakýkoli duševně zdravý člověk, pokud neexistují výhrady k jeho způsobilosti. Předvolaný svědek může být jakéhokoli věku, je-li si vědom skutečnosti, že nepravdivá výpověď je zavrženíhodný čin.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Během výslechu nebo křížového výslechu může soud položit svědkovi jakoukoli otázku, kterou považuje za nezbytnou nebo účelnou. Každý z účastníků řízení může bez ohledu na svůj zájem na věci svědčit na svou vlastní žádost, na žádost jiného účastníka řízení, nebo pokud jej předvolá soud z moci úřední.
Ve věcech týkajících se nezletilých soudce obvykle vyslechne nezletilého s vyloučením veřejnosti nebo výslech nezletilého provádí specializovaný subjekt.
Svědky žijící mimo Maltu je možné vyslechnout prostřednictvím videokonference.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Pokud byly důkazy získány zákonným způsobem, soud není při rozhodování nijak omezen. Soud však zpravidla nepřihlédne k důkazům skutečností, jež se svědek dozvěděl zprostředkovaně od jiné osoby, nebo skutečností, které uvedly třetí osoby, jež lze vyslechnout.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Ano, prohlášení, která učinil jeden z účastníků řízení, jsou přípustná.

Poslední aktualizace: 22/03/2017

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Nizozemsko

1 Důkazní břemeno

Nizozemské procesní právo je založeno na zásadě „kdo něco tvrdí, musí to prokázat“. Jinými slovy účastník řízení, který se dovolává skutečností nebo práv, která uvádí pro právní účely, ponese důkazní břemeno týkající se těchto skutečností nebo práv. Při některých příležitostech však podle zvláštních právních předpisů nebo podle zásad přiměřenosti a spravedlnosti může důkazní břemeno nést někdo jiný.

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Právní pravidla týkající se dokazování, která stanoví občanský soudní řád (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*), se použijí v předvolacích řízeních a v řízeních na základě návrhu, pokud to nevylučuje povaha věci. Nejsou povinná v řízeních o předběžných otázkách. Pravidla týkající se dokazování nejsou použitelná ani v rozhodčím řízení. Strany se však mohou dohodnout, že ve věcech řešených v rozhodčím řízení se tato pravidla použijí.
Právní pravidla týkající se dokazování obsahují články 149 až 207 občanského soudního řádu.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Skutečnosti, které tvrdí jeden z účastníků řízení a protistrana je (dostatečně) nevyvrátí, musí být soudem považovány za prokázané. Výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy by přijetí těchto skutečností bylo spojeno s právními důsledky, které nejsou účastníkům řízení volně známy. V takovém případě si může soud vyžádat důkazní informace.
Nevyžadují se důkazy skutečností nebo okolností, které jsou považovány za všeobecně známé nebo dané zkušenostními pravidly. Tyto důkazy může soud použít bez ohledu na to, zda je účastníci řízení uvádějí nebo ne. „Skutečnostmi nebo okolnostmi, které jsou považovány za všeobecně známé," se rozumí skutečnosti nebo okolnosti, které zná nebo může znát kterákoli běžná osoba. „Zkušenostními pravidly" se rozumí znalosti a zkušenosti, kterými disponuje každý občan v nizozemské společnosti. Není také třeba dokazovat skutečnosti, o nichž se soud sám dozví v průběhu řízení, tj. tzv. procesní skutečnosti. Někdy právo stanoví určitou domněnku. Určité skutečnosti nebo okolnosti se považují za natolik pravděpodobné, že účastník řízení, který se jich dovolává, je nemusí (dále) dokazovat. Soud může také použít zkušenostní pravidla, aby dospěl k domněnce ohledně stanovení skutečností, které jsou mu sděleny. V takovém případě má protistrana možnost domněnku vyvrátit. Existuje také řada zvláštních případů. Dva příklady: podle zákona o silničním provozu musí motorista, který přejede cyklistu nebo chodce, zaplatit odškodnění za újmu, ledaže by dokázal, že nehoda byla způsobena vyšší mocí. Dalším příkladem je případ, kdy zaměstnanec požaduje odškodnění za újmu, pokud je zjištěno, že k úrazu došlo během výkonu zaměstnání. V takovém případě ujde zaměstnavatel povinnosti odškodnit zaměstnance za takovou újmu, jen pokud doloží, že nezanedbal povinnou péči nebo že se záměrným jednáním nebo úmyslnou nedbalostí provinil sám zaměstnanec.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud může posoudit důkazy, které jsou mu předloženy, jak uzná za vhodné, nestanoví-li zákon jinak. Tato výjimka se týká pravidel upravujících jednoznačnou důkazní hodnotu důkazních prostředků. V tom případě je soud povinen obsah takových důkazních prostředků uznat za pravdivý, nebo alespoň uznat jejich hodnotu. I zde však existuje možnost tyto důkazy vyvrátit.
Soudy mohou svá rozhodnutí založit pouze na skutečnostech, které jsou v dostatečném souladu s důkazními pravidly.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

V určitých případech (nahlížení do účetnictví, svědecká výpověď) soud na žádost jednoho z účastníků řízení uloží druhému účastníkovi řízení povinnost předložit důkazy. Soud tak může učinit i z moci úřední, tj. z vlastního podnětu.
Stejně tak může soud na návrh jednoho z účastníků řízení nebo z vlastního podnětu nařídit znalecký posudek nebo ohledání či prohlídku prostor. Znalce jmenuje soud, přičemž znalec předkládá své posudky soudu a ohledání prostor provádí také soud. Účastníci řízení jsou povinni být při přípravě znaleckých posudků nápomocni.
Účastníci řízení mají právo sdělovat své názory a podávat návrhy jak v případě znaleckého posudku, tak v případě ohledání prostor.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Účastník řízení, kterému soud umožnil předložit důkaz nebo který nese důkazní břemeno, je povinen poskytnout důkazy o tvrzených skutečnostech a/nebo okolnostech. Protistrana může vždy poskytnout důkazy o opaku, ledaže to zákon vylučuje.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud nepřijme návrh na provedení dokazování, pokud to není pro danou věc významné, dostatečně specifické (příliš obecné), aktuální (příliš opožděné) nebo přesvědčivé. Návrh na provedení dokazování nelze nepřijmout na základě předpokládaného výsledku takového dokazování.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

V Nizozemsku platí pravidlo svobody dokazování. To znamená, že v zásadě mohou být důkazy poskytnuty jakýmkoli vhodným prostředkem, nestanoví-li zákon jinak. Zákon stanoví (neúplný) výčet důkazních prostředků: Jsou jimi:
právní listiny a rozsudky,
nahlížení do účetnictví, záznamů a dokumentů,
svědecká výpověď,
formální nebo ústní znalecké posudky a
ohledání prostor.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Dokazování prostřednictvím svědků musí být povoleno zákonem a provádí se na návrh jednoho z účastníků řízení nebo je jednomu z účastníků ukládá soud z vlastního podnětu. Svědeckou výpověď mohou podat i účastníci řízení (viz bod 3 níže). Pokud má být provedeno dokazování pomocí svědků, předvolávají svědky účastníci řízení.
Dokazování pomocí svědků se provádí formou svědecké výpovědi. Provádí se na jednání soudu ústní formou. Svědecká výpověď je jako důkaz přípustná jen tehdy, pokud se týká skutečností, které svědek osobně zná. Účastník řízení, který navrhuje, aby mu bylo umožněno provést dokazování pomocí svědků, tak bude moci učinit, pokud jsou skutečnosti, které mají být dokázány, sporné a mohou vést k vyřešení věci.
Na návrh jednoho z účastníků řízení nebo z vlastního podnětu soudu mohou také znalci předkládat posudky (článek 194 občanského soudního řádu). Ty mohou mít formu písemnou nebo ústní. V případě písemného posudku soud stanoví lhůtu pro jeho předložení. V případě ústního posudku znalec podá svědectví ve stanovený den soudního jednání.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Rozlišuje se mezi nezvratnými důkazy a vyvratitelnými důkazy. V případě nezvratných důkazů je soud povinen přijmout obsah důkazních informací jako pravdivý nebo uznat sílu tohoto druhu důkazního prostředku stanovenou zákonem. V případě nezvratných důkazů lze rovněž nabídnout protidůkazy, nestanoví-li zákon jinak. Příkladem nezvratných důkazů jsou ověřené listiny a rozsudky trestních soudů. O důkazní hodnotě vyvratitelných důkazů rozhoduje soud dle vlastního uvážení.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Za určitých okolností představuje dokonalý důkaz listina. Za určitých okolností je také listina nezbytná pro vznik konkrétního práva. Příkladem toho může být předmanželská smlouva nebo závěť. Důkaz o existenci předmanželské smlouvy nebo závěti vyhotovené notářem se provádí předložením notářského aktu. Jako důkaz může sloužit i dovětek k závěti (kodicil). Dovětek k závěti je rukou psaná, datovaná a podepsaná listina, která uvádí přání pořizovatele závěti. Tato přání se mohou týkat odkazu mimo jiné oděvů, šperků a určitého vybavení domácnosti a určitých knih. Dovětek k závěti nevyžaduje ověření notářským aktem.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Výchozí zásadou je, že každý, kdo je ze zákona předvolán k podání svědecké výpovědi, je povinen tak učinit. Povinností je dostavit se k soudu a u soudu pravdivě učinit požadované prohlášení.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Za určitých okolností je možné být zproštěn povinnosti svědčit.

Právo být zproštěn povinnosti svědčit mají především blízcí příbuzní účastníků řízení. K nim patří (bývalí) manželé/manželky nebo (bývalí) registrovaní partneři/partnerky účastníka řízení, pokrevní příbuzní nebo příbuzní nabytí sňatkem účastníka řízení nebo jeho manžela/manželky či registrovaného partnera / registrované partnerky až do druhého stupně včetně, jakož i rodiče, děti, prarodiče, vnoučata, bratři a sestry.
Svědek se také může tohoto práva dovolávat při odpovídání na konkrétní otázky, pokud by odpověď vystavila jej nebo jeho pokrevního příbuzného či příbuzného nabytého sňatkem v přímé linii nebo ve vedlejší linii v druhém nebo třetím stupni nebo (bývalého/bývalou) manžela/manželku či (bývalého /bývalou) registrovaného partnera / registrovanou partnerku riziku trestního stíhání (čl. 165 odst. 3 občanského soudního řádu).
Existuje i výjimka na základě funkce. Té mohou využít osoby, které jsou povinny zachovávat mlčenlivost v rámci privilegovaného vztahu na základě své profese, povolání nebo jiného statusu (například duchovní, lékaři, advokáti a notáři).

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Pokud byl svědek předvolán doporučeným dopisem a nedostaví se k soudnímu jednání, soud na žádost dotčeného účastníka řízení stanoví datum, na které lze svědka předvolat soudním příkazem (který doručí soudní úředník). Jestliže se svědek ani tak nedostaví, může soud nařídit, aby byl svědek předveden k soudu policií. Pokud se svědek dostaví, ale odepře svědeckou výpověď, může příslušný účastník řízení požádat soud, aby vzal svědka do vazby za pohrdání soudem (*gijzeling*). Dožadující účastník řízení pak bude povinen uhradit náklady na takové vzetí do vazby. Soud vydá příkaz k vzetí do vazby za pohrdání soudem pouze v případě, že usoudí, že je tento krok odůvodněný v zájmu zjištění pravdy.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V zásadě je každý povinen poskytnout svědectví, kromě osob, které mají nárok na výjimku (viz odpověď na otázku 2.9).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Výslech a dotazování svědků provádí soud. Otázky mohou svědkům klást i účastníci řízení a jejich právní zástupci. Soud může z vlastního podnětu nebo na žádost jednoho z účastníků řízení konfrontovat svědky navzájem a s účastníky řízení. Po svědecké výpovědi svědka se soud může dotazovat účastníků řízení a účastníci řízení si mohou klást otázky navzájem.
Nizozemská pravidla dokazování neobsahují žádná zvláštní ustanovení týkající se videokonferencí. Nizozemské právo tento postup nevylučuje a neexistují žádné praktické obtíže, které by videokonferencím bránily. Rozhodnutí v této záležitosti je na soudu.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Nezákonné důkazy lze rozdělit na důkazy nezákonným způsobem získané a důkazy nezákonným způsobem použité. Pokud byly důkazy nezákonným způsobem získány, neznamená to ještě, že nezákonné je vždy i jejich použití. Je vždy na uvážení soudu, zda je, nebo není v konkrétním případě řeč o nezákonném důkazu.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Účastníci řízení mohou být vyslechnuti jako strany řízení. V takovém případě však jejich výpověď nemůže být považována za důkaz ve prospěch účastníka řízení, který byl vyslechnut jako svědek, ledaže by taková výpověď posloužila k doplnění nedostatečných důkazů (čl. 164 odst. 2 občanského soudního řádu).

Poslední aktualizace: 09/02/2022

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Rakousko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Účastníci jsou v zásadě povinni uvést všechny skutečnosti nezbytné k prokázání svých tvrzení (povinnost tvrzení) a předložit příslušné důkazní návrhy (§ 226 odst. 1, § 239 odst. 1 rakouského občanského soudního řádu (*Zivilprozessordnung* – ZPO). I v případě, že bude skutkový stav i nadále nejasný, tzn. nelze říci, že by tvrzení účastníka bylo pravdivé, ale ani to, že by bylo nepravdivé (tzv. stav „*non liquet*“), musí soud přesto o věci rozhodnout. V takovéto situaci se použijí ustanovení o důkazním břemenu. Každý účastník nese důkazní břemeno týkající se splnění všech skutkových podmínek vyplývajících z právní normy pro něho příznivé. Za běžných okolností musí žalobce tvrdit všechny skutečnosti, které odůvodňují jeho nárok, zatímco žalovaný musí tvrdit všechny skutečnosti, které odůvodňují jeho námitky vůči nároku. Žalobce mimo to nese také důkazní břemeno týkající se splnění procesních podmínek.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Skutečnosti důležité pro rozhodnutí ve věci musí být dokázány, pokud se nejedná o skutečnosti, které dokazování nepodléhají. Dokazovat se nemusejí uznané skutečnosti (§ 266 a 267 ZPO), skutečnosti obecně známé (§ 269 ZPO) a právně předpokládané skutečnosti (§ 270 ZPO).
Uznanou skutečností se rozumí situace, kdy účastník uvede, že skutkové tvrzení protistrany je správné. Takováto shodná tvrzení účastníků má soud zásadně považovat za pravdivá a vycházet z nich při svém rozhodování, aniž by bylo nutné je dokazovat.
Skutečností obecně známou se rozumí skutečnost, která je všeobecně známá (je známá nebo spolehlivě a bez problémů kdykoli zjistitelná libovolně velkému počtu osob) nebo známá soudu (nalézacímu soudu z jeho úřední činnosti nebo je bez dalšího zřejmá ze spisů).
Ze skutečností obecně známých soud z úřední povinnosti vychází při rozhodování, aniž by musely být tyto skutečnosti tvrzeny nebo dokazovány.
Zákonná domněnka vyplývá přímo ze zákona a jejím důsledkem je převrácení důkazního břemene: protistrana strany řízení, v jejíž prospěch taková domněnka svědčí, musí předložit důkaz opaku. Musí dokázat, že i přes existenci zákonné domněnky neexistují předpokládané skutečnosti, resp. předpokládaný právní stav.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Účelem soudního řízení je přesvědčit soudce o jisté skutečnosti. Zpravidla se musí předpokládat „vysoká pravděpodobnost“. „Absolutní jistota“ není pro přesvědčení soudce nezbytná.
Odstupňování požadované míry dokazování je upraveno částečně zákonem, částečně judikaturou a pohybuje se od „značné pravděpodobnosti“ k vyšší „pravděpodobnosti hraničící s jistotou“ nebo k nižší „převažující pravděpodobnosti“. V posledně uvedeném případě mají podle občanského soudního řádu (§ 274 ZPO) dostatečnou důkazní sílu *fumus boni juris* nebo osvědčení. Rovněž i tak zvaný evidentní důkaz (důkaz *prima facie*) vede ke snížení požadované míry dokazování a hraje roli při překonávání důkazní nouze v žalobách na náhradu škody: v případě typického průběhu událostí, kdy se na základě životních zkušeností dá předpokládat určitá příčinná souvislost nebo zavinění, považují se tyto skutkové podmínky i v jednotlivých případech za prokázané na základě zřejmosti.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Dokazování se provádí z úřední povinnosti nebo na návrh některého z účastníků. V řízeních, která jsou ovládána zásadou vyšetřovací (soud musí skutkový stav relevantní pro rozhodnutí ve věci zjistit z úřední povinnosti), není návrhu stran na provedení dokazování zapotřebí. V běžném řízení podle rakouského občanského soudního řádu může soudce i bez návrhu provádět všechny důkazy, od kterých lze očekávat, že povedou k objasnění podstatných skutečností (§ 183 ZPO). Soudce může účastníkům nařídit, aby předložili listinné důkazy, může požadovat ohledání na místě nebo nařídit provedení důkazů formou znaleckého posudku nebo výslechem účastníků. Předložení listinných důkazů však může být nařízeno pouze tehdy, pokud se na ně odvolával alespoň jeden z účastníků. Důkaz listinou nebo výslech svědků nemůže být proveden tehdy, pokud s tím nesouhlasí ani jedna strana. Ve všech ostatních případech se důkazy provádějí na základě návrhu některého z účastníků.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Důkazy se obvykle provádějí při ústním jednání ve věci. Během tzv. „přípravného jednání“ (§ 258 ZPO) vypracuje soud ve spolupráci s účastníky, resp. s jejich zástupci program řízení, který obsahuje také program týkající se provádění důkazů. Je-li to však nezbytné, může se kdykoli konat další projednání průběhu řízení. Po provedení důkazů se s účastníky projednává výsledek (§ 278 ZPO). Důkazy musí být zásadně provedeny přímo soudcem, který ve věci rozhoduje. V případech upravených výslovně zákonem lze důkazy provádět také v rámci právní pomoci. Účastníci jsou k provádění důkazů předvoláni, přičemž jsou s účastí na provádění důkazů spojena různá práva, jako je například právo klást otázky svědkům nebo znalcům. Důkazy se vždy provádí z úřední povinnosti a zásadně i v případě, kdy se účastníci (i přes předvolání) k provedení důkazů nedostaví.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Návrh účastníka na provedení důkazů se zamítne, pokud jej soud považuje za nepodstatný (§ 275 odst. 1 ZPO) nebo pokud byl podán s úmyslem protahovat řízení (§ 178 odst. 2, § 179, § 275 odst. 2 ZPO). Je také možné stanovit lhůtu pro provedení důkazů, pokud je pravděpodobné, že by se tím řízení prodloužilo (§ 279 odst. 1 ZPO); po uplynutí lhůty může být návrh na provedení důkazů odmítnut. Návrh na provedení důkazu může být odmítnut rovněž tehdy, jestliže není nutný, protože soud už je přesvědčen, jestliže skutečnost nemusí být prokazována nebo jestliže je provedení důkazu zakázáno.
V případech, kdy je provedení důkazu spojeno s náklady (např. znalecký posudek), uloží soud účastníkovi, který důkaz navrhl, aby složil jistotu. Nebude-li tato jistota ve stanovené lhůtě zaplacena, lze následně důkaz provést pouze tehdy, pokud to nezpůsobí průtahy v řízení.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Rakouský občanský soudní řád upravuje pět „klasických“ druhů důkazních prostředků: důkaz listinou (§ 292 až 319), výpověď svědka (§ 320 až 350), znalecký posudek (§ 351 až 367), ohledání (§ 368 až 370) a výslech účastníků (§ 371 až 383). V zásadě lze jako důkazní prostředek přijmout jakýkoli myslitelný zdroj informací, který bude podle svého charakteru přiřazen k některému z výše uvedených důkazních prostředků v souladu s předpisy.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Výslech svědků se provádí jednotlivě bez přítomnosti svědků, kteří mají být vyslýcháni následně. Tímto je zabráněno vzájemnému ovlivňování svědeckých výpovědí. Jsou-li výpovědi svědků protichůdné, mohou být svědkové vyslýcháni zároveň. Výslech svědků je zahájen informativními otázkami, jejichž smyslem je určit, zda není svědek nezpůsobilý svědčit, zda neexistují důvody pro odepření jeho výpovědi nebo zda neexistují okolnosti, které by mu bránily složit přísahu. Poté je svědkům připomenuta povinnost říkat pravdu a trestní následky křivé výpovědi, načež se přistoupí k vlastnímu výslechu svědka tím, že je požádán, aby uvedl své osobní údaje. Následně je svědek vyslýchán ve věci samé. Účastníci mají právo se výslechu svědka účastnit a se svolením soudu mu klást otázky. Soudce je oprávněn zamítnout nevhodné otázky. Svědek je zásadně slyšen přímo při jednání u soudu, který věc projednává a rozhoduje. Za určitých podmínek je však možné, aby byl výslech svědka proveden prostřednictvím právní pomoci (§ 328 ZPO).
Znalec je považován za „pomocníka“ soudu. Zatímco svědek podává výpověď týkající se skutečností, znalec zprostředkovává soudci odborné znalosti a vědomosti, které soudce nemůže mít. Znalecký důkaz musí být v zásadě proveden před nalézacím soudem, který věc projednává a rozhoduje. Ustanovení znalce může být provedeno i bez návrhu. Znalec je povinen předložit svůj nález a posudek. Ústní posudek soudního znalce musí být přednesen během ústního jednání ve věci. Písemné posudky musí znalec na ústním jednání vysvětlit, je-li o to požádán účastníky. Nález a posudek musí být odůvodněny. Soukromé posudky se nepovažují za znalecké posudky ve smyslu občanského soudního řádu. Mají status soukromé listiny.
Čistě písemné řízení není podle rakouského práva přípustné. Protože však nejsou důkazní prostředky žádným způsobem omezeny, mohou být výpovědi svědků předkládány v písemné formě. Takovéto důkazy je však nutno považovat za listinné důkazy, které podléhají volnému hodnocení důkazu soudem. Považuje-li to ovšem soud za nezbytné, je svědek povinen dostavit se k soudu, pokud se obě strany nevysloví proti výslechu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

V občanském soudním řádu je zakotvena zásada „volného hodnocení důkazů“ (§ 272). Hodnocením důkazů se rozumí přihlédnutí k výsledkům provedených důkazů soudem. Při tomto svém hodnocení není soud vázán žádnými zákonnými ustanoveními týkajícími se důkazů, nýbrž je podle svého osobního přesvědčení povinen posoudit, zda je důkaz správný, či nikoliv. Hierarchie důkazních prostředků neexistuje. Písemné důkazy, pokud se nejedná o znalecký posudek, se považují za listinné důkazy. Tuzemské veřejné listiny se pokládají za pravé, tzn., že existuje domněnka, že byly skutečně vydány tím subjektem, který je označen jako její původce. Pro účely dokazování se také plně předpokládá jejich úplná obsahová správnost. Jedná-li se o soukromé listiny a jsou-li podepsány, přijímají se také plně jako důkazy toho, že prohlášení v nich obsažená pocházejí od osoby, která je podepsala. Jejich obsahová správnost vždy podléhá volnému hodnocení důkazů soudem.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Rakouský občanský soudní řád nevyžaduje, aby se v určitých případech povinně prováděly určité důkazy. Výběr důkazních prostředků není ovlivněn ani výší nároku.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Svědkové jsou povinni se k soudu dostavit, vypovídat, a jsou-li k tomu vyzváni, složit přísahu. Jestliže se řádně předvolaný svědek nedostaví k ústnímu jednání bez dostatečné omluvy, uloží soud nejdříve pořádkovou pokutu, a pokud se svědek ani poté nedostaví, nařídí soud jeho nucené předvedení na jednání. Pokud svědek odmítne vypovídat, aniž by uvedl důvody, nebo pokud jsou jeho důvody neoprávněné, může být k výpovědi přinucen. Křivá výpověď svědka před soudem bude mít za následek zahájení trestního řízení proti jeho osobě.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Existují-li důvody pro odepření výpovědi (§ 321 ZPO), má svědek právo odmítnout odpovědět na otázku nebo jednotlivé otázky. Právo na úplné odepření výpovědi neexistuje. Takovými důvody jsou veřejné pohoršení nebo nebezpečí trestního stíhání svědka nebo osoby jemu blízké, přímá majetková újma pro tytéž osoby, státem uznávaná povinnost mlčenlivosti, povinnost mlčenlivosti uložená advokátovi, zákonnému zastoupení zájmové skupiny nebo dobrovolnému kolektivnímu profesnímu sdružení ve věcech týkajících se pracovního a sociálního práva, možné vyzrazení uměleckých nebo obchodních tajemství a výkon volebního nebo hlasovacího práva, které bylo zákonem prohlášeno za tajné. Soud musí svědka před jeho výslechem o těchto důvodech poučit. Jestliže si svědek přeje využít možnost odepřít výpověď, musí pro to uvést důvody.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

O tom, zda je odepření výpovědi svědkem oprávněné, rozhoduje soud usnesením. Pokud svědek odmítne vypovídat, aniž by uvedl důvody, nebo pokud jeho důvody nepovažuje soud za oprávněné, může být k výpovědi přinucen (§ 354 exekučního řádu, *Exekutionsordnung* – EO). Jako donucovací prostředek

přichází v úvahu peněžitá pokuta nebo v omezeném rozsahu trest odnětí svobody. Svědek nese vůči účastníkům odpovědnost za veškerou škodu, která jim v důsledku neoprávněného odepření výpovědi vznikne.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Výpověď nelze požadovat po osobách, které nebyly nebo nejsou schopny vnímat skutečnosti, které mají být dokázány, nebo sdělit, čeho byly svědky, tj. osoby, které jsou „absolutně“ fyzicky nezpůsobilé svědčit (§ 320 bod 1 ZPO). V případě nezletilých osob nebo osob trpících duševní chorobou je tedy nutno v každém jednotlivém případě rozhodnout, zda se jedná o osobu nezpůsobilou k podání svědecké výpovědi, či nikoli. Je-li vyslýchaná osoba nezletilá, může soud na základě žádosti nebo z moci úřední od jejího výslechu zcela nebo v jednotlivých oblastech upustit, pokud by byl výslechem ohrožen nejlepší zájem nezletilé osoby s ohledem na její duševní zralost, předmět jednání a její úzký vztah k účastníkům řízení (§ 289b odst. 1 ZPO); to platí i pro nesporná řízení (§ 35 zákona o nesporných soudních řízeních (*Außerstreitgesetz*, AußStrG)). Existují také tři případy „relativní“ nezpůsobilosti svědčit (§ 320 bod 2 až 4 ZPO): nezpůsobilé svědčit jsou církevní osoby s ohledem na informace svěřené jim v rámci zpovědi nebo v jiných souvislostech, na něž se vztahuje duchovní úřední povinnost mlčenlivosti, státní úředníci v souvislosti s úřední povinností mlčenlivosti za předpokladu, že nebyli této povinnosti zbaveni, a mediátoři s ohledem na informace, které jim byly svěřeny nebo s nimiž byli jinak seznámeni v rámci mediace.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Soud musí klást svědkům vhodné otázky týkající se těch skutečností, které mají být prostřednictvím jejich výpovědí dokázány, a ohledně těch okolností, na kterých se jejich vědomosti zakládají. Účastníci mají právo se výslechu svědků účastnit a klást jim se souhlasem soudu otázky zaměřené na objasnění nebo doplnění jejich výpovědí. Soudce je oprávněn zamítnout nevhodné otázky. Výpověď svědka musí být zaznamenána, pokud jde o její zásadní obsah, a je-li to nutné, také doslovně. Obrazové nebo zvukové nosiče, resp. data na nich uložená se obvykle považují za předměty ohledání. Důkaz ohledáním se provádí přímým smyslovým vnímáním vlastností nebo stavu věcí soudem. Vzhledem k zásadě přímosti, která stanoví, že soud provádí dokazování při jednání, jsou takové důkazní prostředky přípustné pouze tehdy, pokud není k dispozici přímý důkazní prostředek, např. svědek. Výslech svědka za použití videotechnologie je v zásadě možný a měl by být s ohledem na zásadu hospodárnosti řízení prováděn namísto výslechu svědka prostřednictvím institutu právní pomoci. Od roku 2011 jsou všechny soudy vybaveny technickými zařízeními, která umožňují pořádání videokonferencí.

Má-li předmět občanskoprávního řízení věcnou souvislost s trestním řízením, je třeba při výslechu osoby, která je v tomto trestním řízení obětí ve smyslu § 65 bod 1 písm. A) StPO, na její žádost omezit účast účastníků řízení a jejich zástupců na výslechu tak, aby mohli výslech sledovat s použitím technického zařízení pro přenos slov a obrazu a vykonávat své právo klást otázky, aniž by museli být u výslechu přítomni. Je-li obětí nesvéprávná nezletilá osoba, je třeba výslechem k předmětu trestního řízení pověřit vhodného znalce (§ 289a odst. 1 ZPO). Soud může na žádost vyslechnout osobu způsobem uvedeným v odstavci 1, pokud by pro vyslýchanou osobu byla výpověď vzhledem k předmětu důkazu a osobní dotčenosti za přítomnosti účastníků řízení a jejich zástupců neúnosná (§ 289a odst. 2 ZPO). Soud může na žádost nebo z moci úřední nechat provést výslech způsobem popsaným v § 289a odst. 1 případně také vhodným znalcem, pokud by nejlepší zájem nezletilé osoby sice nebyl ohrožen výslechem samo o sobě, avšak s ohledem na její duševní zralost, předmět výslechu a její úzký vztah k účastníkům řízení výslechem za přítomnosti účastníků řízení nebo jejich zástupců (§ 289b odst. 1 ZPO). § 289a a § 289b ZPO se použijí také v nesporných řízeních (§ 35 AußStrG).

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Jestliže účastník při obstarávání důkazu poruší smluvní závazek, ustanovení soukromého práva nebo dobré mravy, může soud takovýto důkaz přijmout a zhodnotit, avšak účastník bude povinen uhradit vzniklou škodu. Jestliže účastník při obstarávání důkazu poruší ustanovení trestního práva chránící základní práva a svobody stanovené ústavou (např. dopustí-li se ublížení na zdraví, únosu, nutí-li svědka podat výpověď), jsou takto získané důkazy nepřípustné a soud je nesmí přijmout. Existují-li pochybnosti o tom, zda byl spáchán trestný čin, může soud přerušit občanskoprávní řízení až do vynesení konečného rozsudku v trestním řízení. Jestliže trestný čin spáchaný při zajišťování důkazu neporušuje současně základní práva a svobody stanovené ústavou, považuje se sice dotčený účastník za trestně odpovědného, avšak takovýto důkaz není nepřípustný. Nepřípustné jsou pouze takové nezákonně získané důkazy, které negativně ovlivnily povinnost soudu zjišťovat pravdu a tím porušily záruku pravdivosti a správnosti rozsudku.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Výslech účastníků řízení je rovněž považován za důkazní prostředek. Stejně jako svědci mají i účastníci povinnost se dostavit, vypovídat a složit přísahu. Účastníci řízení však nemohou být nuceni k tomu, aby se k soudu dostavili nebo před ním vypovídali. Jakékoli neodůvodněné nedostavení se účastníka k řízení nebo neposkytnutí výpovědi, musí soud posoudit za pečlivého zhodnocení všech okolností. Pouze v řízení o určení nebo popření otcovství nebo v řízení o rozvodu je možné použít donucovací prostředky, aby bylo zajištěno, že se účastníci k soudu dostaví. To, že účastník nesplní svou povinnost vypovědět pravdu, se – na rozdíl od svědka – nepovažuje za trestný čin, pokud křivá výpověď není učiněna pod přísahou. Výslech účastníků může soudce nařídit i bez návrhu.

4 Určil tento členský stát v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování jiné orgány, které jsou příslušné k dokazování pro účely soudních řízení v občanských nebo obchodních věcech podle uvedeného nařízení? Pokud ano, v jakých řízeních jsou příslušné k dokazování? Mohou žádat pouze o provedení dokazování, nebo rovněž pomáhat při dokazování na základě žádosti jiného členského státu? Viz rovněž oznámení podle čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování.

V Rakousku nejsou v současné době podle vnitrostátního práva oprávněny provádět dokazování přes hranice podle čl. 2 odst. 1 nařízení žádné jiné orgány než soudy.

Poslední aktualizace: 13/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí pl verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady: en

Dokazování - Polsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Otázky týkající se důkazů a jejich provádění se řídí občanským zákoníkem ((*kodeks cywilny,* v jeho článku 6) a občanským soudním řádem (*kodeks postępowania cywilnego,* v článcích 227 až 315).

Podle článku 6 občanského zákoníku leží důkazní břemeno na tom, kdo se hodlá dovolávat tvrzených skutečností. U určitých skutečností leží důkazní břemeno žalobci, u jiných na žalovaném.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Odchylky ze zásady, podle níž leží důkazní břemeno na osobě, která se hodlá dovolávat tvrzených skutečností, musí vyplývat přímo ze zákona.

V určitých zvláštních případech je možné přenést důkazní břemeno na druhého účastníka (obrácení důkazního břemene). Takový případ může například nastat, pokud jsou důkazy zničeny, nebo pokud je bráněno provedení důkazu. Podle ustálené judikatury vždy, když jeden z účastníků zabrání svou činností druhému účastníkovi, který nese tíhu důkazního břemene, aby prokázal existenci tvrzených skutečností, nebo mu obzvláště ztěžuje toto prokázání, přísluší tomuto účastníkovi, aby podal důkaz, že tvrzené skutečnosti v daném případě nenastaly.

Otázka důkazního břemene je úzce spojena s institutem právních domněnek. Podle článku 234 občanského soudního řádu je právní domněnka pro soud závazná. V zásadě jsou právní domněnky vyvratitelné.

Právní domněnky, které mění pravidla dokazování, aniž by se však omezovala pouze na ně, jsou tyto: dobrá a zlá víra (článek 7 občanského zákoníku), domněnka narození živého dítěte (článek 9 občanského zákoníku), protiprávnost (čl. 24 odst. 1 občanského zákoníku), rovnost mezi spoluvlastníky (článek 197 občanského zákoníku), kroky dlužníka, které vědomě způsobují škodu jeho věřitelům (čl. 527 odst. 3 a článek 529 občanského zákoníku), stejná hodnota vkladů společníků do občanskoprávní společnosti (čl. 826 odst. 2 občanského zákoníku).

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Ve shodě se zásadou volného hodnocení důkazů (článek 233 občanského soudního řádu) posuzuje soud spolehlivost důkazů a jejich průkaznost podle svého vnitřního přesvědčení na základě důkladného šetření shromážděných důkazních prostředků.

Soud může založit své přesvědčení pouze na důkazech provedených řádně a za dodržení požadavků týkajících se zdrojů důkazu a zásady přímé souvislosti. Znalecký posudek je rovněž soudem hodnocen volně.

Článek 243 občanského soudního řádu stanoví také posouzení pravděpodobností. Posouzení pravděpodobností je prostředek, který nahrazuje důkaz v pravém slova smyslu; nepřináší jistotu, ale činí nějaké skutkové tvrzení hodnověrnější. Formální dokazování představuje obecné pravidlo, posouzení pravděpodobností je výjimkou z tohoto pravidla ve prospěch účastníka, který se dovolává určité skutečnosti. Posouzení pravděpodobností může být uplatněno na otázky, které jsou svou povahou pomocné, a na případy výslovně stanovené zákonem.

2 Provádění důkazů

Každé tvrzení žalobce nebo žalovaného musí být podepřeno důkazy.

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Soud může nařídit provedení důkazů nenavrhovaného účastníkem, pokud má za to, že shromážděné důkazy v průběhu věci nepostačují pro rozhodnutí; avšak takové opatření by se mělo týkat jen tvrzení účastníka, jež se vztahují na relevantní a sporné skutečnosti (článek 232 občanského soudního řádu).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud nařizuje v zásadě provádění důkazů na návrh účastníků, neboť oni musí předložit důkazy nutné k rozhodnutí o věci. Nicméně soud zkoumá, zda je vhodné a nutné nařídit provádění důkazů požadované účastníky (článek 236 občanského soudního řádu).

Soud by měl vydat rozhodnutí o provedení důkazních prostředků, a to i pokud nařizuje provedení důkazu z moci úřední.

Má-li rozhodnout, zda je namístě nařídit provedení důkazu navrhovaného účastníkem, měl by soud zkoumat, zda:

tvrzená skutečnost je pro věc relevantní (článek 227 občanského soudního řádu),

tvrzená skutečnost musí být prokázána [může se jednat například o obecně známou skutečnost (čl. 228 odst. 1 občanského soudního řádu) nebo potvrzenou účastníky (článek 229 občanského soudního řádu)],

důkazní prostředek není v daném případě vyloučen (například články 246 a 247 občanského soudního řádu),

okolnost, jež je předmětem dokazování, nebyla už dostatečně objasněna, nebo zda provedení důkazu nebylo požadováno za účelem, aby se věc protáhla (čl. 217 odst. 2 občanského soudního řádu).

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud odmítne návrh na provedení důkazů podaný jedním z účastníků, pokud se vztahuje na skutečnosti, jež nejsou relevantní pro věc (článek 227 občanského soudního řízení), na obecně známé skutečnosti, na skutečnosti potvrzené v průběhu řízení druhou stranou za podmínky, že toto potvrzení nevyvolává pochybnosti, jakož i na skutečnosti, které soud zná z úřední povinnosti, ale soud o tom musí pak informovat účastníky při jednání (články 228 a 229 občanského soudního řádu).

Soud může považovat skutečnosti, které jsou relevantní pro věc, za zjištěné, pokud lze takový závěr vyvodit z jiných zjištěných skutečností (domněnka skutečnosti, článek 231 občanského soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Písemnosti (články 244 až 257 občanského soudní řádu)

Písemnost je písemné prohlášení, které může mít formu veřejné listiny nebo soukromoprávní listiny. Veřejné listiny vyhotovené ve řádné a náležité formě veřejnými orgány zmocněnými k tomuto účelu zakládají domněnku správnosti toho, co bylo úředně osvědčeno, jakož i domněnku pravosti, pokud jde o skutečnost, že opravdu pocházejí od vydávajícího orgánu.

Svědectví (články 258 až 277 občanského soudní řádu)

Nikdo nemůže odmítnout svědčit s výjimkou manželů účastníků, jejich předků, potomků, sourozenců a osob spřízněných sňatkem ve stejné linii nebo ve stejném stupni, jako i osob spojených s účastníky rodičovskými vztahy na základě osvojení. Právo odmítnutí svědectví přetrvává po zrušení manželství a zrušení rodičovského vztahu na základě osvojení.

Znalecké posudky (články 278 až 291 občanského soudní řádu)

Znalecký posudek je názor na skutečnosti, důvody a okolnosti, jejichž znalost a vysvětlení vyžadují zvláštní schopnosti, a umožňuje soudu posoudit skutečnosti správným způsobem a rozhodnut o věci, která je mu předložena.

Ohledání (články 292 až 298 občanského soudní řádu)

Ohledání spočívá v přímém a smyslovém prozkoumání vlastností nebo stavu osob, místa či předmětu soudním orgánem.

Výslech účastníků (články 299 až 304 občanského soudní řádu)

Pokud po vyčerpání důkazů k provedení nebo z důvodu jejich nepřítomnosti zůstávají relevantní skutečnosti, které nejsou objasněny tak, aby se rozhodlo o věci, nařizuje soud výslech účastníků za účelem objasnění těchto skutečností.

V případě právnické osoby vyslýchá soud osoby, které jsou členy orgánu zmocněného k jejímu zastupování.

Navíc soud může připustit dokazování, které spočívá ve skupinových krevních testech, filmech, televizních vysíláních, fotokopiích, fotografiích, plánech, kresbách, deskách či zvukových nahrávkách a v jiných zařízeních, je zaznamenávají či přenášejí obrazy nebo zvuky.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Podle článku 266 občanského soudního řádu je svědek před každým výslechem upozorněn na své právo odmítnout svědectví a na trestní postihy vzniklé pachateli křivé výpovědi. Před výpovědí před soudem svědek skládá přísahu.

Podle čl. 271 odst. 1 občanského soudního řádu podává svědek ústní výpověď. Svědecká výpověď je svědkovi přečtena a je doplněna popřípadě jeho připomínkami.

V zásadě svědci, kteří ještě nebyli vyslechnuti, se nemohou účastnit výslechu jiných svědků (článek 264 občanského soudního řádu) a svědci, jejichž výpovědi si protiřečí, mohou být konfrontováni (článek 272 občanského soudního řízení).

Soudce může předvolat jednoho nebo více znalců s tím, že upřesní, zda posudek musí být předložen ústně nebo písemně (článek 278 občanského soudního řádu). Znalec může odmítnout svědčit z týchž důvodů jako svědci (články 280 a 261 občanského soudního řízení). Znalec rovněž skládá přísahu, ledaže by ho účastníci osvobodili od této povinnosti. Každý posudek musí uvádět důvody, na kterých se zakládá (článek 285 občanského soudního řízení). Znalci mohou uplatňovat nárok na odměnu za svou práci (článek 288 občanského soudního řádu).

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Není potřeba, aby se přijímala formální hierarchie důkazních prostředků z hlediska jejich spolehlivosti a jejich důkazní síly tím, že se odhlédne od konkrétního skutkového stavu. Soud posuzuje obecně důkazy na základě vlastního uvážení (článek 233 občanského soudního řádu). Při svém posouzení musí brát ohled na zásadu uvedenou v článcích 246 a 247 občanského soudního řádu, která požaduje, aby písemný důkaz znamenal více než svědectví svědků či účastníků.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Určité soudní žaloby vyžadují náležitou formu, povinnost dodržet takovouto zvláštní formu může být zavedena zákonem nebo dohodou mezi stranami. Zájem na písemné formě pro důkazní účely spočívá podle čl. 74 odst. 1 občanského zákoníku (*ad probationem*) v tom, že v případě nedodržení povinností stanovených zákonem či smlouvou je osoba, která nedodržela opatření náležitým způsobem, vystavena negativním důsledkům procesní povahy, které omezují možnost k předložení důkazu.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

V zásadě nikdo nemůže odepřít svědeckou výpověď. Povinnost svědčit je totiž zákonnou povinností. Tato povinnost zahrnuje tři úkoly:

povinnost dostavit se osobně k soudu v určené lhůtě,

povinnost vypovídat jako svědek,

povinnost složit přísahu.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Zákon stanoví určité odchylky z pravidla, podle něhož nikdo nemůže odepřít svědeckou výpověď, podle článku 261 občanského soudního řádu: manželé účastníků, jejich předci, potomci, sourozenci a osoby spřízněné sňatkem ve stejné linii nebo ve stejném stupni, jakož i osoby spojené s účastníky rodičovskými vztahy na základě osvojení mají právo odmítnout svědectví. Právo odepřít svědeckou výpověď přetrvává rovněž po zrušení manželství a zrušení rodičovského vztahu na základě osvojení.

Nepřipouští se odepření svědecké výpovědi v rodinných věcech s výjimkou rozvodových věcí.

Před výslechem musí soud informovat svědka o jeho právu odepřít svědeckou výpověď a odpovědět na otázky, které mu budou položeny. Důvody odepření svědecké výpovědi (vyjádřené písemně nebo ústně s odkazem na důvody stanovené zákonem) může soud ověřovat.

Prohlášení o výkonu práva odepřít svědeckou výpověď může být odvoláno. Avšak jakmile je svědek vyslechnut, nemůže už vykonat své právo odepřít svědeckou výpověď, ledaže by nebyl informován předem o svém právu odepřít svědeckou výpověď.

Svědek může rovněž odmítnout odpovědět na otázky, které mu jsou kladeny, pokud by jeho výpověď vystavila jeho samého nebo někoho z jeho blízkých (manžela, předka, potomka, sourozence, osoby spřízněné sňatkem ve stejné linii nebo ve stejném stupni, osoby, s nimiž jsou účastníci spojeni rodičovskými vztahy na základě osvojení) trestnímu stíhání, ztrátě pověsti nebo závažné a přímé věcné škodě nebo pokud by jeho výpověď měla za následek porušení důležitého profesního tajemství.

Obecně se připouští, že pojem osoby blízké nepokrývá osoby, které spolu žijí (nesezdané soužití).

Kněz může odmítnout svědčit o skutečnostech, které mu byly svěřeny při zpovědi.

Každá osoba musí předložit na žádost soudu v určené lhůtě a na určeném místě kteroukoli písemnost ve svém držení, jež obsahuje důkaz nějaké skutečnosti, která je pro věc relevantní, pokud tato písemnost neobsahuje důvěrné informace. Této povinnosti se může vyhnout osoba, která by, jako svědek, mohla odepřít svědeckou výpověď o skutečnostech, jež jsou předmětem písemnosti, nebo která drží písemnost jménem třetí osoby, jež by mohla vznést námitku k předložení písemnosti z týchž důvodů. Nicméně nelze odepřít předložení písemnosti, pokud ji musí předložit její držitel nebo třetí osoba ohledně přinejmenším jednoho z účastníků, nebo pokud tato písemnost je vydána v zájmu účastníka, který požaduje provedení důkazu. Navíc účastník nemůže odepřít předložení písemnosti, pokud by tak byl vystaven riziku, jež bude spočívat v tom, že v daném řízení neuspěje (článek 248 občanského soudního řádu).

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

V případě neodůvodněného odepření svědecké výpovědi nebo složení přísahy odsoudí soud svědka poté, co vyslechl přítomné účastníky ohledně opodstatněnosti odepření, k zaplacení pokuty (článek 274 občanského soudního řádu).

Nezávisle na této pokutě může soud nařídit zadržení svědka po maximální dobu trvání jednoho týdnu. Soud zruší zadržení, pokud svědek podá výpověď, složí přísahu, nebo pokud věc byla uzavřena v instanci, ve které byl důkaz svědeckou výpovědí tohoto svědka povolen (článek 276 občanského soudního řádu).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Z úřední povinnosti by měl soud by upustit od toho, aby vyslýchal osoby, které nejsou způsobilé vnímat, nebo sdělit to, co vnímají. Pokud ustanou příčiny této nezpůsobilosti, může vést ke zrušení zákazu vyslýchat takové osoby jako svědky. Pouhý fakt, že určitá osoba postupuje psychiatrické léčení nebo je zbavena svéprávnosti, nepředpokládá automaticky nedostatek věrohodnosti svědectví (článek 259 občanského soudního řádu).

Zákon nestanoví věkový limit, od něhož se má za to, že určité dítě je způsobilé vnímat nebo sdělit to, co vnímá. Možnost vyslechnout dítě jako svědka závisí tedy na jeho individuálních schopnostech a jeho vývojové úrovni. V případě řízení v manželských věcech zákon zavádí omezení výslechu nezletilých jako svědků, pokud nedosáhli věku třinácti let, a potomků účastníků, kteří nedosáhli věku sedmnácti let (článek 430 občanského soudního řádu).

Článek 259 občanského soudního řízení stanoví jako obecné pravidlo, že nikdo nemůže být vyslechnut ve stejné věci nejdříve jako svědek a pak jako účastník řízení. Právní zástupce účastníka může být tedy vyslechnut v rámci výslechu účastníků. Naopak zmocněnec může být vyslechnut jako svědek, ale musí se proto vzdát svého zmocnění.

Vedlejší účastník nemůže také být vyslechnut jako svědek (článek 81 občanského soudního řádu).

Důstojníci nebo státní úředníci, kteří nejsou zbaveni povinnosti uchovat v tajnosti informace označené za „důvěrné“ nebo „s omezeným přístupem“, nemohou svědčit, pokud by jejich výpověď měla za následek porušení této povinnosti, ledaže by byli zbaveni služebního tajemství.
Mediátor nemůže být vyslechnut jako svědek ohledně skutečností, s nimiž se seznámil v průběhu mediace, ledaže by ho účastníci nezbavili jeho povinnosti uchovat tajemství (článek 2591 občanského soudního řádu).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Výslech svědků je veden soudem. V určitých případech může soud svěřit výslech jmenovanému soudci (článek 235 občanského soudního řádu). Pokud tomu neodporuje povaha důkazu, může soud, který věc projednává, nařídit, aby provádění důkazů bylo realizováno prostřednictvím zařízení, jež umožňuje jeho provedení na dálku.
Účastníci mají právo být přítomni při výslechu svědků a mohou jim klást otázky.
Svědci mohou být vyslechnuti prostřednictvím videokonference nebo telefonní konference [čl. 10 odst. 4 nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech].

3 Hodnocení důkazů

V zásadě může představovat důkaz každá skutečnost, která umožňuje stanovit relevantní skutečnosti k rozhodnutí o věci. Občanský soudní řád nestanovuje obecný zákaz pro využití důkazů získaných nezákonným způsobem v občanskoprávních řízeních. Analýza ustanovení Ústavy, určitých ustanovení občanského zákoníku a občanského soudního řádu, zákona o ochraně důvěrných informací a mezinárodních dohod ratifikovaných Polskem podporuje nicméně tvrzení o nepřípustnosti využití důkazů získaných nezákonným způsobem v občanskoprávních řízeních.

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

V občanskoprávních věcech by za nepřijatelné mělo být považováno využití důkazů získaných způsobem, který porušuje právo na svobodu myšlení, svobodu projevu, právo na soukromí a osobní svobodu, a zbavuje tak osobu možnosti požívat těchto práv. Důkazy získané podvodem nebo prostřednictvím slibu, jehož splnění by porušilo zákon, například poskytnutím finanční výhody výměnou za elektronický odposlech, jsou považovány za nezákonné.
Čl. 403 odst. 1 bod 2 občanského soudního řádu stanoví, že rozsudek získaný nezákonnými prostředky může mít za následek obnovu řízení. Požadavek stanovený v čl. 403 odst. 1 bod 2 občanského soudního řádu je možný pouze, pokud je trestný čin potvrzen odsuzujícím pravomocným rozsudkem. Rozhodnutí musí být pravomocné, aby zaručilo kontinuitu odůvodnění obnovy. K žádosti o obnovu řízení musí být připojena kopie rozsudku.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Pokud po vyčerpání důkazů v rámci dokazování, nebo při jejich neexistenci, zůstávají neobjasněné relevantní skutečnosti, které jsou nutné pro rozhodnutí ve věci, může soud vyslechnout účastníky (článek 299 občanského soudního řízení).

Poslední aktualizace: 26/11/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Portugalsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Obecná pravidla týkající se důkazního břemene jsou stanovena v článcích 342 až 348 občanského zákoníku.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Ano, existují pravidla, která vylučují určité skutečnosti z důkazního břemene.
V následujících případech:
článek 412 občanského soudního řádu – skutečnosti nevyžadující žádné tvrzení nebo důkaz,
článek 350 občanského zákoníku – právní domněnky.
Právní domněnky však mohou být vyvráceny protidůkazy, s výjimkou případů, kdy to zákon neumožňuje (čl. 350 odst. 2 občanského zákoníku).

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soudce posuzuje důkazy nezávisle na základě svého uvážlivého přesvědčení o jednotlivých skutečnostech. Nezávislé hodnocení důkazů soudem se nevztahuje na skutečnosti, pro něž příslušné zákony stanoví určité zvláštní formální náležitosti, nebo skutečnosti, které mohou být prokázány pouze předložením určitých listin, či jsou plně prokázány buď příslušnými listinami, nebo na základě dohody či přiznání stran (čl. 607 odst. 5 občanského soudního řádu).
Soud musí vzít v úvahu veškeré předložené důkazy bez ohledu na to, zda pocházejí od strany, která je povinna je předložit, aniž jsou dotčena ustanovení, která stanoví, že skutková okolnost je irelevantní, pokud není předložena určitou zúčastněnou stranou (článek 413 občanského soudního řádu).
Hodnota jednotlivých důkazních prostředků se liší s ohledem na jejich povahu (články 369 až 396 občanského zákoníku).

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

K dokazování není vždy nezbytný návrh strany řízení.
V portugalských právních předpisech je stanovena „vyšetřovací zásada“, konkrétně povinnost soudce provést nebo nařídit, a to i z vlastního podnětu, veškerá opatření nezbytná ke zjištění pravdy a spravedlivého řešení sporu, pokud jde o skutečnosti, které je soudce ze zákona oprávněn přezkoumat (článek 411 občanského soudního řádu).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Při přípravném jednání, resp. na základě příkazu soud rozhodne, které důkazní prostředky jsou přípustné a lze je předložit (články 591 a 593 občanského soudního řádu).
Obecně platí, že dokazování se provádí během závěrečného slyšení (čl. 604 odst. 3 občanského soudního řádu). Výjimečně však může soud povolit, aby bylo dokazování provedeno v dřívější fázi (článek 419 občanského soudního řádu).
Pokud se soudce po skončení soudního řízení domnívá, že nemá dostatek informací, může řízení znovu zahájit, aby vyslechl potřebné osoby nebo nařídil jiné nezbytné úkony (čl. 607 odst. 1 občanského soudního řádu).

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Obecně platí, že v souladu s procesní povinností stanovenou v článku 6 občanského soudního řádu přísluší soudci odmítnout důkazy, které jsou irelevantní nebo pouze zdržující.
Níže je uvedeno několik příkladů, které mohou vést k úplnému nebo částečnému zamítnutí návrhu na provedení důkazu:

omezení počtu svědků (článek 511 občanského soudního řádu),
překážky (článek 496 občanského soudního řádu),
přísaha a předběžný výslech (článek 513 občanského soudního řádu),
skutečnosti, na nichž může strana zakládat svou výpověď (článek 454 občanského soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Existují tyto druhy důkazních prostředků:
právní domněnky (článek 349 občanského zákoníku),
doznání (článek 352 občanského zákoníku),
prohlášení strany řízení (článek 466 občanského soudního řádu),
listinné důkazy (článek 362 občanského zákoníku),
znalecké posudky (článek 388 občanského zákoníku),
ohledání (článek 390 občanského zákoníku),
svědecká výpověď (článek 392 občanského zákoníku),
předložení movité nebo nemovité věci (čl. 416 odst. 1 občanského soudního řádu).

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Existují různé druhy dokazování svědeckou výpovědí podle článků 452, 456, 457, 466, 500, 501, 502, 503, 506, 518 a 520 občanského soudního řádu:
účastníci řízení a svědci se dostaví osobně nebo s použitím technologických prostředků podle článku 502 občanského soudního řádu,
výslech prostřednictvím dožádání o právní pomoc (čl. 500 písm. b) občanského soudního řádu),
výslech v místě bydliště nebo ve služebním ústředí (článek 503 občanského soudního řádu),
písemné slyšení (článek 517º občanského soudního řádu),
listinné důkazy (článek 518 občanského soudního řádu),
přímá komunikace mezi soudem a osobou, která důkaz poskytuje (článek 520 občanského soudního řádu),
šetření na místě (článek 501º občanského soudního řádu).
Způsoby dokazování znaleckým posudkem podle článků 486, 490 a 492 občanského soudního řádu se od výše uvedených způsobů dokazování liší tímto:
Znalci se účastní závěrečného jednání na žádost jedné ze stran nebo na základě nařízení soudce. Znalci ze zařízení, laboratoří nebo úředních útvarů jsou vyslechnuti na pracovišti prostřednictvím videokonference (článek 486 občanského soudního řádu),
Soud může provést kontrolu předmětů nebo osob, provádět návštěvy na místě nebo nařídit rekonstrukci skutkových okolností; soudce může doprovázet odborník, považuje-li to za vhodné (články 490 a 492 občanského soudního řádu).
Pravidla pro předkládání důkazů listinou, zpráv nebo znaleckých posudků jsou stanovena v článku 416 občanského soudního řádu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Ano, důkazní síla se různí podle povahy jednotlivých důkazních prostředků (viz odpověď na otázku 1.3).

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ano, konkrétně v těchto případech:
zákonné požadavky na důkaz listinou (článek 364 občanského zákoníku),
nedodržení právní formy (článek 220 občanského zákoníku).

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

V souladu s článkem 417 občanského soudního řádu mají všechny osoby bez ohledu na to, zda jsou účastníky řízení, povinnost pomoci při zjišťování skutkového stavu věci.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Případy, kdy je svědek oprávněn odmítnout vypovídat, jsou uvedeny v článku 497 občanského soudního řádu.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

V souladu s článkem 417 občanského soudního řádu mají všechny osoby bez ohledu na to, zda jsou účastníky řízení, povinnost pomoci při zjišťování skutkového stavu věci.
Každému, kdo odmítne spolupracovat, je uložena pokuta, aniž jsou dotčeny možné donucovací prostředky (čl. 417 odst. 2 občanského soudního řádu).
Pokud se svědek bezdůvodně nedostaví, může soud uložit pokutu nebo nařídit předvedení svědka (čl. 508 odst. 4 občanského soudního řádu).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Ano, důkazy nelze získat v těchto případech:
svědčit nemohou osoby, které nejsou duševně způsobilé vypovídat o skutečnostech, které mají být prokázány (článek 495 občanského soudního řádu),
svědčit nemohou osoby, které mohou podat svědectví jako strany sporu (článek 496 občanského soudního řádu).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Úloha soudce a účastníků řízení při výslechu svědka se řídí pravidly pro svědeckou výpověď stanovenými v článku 516 občanského soudního řádu).
Svědci vypovídají při závěrečném jednání osobně nebo prostřednictvím videokonference (článek 500 občanského soudního řádu). Výslech svědků technologickými prostředky, jako je telekonference, se řídí článkem 502 občanského soudního řádu.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Ano. Příkladem jsou důkazy získané bez ohledu na soukromý a rodinný život a v rozporu s lidskou důstojností, jak je stanoveno v článku 490 občanského soudního řádu.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Ano. Doznání, kterým účastník řízení uznává skutečnost, která mu škodí a svědčí ve prospěch protistrany, se získává prostřednictvím svědectví strany řízení (článek 352 občanského zákoníku a článek 452 občanského soudního řádu).
Soud nezávisle hodnotí prohlášení stran, s výjimkou případů, kdy představují doznání (čl. 466 odst. 3 občanského soudního řádu).

4 Určil tento členský stát v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování jiné orgány, které jsou příslušné k dokazování pro účely soudních řízení v občanských nebo obchodních věcech podle uvedeného nařízení? Pokud ano, v jakých řízeních jsou příslušné k dokazování? Mohou žádat pouze o provedení dokazování, nebo rovněž pomáhat při dokazování na základě žádosti jiného členského státu? Viz rovněž oznámení podle čl. 2 odst. 1 nařízení o dokazování.

Portugalsko neurčilo jiné orgány a dokazování pro účely soudního řízení je odpovědností portugalských soudů.

Platné právní předpisy:
Portugalský občanský zákoník
Portugalský občanský soudní řád

Upozornění:
Údaje obsažené v informativním přehledu nejsou závazné pro kontaktní místo Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, pro soudy ani jiné subjekty a orgány a mohou podléhat změnám v závislosti na výkladu judikatury. Přestože jsou informativní přehledy pravidelně aktualizovány, je nutné nahlédnout do právních předpisů v platném znění.
Poslední aktualizace: 27/11/2023
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.
Upozorňujeme, že výchozí ro verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Rumunsko

1 Důkazní břemeno

Hlavní právní základ je stanoven v: článcích 249 až 365 občanského soudního řádu (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?
Tvrzení učiněné v rámci řízení musí prokázat strana, která je učinila, vyjma zvláštních situací stanovených v zákoně. Důkazní břemeno nese žalující strana. U námitek žalované strany nese důkazní břemeno tato strana. V případě domněnky může důkazní břemeno přejít ze strany, která by je jinak nesla, na protistranu.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?
Nikdo nemusí dokazovat to, co je soudu nepochybně známo.
Má se za to, že soud zná platné rumunské právní předpisy. Avšak právní předpisy, které nejsou zveřejněné v rumunském Úředním věstníku (*Monitorul Oficial*) nebo jinak, mezinárodní úmluvy, smlouvy a dohody platné v Rumunsku, ale nezačleněné do vnitrostátních právních předpisů a obyčejové mezinárodní právo musí příslušná strana prokázat. Pravidla stanovená v utajovaných písemnostech mohou být prokázána a použita pouze za podmínek stanovených zákonem. Soud může z vlastního podnětu přihlédnout k právnímu předpisu jiného státu, byl-li citován před soudem. Zahraniční právo musí být prokázáno v souladu s ustanoveními občanského zákoníku (*Codul civil*), která se zabývají obsahem cizího práva.
Je-li nějaká skutečnost všeobecně známá nebo není zpochybňována, může soud rozhodnout, že vzhledem k okolnostem v projednávané věci není nutné tuto skutečnost prokazovat. Zvyklosti, pravidla chování a postupy stanovené mezi stranami musí prokázat strana, která se o ně opírá. Místní pravidla musí prokázat strana, která se o ně opírá, pokud si to soud vyžádá.
Domněnkou se rozumí závěr, který zákon nebo soud vyvozuje na základě známé skutečnosti s cílem prokázat neznámou skutečnost. Právní domněnka (*prezumţia legală*) zbavuje osobu, která z ní těží, důkazního břemene v souvislosti se skutečností, kterou zákon považuje za prokázanou. Právní domněnku lze vyvrátit důkazem prokazujícím opak, není-li zákonem stanoveno jinak.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?
Důkazy musí být přípustné a relevantní s ohledem na výsledek řízení. Povolí-li soud důkaz týkající se určitých skutečností, o tom, zda byly dotčené skutečnosti prokázány, rozhodne soud podle vlastního uvážení, není-li zákonem stanoveno jinak.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?
Důkazy musí navrhnout žalující strana ve své žalobě a žalovaná strana ve své obhajobě, není-li zákonem stanoveno jinak; v opačném případě mohou být důkazy nepřípustné. Pokud navrhované důkazy nestačí k úplnému vyřešení projednávané věci, nařídí soud stranám, aby je doplnily. Soud může z vlastního podnětu strany upozornit na potřebu dalších důkazů a může nařídit, aby byly další důkazy provedeny, i když s tím strany nesouhlasí.
Strany mohou navrhnout provedení těchto důkazů: písemností, znaleckých posudků, svědeckých výpovědí, ohledání a výslechu strany, pokud protistrana požádá o předvolání uvedené strany, aby svědčila. Nový občanský soudní řád rovněž upravuje fyzické důkazy; to by mohlo být relevantní v určitých kategoriích občanskoprávních sporů (např. při rozvodových řízeních).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?
Soud nejprve posoudí, zda jsou důkazy navrhované stranami přípustné, a poté vydá usnesení, které stanoví skutečnosti, které musí být prokázány, povolené důkazy a povinnosti stran týkající se provádění důkazů. Je-li to možné, budou důkazy provedeny v rámci stejného jednání, při němž byly povoleny.
Provádění důkazů se řídí několika základními pravidly: důkazy se provádějí v pořadí stanoveném soudem; důkazy by měly být pokud možno provedeny při stejném jednání; důkazy se provádějí před věcnou argumentací; důkazy a jejich vyvrácení se provádí pokud možno zároveň.
Důkazy se provádějí na veřejném jednání před soudem, který o věci rozhoduje, není-li zákonem stanoveno jinak. Pokud mohou být důkazy z objektivních důvodů provedeny jinde, může tak být učiněno na základě žádosti o právní pomoc soudu téhož stupně nebo soudu nižšího stupně, neexistuje-li v daném místě soud téhož stupně.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?
Důkazy mohou být použity pouze tehdy, pokud splňují určité podmínky týkající se jejich zákonnosti (legalitate), věrohodnosti (verosimilitate), relevance (pertinenţă) a opodstatněnosti (concludenţă). Co se týče zákonnosti, navrhovaný důkaz musí být důkazem podle zákona a nesmí být ze zákona zakázán. Z hlediska věrohodnosti požadovaný důkaz nesmí být v rozporu se všeobecně uznávaným přirozeným právem. Pokud jde o relevanci, musí se důkaz týkat předmětu soudního řízení, tj. skutečností, které je nutno prokázat na podporu žaloby nebo obhajoby, předložených stranami. Aby byly důkazy přípustné, musí být také věrohodné a musí vést k vyřešení sporu.
Soud musí zamítnout žádost o předložení listinného důkazu, pokud se obsah písemnosti týká pouze osobních záležitostí souvisejících s důstojností či soukromím určité osoby; pokud by předložení listinného důkazu bylo v rozporu s povinností mlčenlivosti nebo pokud by mohl být základem pro trestní stíhání dané strany, manžela či manželky dané strany nebo pokrevního příbuzného či příbuzného spřízněného sňatkem až do třetího stupně příbuzenství.
Důkaz v podobě svědecké výpovědi není přípustný pro prokázání právního úkonu o hodnotě přesahující 250 RON, pro který zákon vyžaduje listinný důkaz. Svědecká výpověď je jako důkaz nepřípustná také tehdy, je-li v rozporu s obsahem formální písemnosti.

Důkazy navrhuje žalující strana v žalobě nebo žalovaná strana v žalobní odpovědi. Důkazy nenavržené tímto způsobem si může soud vyžádat a povolit v jakékoli z těchto situací: potřeba důkazů vycházející ze změny tvrzení; potřeba důkazů vzniklá v průběhu řízení, kterou strana nemohla předvídat; strana soudu ukáže, že z dobrého důvodu nebyla schopna požadovaný důkaz předložit v povolené lhůtě; provedení důkazu nevede k odročení soudu; všechny strany výslovně souhlasily.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Právní úkon nebo skutečnost lze prokázat pomocí písemností, svědků, domněnek, doznání jakékoli ze stran (z vlastního podnětu nebo v odpovědi na výslech), znaleckých posudků, fyzických důkazů, ohledání nebo jiné formy důkazů stanovené zákonem.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědky navrhují strany, a to buď žalující strana v žalobě, nebo žalovaná strana v žalobní odpovědi. Když soud povolí dokazování pomocí svědků, předvolá svědky k jednání.

Pokud soud považuje za vhodné získat názor odborníků v zájmu vyjasnění skutečností, na žádost stran nebo z vlastního podnětu jmenuje jednoho nebo tři znalce a vydá usnesení, v němž stanoví aspekty, k nimž poskytnou svůj posudek, a lhůtu, během níž tak musejí učinit. Závěry znalců se zaznamenají do znaleckého posudku. Strany nebo soud mohou požádat o nový posudek od jiného znalce, přičemž musí uvést důvody.

Co se týče listinných důkazů, může každá strana předložit písemnosti, které chce během jednání použít, a to v podobě řádně ověřené kopie. Strana musí mít k dispozici i originál a musí být schopna jej na žádost předložit u soudu. Pokud tak neučiní, nebude příslušná písemnost brána v potaz. Soud může nařídit předložení určité písemnosti v držení některé strany, pokud se jedná o společnou písemnost stran soudního sporu, pokud daná strana písemnost sama zmínila u soudu nebo pokud je povinna ji předložit. Má-li strana písemnost v držení a nemůže ji předložit u soudu, může být pověřen soudce, v jehož přítomnosti mohou strany do písemnosti nahlédnout v místě, kde se nachází. Je-li písemnost v držení třetí strany, může být tato strana předvolána jako svědek a požádána, aby písemnost přinesla.

Důkaz provede příslušný soud s vyloučením veřejnosti. Pokud musí být důkazy provedeny jinde, bude tak učiněno pověřeným soudem téhož stupně nebo soudem nižšího stupně, neexistuje-li v daném místě soud téhož stupně. Jestliže to typ důkazu umožňuje a strany souhlasí, může soud, který důkaz provádí, upustit od předvolání stran.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Důkazní prostředky mají stejnou sílu kromě případů výslovně stanovených zákonem.

Strany často akceptují úředně vystavené listiny (*forma autentică*) s ohledem na výhody těchto listin, včetně presumpce pravosti, což znamená, že osoba, která se o úředně vystavenou listinu opírá, je zbavena důkazního břemena.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Jako důkaz právního úkonu o hodnotě přesahující 250 RON je přípustný pouze listinný důkaz, byť existují určité výjimky, kdy se akceptují také svědecké výpovědi.

Úředně vystavená listina představuje v případě jednání s jakoukoli osobou nezvratný důkaz skutkových zjištění učiněných osobně osobou, která písemnost v souladu se zákonem úředně vystavila, pokud listina není prohlášena za falešnou. Prohlášení stran zaznamenaná v úředně vystavené písemnosti mohou být použita jako důkaz, pokud není prokázán opak.

Existují-li domněnky, které jsou ponechány k úvaze soudu, může se o ně soud opřít jen tehdy, mají-li dostatečnou váhu a sílu, aby bylo možné tvrzenou skutečnost považovat za pravděpodobnou. Takové domněnky lze akceptovat pouze tehdy, pokud zákon připouští dokazování pomocí svědků.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Viz odpověď na otázku 2.11.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Občanský soudní řád nestanoví důvody, na základě nichž může svědek odmítnout vypovídat, uvádí pouze osoby, které nemohou svědčit u soudu, a osoby, které nemohou být předvolány jako svědci. Viz odpověď na otázku 2.11.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Soud udělí pokutu svědkům, kteří se nedostaví k soudu nebo odmítnou vypovídat. Když se svědek nedostaví k soudu na základě prvního předvolání, může soud vydat soudní příkaz k předvedení dané osoby k soudu (*mandat de aducere*). V urgentních záležitostech může soud takový příkaz vydat i pro první jednání.

Jestliže se osoba nedostaví nebo odmítne odpovídat na otázky, může to soud považovat za doznání nebo pouze za počáteční důkaz ve prospěch strany, která navrhla předvolání daného svědka.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Svědčit nemohou tyto osoby: pokrevní příbuzní a příbuzní spříznění sňatkem až do třetího stupně příbuzenství; manžel/manželka, bývalý manžel / bývalá manželka, snoubenec/snoubenka nebo partner/partnerka žijící ve společné domácnosti; osoby v nepřátelském vztahu nebo mající zájem vůči jakékoli ze stran; osoby, u nichž bylo prohlášeno, že nemají způsobilost k právům a právním úkonům (*sub interdicție judecătorească*); a osoby usvědčené z křivého svědectví. V soudních sporech týkajících se určení otcovství, rozvodu nebo jiných rodinných vztahů může soud vyslechnout pokrevní příbuzné a příbuzné spřízněné sňatkem, vyjma potomků.

Tyto osoby jsou osvobozeny od plnění úlohy svědka:

duchovní, zdravotničtí pracovníci, lékárníci, právníci, veřejní notáři, soudní vykonavatelé, mediátoři, porodní asistentky a zdravotní sestry a veškeré další osoby, které musejí ze zákona zachovávat mlčenlivost nebo služební tajemství v souvislosti se skutečnostmi, které se dozvědí při plnění svých povinností nebo výkonu svého povolání, a to i poté, co svou činnost ukončili,

soudci, státní zástupci a veřejní činitelé, a to i po skončení služebního poměru, v souvislosti s důvěrnými okolnostmi, o nichž se během svého funkčního období dozvěděli,

osoby, které by na základě své výpovědi mohly vystavit sebe, své příbuzné, manžela/manželku, bývalého manžela / bývalou manželku atd. trestnímu stíhání nebo veřejnému opovržení.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Soud předvolává svědky a určuje pořadí, ve kterém budou vyslechnuti. Před výslechem je ověřena svědkova totožnost a má povinnost přísahat. Každý svědek musí být vyslechnut zvlášť. Svědek nejprve odpoví na otázky předsedy soudu a poté se svolením předsedy na otázky strany, která jej navrhla, a protistrany. Svědek, který se nemůže k soudu dostavit, může být vyslechnut na místě, kde se nachází.

Pořizování audio nebo video záznamu svědectví neupravují žádná právní ustanovení, nicméně tyto záznamy jsou přípustné. Na žádost zúčastněné strany předloženou v souladu se zákonem může být následně pořízen přepis záznamu.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Jestliže strana, která předložila nějakou písemnost, trvá na tom, aby byla použita, i přesto, že bylo vzneseno tvrzení, že se jedná o falzifikát, a toto tvrzení nebylo staženo, a pokud existují indicie ukazující na autora tohoto falzifikátu nebo spolupachatele, může soud soudní proces přerušit a údajně falšovanou písemnost ihned předat odpovědnému státnímu zástupci spolu se zprávou vypracovanou za tímto účelem, aby bylo padělání vyšetřeno. Není-li možné zahájit trestní řízení nebo v něm pokračovat, vyšetří padělání občanskoprávní soud.

Na druhou stranu, pokud někdo ve zlém úmyslu zpochybnil sepsání či podpis písemnosti nebo autentičnost audio či video záznamu, uloží mu soud pokutu.

Při posuzování svědeckých výpovědí soud zohlední upřímnost svědků a okolnosti, za nichž se dozvěděli o skutečnostech, které jsou předmětem jejich výpovědi. Jestliže má soud na základě řízení podezření, že se svědek dopustil křivého svědectví nebo byl uplacen, vypracuje zprávu a předá věc odpovědnému státnímu zástupci.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Pokud některá ze stran dozná skutečnost, kterou protistrana použila jako základ své žaloby či žalobní odpovědi, považuje se toto doznání za důkaz. Doznání učiněné u soudu je důkazem proti osobě, která je učinila; soud musí zohlednit celé doznání a nemůže oddělovat jednotlivé části, pokud se netýkají samostatných skutečností, které spolu vzájemně nesouvisejí. Mimosoudní doznání může soud posuzovat dle vlastního uvážení. Vztahují se na ně požadavky pro přípustnost a provádění důkazů, jimiž se řídí ostatní důkazy podle obecné právní úpravy.

Soud může souhlasit s předvoláním jakékoli ze stran za účelem vyslechnutí této strany ohledně jejího jednání, pokud je to relevantní pro rozhodnutí v dané věci.

Příslušné odkazy

https://www.just.ro

Poslední aktualizace: 08/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Slovinsko

1 Důkazní břemeno

Pravidla upravující dokazování a provádění důkazů a způsoby dokazování v občanském řízení jsou upraveny v občanském soudním řádu (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP).

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Obecně platí, že každý účastník musí svá tvrzení a námitky doložit skutkovým stavem věcí a předložit důkazy prokazující tento stav (články 7 a 212 ZPP). Žalobci musí prokázat skutkový stav, na němž se zakládají jejich tvrzení, zatímco žalovaní musí prokázat skutkový stav, na němž se zakládají jejich námitky. Hmotné právo stanoví, který účastník řízení má danou skutečnost tvrdit a prokázat. Jestliže daná skutečnost není prokázána, následky nese ten účastník řízení, který má podle ustanovení hmotného práva povinnost danou skutečnost prokázat (články 7 a 215 ZPP).

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Důkazní řízení se týká skutkového stavu, na kterém jsou založeny tvrzení a námitky, vědeckých a profesních pravidel a pravidel vycházejících ze zkušeností. Právní normy nemusí být prokazovány, jelikož se na ně vztahuje zásada, že soud je s nimi obeznámen z moci úřední (*iura novit curia*).

Není třeba dokazovat skutečnosti, které některý účastník řízení uzná během řízení u soudu. Soud může nařídit, aby byl uznaný skutkový stav prokázán, jestliže se domnívá, že jej účastník řízení uznal za účelem neoprávněného uplatnění určitého tvrzení (čl. 3 odst. 3 ZPP).

Skutečnosti, které účastník řízení nepopře nebo které popře bez uvedení důvodů, se považují za uznané, ledaže účel popření těchto skutečností vyplývá z jiných tvrzení této strany. Účastník řízení může zamezit účinku domněnky uznání tím, že prohlásí, že skutkový stav neuznává; to se však vztahuje pouze na skutečnosti, které nesouvisejí s jednáním tohoto účastníka nebo jeho vnímáním.

Není třeba dokazovat notoriety (čl. 214 odst. 1 a 6 ZPP).

Pokud se soud nedomnívá, že účastník řízení uznal určitou skutečnost za účelem neoprávněného uplatnění určitého tvrzení (čl. 3 odst. 3 ZPP), považuje skutečnost za uznanou, aniž by ověřoval její pravdivost (čl. 214 odst. 1 ZPP).

Dokázány nemusí být skutečnosti, které předpokládá zákon; lze však prokázat, že tyto skutečnosti neexistují, nestanoví-li zákon jinak (čl. 214 odst. 5 ZPP).

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Aby soud rozhodl o opodstatněnosti tvrzení žalobce, je zapotřebí vysoká míra pravdivosti (věcné důkazy), tj. soud musí být přesvědčen o tom, že skutkový stav je důležitý z hlediska práva.

V některých případech stačí k vydání rozhodnutí pouhé prokázání pravděpodobnosti, zvláště u některých předběžných procesních rozhodnutí, kterými se řízení nekončí a kterými soud řeší předběžné procesní otázky. Aby mohl soudce uplatnit určité procesní pravidlo, musí být prokázáno, že právně důležitý skutkový stav je pravděpodobný. O jeho existenci však soudce nemusí být přesvědčen. ZPP nedefinuje ty skutečnosti, jejichž pravděpodobnost lze prokázat, aby se vzala v úvahu určitá norma.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Provedení důkazu navrhují v souladu se zásadou kontradiktornosti především strany sporu.

Soud může provést dokazování rovněž z moci úřední (čl. 7 odst. 2 ZPP), pokud se domnívá, že strany sporu chtějí použít svá tvrzení nepřípustným způsobem (čl. 3 odst. 3 ZPP).

Soud provede dokazování z moci úřední v rodičovských sporech, v nichž není vázán tvrzením, a to i tehdy, nebylo-li žádné tvrzení předloženo; může provést dokazování rovněž tehdy, nepředložil-li žádný z účastníků řízení důkazy, je-li to nezbytné k ochraně zájmů dítěte (článek 408 ZPP).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud rozhodne, který důkaz by měl být za účelem zjištění rozhodujících skutečností proveden (čl. 213 odst. 2 a článek 287 ZPP). Soud vydá rozhodnutí o důkazu, kterým přijímá nebo zamítá návrhy účastníků řízení, a může také nařídit provedení určitého důkazu z moci úřední.

Jestliže je návrh účastníka řízení na provedení důkazu schválen rozhodnutím soudu, je tento důkaz skutečně proveden. Soud není svým rozhodnutím o provedení důkazu vázán. Během řízení může své rozhodnutí změnit a provést důkaz, kvůli kterému původní návrh zamítl, nebo může provést nový důkaz (čl. 287 odst. 4 ZPP).

Důkazy se obvykle provádí v průběhu hlavního jednání před soudcem, který vydá konečné rozhodnutí (čl. 217 odst. 1 ZPP). Existují-li k tomu oprávněné důvody, mohou být důkazy provedeny na požádání před určeným soudcem (čl. 217 odst. 1 ZPP). Výjimečně může být dokazování provedeno i po skončení hlavního jednání, pokud senát rozhodne, že skončené hlavní jednání je nutno znovu otevřít. K tomu dochází, je-li to nezbytné pro doplnění řízení nebo objasnění konkrétních důležitých otázek (článek 292 ZPP).

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

ZPP výslovně stanoví, že provádění důkazů lze zamítnout jedině tehdy, není-li důkaz pro rozhodnutí podstatný (článek 287 ZPP); tj. tehdy, pokud nevede ke zjištění právně významných skutečností. ZPP však neobsahuje žádná zvláštní ustanovení o možnosti odmítnout nepřípustné důkazy nebo důkazy, které nelze získat hospodárným nebo přijatelným způsobem.

Účastníci řízení musí nejpozději do zahájení prvního hlavního jednání uvést všechny skutečnosti, které jsou nezbytné k doložení jejich žalobních tvrzení, předložit důkazy potřebné k ověření pravdivosti jejich tvrzení a vyjádřit se k tvrzením a důkazům, které předložila protistrana. To znamená, že soud nevezme v úvahu důkazy, které účastník řízení navrhne příliš pozdě. Pozdní návrh je obvykle odmítnut (článek 286 ZPP). Jedinou výjimkou jsou případy, kdy strana může prokázat, že nemohla důkazy předložit při prvním jednání z důvodů, které jsou mimo její kontrolu, nebo pokud by jejich přípustnost podle uvážení soudu spor neprodloužila (čl. 286 odst. 3 ZPP).

Co se týče nepřípustných důkazů a důkazů, které nelze získat přijatelným způsobem, je třeba dodržet ustanovení čl. 3 odst. 3 ZPP, v němž je stanoveno, že soud neuzná návrhy stran, které jsou v rozporu se závaznými předpisy nebo morálními pravidly.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

ZPP uznává ohledání, listiny, výslech svědků, výslech znalců a výslech účastníků řízení.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědci: Každá osoba, která je předvolána jako svědek, je povinna dostavit se k soudu a podat svědeckou výpověď, nestanoví-li zákon jinak (čl. 229 odst. 1 ZPP). Svědci jsou vyslechnuti na návrh některé ze stran, která musí uvést, v jaké věci bude svědek vypovídat, a poskytnout jeho osobní údaje (článek 236 ZPP). Svědci jsou předvoláni k soudnímu jednání zvláštní obsílkou, v níž musí být poučeni o své povinnosti vypovídat, o následcích neodůvodněného nedostavení se k soudu a o svém právu na náhradu výdajů (článek 237 ZPP).

Svědci jsou vyslýcháni během hlavního jednání. Nemohou-li se svědci k soudu dostavit kvůli svému věku, nemoci nebo vážnému tělesnému postižení, mohou být vyslechnuti v místě svého bydliště (čl. 237 odst. 2 ZPP). Každý svědek je vyslýchán zvlášť a v nepřítomnosti ostatních svědků, kteří budou vypovídat později (čl. 238 odst. 1 ZPP). Soud svědky poučí o jejich povinnosti vypovídat pravdivě a nic nezamlčovat; upozorní je rovněž na následky křivé výpovědi. Svědek nejprve vylíčí, co je mu o dané věci známo; poté mu předseda senátu nebo jeho členové a strany sporu a jejich zástupci a zmocněnci kladou otázky, aby ověřili jeho výpovědi nebo je doplnili či objasnili. Pokud jsou tvrzení svědka rozporuplná, může být svědek konfrontován se skutečností (čl. 239 odst. 3 ZPP). ZPP již nepřipouští přísahu svědků.

ZPP nerozlišuje mezi výslechem svědků a výslechem znalců a v tomto ohledu neobsahuje žádná zvláštní procesní ustanovení. Mezi výslechem svědků a výslechem znalců neexistuje žádný rozdíl.

Listiny: Přestože ZPP nerozlišuje mezi různými důkazními prostředky, listiny se pokládají za nejvěrohodnější. Lze je rozdělit na veřejné a soukromé listiny. Veřejnými listinami se rozumí listiny, které vyhotovil v předepsané podobě příslušný státní orgán, nebo listiny, které v předepsané podobě vystavují orgány místní samosprávy, společnosti nebo jiné organizace či fyzické osoby vykonávající veřejnou moc svěřenou jim ze zákona (čl. 224 odst. 1 ZPP). Soukromými listinami se rozumí veškeré dokumenty, které nejsou veřejné. U soukromé listiny může být podpis ověřen pověřeným státním orgánem nebo právnickou či fyzickou osobou, která vykonává veřejnou moc (např. notářem). Takovéto ověřovací doložky soukromých listin mají veřejný význam a tuto část listiny lze rovněž považovat za veřejnou listinu. Důkazní hodnota veřejných listin je v ZPP projednána zvlášť. Veřejná listina dokazuje pravdivost skutečností v ní uvedených nebo popisovaných (čl. 224 odst. 1 ZPP). Ačkoli ZPP vychází z domněnky, že obsah veřejné listiny je pravdivý, je možné prokázat, že skutečnosti byly ve veřejné listině zaznamenány nepřesně nebo že veřejná listina byla vyhotovena nesprávně (čl. 224 odst. 4 ZPP). Jedná se o jediné pravidlo o dokazování ve slovinském občanském soudním řízení.

Cizí veřejné listiny, které byly ověřeny v souladu s příslušnými předpisy, mají stejnou důkazní hodnotu jako slovinské dokumenty, pokud platí vzájemné uznávání, nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak (článek 225 ZPP).

ZPP stanoví rovněž pravidla týkající se předkládání listin (povinnost poskytnout listiny), která závisejí na tom, zda je listina v držení strany, která na ni odkazuje, protistrany, státního orgánu nebo organizace vykonávající veřejnou moc nebo zda ji má v držení třetí osoba (fyzická nebo právnická).

Znalci: Ke znaleckým výpovědím přistoupí soud tehdy, je-li ke stanovení nebo objasnění určité skutečnosti třeba odborných znalostí, a soud tyto znalosti nemá (článek 243 ZPP). Občanskoprávní soud ustanoví znalce zvláštním rozhodnutím, předtím však dá stranám možnost, aby v dané věci vyjádřily svůj názor. Znalce může ustanovit rovněž předseda senátu nebo zvlášť dožádaný soudce, pokud jsou k tomuto způsobu opatřování důkazů zmocněni (článek 244 ZPP). Znalci jsou většinou vybíráni ze zvláštního seznamu soudních znalců; tímto úkolem může být pověřena i specializovaná instituce. Znalcem, který podává svědectví, může být pouze fyzická osoba. Znalci musí přijmout povinnosti a předložit soudu svá zjištění a posudek (čl. 246 odst. 1 ZPP). Soud může uložit pokutu znalci, který byl řádně předvolán, ale který se bez náležitého odůvodnění nedostavil; znalci, který bez náležitého odůvodnění odmítne vykonat znaleckou činnost; znalci, který soudu ihned neoznámí důvody, kvůli kterým nemůže (včas) provést znaleckou činnost, a znalci, který bez náležitého odůvodnění neprovede znaleckou činnost ve lhůtě stanovené soudem (čl. 248 odst. 1 ZPP). Soud může na žádost znalce zprostit jejich povinnosti jedině z důvodů, které lze uplatnit v případě odmítnutí svědecké výpovědi či odpovědi na jednotlivou otázku. Soud může na žádost znalce zprostit povinnosti rovněž z jiných oprávněných důvodů (např. přílišné pracovní vytížení). O výjimku z tohoto důvodu může požádat i pověřený pracovník instituce nebo organizace, pro niž znalec pracuje (čl. 246 odst. 2 a 3 ZPP). Znalec může být vyloučen pro podjatost stejným způsobem jako soudce; jedinou výjimkou je případ, kdy osoba, která již byla vyslýchána jako svědek, může vystupovat jako znalec (čl. 247 odst. 1 ZPP).

Práce znalce zahrnuje zjištění a posudek. Soud také rozhodne o tom, zda má znalec předložit svá zjištění a posudky pouze ústně během jednání, nebo zda musí být předloženy také písemně před soudním jednáním. Soud stanoví i lhůtu, ve které musí znalec předložit svá zjištění a posudek. Je-li ustanoveno více znalců, kteří se na svých zjištěních a posudcích shodnou, mohou je předložit společně. V opačném případě předloží každý znalec svá zjištění zvlášť (článek 254 ZPP). Pokud mezi informacemi, které poskytli znalci, existují zásadní rozdíly nebo pokud jsou zjištění jednoho či dvou znalců nejasná, neúplná či protichůdná nebo protiřečí skutečnostem, které jsou prošetřovány, a při dalším slyšení znalců nedojde k objasnění těchto odchylek, jsou důkazy opatřeny znovu od týchž či jiných znalců (čl. 254 odst. 2 ZPP). Pokud si však posudky jednoho nebo více znalců protiřečí, obsahují odchylky nebo vzbuzují důvodné pochybnosti ohledně jejich správnosti, soud si vyžádá posudky od jiných znalců (čl. 254 odst. 3 ZPP). Znalci mají právo na náhradu výdajů a na odměnu za odvedenou práci (čl. 249 odst. 1 ZPP).

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Platí zásada volného hodnocení důkazů. O tom, které skutečnosti považuje za prokázané, rozhodne soud podle vlastního uvážení na základě zevrubného a pečlivého posouzení každého jednotlivého důkazu zvlášť i všech důkazů společně a s ohledem na průběh celého řízení (článek 8 ZPP). Slovinské občanské řízení tudíž nezná „pravidla dokazování“, ve kterých zákonodárce abstraktním způsobem předem stanoví hodnotu různých druhů důkazů. Jedinou výjimkou je pravidlo týkající se hodnocení veřejných listin (viz bod 2.5).
V praxi však toto pravidlo vypadá tak, že například listinný důkaz představuje věrohodnější (nikoli však průkaznější) důkaz než třeba výpověď svědků nebo účastníků řízení.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

ZPP neobsahuje žádná ustanovení týkající se povinného použití určitých důkazních prostředků pro prokázání existence určitých skutečností.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ano. Každá osoba, která byla předvolána jako svědek, se musí dostavit k soudu a vypovídat, nestanoví-li zákon jinak (čl. 229 odst. 1 ZPP).

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Osobu nelze vyslechnout jako svědka, pokud by její svědectví porušilo povinnost vyplývající ze zachovávání úředního nebo vojenského tajemství, není-li této povinnosti zproštěna příslušným orgánem (článek 230 ZPP).
Předseda senátu může výjimečně povolit vyslechnutí svědka, který by zveřejnil úřední nebo vojenské tajemství, pokud jsou splněny podmínky pro zveřejnění utajovaných informací v soudním řízení (v závislosti na významu informací a obsahu dokumentu pro řízení, na povaze a citlivosti utajovaných informací, na významu a závažnosti věcných práv, kterých se spor týká, a na posouzení, zda by zpřístupnění utajovaných informací ohrozilo fungování orgánu nebo národní bezpečnost).
Svědek může odmítnout vypovídat (článek 231 ZPP):
o věcech, které mu svěřil účastník řízení jakožto svému zplnomocněnému zástupci,
o věcech, které mu svěřil účastník řízení či jiná osoba jakožto zpovědníkovi,
o skutečnostech, které zjistil při výkonu své právnické, lékařské nebo jiné profese nebo činnosti, na kterou se vztahuje povinnost zachovávat mlčenlivost o zjištěných skutečnostech.
Svědci mohou z oprávněných důvodů odmítnout odpovědět na jednotlivou otázku, zejména tehdy, pokud by svou odpovědí způsobili vážnou újmu na cti, značnou finanční škodu nebo vystavili trestnímu stíhání sebe nebo jakéhokoliv příbuzného v pokolení přímém nebo příbuzného do třetího stupně v pokolení pobočném nebo pokud by způsobili vážnou újmu na cti, značnou finanční škodu nebo vystavili trestnímu stíhání svého manžela / svou manželku nebo příbuzného prvního a druhého stupně získaného sňatkem (i v případech již ukončeného manželství) nebo svého poručíka, svěřence, své osvojitele nebo osvojené dítě (čl. 233 odst. 1 ZPP).
Riziko finančního poškození však svědek nemůže udávat jako důvod pro odmítnutí výpovědi o právních úkonech, kterých se účastnil jako předvolaný svědek, nebo o úkonech, které v souvislosti se sporem učinil jako právní předchůdce nebo zástupce některého z účastníků, o skutečnostech týkajících se majetkových poměrů v rodině nebo manželství, o skutečnostech týkajících se narození, sňatku či úmrtí nebo v případě, má-li v souladu se zvláštními předpisy povinnost podat návrh nebo učinit výpověď (článek 234 ZPP). Svědek nesmí odmítnout výpověď rovněž z důvodu ochrany obchodního tajemství, je-li zveřejnění určitých skutečností nezbytné ve prospěch veřejnosti či jiné osoby, pokud tento prospěch převáží nad škodou způsobenou zveřejněním tohoto tajemství (článek 232 ZPP).

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ano. Pokud se svědek, který byl řádně předvolán, nedostaví a svou nepřítomnost nezdůvodní, nebo jestliže bez svolení opustí místo, kde má být vyslechnut, může soud nařídit, aby byl předveden na vlastní náklady, a může mu udělit pokutu až do výše 1 300 EUR. Soud může uložit pokutu i svědkovi, který se dostaví k soudu, je upozorněn na následky, avšak odmítne svědčit nebo odpovědět na konkrétní otázky z důvodů, které soud nepovažuje za opodstatněné. Není-li svědek v těchto případech ochoten svědčit, může jej soud zajistit do doby, kdy bude ochoten svědčit nebo kdy už jeho svědectví nebude zapotřebí, nejdéle však na dobu jednoho měsíce (čl. 241 odst. 1 a 2 ZPP).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Svědkem může být jakákoliv osoba, která je schopna poskytnout informace o skutkovém stavu, které má být prokázán (čl. 229 odst. 2 ZPP). Způsobilost svědka nezávisí na jeho svéprávnosti. Dítě nebo osoba, která byla prohlášena za částečně nebo zcela nesvéprávnou, může svědčit, je-li schopna poskytnout informace o právně významných skutečnostech. Způsobilost osoby svědčit posuzuje soud v každém jednotlivém případě.
Účastník řízení nebo jeho právní zástupce nemohou svědčit; k výslechu však může být předvolán jakýkoliv jiný zástupce (*pooblaščenec*) nebo vedlejší účastník (*stranski intervenient*).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Pokud jde o výslech svědků, viz odpověď výše.
Videokonference je upravena v článku 114a ZPP, který stanoví, že soud může (se souhlasem účastníků řízení) účastníkům řízení a jejich zástupcům dovolit, aby se během soudního jednání nacházeli na jiném místě a prováděli procesní úkony na tomto místě, je-li zajištěn přenos zvuku a obrazu z místa, na němž probíhá jednání, do místa, na němž se nacházejí účastníci řízení a/nebo jejich zástupci. Stejné podmínky platí pro dokazování šetřením, listinami, výslechem účastníků řízení, svědků a znalců.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Obecně platí, že důkazy získané nezákonně (např. nezákonnými odposlechy) nelze v občanském soudním řízení použít. Judikatura však výjimečně připouští použití těchto důkazů, existují-li k tomu oprávněné důvody nebo má-li provedení důkazu zvláštní význam pro uplatnění ústavou chráněného práva. V tomto případě hraje kromě skutečnosti, že některé důkazy mohly být získány nezákonně, rozhodující roli to, zda důkazy předložené v občanském soudním řízení povedou k opakovanému porušení lidských práv.
Co se týče nepřípustných důkazů a důkazů, které nelze získat přijatelným způsobem, je třeba dodržet ustanovení čl. 3 odst. 3 ZPP, v němž se uvádí, že soud neuzná návrhy stran, které jsou v rozporu se závaznými předpisy nebo morálními pravidly.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Jestliže je výpověď součástí žaloby nebo nějakého návrhu, nemůže být použita jako důkaz, má však platnost tvrzení, které musí účastník řízení doložit příslušnými důkazy. Je-li výpověď součástí listiny předložené jako důkaz tvrzení některého účastníka řízení, má tato výpověď platnost listiny.
Výpověď, kterou některý účastník řízení učiní během jednání, se rovněž považuje za důkaz, jelikož ZPP uznává jako důkaz i výslech účastníků řízení (článek 257 ZPP).

Související odkazy

http://www.pisrs.si/Pis.web/
https://www.uradni-list.si/

http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov
http://www.sodisce.si/
Poslední aktualizace: 10/01/2020
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Slovensko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Pravidlo, podle kterého soud provádí dokazování při jednání, vychází z čl. 48 odst. 2 Ústavy.
Pokud je to účelné, je možné o provedení důkazu požádat jiný soud, případně lze provést důkaz mimo jednání. Provedení důkazu mimo jednání oznamuje soud stranám sporu zpravidla 5 dní předem. Účastníci řízení mají právo být takto prováděnému dokazování přítomni.
Účastníci jsou povinni označit důkazy na prokázání svých tvrzení. Soud rozhodne, které z označených důkazů provede.
Soud může výjimečně provést i jiné než účastníky navržené důkazy, pokud je jejich provedení nezbytné pro rozhodnutí v dané věci.
Soud může rozhodnout o tom, že je nutno provedené důkazy doplnit nebo je před ním zopakovat.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Výjimkou z provádění důkazů při jednání je případ, kdy byly splněny podmínky k vydání rozhodnutí bez jednání. To neznamená, že se v těchto případech důkazy neprovádějí, dokazování se však neprovádí při jednání, ale mimo ně. Dokazování je kvalitativně obdobné jako prokazování nároku.
Tyto výjimky zahrnují:
jednání ve věci samé, pokud jde o otázku prostého právního posouzení věci,
skutková tvrzení stran nejsou sporná a hodnota sporu bez vedlejších nákladů nepřevyšuje dva tisíce EUR,
na základě souhlasu stran; v případě vydání platebního rozkazu, rozsudku pro zmeškání, rozsudku pro uznání a při vzdání se nároku.
Jednání není nutné nařizovat ani v případě řízení o abstraktní kontrole ve spotřebitelských věcech, při vydání rozsudku pro zmeškání ve prospěch spotřebitele, ve sporech týkajících se diskriminace za předpokladu, že s tím žalobce souhlasí, v individuálních pracovních sporech a u návrhu na nařízení neodkladného opatření.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud není při hodnocení důkazů v zásadě omezován právními předpisy v tom smyslu, jak má jednotlivé důkazy hodnotit z hlediska jejich pravdivosti. Uplatňuje se tedy zásada volného hodnocení důkazů. Jen výjimečně ukládá zákon soudu při hodnocení důkazů určitá omezení; soud musí například považovat za prokázanou skutečnost, u níž zákon stanoví vyvratitelnou domněnku, pokud v řízení nevyjde najevo opak – § 133 Občanského zákoníku.
Pro soud jsou závazná rozhodnutími Soudního dvora Evropské unie. Zároveň jsou pro něj závazná rozhodnutí Ústavního soudu o tom, zda je určitý právní předpis v rozporu s ústavou, se zákonem nebo s mezinárodní smlouvou, která je pro Slovenskou republiku závazná. Soud je vázán rovněž rozhodnutími Ústavního soudu nebo Evropského soudu pro lidská práva, která se týkají základních lidských práv a svobod. Soud je vázán rovněž rozhodnutími příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení.
Kromě výše uvedeného může soud přezkoumat otázky, které náležejí do rozhodovací pravomoci jiného orgánu. Pokud však příslušný orgán vydal o takovéto otázce rozhodnutí, soud k tomuto rozhodnutí přihlíží a začlení ho do odůvodnění svého rozsudku (respektování předchozích rozhodnutí).

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Účastníci řízení jsou povinni uvést důkazy prokazující jejich tvrzení. Soud rozhodne, které z označených důkazů provede. Soud může provést důkaz i z vlastního podnětu na základě veřejných registrů a seznamů, pokud z těchto registrů nebo seznamů vyplývá, že skutková tvrzení stran jsou v rozporu se skutečností; jiné důkazy bez návrhu soud neprovádí.
Soud může bez návrhu provést důkazy s cílem zjistit, zda byly splněny procesní podmínky nebo zda bude navrhované rozhodnutí vykonatelné, jakož i s cílem seznámit se s příslušným zahraničním právem.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Pokud nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí bez jednání, provádí soud dokazování při jednání.
Účastníci mají právo vznést připomínky ke všem návrhům na provedení důkazů a ke všem důkazům, které byly provedeny.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud hodnotí důkazy podle vlastního uvážení, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přičemž pečlivě přihlíží k veškerým skutečnostem, které vyjdou v průběhu řízení najevo. Věrohodnost každého provedeného důkazu lze zpochybnit, pokud zákon nestanoví jinak.
Určité omezení volného hodnocení důkazů platí pro odvolací, případně i dovolací soud vzhledem k tomu, že odvolací soud není vázán skutkovým stavem, který zjistil soud prvního stupně. Může proto dospět k jinému skutkovému závěru. Nemůže se však odchýlit od hodnocení konkrétního důkazu provedeného soudem prvního stupně. Vyhodnotit jinak důkaz provedený soudem prvního stupně může jen tehdy, pokud by sám tento důkaz zopakoval. Na rozdíl od soudu prvního stupně však může vyhodnotit odlišně důkaz, který soud nižšího stupně provedl prostřednictvím dožádaného soudu.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, které mohou přispět k řádnému objasnění stavu věci a které byly získány zákonným způsobem z důkazních prostředků. Důkazním prostředkem je například výslech stran, výslech svědků, listiny, odborná vyjádření, znalecké posudky a ohledání. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí ho soud.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědek je osoba odlišná od soudu a od účastníků řízení, která vypovídá o skutečnostech,jež sama zažila a vnímala. Svědkem může být pouze fyzická osoba.
Ve věcech, které spadají do pravomoci občanskoprávních soudů, je často nezbytné odborné posouzení skutečností, které slouží jako skutkový základ pro rozhodnutí ve věci samé. V případě, že rozhodnutí ve věci samé závisí na posouzení skutečnosti, k němuž jsou nezbytné odborné znalosti, ustanoví soud znalce. V takovém případě musí soud ustanovit znalce i v případě, že soudce má odborné znalosti, které by mu umožňovaly odborně posoudit předmět řízení. Tyto znalosti nemohou nahradit objektivní zjištění skutkového stavu subjektem mimo orgán, který o nich rozhoduje.
Základní úlohou soudu je správná formulace otázek pro znalce. Soud je povinen pokládat znalci pouze otázky týkající se skutkové podstaty a vyvarovat se otázek, které se týkají právního posouzení předmětu znaleckého posudku.

Znalecký posudek lze předložit k přezkoumání i jinému znalci, případně vědeckému ústavu nebo jiné instituci. Předmětem takovéhoto druhého posudku je přezkoumání posudku předloženého již dříve. V praxi je někdy označován jako tzv. kontrolní (revizní) posudek. Soud hodnotí znalecký posudek jako každý jiný důkaz.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Soud přistupuje k hodnocení jednotlivých provedených důkazů z hlediska jejich věrohodnosti a pravdivosti. Soud není omezován zákonnými předpisy v tom smyslu, jak by měl hodnotit jakýkoli konkrétní důkaz – jedná se o zásadu volného hodnocení důkazů. Úvahy soudu při hodnocení však nejsou libovolné; soud je povinen přihlížet k veškerým skutečnostem, které vyšly najevo v průběhu řízení. Tyto skutečnosti má soud respektovat a musí správně určit jejich vzájemný vztah. Soud přitom není vázán žádným pořadím z hlediska významnosti a důkazní síly jednotlivých důkazů.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ve věcech, kdy je možno zahájit řízení i bez návrhu, jakož i v řízeních o svolení k uzavření manželství, o určení a popření rodičovství, o osvojitelnosti a o osvojení a ve věcech týkajících se obchodního rejstříku, je soud povinen provést další důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, přestože je účastníci nenavrhli.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Každá fyzická osoba je povinna dostavit se na základě předvolání k soudu a vypovídat jako svědek – ustanovení § 196 odst. 2 občanského soudního řádu. Musí vypovídat pravdivě a nic nezamlčet. Soud je povinen poučit svědka o trestněprávních následcích křivé výpovědi a o jeho právu odepřít výpověď.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Výpověď může svědek odepřít jen tehdy, kdyby v jejím důsledku způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým. O důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud. Výpověď mohou svědci odepřít i tehdy, pokud by jejich svědectví znamenala porušení zpovědního tajemství nebo povinnosti mlčenlivosti u informací, které jim byly ústně či písemně svěřeny jako osobám pověřeným pastorační péčí pod podmínkou zachování mlčenlivosti.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

O důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud. Proti usnesení soudu není přípustné odvolání. Pokud svědek odmítne vypovídat navzdory usnesení soudu, může mu soud uložit pořádkovou pokutu.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Statutárního zástupce organizace v občanském soudním řízení, jehož účastníkem je daná organizace, má soud vyslechnout vždy jen jako účastníka řízení, a nikoli jako svědka (§ 185 občanského soudního řádu).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Na začátku výslechu svědka musí soud zjistit jeho totožnost a jeho vztah ke stranám. Dále musí svědka poučit o významu svědecké výpovědi, o jeho právech a povinnostech, o trestních následcích křivé výpovědi a o jeho právu na svědečné.

Soud vyzve svědka, aby souvisle vylíčil vše, co ví o předmětu výslechu. Pak mu klade otázky potřebné k doplnění a vyjasnění jeho výpovědi.

V souvislosti s otázkami kladenými svědkovi je nutno upozornit na nepřípustnost kapciózních a návodných otázek. Pokud jsou účastníkům řízení nebo znalcům kladeny takovéto otázky nebo jakékoli otázky týkající se právního posouzení věci, předseda senátu považuje takovéto otázky za nepřípustné. Předseda senátu rozhodne o nepřípustnosti těchto otázek usnesením, které se nedoručuje a není proti němu přípustné odvolání. Toto usnesení je uvedeno pouze v protokolu z jednání.

Soud může se souhlasem účastníků řízení uskutečnit ústní jednání prostřednictvím videokonference nebo jiných prostředků komunikační technologie.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Je nutno zopakovat, že soud není omezen zákonnými předpisy v tom smyslu, jak hodnotit jednotlivé důkazy – jedná se o zásadu volného hodnocení důkazů podle § 191 občanského soudního řádu.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Soud posuzuje úkony účastníků, jejich zástupců nebo jiných osob, které se řízení účastní, důsledně podle jejich obsahu, a nikoli podle toho, jak je tyto osoby nazvaly. Úkony účastníků se řídí zásadou neformálnosti. Účastníci mohou v zásadě provádět procesní úkony dle vlastního uvážení – jejich svědectví má stejné právní účinky bez ohledu na to, zda bylo předloženo v písemné podobně nebo bylo podáno ústně a zaznamenáno do protokolu – musí však být vždy uvedeno výslovně nebo tak, aby nenastaly pochybnosti o jejich skutečné vůli.

Poslední aktualizace: 22/04/2022

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí fi verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Dokazování - Finsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Žalobce musí prokázat skutečnosti nutné k doložení nároku, přičemž žalovaný nese důkazní břemeno u své obrany proti žalobě. Účastníkovi řízení, který nepředloží důkazy, hrozí, že skutečnosti, které předkládá na podporu svých tvrzení, budou shledány za neprokázané.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Přiznané skutečnosti není třeba prokazovat. Kromě toho není třeba prokazovat obecně přijímané skutečnosti nebo skutečnosti známé soudu *ex officio*. I v těchto případech lze přirozeně předkládat důkazy, které takové skutečnosti vyvracejí.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

V tomto ohledu obsahuje právní úprava pouze ustanovení, podle něhož soud musí o tom, co se bude ve věci považovat za pravdivé, rozhodnout po pečlivém zvážení všech skutečností, které vyvstaly. Ve Finsku se uplatňuje zásada „volného hodnocení důkazů“, a záleží tedy na vhodnosti důkazů předložených soudu.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Praxe je taková, že si účastníci řízení musí důkazní materiál, o který se hodlají opírat, obstarat sami. Právní předpisy nicméně soudu umožňují, aby se rozhodl získat důkazy z vlastního podnětu. Soud ovšem nemůže z vlastního podnětu nařídit výslech nového svědka nebo předložení nového dokumentu proti vůli obou účastníků řízení, pokud se jedná o věc, u které je možné mimosoudní vyrovnání.
V některých případech, jako jsou věci týkající se otcovství, je také povinností soudu zajistit, aby byly získány všechny nezbytné důkazy.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Důkazy se provádějí v hlavním jednání.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může takový návrh zamítnout, například pokud není důkaz relevantní nebo již bylo tvrzení v tomto ohledu prokázáno. Návrh na provedení důkazu lze také zamítnout, pokud k němu dojde ve fázi, kdy je už příliš pozdě.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Jednotlivými důkazními prostředky jsou výslechy obou účastníků řízení, svědků a znalců, listiny a znalecké posudky a ohledání.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Mezi vyhodnocováním výpovědí svědků či znalců a písemných znaleckých posudků není rozdíl. Soudy však nepřijímají písemná svědectví svědků.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Ne. Zhodnocení důkazů je na uvážení soudu.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ne.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Svědek zpravidla nemůže svědectví odmítnout.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Právo odmítnout svědectví mají manželky/manželé, snoubenky/snoubenci a přímí předkové a potomci dotčeného účastníka řízení, dále pak sourozenci dotčeného účastníka řízení a jejich manželky/manželé a adoptivní rodiče nebo adoptivní děti dotčeného účastníka řízení. Zákon kromě upravuje i další různé situace, kdy má svědek právo nebo povinnost odmítnout svědectví.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědek, který bez zákonného důvodu odmítne podat svědectví, může být ke splnění své povinnosti přinucen pod hrozbou pokuty. Pokud svědek i nadále odmítá vypovídat, může soud nařídit, aby byl zadržen, dokud k výpovědi nesvolí.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Je na uvážení soudu, zda lze (například) osobu mladší 15 let nebo duševně nemocnou osobu vyslechnout jako svědka.
Některé skupiny osob, například právníci nebo lékaři, nemohou vypovídat ve věcech, na něž se vztahuje jejich profesní mlčenlivost.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Obecným pravidlem je, že účastník řízení, který svědka předvolá, jej vyslýchá jako první. Protistrana má pak právo podrobit svědka křížovému výslechu. Po křížovém výslechu může soud a dotčení účastníci řízení klást svědkovi další otázky.
Svědka lze vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiné vhodné telekomunikační technologie, která umožňuje audiovizuální spojení s účastníky řízení, pokud to soud shledá za vhodné. Tento postup lze použít například v případě, že se svědek nemohl dostavit k soudu osobně nebo že by byla jeho účast spojena s nepřiměřenými náklady, nebo pokud se jedná o svědka mladšího 15 let. V některých situacích lze svědka vyslechnout i telefonicky.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Zákon pro takovouto situaci nestanoví žádné konkrétní pokyny. Soud musí podle svého uvážení rozhodnout, jaký význam bude takový důkaz mít.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Ano. Na vyslechnutí účastníků řízení za účelem provádění důkazů neexistuje žádné omezení, přičemž v občanskoprávních věcech je lze při výpovědi o skutečnostech, jež jsou z hlediska vyřešení věci zvláště důležité, vázat přísahou. Tvrzení účastníka řízení v rámci důkazního řízení se hodnotí na základě týchž kritérií jako svědecká výpověď.

Odkazy

Provádění důkazů (finské ministerstvo spravedlnosti, anglicky)
Brožura: Svědectví u soudu (finské ministerstvo spravedlnosti, anglicky)

Poslední aktualizace: 10/05/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí sv verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady: en

Dokazování - Švédsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Ve švédském právu platí zásada přípustnosti důkazů a hodnocení důkazů. Soud po pečlivém přezkoumání všeho, co v řízení vyšlo najevo, rozhodne, co bylo prokázáno. O významnosti jednotlivých důkazů rozhoduje soud.
V právní praxi byla přijata některá pravidla pro dokazování, která se mj. týkají důkazního břemene. Velmi zjednodušeným základním pravidlem s mnoha výjimkami je to, že ten, kdo něco tvrdí, to má také prokázat. Pokud je pro některého z účastníků snazší prokázat určitou skutečnost, přesune se obvykle důkazní břemeno na něj. Pro určení důkazního břemene může být významná rovněž skutečnost, že některý z účastníků řízení může shledat velmi komplikovaným prokázat určité skutečnosti. Pokud například někdo požaduje uhrazení pohledávky, musí dokázat, že pohledávka existuje. Pokud protistrana namítá, že úhrada již proběhla, nese ohledně tohoto tvrzení důkazní břemeno. V řízení o odpovědnosti za škodu je běžné, že ten, kdo tvrdí, že mu byla způsobena škoda, nese důkazní břemeno. V určitých případech se přenáší důkazní břemeno na protistranu.

Pokud předložené důkazy nejsou dostatečně průkazné, nemůže soud danou skutečnost považovat za prokázanou a použít ji jako základ svého rozhodování. V otázce odhadu vzniklé škody existuje výjimka, která stanoví, že pokud je nemožné nebo velmi obtížné prokázat výši škody, může soud odhadnout výši škody na přiměřenou částku.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Viz odpověď na otázku 1.1.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Požadavky na míru dokazování se liší v závislosti na tom, o jaký druh řízení se jedná. V občanskoprávních řízeních se obecně vyžaduje, aby byla daná skutečnost prokázána. V některých občanskoprávních řízeních může platit nižší míra dokazování. Například lze uvést řízení o pojištění spotřebitelů, kdy se považuje za dostatečné, že se jeví jako pravděpodobnější, že k pojistné události došlo.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Dokazování je odpovědností samotných účastníků řízení. Ve věcech, ve kterých účastníci řízení nemohou dosáhnout smíru, má soud možnost provádět důkazy ve věci, aniž by je některý z účastníků řízení navrhoval. V řízení o svěření do péče nebo úpravě styku s dítětem proto soud může rozhodnout, aby bylo šetření ve věci doplněno o další dokazování. V občanskoprávních řízeních, ve kterých mohou účastníci řízení dosáhnout smíru, v tzv. dispozitivních věcech, nemůže soud sám o sobě ve věci provádět nové důkazy.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Důkaz bude proveden při jednání ve věci.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může zamítnout návrh na provedení důkazu, pokud to, co chce účastník prokázat, nemá pro danou věc žádný význam. Totéž platí v případě, kdy není provedení důkazu nutné, nebo pokud by zjevně bylo bez účinku. Kromě toho existují pravidla, která stanoví, že na písemné svědecké výpovědi se lze odvolávat pouze ve výjimečných případech.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Ve Švédsku v zásadě existuje pět základních forem důkazů (důkazních prostředků). Jsou to

písemné důkazy
výslech svědků
výslech účastníka
výslech znalce
ohledání

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Všeobecným pravidlem je, že svědek musí být vyslechnut ústně a bez prostředníka před soudem. Není povoleno odvolávat se na písemná svědectví svědků. Se svolením soudu však smí svědek používat poznámky pro upamatování se. Účastník řízení, který svědka navrhl, zahajuje výslech (tzv. hlavní výslech), pokud soud nerozhodne jinak. Možnost vyslechnout svědka poté dostane protistrana (křížový výslech).

V případě svědectví znalce je naopak základním pravidlem, že znalec předloží písemný posudek. Jestliže o to jedna ze stran žádá a není to zjevně bezvýznamné, lze během řízení ústně vyslechnout rovněž znalce. K ústnímu slyšení dochází také, je-li nezbytné, aby byl znalec vyslyšen přímo před soudem.

Jestliže má být o případu rozhodnuto po jednání ve věci, např. z důvodu výslechu svědka, musí být listinné důkazy a znalecké posudky zpravidla přečteny při jednání, aby soud mohl k materiálům při svém rozhodování přihlédnout. Soud však může rozhodnout, že listinné důkazy mohou být při jednání ve věci vzaty v potaz, aniž by při jednání musely být předčítány.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Podle švédského práva platí zásada přípustnosti důkazů. To mimo jiné znamená, že neexistují žádné právně pevně stanovené zásady týkající se váhy jednotlivých důkazů. Soud namísto toho rozhodne po vlastním uvážení všeho, co vyšlo najevo, o tom, co lze ve věci považovat za prokázané.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Zásada přípustnosti důkazů znamená, že neexistují pravidla, která by určovala, že k prokázání určitých skutečností musí být použity typy důkazů. Soud místo toho provede celkové posouzení skutečností prokázaných ve věci.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Podle švédského práva platí všeobecná povinnost svědčit. To znamená, že ten, kdo je označen za svědka, má zpravidla povinnost svědčit.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Osoba není povinna svědčit ve věci, v níž je účastníkem řízení osoba blízká. Svědek může odmítnout vyjádřit se k určité okolnosti, pokud by jeho výpověď měla za následek odpovědnost za trestný čin či přestupek. Za určitých okolností může také odmítnout vypovídat o služebním tajemství. Pro některá povolání, např. pro zdravotnický personál, platí určitá omezení, pokud jde o povinnost svědčit.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ten, kdo má být vyslechnut jako svědek, je předvolán k jednání pod sankcí pokuty. Pokud se svědek nedostaví, je mu uložena pokuta, nemůže-li svou nepřítomnost omluvit řádnými důvody, jako je např. nemoc. Pokud se svědek nedostaví, může soud rovněž rozhodnout o předvedení policií. Nakonec má soud možnost uvalit vazbu na toho, kdo odmítá svědčit nebo bez platného důvodu odmítá odpovídat na otázky.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Pokud ten, kdo je označen za svědka, je mladší 15 let nebo trpí duševní poruchou, přezkoumá soud s ohledem na tyto okolnosti, zda může být vyslechnut jako svědek. Viz také část 2.9.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Výslech svědka obvykle zahajuje ten, kdo ho jako svědka navrhl (hlavní výslech). Poté má možnost klást otázky protistrana (křížový výslech). Po ukončení křížového výslechu má možnost klást doplňující otázky ten, kdo svědka navrhl, a soud. Soud zamítne otázky, které s věcí zjevně nesouvisí, nebo jsou zmatečné nebo jinak nepřípustné.

Pro účastníky řízení, svědky a další osoby účastnící se jednání platí, že se mohou řízení zúčastnit na dálku prostřednictvím videokonference, pokud to není zjevně nevhodné. Základním pravidlem však stále je to, že kdo se má v řízení vystupovat, má se také k soudu dostavit.

Výslech svědka může probíhat telefonicky, pokud je to vhodné např. s ohledem na náklady, které by vznikly, pokud by se svědek měl dostavit do soudní síně, a s ohledem na význam osobního výslechu svědka při jednání.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Zásada přípustnosti důkazů znamená, že pouze ve výjimečných případech je zakázáno používat určité typy důkazů. Pokud byl důkaz opatřen nepovoleným způsobem, nebrání to tedy v principu použití tohoto důkazu před soudem. Může to však mít význam při hodnocení váhy důkazů, kdy může být váha tohoto důkazu vyhodnocena jako nižší.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Účastník řízení nemůže svědčit, ale může být vyslechnut po složení přísahy. V případě křivé výpovědi nese účastník řízení trestní odpovědnost.

Poslední aktualizace: 05/11/2015

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Anglie a Wales

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

V občanskoprávních řízeních je obecné pravidlo týkající se splnění důkazního břemene takové, že strana, která tvrdí určité skutečnosti, je musí prokázat; takže soudce (nebo porota) je přesvědčen o náležitém poměru pravděpodobností tvrzené skutečnosti. Důkazní břemeno se vztahuje na obě strany vyjma případu, je-li zřejmé, že žalobce důkazní břemeno nesplnil; v tomto případě je soudce oprávněn pokračovat v řízení, aniž by zatěžoval druhou stranu.
V praxi to znamená, že soud je přesvědčen o pravděpodobnosti toho, že daná událost nastala. Tento standard je pozměněn tím, že čím je výskyt dané události ojedinělejší, tím vyšší je důkazní břemeno, jak vysvětlil Lord Hoffman ve věci *Secretary of State for the Home Department v. Rehman* ***[1]***.
[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Není nutné dokazovat skutečnosti, které jsou uznány, nebo jsou zjevné či irelevantní.
Právní předpisy stanoví různé domněnky, které mohou být vyvráceny důkazy o opaku. Patří k nim domněnky ohledně legitimnosti dětí, platnosti manželství, duševního zdraví jednotlivců a úmrtí nezvěstných osob. Platí presumpce neviny, v občanskoprávním řízení je však přípustné odsouzení v trestním řízení jako důkaz toho, že se strana dopustila trestného činu (a znamená to, že dotyčná strana nese důkazní břemeno).
Existuje domněnka nedbalosti, kdy žalobce prokáže, že mu újmu způsobil zdroj, který je pod výlučnou kontrolou žalovaného, a že se jedná o nehodu, jaká je obvykle důsledkem nedbalosti [1]. Obdobná domněnka se uplatní v případě, že určité osobě byly svěřeny věci, které byly posléze ztraceny nebo zničeny. V obou případech může žalovaný tuto domněnku vyvrátit.
Jednou oblastí, v níž dochází k obrácení důkazního břemene, je oblast právních předpisů o diskriminaci v zaměstnání. Je-li podána žaloba na evidentní diskriminaci, přesouvá se důkazní břemeno na druhou stranu, která musí prokázat, že k diskriminaci nedošlo. Tento fakt vyplynul z evropských právních předpisů týkajících se diskriminace a nyní je zakotven v zákoně o rovnosti z roku 2010 (Equality Act 2010).
V neposlední řadě existuje řada občanských věcí, obecně v souvislosti s právními předpisy v oblasti zdraví a bezpečnosti, kdy se uplatňuje objektivní odpovědnost. V případě, že došlo k úrazu, je na základě striktní povinnosti zaměstnavatele týkající se řádné péče odpovědný zaměstnavatel.
[1] [2001] UKHL 47.
[2] Doktrína *res ipsa loquitor* neboli věc mluví sama za sebe.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Standardem dokazování v občanskoprávních řízeních je „poměr pravděpodobností“. Jinými slovy, soud konstatuje, že určitá skutečnost je prokázána, pokud je přesvědčen o tom, že spíše nastala, než že nenastala. Jak bylo uvedeno výše, tento standard se uplatňuje pružně: k prokázání závažných tvrzení, jako je podvod týkající se poměru pravděpodobností, je zapotřebí přesvědčivějších důkazů, neboť taková tvrzení jsou obecně považována za pravděpodobně pravdivá.
Toto kritérium se mění ve dvou případech. V případech, kdy nejsou k dispozici pádné důvody a neexistují méně pádné protichůdné důvody, je soudce oprávněn konstatovat, že skutečnost nebyla prokázána [1]. V návrzích na sumární rozsudek [2] je mimoto laťka poměrně nízká a soud rozhodne, aniž by došlo k úplnému zveřejnění nebo křížovému výslechu.
[1] Tento fakt byl posouzen ve věci *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.
[2] Často se používá u soudu pro technologie a konstrukce (Technology and Construction Court (TCC) k výkonu rozhodčího nálezu za účelem uhrazení peněžité částky.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Důkazy [1] jsou v občanskoprávním řízení získány zveřejněním příslušných dokumentů účastníky řízení a prostřednictvím výpovědi svědků a znalců, důkazy musí být předloženy soudu.
V každém případě platí různá pravidla.

Zveřejnění (Disclosure)

Účastníci občanskoprávního řízení jsou povinni zveřejnit [2] existenci dokumentů, které mají k dispozici, a to v rozsahu, v jakém to soud nařizuje, a umožnit ostatním stranám seznámit se s těmito dokumenty. Soud obvykle nařídí „standardní zveřejnění“, které vyžaduje, aby účastníci řízení přiměřeně vyhledali dokumenty, které buď potvrzují, nebo vyvracejí tvrzení některého z účastníků, aniž by se strany musely obrátit na soud. V případě jakýchkoli jiných druhů zveřejňovaných informací musí účastník řízení požádat soud o svolení. Soud může rovněž vydat příkazy k zajištění důkazních prostředků a majetku.

Svědecké výpovědi (Witnesses of fact)

Účastníci nepotřebují souhlas soudu s předložením svědeckých výpovědí k doložení svých tvrzení. Účastník řízení, který se chce opřít o dokazování pomocí svědka, však musí doručit svědeckou výpověď podepsanou svědkem, která obsahuje jeho svědectví, a musí předvolat svědka, aby v soudním řízení podal ústní výpověď. Pokud účastník řízení nepředloží svědeckou výpověď nebo její shrnutí před soudním řízením, nemůže dotyčný účastník bez souhlasu soudu tohoto svědka předvolat. Soud má mimoto širokou pravomoc kontrolovat důkazy, jež jsou přípustné, jako je vyloučení důkazů, které by byly jinak přípustné, a omezení křížového výslechu svědků.
Účastník řízení může rovněž požádat o soudní příkaz, aby svědek před projednáním žaloby podal svědectví ve formě přísežné výpovědi před soudem ustanoveným vyšetřovatelem [3].
Úlohou soudce je v zásadě posoudit důkazy předložené účastníky řízení a tato úloha nezahrnuje nezávislou vyšetřovací funkci.

Znalci (Expert witnesses)

Strana se bez svolení soudu nemůže opřít o znalecký posudek[4]. Soud může kontrolovat záležitosti, s ohledem na něž má být předložen znalecký posudek, formu, v níž jsou důkazy poskytnuty, a poplatky, které mají být uhrazeny znalci.
Jestliže chce s ohledem na určitou záležitost předložit znalecký posudek více než jeden účastník řízení, může soud nařídit, aby byly důkazy předloženy jediným znalcem, kterého účastníci řízení pověří společně, namísto znalců pověřených každým účastníkem řízení zvlášť. Soud může vydat takový příkaz z vlastního podnětu bez souhlasu účastníků řízení.
Soud nebude od účastníků řízení vyžadovat, aby z vlastního podnětu předložili znalecké posudky. Soud však může sám ustanovit znalce jako „poradce“, který bude soudu nápomocen v souvislosti s danou záležitostí. Soud může poradci nařídit, aby vypracoval zprávu (jejíž kopie musí být poskytnuty účastníkům řízení) a aby se účastnil soudního řízení s cílem radit soudu.
Část 35 občanského soudního řádu (Civil Procedure Rules dále jen „OSŘ“) umožňuje předložení znaleckých posudků současně znalci z podobných oborů. V těchto případech provedou účastníci obvykle křížový výslech a soudce poté shrne stanovisko, k jehož odsouhlasení jsou znalci vyzváni.
[1] Viz část 32 OSŘ
[2] Viz část 31 OSŘ
[3] Viz část 34.8 OSŘ
[4] Viz část 35 OSŘ

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Zveřejnění

V návaznosti na příkaz k zveřejnění musí každý účastník řízení doručit ostatním účastníkům řízení seznam příslušných dokumentů, které má nebo měl k dispozici. Ostatní účastníci řízení mohou poté do těchto dokumentů nahlížet a pořizovat jejich kopie. Za pořízení fotokopií mohou být účtovány poplatky.

Svědecké výpovědi

Soud nařídí účastníkům řízení, aby před zahájením soudního řízení předložili podepsanou svědeckou výpověď každého svědka, na jehož svědectví mají v úmyslu se spolehnout. Svědeckou výpověď může sepsat svědek, často ji však vyhotoví právní zástupce účastníka řízení, v jehož prospěch svědek vypovídá. Svědecká výpověď by měla obsahovat úplné svědectví, pokud možno podané vlastními slovy svědka.
Jestliže bylo účastníku řízení nařízeno, aby předložil svědeckou výpověď určitého svědka, nemůže ji však získat, může tento účastník požádat soud o povolení předložit shrnutí svědecké výpovědi obsahující důkazy, které podle očekávání svědek poskytne, nebo záležitosti, s ohledem na něž má účastník řízení v úmyslu svědka vyslechnout.
Pokud soud nařídí, aby bylo svědectví podáno ve formě přísežné výpovědi, podá svědek výpověď ústně před soudem ustanoveným vyšetřovatelem. Výslech se uskuteční stejně jako v případě soudního jednání s úplnou možností křížového výslechu svědka a vyhotoví se přepis podané svědecké výpovědi.

Znalci

Pokud soud povolí dokazování pomocí znalce, vyhotoví účastníci řízení pokyny pro znalce. V případě společného znalce mohou účastníci řízení vydat znalci pokyny samostatně, jestliže se na nich nemohou shodnout. Znalec, který má prvořadou povinnost vůči soudu, a nikoli vůči účastníkovi či účastníkům řízení, kteří jej pověřili, vypracuje písemnou zprávu. Účastník řízení může následně položit písemné otázky společně pověřenému znalci nebo znalci pověřenému jiným účastníkem řízení. V případě samostatných znalců může soud nařídit rovněž diskusi mezi znalci za účelem určení oblastí shody a neshody. Znalci mají za své služby nárok na odměnu, kterou obvykle hradí účastník nebo účastníci řízení, kteří jej pověřili.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Jestliže účastníci řízení požádají o příkazy, které jim umožní získat nebo předložit důkazy, musí se soud přesvědčit o tom, že dotyčné důkazy budou pravděpodobně relevantní a přípustné. Při zvažování způsobu uplatnění svých pravomocí musí soud usilovat rovněž o spravedlivé projednání dané věci, což zahrnuje úsporu nákladů a vyřešení sporu způsobem, který je spravedlivý, rychlý a přiměřený významu, složitosti a hodnotě nároku. Tyto aspekty mohou vést soud k zamítnutí návrhů nebo k vydání příkazů z vlastního podnětu (např. požadavek na ustanovení jednoho společného znalce namísto samostatných znalců jmenovaných každou stranou).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Skutečnosti mohou být prokázány důkazy, na základě domněnek a závěrů, které vyplývají z důkazů, a soudem, který provedl právní posouzení skutečností (viz výše). K druhům důkazů, které mohou být uplatněny v občanskoprávním řízení, patří svědecká výpověď, dokumenty a věcné důkazy. Dokumenty mohou zahrnovat doklady v papírové podobě, počítačové záznamy, fotografie a videozáznamy a zvukové záznamy. Věcné důkazy sestávají z jiných hmotných věcí relevantních pro sporné otázky, které jsou předloženy soudu, jako jsou výrobky, jež jsou předmětem sporu v oblasti duševního vlastnictví. Mohou zahrnovat rovněž ohledání místa nehody soudcem nebo obhlídku na jiném příslušném místě.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědci v zásadě poskytují důkazy ústně během soudního řízení. Jak však bylo uvedeno výše, každý účastník řízení je povinen předložit pro každého svědka, o jehož svědectví se účastník řízení hodlá opřít, svědeckou výpověď. Během soudního řízení bude svědek vyzván, aby potvrdil pravdivost a správnost výpovědi, která pak bude představovat svědectví ve prospěch účastníka řízení, který svědka předvolal. Pokud bylo doručeno pouze shrnutí svědecké výpovědi, musí svědek poskytnout podrobnější ústní svědectví.
Znalci poskytnou důkazy v písemných zprávách, nestanoví-li soudní příkazy jinak. Znalecký posudek musí obsahovat závěry, fakta a předpoklady, na nichž se zakládá, a podstatu pověření znalce. Soud rozhodne, zda je rovněž nutné, aby se znalec zúčastnil soudního řízení a podal ústní výpověď. Soudem ustanovený poradce nemusí podat ústní výpověď.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Soud má širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o váhu nebo důvěryhodnost přisouzenou jednotlivým předloženým důkazům. Neexistuje žádné pravidlo zakazující uplatnění prohlášení učiněného mimo soud jako důkazu o skutečnostech obsažených v tomto prohlášení („nepřímý důkaz“) [1], takže účastník řízení se může opřít o dopis jakožto důkaz o jeho obsahu, nebo o výpověď svědka ohledně prohlášení učiněného jinou osobou. Nepřímé důkazy však mají často menší váhu než přímé svědectví, zejména pokud osoba, která prohlášení učinila, mohla být vyzvána k podání svědectví.
Některé dokumenty a záznamy se uznávají jako věrohodné. Například záznamy podniků a orgánů veřejné správy se považují za věrohodné, pokud jsou jako takové potvrzeny zaměstnancem podniku nebo orgánu veřejné správy. A různé druhy úředních dokumentů (jako jsou právní předpisy, podzákonné právní předpisy, vyhlášky, smlouvy a soudní záznamy) mohou být doloženy vytištěnými nebo ověřenými kopiemi bez jakýchkoli dalších důkazů.
[1] Viz část 33 OSŘ a připojený praktický pokyn.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Některé úkony (např. závěti a prodej pozemků) musí být provedeny písemně, a k jejich prokázání budou proto nezbytné listinné důkazy.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Obecně mohou být svědci, kteří jsou způsobilí podat svědectví, přinuceni k výpovědi. Účastník řízení, který si přeje zajistit účast svědka v soudním řízení, připraví předvolání svědka, v němž je svědek vyzván, aby se dostavil k soudu za účelem podání svědectví. Jakmile je předvolání vydáno soudem a řádně doručeno, je pro svědka závazné až do konce soudního jednání.
Jestliže soud nařídí, aby svědek podal svědectví formou přísežné výpovědi, svědek se však nedostaví nebo odmítne odpovědět na legitimní otázky, může strana, která požadovala přísežnou výpověď, požádat o další příkaz, aby se svědek dostavil k výslechu nebo aby odpověděl na otázky.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Obecné pravidlo, podle něhož mohou být způsobilí svědkové nuceni vypovídat, se nevztahuje na královnu, panovníky cizích států a příslušníky jejich domácnosti, zahraniční diplomaty a konzulární úředníky, zástupce některých mezinárodních organizací a soudce a porotce (pokud jde o jejich činnost v těchto funkcích). V občanskoprávním řízení mohou být manželé/manželky a příbuzní účastníků řízení nuceni vypovídat.
Svědci, kteří mohou být obecně povinni poskytnout důkazy, jsou nicméně oprávněni odmítnout vydat některé písemnosti ke kontrole a odmítnout odpovědět na některé otázky z důvodu povinnosti mlčenlivosti. K hlavním druhům povinnosti zachovávat mlčenlivost patří zachování důvěrnosti informací sdělovaných mezi advokáty a jejich klienty (jež se vztahuje na sdělení za účelem poskytnutí nebo vyhledání právního poradenství nebo za účelem dokazování v soudním sporu), výsada znemožňující použít informace získané během mimosoudního jednání v případném soudním řízení (jež se vztahuje na komunikaci mezi stranami, která se uskutečňuje v rámci skutečného pokusu o urovnání sporu, jako jsou nabídky na uspokojení nároku) a právo nevypovídat ve vlastní neprospěch (což znamená, že svědek nemusí být povinen vypovídat, pokud existuje skutečné nebezpečí obvinění svědka nebo jeho manžela/manželky z trestného činu nebo uložení trestu ve Spojeném království). Od povinnosti zachovávat mlčenlivost lze upustit.
Svědectví může být rovněž odepřeno z důvodu ochrany veřejného zájmu, pokud by jeho poskytnutí bylo v rozporu s veřejným zájmem. Důkazy, které mohou být chráněny veřejným zájmem, zahrnují důkazy týkající se národní bezpečnosti, diplomatických vztahů, fungování ústřední vlády, blaha dětí, vyšetřování trestné činnosti a ochrany informátorů. Novináři nejsou mimoto povinni zveřejňovat své zdroje, ledaže je to nezbytné v zájmu spravedlnosti nebo národní bezpečnosti nebo předcházení nepokojům či trestné činnosti.
Bankovní úředníci nemohou být nuceni předložit bankovní knihy ani podávat svědectví o jejich obsahu, neexistují-li zvláštní důvody k tomu, aby jim to soud nařídil, soud však může nařídit, aby byla určitá osoba oprávněna zkontrolovat nebo zkopírovat zápisy na bankovním účtu.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědek, kterému bylo doručeno předvolání, k soudu se však nedostaví nebo odmítne svědčit, může být obviněn z pohrdání soudem a může mu být uložen trest odnětí svobody (u vrchního soudu (High Court)) nebo je povinen zaplatit pokutu (u soudu hrabství (County Court)).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V občanskoprávním řízení jsou způsobilí poskytnout důkazy všichni dospělí, ledaže nejsou kvůli duševní nemoci s to pochopit povahu přísahy, kterou musí svědci složit, nebo nejsou schopni podat rozumné svědectví. Pokud dětský svědek nerozumí povaze přísahy, může být jeho výpověď přesto přípustná, avšak pouze tehdy, je-li soud přesvědčen o tom, že dítě chápe povinnost mluvit pravdu a že má „dostatečné znalosti, aby svou výpověď odůvodnilo“.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Úloha soudce a účastníků

Svědci obvykle vypovídají v soudním řízení v rámci výslechu stranou, která je předvolala, a odpovídají na nesugestivní otázky položené právním zástupcem dotyčné strany. Svědecká výpověď se však nyní považuje za důkazy obstarané od vlastního svědka, pokud soud nerozhodne jinak. Svědek pak může být podroben křížovému výslechu ze strany právního zástupce protistrany, který může svědkovi klást sugestivní otázky. Znalci, kteří při soudním řízení podávají ústní svědectví, mohou být rovněž podrobeni křížovému výsledku, soudem ustanovený poradce však nemůže být podroben křížovému výslechu ze strany účastníků řízení. Soudce může svědkům klást otázky, obvykle za účelem objasnění jejich odpovědí na otázky právního zástupce.

Dokazování prostřednictvím videokonference

Důkaz může být poskytnut prostřednictvím videokonference pouze tehdy, pokud soud udělí povolení. Při zvažování, zda vydat příkaz umožňující předložit důkazy tímto způsobem, vezme soud v úvahu vhodnost využití videokonference (zejména v případě, je-li svědek je nemocný nebo v zahraničí), náklady nebo úspory spojené s použitím videokonference a důsledky pro spravedlivý proces (včetně omezenějšího rozsahu kontroly a hodnocení svědka soudem).

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Pokud jsou sdělení zaslaná poštou nebo prostřednictvím telekomunikačního systému (což zahrnuje telefonní hovory, faxy a elektronickou poštu) nezákonně zadržena, nelze v soudním řízení předložit důkaz o obsahu těchto sdělení. V opačném případě jsou důkazy obecně přípustné i v případě, že byly získány nesprávně. Soud má však pravomoc vyloučit důkazy, které by byly jinak přípustné. Při rozhodování o tom, jak postupovat, posoudí soud význam důkazů proti závažnosti nesprávného jednání. Jestliže okolnosti neodůvodňují vyloučení důkazů, může soud potrestat účastníka řízení, který jednal protiprávně, jiným způsobem, například tím, že mu uloží náhradu nákladů řízení.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Písemná podání (tj. oficiální dokumenty dokládající tvrzení každého účastníka řízení) lze použít jako důkaz při předběžných jednáních, nebudou se však pokládat za důkaz v soudním řízení.
Svědecké výpovědi poskytnuté účastníky řízení jsou při dokazování přípustné ve stejném rozsahu jako prohlášení stran, které nejsou účastníky řízení.

Související odkazy:

Ministerstvo spravedlnosti

Občanský soudní řád (Civil Procedure Rules)

Poslední aktualizace: 08/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Severní Irsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazní břemeno nese obecně účastník řízení, který se hodlá dovolávat konkrétní skutečnosti. Navrhovatel (v Severním Irsku nazývaný „žalobce“) musí prokázat skutečnosti, které zakládají nárok, a žalovaný musí prokázat skutečnosti, kterých se dovolává při popření nároku.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Skutkové okolnosti mohou být z důkazního břemene vyňaty podle právních předpisů nebo podle dřívější smlouvy uzavřené mezi stranami. Soud může mimoto považovat některé skutečnosti za prokázané na základě „soudního uznání“, například záležitosti, které jsou obecně známé. Některé domněnky se považují za nevyvratitelné, například pokud tak stanoví zákon, a jiné mohou být vyvráceny, například domněnka, že určitá osoba je příčetná.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud musí být přesvědčen o určité skutečnosti na základě „poměru pravděpodobností“, tj. že existuje minimálně 51% pravděpodobnost, že je pravdivá, oproti 49% pravděpodobnosti, že tomu tak není. Jakmile je určitá skutečnost prokázána na základě poměru pravděpodobností, je zjištěna.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Obecně platí, že soudce nemusí vyžadovat přítomnost svědka, s výjimkou omezených případů, může však svědka předvolat a může předvolat znovu i svědka, který již byl předvolán. Podle předpisů, kterými se řídí soudní řízení v Severním Irsku, má soud pravomoc nařídit účast jakékoli osoby v řízení a předložení určitého dokumentu.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Je-li účastník řízení, obvykle prostřednictvím svých právních zástupců, oprávněn předvolat konkrétního svědka za účelem výpovědi, jeho vlastní právní zástupce svědka vyslechne (to se nazývá „důkazy obstarané od vlastního svědka“) a poté jej právní zástupce druhého účastníka řízení podrobí křížovému výslechu. Soudce může klást svědkovi otázky a vyzve právní zástupce, aby v případě, že si to přejí, navázali na cokoli, co vyplývá z toho, na co se ptal.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

V některých případech, například tehdy, účastní-li se svědek výslechu v soukromí, je třeba si vyžádat svolení soudu, než může být svědek oficiálně předvolán. Jinak nemá soud žádnou kontrolu nad tím, kteří svědci jsou předvoláni k výpovědi, ačkoliv účastníkům řízení, kteří předvolají zbytečné svědky, může uložit úhradu nákladů řízení.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Hlavní způsob dokazování spočívá v ústním svědectví. Lze rovněž použít písemné svědectví, jako jsou znalecké posudky, a listinné důkazy, například mapy.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Hlavním důkazním prostředkem je ústní výpověď účastníků řízení a jejich svědků. Svědectví znalců, například lékařů a inženýrů, lze na základě dohody získat z písemného posudku. V takovém případě může být svědek vyslechnut ohledně konkrétních bodů. Soudní řád v Severním Irsku omezuje počet znalců, kteří mohou poskytnout ústní výpověď, na dva znalce v oboru lékařství a jednoho jiného znalce, pokud soud nepovolí předvolání více znalců.
Jako důkazy lze použít i mapy a dokumenty a jejich pravost musí být prokázána ke spokojenosti soudu. Soud si může mimoto přát prohlédnout místo činu nebo provést prohlídku konkrétní věci, pokud se domnívá, že to má určitou důkazní hodnotu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Je vždy na soudu, aby rozhodl, jakou váhu přikládá konkrétnímu důkazu.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Předpokládá se, že skutečnosti budou prokázány ústně a během veřejného zasedání.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Způsobilý svědek, který byl předvolán k výpovědi, je povinen se dostavit na jednání, a pokud tak neučiní, je obviněn z pohrdání soudem.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Účastník řízení se může při dokazování dovolávat „výhrady“ týkající se povinnosti mlčenlivosti; obvinění sebe sama či manžela/manželky ze spáchání trestného činu; veřejného zájmu a výkonu spravedlnosti. Existují i jiné formy výhrady, které jsou zaručeny zákonem, například diplomatická výsada. Existuje také výhrada týkající se volného uvážení, například pokud jde o informace, které byly poskytnuty jako důvěrné.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ano. Svědek by byl obviněn z pohrdání soudem, pokud by se nedostavil poté, co mu bylo řádně doručeno předvolání nebo soudní obsílka. Soudce pak může uložit pokutu nebo uložit trest odnětí svobody a požadovat, aby svědek napravil pohrdání soudem tím, že se dostaví a poskytne svědeckou výpověď.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Obecným kritériem pro poskytnutí svědectví je způsobilost. Má se za to, že daná osoba může svědčit, ledaže není schopna porozumět povinnosti uložené přísahou kvůli nezletilosti nebo například kvůli duševní nemoci; je soudcem v dané věci, nebo může uplatnit výhradu.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Úloha účastníků řízení, obvykle zastupovaných právními zástupci (ačkoli existuje ustanovení, že se osoba může zastupovat sama), spočívá v předložení důkazů soudu za účelem prokázání jejich tvrzení na základě poměru pravděpodobností. Soudce dohlíží na to, aby výslech svědků byl spravedlivý, zákonný a relevantní pro sporné otázky v dané věci. Soudce může svědky vyslechnout sám, umožní však právním zástupcům účastníků řízení navázat na cokoli, co vyplyne z odpovědi svědka na jeho otázky.
Nyní je možné určité omezené využití, například u vrchního soudu (High Court) v Belfastu, videokonference nebo Skypu s cílem usnadnit dokazování pomocí znalce, jestliže se nemůže znalec z jiné jurisdikce snadno dostavit k soudu.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Soud nemá obecnou diskreční pravomoc, pokud jde o vyloučení důkazů, které byly získány neoprávněně. Důkazy mohou být vyloučeny pouze v případě, že existuje zákonná pravomoc tak učinit, nebo pokud je ze záznamu důkaz vymazán z toho důvodu, že je skandální nebo představuje zneužití řízení.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Ano, účastníci řízení mohou svědčit svým vlastním jménem.

Související odkazy

Soudní služba Severního Irska (Northern Ireland Courts and Tribunals Service)

Poslední aktualizace: 09/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Skotsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Standardem při dokazování v občanskoprávních řízeních ve Skotsku je poměr pravděpodobností, přičemž důkazní břemeno nese strana, která usiluje o to, aby bylo v určité věci rozhodnuto v její prospěch. Za tímto účelem musí tato strana předložit dostatečné důkazy na podporu svého tvrzení. Pokud předložené důkazy ohledně určité záležitosti ponechávají dotyčnou otázku nevyřešenou, pak může strana, která se o ně v rámci svých tvrzení opírá, spor prohrát.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Existují určité okolnosti, za nichž důkazní břemeno ohledně určité otázky nese jedna ze stran, tato strana však nemusí předložit všechny důkazy nebo přímé důkazy k doložení dané skutečnosti. Toto nastává ve čtyřech hlavních případech:

i) pokud ve prospěch dotyčné strany hovoří určitá domněnka

ii) pokud je věc soudně vzata na vědomí, tj. jedná se o záležitosti, které mohou být okamžitě zjištěny ze zdrojů nezpochybnitelné správnosti

iii) pokud je záležitost mezi stranami spojena s překážkou věci pravomocně rozhodnuté, tj. je zabráněno tomu, aby bylo znovu rozhodnuto o záležitosti, která již byla soudně rozhodnuta

iv) je-li dotyčná záležitost druhou stranou formálně uznána již na začátku.

Existují tři obecné kategorie domněnek.

Těmi jsou:

nevyvratitelné právní domněnky – jedná se o stanovené právní zásady, které nelze „vyvrátit“ nebo popřít pomocí důkazů svědčících o opaku;

vyvratitelné právní domněnky – lze je vyvrátit důkazy, které prokazují, že v daném případě není možné s jistotou dospět k určitému závěru pouze na základě konkrétní skutečnosti. Pokud však nedojde k předložení některých vyvracejících důkazů, je pravděpodobné, že bude takový závěr vyvozen;

vyvratitelné skutkové domněnky – ty vyplývají ze skutečností konkrétních případů odvozených ze společných lidských zkušeností. Pokud jde o vyvratitelnou skutkovou domněnku, fakt A obvykle znamená fakt B, avšak vzhledem k tomu, že tomu tak není vždy, soud projedná vyvracející důkazy.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Neexistují žádné právní předpisy upravující „váhu“, která je přisouzena určitému důkazu, to je věcí soudce a poroty. Účastník řízení, který nese důkazní břemeno ohledně určité otázky, musí soud přesvědčit o tom, že jeho verze skutkové podstaty je pravděpodobnější než verze jeho odpůrců.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Soudce nemůže vlastním jménem provádět vyšetřování ani předvolávat svědky nebo je vyslechnout v soukromí. Pokud věc vyžaduje dokazování, soudce vyslechne účastníky řízení s ohledem na důkazy, které se mu rozhodli předložit, a poté v dané věci rozhodne.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Obecně platí, že jakmile účastníci řízení dokončí svá písemná podání, mohou soud požádat, aby nařídil dokazování. Při dokazování předloží účastníci řízení soudci důkazy, které mají prokázat jejich tvrzení.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

V případech, kdy soud prohlásí, že určitý důkaz je nepřípustný.

Aby byly důkazy přípustné, musí splňovat dva požadavky. Musí být relevantní a musí být v souladu s kogentními normami dokazování.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Existují tři typy jednání, při nichž lze předložit důkazy ve věci samé. Jedná se o dokazování, dokazování před projednáním právní otázky a soudní řízení před porotou. Dokazováním před projednáním právní otázky je dokazování v případě, kdy soud považuje za nezbytné projednat důkazy obou stran před rozhodnutím o právních otázkách, které musí být vyřešeny, aby mohl vydat konečné rozhodnutí v dané věci. Téměř všechna projednávání důkazů představují dokazování nebo dokazování před projednáním právních otázek a jen velmi ojediněle jsou věci postoupeny soudnímu řízení před porotou. Soudní řízení před porotou je k dispozici pouze u Court of Session, a to u konkrétních druhů žalob, a u Sheriff Personal Injury Court.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Důkaz je obvykle získán třemi způsoby: prostřednictvím ústního, věcného a listinného důkazu předloženého svědkem.

Ústní důkazy zahrnují nepřímé důkazy, což jsou důkazy, kdy svědek jednoduše odkazuje na něco, co slyšel nebo viděl někdo jiný. Pokud je to možné, musí se svědci obvykle dostavit k soudu za účelem podání svědecké výpovědi, aby mohli být vyslechnuti a podrobeni křížovému výslechu.

Věcný důkaz představuje něco hmotného a fyzického, co je třeba předložit jako důkaz. Aby byl důkaz přípustný, musí se k němu vyjádřit obvykle alespoň jeden svědek.

Listinné důkazy mohou být napsány, vytištěny nebo zaznamenány jiným spolehlivým způsobem, například pomocí pásky, videa, CD nebo v elektronické podobě, a měly by být rovněž předloženy jako důkaz. Znalci mají obvykle povinnost dostavit se k soudu, aby předložili důkazy, například podali svědectví na podporu posudku předloženého jako důkaz.

Písemné důkazy, jako jsou místopřísežná prohlášení, jsou zpravidla v občanskoprávním řízení přípustné a jsou uznány jako důkazy. Znalec se obvykle dostaví k soudu, aby sdělil své stanovisko jako důkaz v řízení. V mnoha případech bude znalec vystupovat na podporu posudku předloženého jako důkaz.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Obecně platí, že v dané věci je třeba předložit nejlepší důkazy. Ve Skotsku se velký důraz klade spíše na ústní svědectví svědka než na jiné důkazní prostředky, neboť svědek je schopen poskytnout soudu přímý popis toho, co viděl nebo slyšel.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Za určitých okolností se vyžaduje písemný doklad. Například k uzavření smlouvy týkající se pozemků, v případě svěřenství, kdy určitá osoba sama prohlásí, že je výhradním správcem svého vlastního majetku, nebo majetku, který mohla nabýt či získat na základě závěti, svěřenství ze závěti a vypořádání nebo doplňku k závěti.

V případech, kdy je třeba se spolehnout na listinné důkazy, musí být předložen originál dokumentu, pokud strany neuznají buď kopii originálu, nebo kopii, jež byla řádně ověřena osobou, která tuto kopii pořídila.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Obecně platí, že každý svědek, který je uveden jako osoba, která podá svědectví, je povinen tak učinit.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

V případech, kdy jsou svědci s ohledem na zodpovězení otázek vázáni povinností mlčenlivosti, jako jsou sdělení mezi právním poradcem a jeho klientem. Ve skotských právních předpisech existuje rovněž obecné pravidlo, že osoba nemůže být nucena svědčit ve svůj neprospěch. Svědek má právo odmítnout odpovědět na otázku, pokud pravdivá odpověď může vést k trestnému činu nebo zahrnuje přiznání cizoložství, jelikož nepravdivá odpověď by mohla mít za následek obvinění z křivého svědectví.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Pokud určitá osoba odmítne svědeckou výpověď, může být nucena svědčit pod pohrůžkou obvinění z pohrdání soudem. Je rovněž možné předložit jako důkaz předchozí prohlášení, které svědek učinil, pokud nyní odmítá vypovídat.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

Skotský zákon o zranitelných svědcích z roku 2004 (Vulnerable Witnesses (Scotland) Act 2004) zrušil „test způsobilosti“ svědků v trestním a občanskoprávním řízení, takže důkazy nejsou nepřípustné pouze z toho důvodu, že svědek nerozumí povinnosti poskytnout pravdivé důkazy nebo nechápe rozdíl mezi pravdou a lží. Soudce nebo porota rozhodne, zda je výpověď spolehlivá a důvěryhodná s ohledem na všechny důkazy, které byly v dané věci předloženy.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Úlohou soudce je zajistit, aby byl svědek při svědecké výpovědi vyslechnut účastníky řízení spravedlivě. Soudce musí rovněž jednat nestranně. Soudce může také klást otázky, aby například vyjasnil záležitost, která je i nadále nejasná, nebo aby zahájil další šetření, jež se zdá být relevantní. Role účastníků řízení spočívá v tom, že předvedou svědky, kteří jsou ochotni podstoupit křížový výslech ze strany jiného účastníka či účastníků řízení.

Podle skotského zákona o zranitelných svědcích z roku 2004 mohou zranitelní svědci (jak jsou definovaní v zákoně) požádat o zvláštní opatření (jako je živé televizní vysílání, obrazovka, zastánce), aby mohli poskytnout svědeckou výpověď. V určitých řízeních podle skotského zákona o dětech z roku 1995 (Children (Scotland) Act 1995) může být svědectví poskytnuto rovněž prostřednictvím živého televizního vysílání.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Soud má posuzovací pravomoc, pokud jde o vyloučení důkazů, které byly získány neoprávněně, s výhradou obecného cíle týkajícího se zájmu spravedlnosti.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Pokud účastník občanskoprávního řízení předloží důkazy, soud to vezme v úvahu společně s dalšími důkazy, jež soud při rozhodování v dané věci projednal.

Poslední aktualizace: 09/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Dokazování - Gibraltar

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazní břemeno, které spočívá v prokázání sporné skutečnosti, obecně nese strana, která v dané věci tuto skutečnost tvrdí. Žalobce tak nese důkazní břemeno s ohledem na prokázání skutečností, které jsou nezbytné ke stanovení nároku, zatímco žalovaný obvykle nese důkazní břemeno, pokud jde o popření nároku.

Pokud pochybnosti o určité skutečnosti nelze rozptýlit, strana, která nese důkazní břemeno ohledně prokázání této skutečnosti, důkazní břemeno nesplnila, a soud konstatuje, že tato skutečnost není prokázána. Soudce však má povinnost vyřešit důležité věcné otázky a měl by pouze ve výjimečných případech konstatovat, že důkazní břemeno nebylo splněno.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Není nutné dokazovat skutečnosti, které jsou uznány. Soudci se mohou spolehnout rovněž na své obecné povědomí o životě a vzít na vědomí skutečnosti, které jsou obecně známé nebo jednoznačně zjištěné, a dokazování těchto skutečností není proto nezbytné.

Právní předpisy stanoví různé domněnky, které mohou být vyvráceny důkazy o opaku. Patří k nim domněnky ohledně legitimnosti dětí, platnosti manželství, duševního zdraví jednotlivců a úmrtí nezvěstných osob. Platí presumpce neviny, v občanskoprávním řízení je však přípustné odsouzení v trestním řízení jako důkaz toho, že se strana dopustila trestného činu (a znamená to, že dotyčná strana musí prokázat, že je nevinná).

Existuje domněnka nedbalosti, kdy žalobce prokáže, že mu újmu způsobil zdroj, který je pod výlučnou kontrolou žalovaného, a že se jedná o nehodu, jaká je obvykle důsledkem nedbalosti. Obdobná domněnka se uplatní v případě, že určité osobě byly svěřeny věci, které byly posléze ztraceny nebo zničeny.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Standardem dokazování v občanskoprávních řízeních je „poměr pravděpodobností“. Jinými slovy, soud konstatuje, že určitá skutečnost je prokázána, pokud je přesvědčen o tom, že spíše nastala, než že nenastala. Tento standard se uplatňuje pružně: k prokázání závažných tvrzení, jako je podvod týkající se poměru pravděpodobností, je zapotřebí přesvědčivějších důkazů, neboť taková tvrzení jsou obecně považována za pravděpodobně pravdivá.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Důkazy jsou v občanskoprávním řízení získány zveřejněním příslušných dokumentů účastníky řízení a prostřednictvím výpovědi svědků a znalců.

V každém případě platí různá pravidla.

Zveřejnění (Disclosure)

Účastníci občanskoprávního řízení jsou povinni zveřejnit existenci dokumentů, které mají k dispozici, a to v rozsahu, v jakém to soud nařizuje, a umožnit ostatním stranám seznámit se s těmito dokumenty. Soud obvykle nařídí „standardní zveřejnění“, které vyžaduje, aby účastníci řízení přiměřeně vyhledali dokumenty, které buď potvrzují, nebo vyvracejí tvrzení některého z účastníků, aniž by se strany musely obrátit na soud. V případě jakýchkoli jiných druhů zveřejňovaných informací musí účastník řízení požádat soud o svolení. Soud může rovněž vydat příkazy k obstavení důkazních prostředků a majetku.

Svědecké výpovědi (Witnesses of fact)

Účastníci nepotřebují souhlas soudu s předložením svědeckých výpovědí k doložení svých tvrzení. Účastník řízení, který se chce opřít o dokazování pomocí svědka, však musí doručit svědeckou výpověď podepsanou svědkem, která obsahuje jeho svědectví, a musí předvolat svědka, aby v soudním řízení podal ústní výpověď. Pokud účastník řízení nepředloží svědeckou výpověď nebo její shrnutí před soudním řízením, nemůže dotyčný účastník bez souhlasu soudu tohoto svědka předvolat. Soud má mimoto širokou pravomoc kontrolovat důkazy, jež jsou přípustné, jako je vyloučení důkazů, které by byly jinak přípustné, a omezení křížového výslechu svědků.

Účastník řízení může rovněž požádat o soudní příkaz, aby svědek před projednáním žaloby podal svědectví ve formě přísežné výpovědi před soudem ustanoveným vyšetřovatelem.

Úlohou soudce je v zásadě posoudit důkazy předložené účastníky řízení a tato úloha nezahrnuje nezávislou vyšetřovací funkci.

Znalci (Expert witnesses)

Strana se bez svolení soudu nemůže opřít o znalecký posudek. Soud může kontrolovat záležitosti, s ohledem na něž má být předložen znalecký posudek, formu, v níž jsou důkazy poskytnuty, a poplatky, které mají být uhrazeny znalci.

Jestliže chce s ohledem na určitou záležitost předložit znalecký posudek více než jeden účastník řízení, může soud nařídit, aby byly důkazy předloženy jediným znalcem, kterého účastníci řízení pověří společně, namísto znalců pověřených každým účastníkem řízení zvlášť. Soud může vydat takový příkaz z vlastního podnětu bez souhlasu účastníků řízení.
Soud nebude od účastníků řízení vyžadovat, aby z vlastního podnětu předložili znalecké posudky. Soud však může sám ustanovit znalce jako „poradce“, který bude soudu nápomocen v souvislosti s danou záležitostí. Soud může poradci nařídit, aby vypracoval zprávu (jejíž kopie musí být poskytnuty účastníkům řízení) a aby se účastnil soudního řízení s cílem radit soudu.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Zveřejnění (Disclosure)

V návaznosti na příkaz k zveřejnění musí každý účastník řízení doručit ostatním účastníkům řízení seznam příslušných dokumentů, které má nebo měl k dispozici. Ostatní účastníci řízení mohou poté do těchto dokumentů nahlížet a pořizovat jejich kopie. Za pořízení fotokopií mohou být účtovány poplatky.

Svědecké výpovědi (Witnesses of fact)

Soud nařídí účastníkům řízení, aby před zahájením soudního řízení předložili podepsanou svědeckou výpověď každého svědka, na jehož svědectví mají v úmyslu se spolehnout. Svědeckou výpověď může sepsat svědek, často ji však vyhotoví právní zástupce účastníka řízení, v jehož prospěch svědek vypovídá. Svědecká výpověď by měla obsahovat úplné svědectví, pokud možno podané vlastními slovy svědka.
Jestliže bylo účastníku řízení nařízeno, aby předložil svědeckou výpověď určitého svědka, nemůže ji však získat, může tento účastník požádat soud o povolení předložit shrnutí svědecké výpovědi obsahující důkazy, které podle očekávání svědek poskytne, nebo záležitosti, s ohledem na něž má účastník řízení v úmyslu svědka vyslechnout.
Pokud soud nařídí, aby bylo svědectví podáno ve formě přísežné výpovědi, podá svědek výpověď ústně před soudem ustanoveným vyšetřovatelem. Výslech se uskuteční stejně jako v případě soudního jednání s úplnou možností křížového výslechu svědka a vyhotoví se přepis podané svědecké výpovědi.

Znalci (Expert witnesses)

Pokud soud povolí dokazování pomocí znalce, vyhotoví účastníci řízení pokyny pro znalce. V případě společného znalce mohou účastníci řízení vydat znalci pokyny samostatně, jestliže se na nich nemohou shodnout. Znalec, který má prvořadou povinnost vůči soudu, a nikoli vůči účastníkovi či účastníkům řízení, kteří jej pověřili, vypracuje písemnou zprávu. Účastník řízení může následně položit písemné otázky společně pověřenému znalci nebo znalci pověřenému jiným účastníkem řízení. V případě samostatných znalců může soud nařídit rovněž diskusi mezi znalci za účelem určení oblastí shody a neshody. Znalci mají za své služby nárok na odměnu, kterou obvykle hradí účastník nebo účastníci řízení, kteří jej pověřili.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Jestliže účastníci řízení požádají o příkazy, které jim umožní získat nebo předložit důkazy, musí se soud přesvědčit o tom, že dotyčné důkazy budou pravděpodobně relevantní a přípustné. Při zvažování způsobu uplatnění svých pravomocí musí soud usilovat rovněž o spravedlivé projednání dané věci, což zahrnuje úsporu nákladů a vyřešení sporu způsobem, který je spravedlivý, rychlý a přiměřený významu, složitosti a hodnotě nároku. Tyto aspekty mohou vést soud k zamítnutí návrhů nebo k vydání příkazů z vlastního podnětu (např. požadavek na ustanovení jednoho společného znalce namísto samostatných znalců jmenovaných každou stranou).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Skutečnosti mohou být prokázány důkazy, na základě domněnek a závěrů, které vyplývají z důkazů, a soudem, který provedl právní posouzení skutečností (viz výše). K druhům důkazů, které mohou být uplatněny v občanskoprávním řízení, patří svědecká výpověď, dokumenty a věcné důkazy. Dokumenty mohou zahrnovat doklady v papírové podobě, počítačové záznamy, fotografie a videozáznamy a zvukové záznamy. Věcné důkazy sestávají z jiných hmotných věcí relevantních pro sporné otázky, které jsou předloženy soudu, jako jsou výrobky, jež jsou předmětem sporu v oblasti duševního vlastnictví. Mohou zahrnovat rovněž návštěvu soudce na místě nehody.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědci v zásadě poskytují důkazy ústně během soudního řízením. Jak však bylo uvedeno výše, každý účastník řízení je povinen předložit pro každého svědka, o jehož svědectví se účastník řízení hodlá opřít, svědeckou výpověď. Během soudního řízení bude svědek vyzván, aby potvrdil pravdivost a správnost výpovědi, která pak bude představovat svědectví ve prospěch účastníka řízení, který svědka předvolal. Pokud bylo doručeno pouze shrnutí svědecké výpovědi, musí svědek poskytnout podrobnější ústní svědectví.
Znalci poskytnou důkazy v písemných zprávách, nestanoví-li soudní příkazy jinak. Znalecký posudek musí obsahovat závěry, fakta a předpoklady, na nichž se zakládá, a podstatu pověření znalce. Soud rozhodne, zda je rovněž nutné, aby se znalec zúčastnil soudního řízení a podal ústní výpověď. Soudem ustanovený poradce nemusí podat ústní výpověď.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Soud má širokou diskreční pravomoc, pokud jde o váhu nebo důvěryhodnost přisouzenou jednotlivým předloženým důkazům. Neexistuje žádné pravidlo zakazující uplatnění prohlášení učiněného mimo soud jako důkazu o skutečnostech obsažených v tomto prohlášení („nepřímý důkaz“), takže účastník řízení se může opřít o dopis jakožto důkaz o jeho obsahu, nebo o výpověď svědka ohledně prohlášení učiněného jinou osobou. Nepřímé důkazy však mají často menší váhu než přímé svědectví, zejména pokud osoba, která prohlášení učinila, mohla být vyzvána k podání svědectví.
Některé dokumenty a záznamy se uznávají jako věrohodné. Například záznamy podniků a orgánů veřejné správy se považují za věrohodné, pokud jsou jako takové potvrzeny zaměstnancem podniku nebo orgánu veřejné správy. A různé druhy úředních dokumentů (jako jsou právní předpisy, podzákonné právní předpisy, vyhlášky, smlouvy a soudní záznamy) mohou být doloženy vytištěnými nebo ověřenými kopiemi bez jakýchkoli dalších důkazů.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Některé úkony (např. závěti a prodej pozemků) musí být provedeny písemně, a k jejich prokázání budou proto nezbytné listinné důkazy.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Obecně mohou být svědci, kteří jsou způsobilí podat svědectví, přinuceni k výpovědi. Účastník řízení, který si přeje zajistit účast svědka v soudním řízení, připraví předvolání svědka, v němž je svědek vyzván, aby se dostavil k soudu za účelem podání svědectví. Jakmile je předvolání vydáno soudem a řádně doručeno, je pro svědka závazné až do konce soudního jednání.
Jestliže soud nařídí, aby svědek podal svědectví formou přísežné výpovědi, svědek se však nedostaví nebo odmítne odpovědět na legitimní otázky, může strana, která požadovala přísežnou výpověď, požádat o další příkaz, aby se svědek dostavil k výslechu nebo aby odpověděl na otázky.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Obecné pravidlo, podle něhož mohou být způsobilí svědkové nuceni vypovídat, se nevztahuje na královnu, panovníky cizích států a příslušníky jejich domácnosti, zahraniční diplomaty a konzulární úředníky, zástupce některých mezinárodních organizací a soudce a porotce (pokud jde o jejich činnost v těchto funkcích). V občanskoprávním řízení mohou být manželé/manželky a příbuzní účastníků řízení nuceni vypovídat.
Svědci, kteří mohou být obecně povinni poskytnout důkazy, jsou nicméně oprávněni odmítnout vydat některé písemnosti ke kontrole a odmítnout odpovědět na některé otázky z důvodu povinnosti mlčenlivosti. K hlavním druhům povinnosti zachovávat mlčenlivost patří zachování důvěrnosti informací sdělovaných

mezi advokáty a jejich klienty (jež se vztahuje na sdělení za účelem poskytnutí nebo vyhledání právního poradenství nebo za účelem dokazování v soudním sporu), výsada znemožňující použít informace získané během mimosoudního jednání v případném soudním řízení (jež se vztahuje na komunikaci mezi stranami, která se uskutečňuje v rámci skutečného pokusu o urovnání sporu, jako jsou nabídky na uspokojení nároku) a právo nevypovídat ve vlastní neprospěch (což znamená, že svědek nemusí být povinen vypovídat, pokud existuje skutečné nebezpečí obvinění svědka nebo jeho manžela/manželky z trestného činu nebo uložení trestu na Gibraltaru). Od povinnosti zachovávat mlčenlivost lze upustit.

Svědectví může být rovněž odepřeno z důvodu ochrany veřejného zájmu, pokud by jeho poskytnutí bylo v rozporu s veřejným zájmem. Důkazy, které mohou být chráněny veřejným zájmem, zahrnují důkazy týkající se národní bezpečnosti, diplomatických vztahů, fungování ústřední vlády, blaha dětí, vyšetřování trestné činnosti a ochrany informátorů. Novináři nejsou mimoto povinni zveřejňovat své zdroje, ledaže je to nezbytné v zájmu spravedlnosti nebo národní bezpečnosti nebo předcházení nepokojům či trestné činnosti.

Bankovní úředníci nemohou být nuceni předložit bankovní knihy ani podávat svědectví o jejich obsahu, neexistují-li zvláštní důvody k tomu, aby jim to soud nařídil, soud však může nařídit, aby byla určitá osoba oprávněna zkontrolovat nebo zkopírovat zápisy na bankovním účtu.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Svědek, kterému bylo doručeno předvolání, k soudu se však nedostaví nebo odmítne svědčit, může být obviněn z pohrdání soudem a může mu být uložen trest odnětí svobody.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V občanskoprávním řízení jsou způsobilí poskytnout důkazy všichni dospělí, ledaže nejsou kvůli duševní nemoci s to pochopit povahu přísahy, kterou musí svědci složit, nebo nejsou schopni podat rozumné svědectví. Pokud dětský svědek nerozumí povaze přísahy, může být jeho výpověď přesto přípustná, avšak pouze tehdy, je-li soud přesvědčen o tom, že dítě chápe povinnost mluvit pravdu a že má „dostatečné znalosti, aby svou výpověď odůvodnilo“.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Úloha soudce a účastníků

Svědci obvykle vypovídají v soudním řízení v rámci výslechu stranou, která je předvolala, a odpovídají na nesugestivní otázky položené právním zástupcem dotyčné strany. Svědecká výpověď se však nyní považuje za důkazy obstarané od vlastního svědka, pokud soud nerozhodne jinak. Svědek pak může být podroben křížovému výslechu ze strany právního zástupce protistrany, který může svědkovi klást sugestivní otázky. Znalci, kteří při soudním řízení podávají ústní svědectví, mohou být rovněž podrobeni křížovému výsledku, soudem ustanovený poradce však nemůže být podroben křížovému výslechu ze strany účastníků řízení. Soudce může svědkům klást otázky, obvykle za účelem objasnění jejich odpovědí na otázky právního zástupce.

Dokazování prostřednictvím videokonference

Důkaz může být poskytnut prostřednictvím videokonference pouze tehdy, pokud soud udělí povolení. Při zvažování, zda vydat příkaz umožňující předložit důkazy tímto způsobem, vezme soud v úvahu vhodnost využití videokonference (zejména v případě, je-li svědek je nemocný nebo v zahraničí), náklady nebo úspory spojené s použitím videokonference a důsledky pro spravedlivý proces (včetně omezenějšího rozsahu kontroly a hodnocení svědka soudem).

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Pokud jsou sdělení zaslaná poštou nebo prostřednictvím telekomunikačního systému (což zahrnuje telefonní hovory, faxy a elektronickou poštu) nezákonně zadržena, nelze v soudním řízení předložit důkaz o obsahu těchto sdělení. V opačném případě jsou důkazy obecně přípustné i v případě, že byly získány nesprávně. Soud má však pravomoc vyloučit důkazy, které by byly jinak přípustné. Při rozhodování o tom, jak postupovat, posoudí soud význam důkazů proti závažnosti nesprávného jednání. Jestliže okolnosti neodůvodňují vyloučení důkazů, může soud potrestat účastníka řízení, který jednal protiprávně, jiným způsobem, například tím, že mu uloží náhradu nákladů řízení.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Písemná podání (tj. oficiální dokumenty dokládající tvrzení každého účastníka řízení) lze použít jako důkaz při předběžných jednáních, nebudou se však pokládat za důkaz v soudním řízení.

Svědecké výpovědi poskytnuté účastníky řízení jsou při dokazování přípustné ve stejném rozsahu jako prohlášení stran, které nejsou účastníky řízení.

Poslední aktualizace: 09/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.